

**Móri Gárdonyi Géza, Óvoda, Általános Iskola,
Szakiskola, Készségfejlesztő Iskola, Fejlesztő
Nevelés-Oktatást Végző Iskola, Egységes
Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény**

Pedagógiai Program

Készítette: Surányi Gáborné

főigazgató

2024.08.30.

Tartalom

<u>Mottónk</u>	4
<u>Jövőkép</u>	4
<u>Bevezető</u>	8
<u>1. Intézményi adatok</u>	8
<u>1.1. Az érvényes alapító okirat</u>	9
<u>1.2. Helyzetelemzés</u>	13
<u>1.3. Statisztikai adatok</u>	15
<u>2. Nevelésfilozófia</u>	17
<u>2.1. Pedagógiai alapelvek, célok, feladatok</u>	18
<u>2.2. Az intézmény pedagógiájának sajátos elvei</u>	19
<u>2.3. Pedagógiai célok</u>	20
<u>2.4. Konkrét feladatok</u>	26
<u>2.5. A feladatellátáshoz szükséges pedagógiai mozzanatok</u>	28
<u>3. Kulcskompetenciák</u>	31
<u>3.1. Magyar nyelv és irodalom</u>	35
<u>3.2. Matematika</u>	36
<u>3.3. Történelem és állampolgári ismeretek</u>	39
<u>3.4. Természettudomány és földrajz</u>	40
<u>3.4.1. Környezetismeret</u>	41
<u>3.4.2. Természettudomány</u>	42
<u>3.5. Művészetek, Ének-zene, Vizuális kultúra</u>	43
<u>3.6. Technológia</u>	45
<u>Technika és tervezés, digitális kultúra</u>	45
<u>3.7. Digitális kultúra</u>	47
<u>3.8. Testnevelés és egészségfejlesztés</u>	48
<u>3.9. Idegen nyelv</u>	49
<u>4. Fejlesztési területek – nevelési célok</u>	51
<u>4.1. Fejlesztési területek – nevelési célok</u>	51
<u>4.1.1. Erkölcsi nevelés</u>	53
<u>4.1.2. Nemzeti öntudat, hazafias nevelés</u>	56
<u>4.1.3. Állampolgárságra, demokráciára nevelés</u>	58
<u>4.1.4. Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése</u>	60
<u>4.1.5. A családi életre nevelés</u>	62
<u>4.1.6. A testi és lelki egészségre nevelés</u>	64
<u>4.1.7. Felelősségvállalás másokért, önkéntesség</u>	67
<u>4.1.8. Fenntarthatóság, környezettudatosság</u>	68
<u>4.1.9. Pályaorientáció</u>	71
<u>4.1.10. Gazdasági és pénzügyi nevelés</u>	73
<u>4.1.11. Médiatudatosságra nevelés</u>	75
<u>4.1.12. A tanulás tanítása</u>	76
<u>5. Kiemelten képviselt értékek és nevelési területek</u>	79
<u>5.1. Kiemelten képviselt értékek</u>	79
<u>5.2. Kiemelten képviselt nevelési területek</u>	83
<u>6. Egészségnevelési program (mindennapos testnevelés, fizikai állapotfelmérés) és drogstratégia.</u>	87
<u>6.1. A mindennapi testnevelés feladatainak megoldása</u>	92
<u>6.2. A tanulók fizikai állapotfelmérésének módszerei</u>	92
<u>6.3. Drogstratégia</u>	96

<u>6.4. Környezetnevelési program</u>	100
<u>7. A szükséges személyi és tárgyi feltételek</u>	102
<u>8. Az iskolában folyó nevelő, oktató munka ellenőrzése, mérése, értékelése</u>	104
<u>8.1. Ellenőrzés, mérés</u>	104
<u>8.2. Értékelés</u>	106
<u>A tanulók jutalmazásának elvei</u>	106
<u>9. Kapcsolataink, kapcsolattartás és együttműködés a szülői házzal, ifjúságvédelem</u>	114
<u>10. Felvétel, átlépés más intézménytípusba</u>	118
<u>11. Az intézmény</u>	119
<u>12. A képzés szerkezete</u>	128
<u>13. Helyi tanterv</u>	130
<u>Kerettanterv az enyhén értelmi fogyatékos tanulók számára</u>	130
<u>13.1. Alapfokú nevelés-oktatás szakasza</u>	130
<u>- alsó tagozat, 1-4. évfolyam</u>	130
<u>13.2. Alapfokú nevelés-oktatás szakasza, felső tagozat, 5–8. évfolyam</u>	131
<u>13.3. Középfokú oktatás-nevelés szakasza – előkészítő szakiskola,</u>	132
<u>13.4. Mérés, értékelés</u>	133
<u>13.5. A magasabb évfolyamba lépés, tanulói értékelés</u>	135
<u>Magatartás</u>	137
<u>Szorgalom</u>	138
<u>13.6. Értelmileg akadályozottak / középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók</u>	140
<u>13.7. Kerettanterv a középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók számára</u>	149
<u>Alapfokú nevelés-oktatás szakasza, általános iskola, 1–8. évfolyam</u>	149
<u>13.8. KÉSZSÉGFEJLESZTŐ ISKOLA</u>	153
<u>Kulcskompetenciák</u>	154
<u>13.9. A KÉSZSÉGFEJLESZTŐ ISKOLA SZAKMAI PROGRAMJA</u>	160
<u>Készségfejlesztő iskola 11 – 12. évfolyam</u>	166
<u>A tantárgyak struktúrája és a hozzájuk tartozó óraszámok</u>	168
<u>13.10. Rehabilitációs órakeret és felhasználásuk</u>	174
<u>13.11. Szabadidős jellegű tevékenységrendszer</u>	174
<u>13.12. Autista tanulók fejlesztési programja</u>	176
<u>14. UTAZÓSZAKEMBER – HÁLÓZAT</u>	188
<u>Mellékletek</u>	191
<u>1. A pedagógiai program érvényessége, bevezetése, nyilvánossága</u>	191
<u>2. A tantestület nyilatkozata</u>	192
<u>3. A Szülői Közösség nyilatkozata</u>	193
<u>4. A diákönkormányzat nyilatkozata</u>	194
<u>5. Intézményi Tanács nyilatkozata</u>	195
<u>6. Szakiskolai szakmai program</u>	196
<u>7. Fejlesztő nevelés-oktatás</u>	197
<u>8. Óvodai nevelési program</u>	198
<u>9. Környezeti nevelési program</u>	199
<u>10. Egészségnevelési program</u>	200

Mottónk

„Ha fölfedezem, hogy mások befogadtak és szeretnek, akkor én is jobban elfogadom és megszeretem önmagamat.”

/Jean Vanier/

Jövőkép

A tanulásban akadályozott gyermekekkel jó eredmények érhetők el, ha optimális feltételeket teremtünk számukra.

Betegségből, szociális mélységekből, durva családi légkörből eredő hátrányaik a középiskolás életkorra leküzdhetők. Törekvéseink fő iránya a felnőttkori társadalmi integráció. Szakképesítéshez segíteni és szakképzésre felkészíteni tanulóinkat teljes létszámban – ez a jövő útja. Megfelelő érdekérvényesítési képességet kialakítani bennük, önmenedzselésre tréningezni őket a munkaerőpiaci versenyben való eredményesség érdekében.

Állandó módszertani útkereséssel hatékony ismeretszerzési technikákat elsajátíttatni velük. Tankönyv és tananyag helyett információforrást és gyakorlati alkalmazást tanítani, kondicionálni. Iskolai integrációt csak a tevékenységben szeretnénk elképzelni. Az alapkészségek kialakítását csak az azonos képességűek zárt körében látjuk valóságosan hatékonynak.

Korai fejlesztésbe szeretnénk bevonni minden kisgyereket, hogy a legelesettebb is fejlődjön, kortársak közösségében legyen, emberi életet élhessen.

Az értelmileg akadályozottak számára megteremtjük a fejlődésükhöz optimális körülményeket. Az elsajátíthatatlan kultúrtechnikák helyett gyakorlatias tevékenységet biztosítunk.

Az autizmus spektrum zavarral élő gyermekek fejlesztésénél szem előtt tartjuk, hogy a tanítás lehetséges módszertanát illetően a tanuló autizmusa az elsődlegesen meghatározó tényező.

Általában a szükségletek egyéni kombinációjához igyekszünk a járulékos zavar speciális szempontjait és az autizmus-specifikus pedagógiai módszereket hangolni.

A pedagógiai program törvényi háttere

- 2011. évi CXCV. törvény a Nemzeti köznevelésről
- 229/2012. (VIII. 28.) Korm. rendelet a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról
- 2001. évi XXXVII. törvény a tankönyvpiac rendjéről
- 2011. évi CLXXXVII. törvény a szakképzésről,
- 202/2012 (VII.27.) Korm. rendelet a Klebelsberg Intézményfenntartó Központtól
- 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelete a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról módosított
- 2011. évi CXII. törvény az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról
- 1999. évi XLII. törvény a nemdohányzók védelméről, 2013.03.01-től hatályos 39/2013. (II. 14.) Korm. rendelet,
- 2011. évi XLI. törvény, és a 2012. évi XXVI. törvény a nemdohányzók védelméről és a dohánytermékek fogyasztásának, forgalmazásának egyes szabályairól szóló 1999. évi XLII. törvény módosításáról
- 2013. évi CCXXXII. törvény a nemzeti köznevelés tankönyvellátásáról
- 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről
- 16/2013. (II. 28.) EMMI rendelet a tankönyvvé nyilvánítás, a tankönyvtámogatás, valamint az iskolai tankönyvellátás rendjéről
- 17/2014. (III.12.) EMMI rendelet a tankönyvvé, pedagógus-kézikönyvvé nyilvánítás, a tankönyvtámogatás, valamint az iskolai tankönyvellátás rendjéről
- 21/2015. (IV. 17.) EMMI rendelet a tankönyvvé, pedagógus-kézikönyvvé nyilvánítás, a tankönyvtámogatás, valamint az iskolai tankönyvellátás rendjéről szóló 17/2014. (III. 12.) EMMI rendelet módosításáról.
- 26/1997. (IX.3.) NM-rendelet iskola-egészségügyi ellátásról
- 277/1997. (XII. 22.) Korm. rendelet a pedagógus-továbbképzésről, a pedagógus-szakvizsgáról, valamint a továbbképzésben részt vevők juttatásairól és kedvezményeiről
- 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról
- 259/2002. (XII. 18.) Korm. rendelet a gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltató tevékenység engedélyezéséről, valamint a gyermekjóléti és gyermekvédelmi vállalkozói engedélyről

- 53/2016 (XII. 29) EMMI rendelet egyes oktatási tárgyú miniszteri rendeletek módosításáról
- 150/2012. (VII. 6.) Korm. rendelet az Országos Képzési Jegyzékről és az Országos Képzési Jegyzék módosításának eljárásrendjéről
- 2017/2012. (VIII.9.) Korm. rendelet az állam által elismert szakképesítések szakmai követelménymoduljairól
- 56/2016. (VIII. 19.) FM rendelet a földművelésügyi miniszter hatáskörébe tartozó szakképesítések szakmai és vizsgakövetelményeiről

Bevezető

1. Intézményi adatok

Az intézmény hivatalos elnevezése: **Móri Gárdonyi Géza Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola, Készségfejlesztő Iskola, Fejlesztő Nevelés - Oktatást Végző Iskola, és Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény**

Rövidített neve: **Móri EGYMI**

Székhelye, telephelye és címe: 8060 Mór, Vértes utca 67.

(tel.: 06-22-407-169 e-mail cím: gardonyi.mor@gmail.com)

Az intézmény fenntartója: **Székesfehérvári Tankerületi Központ** 8000 Székesfehérvár, Petőfi Sándor u. 5.

Az Intézmény tagintézménye 2020. 09. 01-től: Bicskei József Attila Általános Iskola és Szakiskola, új elnevezése: **Móri Gárdonyi Géza Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola, Készségfejlesztő Iskola és Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény Bicskei Tagintézménye 2060 Bicske, Hősök tere 5/b**

Az iskola, mint ingatlan, a Magyar Állam tulajdonában van.

Az intézmény fűtését vezetékes gázzal saját kazánjai biztosítják, a víz, a szennyvíz, az elektromos áram és a telefonszolgáltatás a kiépített városi hálózatokon keresztül valósul meg.

1.1. Az érvényes alapító okirat

Az intézmény székhelye szerint: vármegye neve: Fejér vármegye
Fenntartó tankörlet/ alapítvány neve: Székesfehérvári Tanköri/Alapítványi Központ
OM azonosító: 038490

Méri Gárdonyi Géza, Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola, Készségfejlesztő Iskola, Fejlesztő Nevelés-Oktatási Végző Iskola, Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény szakmai alapdokumentuma

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény 21. § (3) bekezdése szerinti tartalommal, figyelemmel a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 123. § (1) bekezdésében leírtakra, az alábbi szakmai alapdokumentumot készítik:

A köznevelési intézmény

1. Megnevezési

- 1.1. Hivatalos neve: Méri Gárdonyi Géza, Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola, Készségfejlesztő Iskola, Fejlesztő Nevelés-Oktatási Végző Iskola, Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény
- 1.2. Rövid neve: Méri EGYMI

2. Feladatellátási helyei

- 2.1. Székhely: 8060 Mór, Vörösmarty ucta 67.
- 2.2. Tagintézmények megnevezése és telephelyei
- 2.2.1. Tagintézmény hivatalos neve: Méri Gárdonyi Géza, Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola, Készségfejlesztő Iskola, Fejlesztő Nevelés-Oktatási Végző Iskola, Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény Bicskei Tagintézménye
- 2.2.1.1. Ügyviteli telephelye: 2050 Bicske, Hősök tere 5/b

3. Alapító és a fenntartó neve és székhelye

- 3.1. Alapító szerv neve: Emberi Erőforrások Minisztériuma
- 3.2. Alapító jogkör gyakorlója: Emberi Erőforrások Minisztérium
- 3.3. Alapító székhelye: 1054 Budapest, Akadémia ucta 3.
- 3.4. Fenntartó neve: Székesfehérvári Tankörlet/ Központ
- 3.5. Fenntartó székhelye: 8000 Székesfehérvár, Petőfi Sándor ucta 5.

4. Típusa:

egységes gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai módszertani intézmény

5. OM azonosító:

038490

6. Köznevelési alapfeladatai

6.1. 8060 Mór, Vörösmarty ucta 67.

6.1.1. óvodai nevelés

- 6.1.1.1. nappali rendszerű felvehető maximális gyermeklétszám: 8 fő
- 6.1.1.2. sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók gyógypedagógiai nevelése-oktatása (hálimozgás-fogyatékos, értelmi fogyatékos, érzelmi fogyatékos - enyhe érzelmi fogyatékos, érzelmi-fogyatékos - középsúlyos érzelmi fogyatékos)
- nappali rendszerű felvehető maximális gyermeklétszám: 8 fő

6.1.2. általános iskolai nevelés-oktatás

- 6.1.2.1. nappali rendszerű felvehető maximális tanulói létszám: 57 fő
- 6.1.2.2. alsó tagozat, felső tagozat
- 6.1.2.3. 1. évfolyamtól 8. évfolyamig

6.1.2.4. sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók gyógypedagógiai nevelés-oktatása (halmozottan fogynálkos, autizmus spektrumzavar, értelmi fogyatékos - enyhe értelmi fogyatékos, értelmi fogyatékos közepesúlyos értelmi fogyatékos)
nappali rendszerű (felvehető maximális tanulói létszám: 37 fő)

6.1.3. szakiskolai nevelés-oktatás

6.1.3.1. nappali rendszerű (felvehető maximális tanulói létszám: 25 fő)

6.1.3.2. évfolyamok száma: kettő

6.1.3.3. sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók gyógypedagógiai nevelés-oktatása (halmozottan fogynálkos, autizmus spektrumzavar, értelmi fogyatékos - enyhe értelmi fogyatékos)
nappali rendszerű (felvehető maximális tanulói létszám: 25 fő)

Szakmák a 2020/2021. tanévtől felmenő rendszerben

A	B	C	D	E	F
Képzés megnevezése	Ágazati/területi terület	Képzés azonosító száma	Programkivétel/szám	Sajátos nevelési igény	Képzési idő (év)
1. Aranykalászos gazda	Mezőgazdaság és erdőészet	2.		Enyhe értelmi fogyatékos, Hallási fogyatékos	2
2. Kerti munkás	Mezőgazdaság és erdőészet	18.		Enyhe értelmi fogyatékos, Hallási fogyatékos	2
3. Mezőgazdasági munkás	Mezőgazdaság és erdőészet	21		Enyhe értelmi fogyatékos, Hallási fogyatékos	2
4. Parkgondozó	Mezőgazdaság és erdőészet	22		Enyhe értelmi fogyatékos, Hallási fogyatékos	2
5. Számítógépes asszisztens	Gazdálkodás és menedzsment		04153001	Enyhe értelmi fogyatékos, Hallási fogyatékos, Látási fogyatékos, Mozgásszervi fogyatékos	2

Szakmák a 2013/2014. tanévtől kifizető rendszerben

A	B	C	D	E
Szakképesítés megnevezése	Szakképesítés azonosítószáma	Ágazat	Szakmacsoport	OKJ rendelet szerinti szakképző évfolyamok száma
1. Aranykalászos gazda	3162102	XXXIII. Mezőgazdaság	20. Mezőgazdaság	2
2. Kerti munkás	2162201	XXXIV. Kertészet és parképítés	20. Mezőgazdaság	2
3. Kertvárosi kisgazda	2162101	XXVII. Vendéglátás- turizmus	18. Vendéglátás- turizmus	2
4. Mezőgazdasági munkás	2162102	XXXIII. Mezőgazdaság	20. Mezőgazdaság	2
5. Parkgondozó	2162202	XXXIV. Kertészet és parképítés	20. Mezőgazdaság	2

Szakmák a 2014/2015. tanévtől kifizető rendszerben

A	B	C	D	E
Szakképesítés megnevezése	Szakképesítés azonosítószáma	Ágazat	Szakmacsoport	OKJ rendelet szerinti szakképző évfolyamok száma
1. Lőpáncs és gondozó	2162101	XXXIII. Mezőgazdaság	20. Mezőgazdaság	2

Szakmunka a 2019/2020. tanévtől érvényes rendszerben					
A	B	C	D	E	
Szakképesítés megnevezése	Szakképesítés azonosító-száma	Ágazat	Szakképzési csoport	OKJ tanulási szerinti szakképzési évfolyamok száma	
1. Számítógépes adatkezelő	3114602	XXV. Ügyvitel	16. Ügyvitel	2	
6.1.4. készségfejlesztő iskolai nevelés-oktatás					
6.1.4.1. nappali rendszerű (felvehető maximális tanulói létszám: 20 fő)					
6.1.4.2. sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók gyógypedagógiai nevelése-oktatása (felhozottan foglalkozás, szilárdos spekulatív szak, értelmi foglalkozás - enyhe értelmi fogyatékos, értelmi foglalkozás - középsúlyos értelmi fogyatékos)					
nappali rendszerű (felvehető maximális tanulói létszám: 20 fő)					
6.1.4.3. szakképzésben részt vevő nem tudó értelmi fogyatékos-enyhe értelmi fogyatékos munkába állást lehetővé tevő egyszerű betanulási igényű tanulóhelyek elcsatolása speciális kerettanterv szerint					
6.1.5. fejlesztő nevelés-oktatás					
6.1.5.1. nappali rendszerű (felvehető maximális tanulói létszám: 10 fő)					
6.1.6. utolsó gyógypedagógusi, utolsó kórházi/háziorvosi ellátás					
6.1.7. egyéb foglalkozások: napközi, tanulószoba					
6.1.8. A feladatellátási helyen iskolai tanulmányi munkák					
6.1.9. az iskolai tanulmányi munkák maximális létszáma: 12 fő					
6.1.10. iskolai környezet: iskolai / kollégiumi környezet					
6.1.11. minden típusú tesztelés biztosításának módja: egyéb módok (tanulószoba)					
6.1.12. a tantervvel összhangban megvalósított tantervi követelmények: együtműködés, megállapodás alapján					

6.2. 2006. Bt. 10. §, Hónok levele 3/b

- 6.2.1. általános iskolai nevelés-oktatás
 - 6.2.1.1. nappali rendszerű (felvehető maximális tanulói létszám: 32 fő)
 - 6.2.1.2. alsó tagozat, felüli tagozat
 - 6.2.1.3. 1 évfolyamtól 8 évfolyamig
 - 6.2.1.4. sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók gyógypedagógiai nevelése-oktatása (felhozottan foglalkozás, szilárdos spekulatív szak, értelmi foglalkozás - enyhe értelmi fogyatékos, értelmi foglalkozás - középsúlyos értelmi fogyatékos)
 - nappali rendszerű (felvehető maximális tanulói létszám: 32 fő)
- 6.2.2. szakiskolai nevelés-oktatás
 - 6.2.2.1. nappali rendszerű (felvehető maximális tanulói létszám: 27 fő)
 - 6.2.2.2. sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók gyógypedagógiai nevelése-oktatása (szilárdos spekulatív szak, értelmi foglalkozás - enyhe értelmi fogyatékos)
 - nappali rendszerű (felvehető maximális tanulói létszám: 27 fő)

Szakmunka a 2020/2021. tanévtől érvényes rendszerben					
A	B	C	D	E	F
Képesítés megnevezése	Ágazat/tanulmányi terület	Képesítés azonosító száma	Programkövetelmény szám	Sajátos nevelési igény	Képesítés ideje (év)
1. Belső előkészítő	Kereskedelem	4.		Enyhe értelmi fogyatékos	2
2. Háttervásvizsgáló	Szociális	13.		Enyhe értelmi fogyatékos	2

3.	Partegyetem	Megnevezés és címe	27	Eljárás iránti igénytelenség, Hálói függetlenség	2
Szakmák a 2013/2014. tanévi Újítás rendszerben					
	A	B	C	D	E
	Szakképzés megnevezése	Szakképzés azonosítószáma	Ágazat	Szakmacsoport	OKI rendelet szerinti szakképző évfolyamok száma
1.	Prekogneció	2162202	XXXIV. Keresetel és parképzés	20. Mezőgazdaság	2
Szakmák a 2020/2021. tanévi újított rendszerben					
	A	B	C	D	E
	Szakképzés megnevezése	Szakképzés azonosítószáma	Ágazat	Szakmacsoport	OKI rendelet szerinti szakképző évfolyamok száma
1.	Böli előkészítő	313610	XXVI. Kereskedelem	17. Kereskedelem-marketing, üzleti adminisztráció	2
2.	Élelmiszer-, vegyi és gyúgyszer-eladó	3134101	-	19. Egyéb szolgáltatások	2
3.	Háztartásvezető	318141	II. Szociális	2. Szociális szolgáltatások	2
4.	Konyhai kisegítő	2182101	-	18. Vendéglátás-turizmus	2
5.	Vágóelő	3121502	-	20. Mezőgazdaság	2

6.2.3. Fejlesztő nevelés-oktatás

6.2.3.1. nappali rendszerű (lehetőleg maximális tanulói létszám: 5 fő)

6.2.4. A feladatellátási helyen iskolai tanulmányok működik.

6.2.5. az iskolai tanulmányok maximális létszáma: 24 fő

6.2.6. iskolai könyvtár: iskolai / kollégiumi könyvtár

6.2.7. mindennapos testnevelés biztosításának módja: egyéb módon (teraszban)

6.2.8. a testnevelés feladatok keretében megvalósított úszásoktatás módja: együttes úszásoktatás, megállapodás alapján

6.2.9. fogynékelő diák sport tevékenysége

7. A feladatellátást szolgáló vagyon és a felette való rendelkezés és használati jog

7.1. 8060 Mát, Fertő uca 67.

7.1.1. Helyrajzi száma: mért 2586/44 hrsz.

7.1.2. Hasznos alapterülete: 1540 nm

7.1.3. Intézmény jogköre: ingyenes használati jog

7.1.4. Fenntartó jogköre: vagyonkezelői jog

7.1.5. Egyéb: 8060 Mát, Fertő uca 67. (intézményi) Helyrajzi száma: mért 01093/3 hrsz. Hasznos alapterülete: 5790 nm Fenntartó jogköre: szakképzési szolgáltatás szerződés alapján/terlet

7.2. 2969 Bicske, Hívó út 33.

7.2.1. Helyrajzi száma: bicskei 1293/4. hrsz.

7.2.2. Hasznos alapterülete: 1148 nm

7.2.3. Intézmény jogköre: ingyenes használati jog

7.2.4. Fenntartó jogköre: vagyonkezelői jog

8. Vállalkozási tevékenység nem folytatható.

1.2. Helyzetelemzés

Történet

Intézményünket 1974-ben hozta létre a Fejér Megyei Tanács Művelődési Osztálya.

Fenntartója a Községi Tanács Mór, majd a Városi Tanács Mór, végül Mór Város Önkormányzata lett.

1996. július 1-én, élve a törvény adta lehetőséggel, Fejér Megye Önkormányzatának átadta a fenntartást. Az oktatási rendszer átalakításának következtében 2011. január 01-től a Fejér Megyei Intézményfenntartó Központhoz kerültünk, majd 2013. április 01-től a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ székesfehérvári és móri tankerületéhez. 2017. január elsejétől pedig a Székesfehérvári Tankerületi Központhoz tartozunk.

Az iskola korábbi igazgatói:

Dömötör László 1974 – 1995

Kovácsné Babos Klára 1995 – 2011

Surányi Gáborné 2011 –

Az iskola földrajzi működési területe: Mór

1974-89-ig a református templom udvarában levő 150 éves épületben működött 5 tanteremmel, 1989-ben egy felvonulási épületbe költöztette a Városi Tanács az intézményt. A felvonulási épületet mennyezetvakolat-darabok kétszeri leszakadása után 2000. december 18-án a Fejér Megyei Közgyűlés Elnöke (Fertő László), statikai vizsgálat után életveszélyessé nyilvánította. Arany László képviselő koordinálásával a pártok által átengedett helyiségekben, a korábban járásbírósnak használt épületben folytatódott a tanítás 2001. január 08-tól. A Fejér Megyei Önkormányzat, a megnyert 200 milliós címzett támogatással megkezdte az új iskola építését. 2002. szeptember 13-án megtörtént az alapkőletétel.

2003. augusztus 30-án pedig Szabados Tamás államtitkár átadta az új épületet.

Tanulóinkat a Fejér Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Szakértői Bizottsága javaslata alapján vesszük fel. Iskolánk „**bemenet-szabályozott**” intézmény.

Szerepünk fontos az általános iskolai követelményeknek megfelelni nem tudó gyermekek és szüleik számára.

Az integrációs törekvések csökkentik tanulólétszámunkat. Azok a gyerekek, akik nálunk tudást és végzettséget szerezhetnének elkallódnak a többségi általános iskolában.

Szociológiai helyzetkép az iskola tanulóiról

Iskolánk tanulóinak 20 %-a móri, 80 %-a a környező településekről jár be.

Tanulóink családjának többsége a társadalom periferiáján él.

Az osztályfőnökök jelzései alapján a gyermek- és ifjúságvédelmi felelős a települési gyermekjóléti szolgálat munkatársával együtt próbálják megoldani a felmerült problémákat.

A nevelőmunkát a családi körülmények ismeretében tervezzük.

Nevelő-oktató munkánk alapvető céljait pedagógiai programunk határozza meg. Programunk célja a sérült funkciók diagnosztizáló feltérképezése, majd a kiscsoportos vagy egyéni formában történő kompenzációs és korrekciós fejlesztése. A kompenzációs- korrekciós nevelési módszer mellett természetesen célul tűzzük ki az ép funkciók maximális kibontakoztatását, a tehetséggondozást is. Az általános műveltség megalapozását oly módon kívánjuk megvalósítani, hogy a tanítás-tanulás folyamatában ne csak ismereteket adjunk át, ne csak ismeretszerzés folyjon, hanem a készségek és képességek tervszerű fejlesztésével biztosítsuk az egyszerűbb szakmák megszerzésének lehetőségét. Ez segíti a tanulásban akadályozott gyerekek és fiatalok társadalomba való beilleszkedését, életpályájuk kiválasztását, majd önálló életvitelüket és családalapításukat.

Tantestületünk pedagógusainak nagy többsége gyógypedagógus végzettségű. A testület tagjai belátják, hogy az SNI tanulók nevelésének irányelvére és a kerettantervre épülő pedagógiai programunk céljainak megvalósítása megkívánja a szervezett továbbképzéseken való részvételt, melyre a testületben komoly igény is mutatkozik. Továbbképzési szándékukban támogatjuk kollégáinkat.

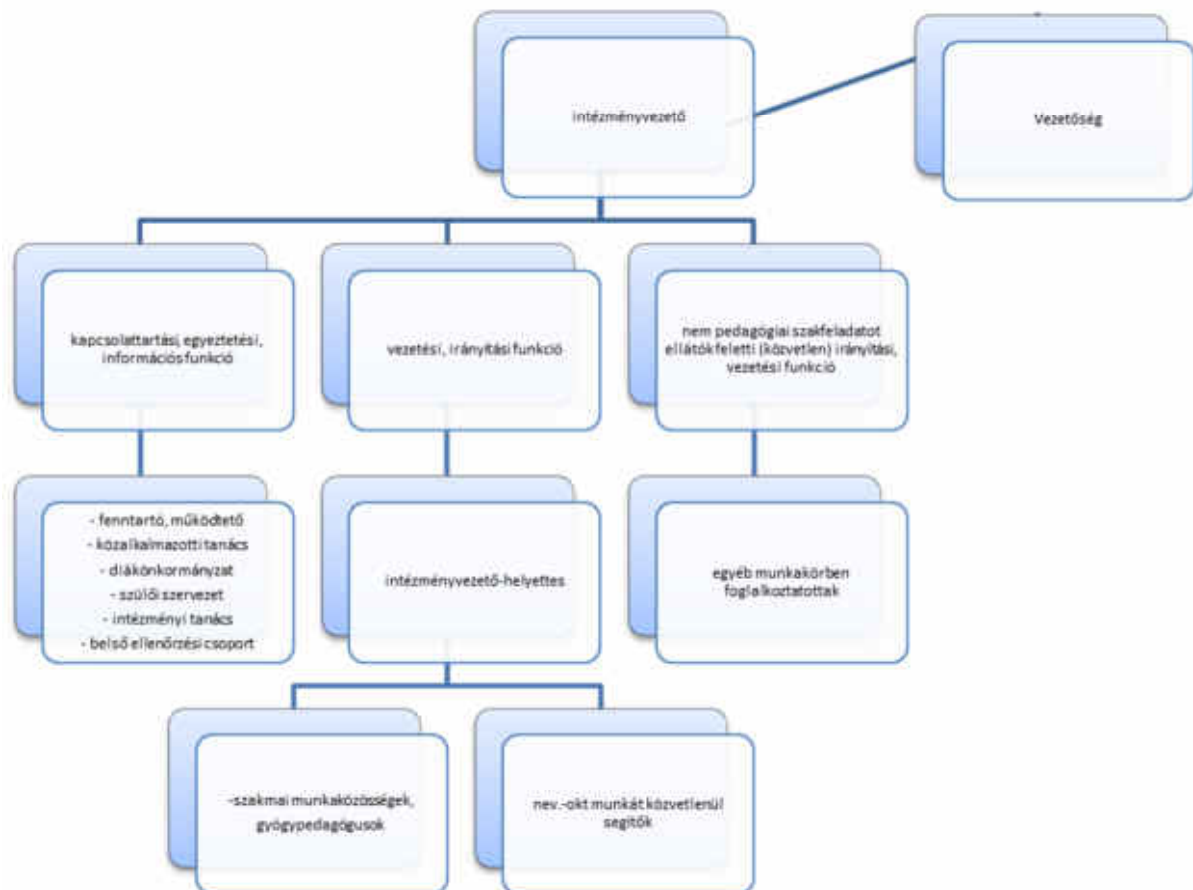
A tárgyi feltételek terén iskolaépületünkre a „jó gazda” szemével tekintünk, lépcsőzetes felújítással és folyamatos karbantartással igyekszünk a megfelelő színvonalat fenntartani. Az oktatástechnikai eszközök és a szertári felszerelések fejlesztése az elmúlt 10 évben tervszerűen történt, de ennek a folyamatnak a folytatása elengedhetetlen.

1.3. Statisztikai adatok

a. Létszámadatok alakulása

<u>Tanév</u>	<u>tanuló/csoport</u>	<u>pedagógus</u>	<u>segítő</u>	<u>napközi</u> csop/tan.	<u>mt.</u>
2019/20	97/13	21	13	7	2
2020/21	92/12	20	12		2
2021/22	99/14	23	12		1
2022/23	91/11	19	12		1
2023/24	84/11	19	13		1

1.4. Az intézmény vezetési szerkezete

Vezetőség tagjai az főigazgató, tagintézmény-vezető, az főigazgató helyettes és a közalkalmazotti tanács elnöke, a diákönkormányzat segítő tanár és a munkaközösség vezetői.

A szakmai feladatokat ellátó alkalmazottak, és technikai alkalmazottak munkáltatói jogosítványait a fenntartó bírja (Székesfehérvári Tankerületi Központ).

Az iskola főigazgatója a szakmai munka helyi irányítója, a szabályos működtetés felelőse, az alkalmazottak felett a helyi munkaszervezéssel összefüggő egyes átruházott munkáltatói

jogokat gyakorolja (munkaidő-beosztás, helyettesítés elrendelése, ellenőrzési-és beszámoltatási jogok).

Gazdasági természetű intézkedésnél a főigazgató javaslatot tesz a működtetőnek a szükséges beszerzésekre, karbantartási feladatok elvégzésére, személyzeti ügyekben a fenntartónak a felvételre vonatkozóan, illetve véleményezi a munkaköri leírásokat.

A vezetők feladata továbbá a munkaterületekre tartozó dolgozók szóbeli dicsérete, figyelmeztetése, valamint elismerésre, kitüntetésre való javaslattevés.

A nevelőtestület iskolánk pedagógusainak közössége, nevelési-, és oktatási kérdésekben intézményünk legfontosabb tanácskozó és határozathozó szerve.

A nevelőtestület tagja iskolánk valamennyi pedagógus munkakört betöltő alkalmazottja, valamint a nevelő-, és oktató munkát közvetlenül segítő felsőfokú végzettségű alkalmazottja. (A nevelőtestület jogkörét az SZMSZ részletesen tartalmazza.)

A nevelőtestület a döntéseit értekezleteken nyílt szavazással, szótöbbséggel hozza.

A szabályszerűen meghozott döntést jogerősnek kell tekinteni, amely a nevelőtestület minden tagjára kötelező, végrehajtását a főigazgató nem függesztheti fel, betartása annak is kötelessége, aki a döntéshozatalkor ellenvéleményen volt.

2. Nevelésfilozófia

Intézményünk általános célja a népesség átlagától elmaradó fejlődésmentű, speciális nevelést igénylő gyermekek óvodai nevelése, alapozó képzése /ált. isk./ és szakirányú nevelésének, valamint önálló életvitelre történő előkészítése. E funkciók betöltése érdekében az iskola tevékenységének célja a tanulók felkészítése a társadalmi gyakorlatra, társadalmi cselekvőképesség kialakítása.

Azaz olyan személyiségjegyek és magatartásformák kialakítása, amelyek birtokában képesek lesznek érdekeik felismerésére és érvényesítésére.

A sajátos nevelési, fejlesztési, oktatási igényű gyermekek nevelése a humanisztikus alapértékek elfogadását jelenti és feltételezi. Az emberi tanulás nemcsak a társadalmilag hasznos ismeretek elsajátítása, hanem az interakciókban megtapasztalt biztonság és kölcsönösség, az elfogadás és elfogadottság, befogadás élményének megtanulása, a sokféle ember sokféle együttlétének tanulása.

Ennek érdekében céljaink:

- az alapműveltség megszerzésének biztosítása a NAT és a kerettanterv szerint,
- az értelmi és szociális hátránnyal küzdő gyerekek felzárkóztatása, differenciált fejlesztése,
- tehetséggondozás,
- az általános iskolát befejező gyerekek felkészítése szakiskolai tanulmányaikra.

Iskolánk nevelésfilozófiája a személyközpontúság.

Minden tanuló önálló személyiség, adott képességekkel és tehetségekkel. A gyermek nem az életre készül, hanem már él minden nap. Ennek megfelelően kell megtanítani, eligazodni az életben, megtalálni az igazi alapvető értékeket, ehhez igazítani életvitelüket és cselekedetüket. Mindenki minden tantárgyban eljuttatható a minimális követelmények szintjére, szükség esetén egyéni fejlesztéssel, kiscsoportos felzárkóztatással. A felfedezett tehetségeket fejleszteni kell, a kibontakozási lehetőségek megteremtésével, bővítésével.

Nevelésfilozófiai célunk az előítéletek leküzdése, a másság elfogadása és elfogadtatása.

Pedagógusaink nevelési feladataikat a pedagógus etika 4 fő elemének szellemében végzik:

- Tiszteld a gyermeket!
- Tiszteld a gyermek szüleit!
- Tiszteld kollégáidat!
- Tiszteld önmagad és hivatásodat!

2.1. Pedagógiai alapelvek, célok, feladatok

Az intézmény általános pedagógiai elvei

Tanulóink az egységes emberi faj egyenértékű, de sajátos tagjai. Ezért esetükben is a NAT és a kerettanterv egységes követelményrendszerét kell alapul venni, különös tekintettel a fogyatékosok irányelveiben megfogalmazottakra. Speciális szükségleteikhez igazodva a következő elvek alkalmazhatók:

- A követelmények teljesítéséhez hosszabb időszavok, keretek megjelölése ott, ahol erre szükség van.
- Az előírt minimális teljesítményekre szükség esetén sajátos, a fogyatékoságnak megfelelő tartalmak és követelmények kialakítása szükséges.

- Gyógypedagógiai (gyerekközpontú, elfogadó, befogadó) bánásmód alkalmazása a nevelés-oktatás valamennyi mozzanatánál.

2.2. Az intézmény pedagógiájának sajátos elvei

- Különleges, részletes anamnézisen alapuló gyermekismeret.
- Nevelés-képzés korrekciós irányultsága, sérülésspecifikus és képességfejlesztő jellege.
- A gyógypedagógusi, pedagógusi tevékenység gyakorlatias irányultsága,
- Óvó-védő-ösztönző pedagógiai beállítottság.
- Gyermek-ember központú közvetítés és egyéni fejlesztésen alapuló pedagógia.
- Magas szintű elméleti és gyakorlati tudás és gyógypedagógiai szemlélet.
- A szocializációs hátrányokat, a beilleszkedési, magatartási, tanulási nehézségeket enyhítő tevékenység.
- Gyermek és ifjúságvédelemmel összefüggő segítségadás.
- A tanulási kudarcoknak kitett tanulók felzárkóztatásának segítése.

2.3. Pedagógiai célok

Az iskola csak úgy képes a megváltozott, de központi szerepének megfelelni, ha a társadalmi élet teljességére előkészítő-felkészítő intézménnyé válik.

A feladat elvégzésére csak akkor lehet alkalmas, ha a társadalmi-egyéni gyakorlat valamennyi lényeges formáját tudja pedagógiailag szervezeten reprodukálni. Az ismeretek közvetítése mellett a rendszerezés, szelektálás – értelmezés, szemléletformálás, értékelés és önművelés képességének tanítása kerül előtérbe.

A funkcionális analfabetizmust, mint reális veszélyt érzékelve, a pedagógiai eszközök széles skáláját kell alkalmazni ennek megelőzése érdekében.

Különösen fontos ez a tanulásban akadályozott gyermekek esetében, hiszen a magasabb rendű gondolkodási funkciók sérülése miatt a tágabban értelmezett önálló tanulásra, a hiányosságok önálló pótlására alig képesek.

Alsó tagozaton: A tanuláshoz nélkülözhetetlen pszichés funkciók fejlesztésére helyeződik a hangsúly. A tanulók között meglévő eltérések differenciált eljárások, tartalmak és oktatásszervezési megoldások, terápiák alkalmazását igénylik.

Az 1–2. évfolyamon a fő cél a személyiség biztonságérzetének megteremtésével, az egyéni diagnosztikára épülő funkcionális képességfejlesztéssel elérni az egyénhez viszonyítva azt a legoptimálisabb adaptív állapotot, amely elégséges előfeltétele a tantárgyi rendszerű fejlesztésnek. A tanulókat fogékonnyá, befogadóvá kell tenni a környezet, a közvetlen megtapasztalható természet és a társas kapcsolatok iránt, miközben tág teret adunk az életkori sajátosságoknak, a fejlettségnek megfelelő gyermekjátéknak és mozgásnak, mindezzel felkeltve érdeklődésüket a tanulás iránt.

Az első évfolyamon javasolt tananyag elsajátítására – a Nemzeti alaptanterv által biztosított lehetőséggel élve –egy tanévnél hosszabb időtartamot tervezünk nagyobb esélyt nyújtva az alapvető kultúrtechnikák eszközzintű elsajátítására.

A 3–4. évfolyamon a cél az alapvető képességek és alapkészségek fejlesztése a tanulók egyéni háttértényezőinek figyelembevételével, a pszichés funkciók fejlesztésének stratégiáját tartalmazó egyéni fejlesztési tervek alapján, tantárgyi rendszerben végzett intenzív fejlesztési folyamatban. Kiemelt feladat a személyiség érésének, az önismeret fejlődésének elősegítése a tanulási, viselkedési szokások elsajátításával, magatartási normák közvetítésével; a

sérülésből, a fogyatékoságból eredő tanulási nehézségek leküzdésének, a jól működő funkciók továbbfejlődésének segítése.

A felső tagozaton a tanulók fejlesztése elsődlegesen a megismerési módszerek további fejlesztésére, a szemléletes képi gondolkodás nyomán kialakuló képzetekre, ismeretekre, az elsajátított tanulási szokásokra irányul. Hangsúlyosabbá válik az önálló tanulási tevékenység. A tudásgyarapítást, a képességek, a személyiség fejlesztését a konkrét tapasztalásokra alapozva a gondolkodási funkciók különböző sérülését, eltérő ütemű fejlődését figyelembe véve kell elérni.

Az 5–6. évfolyamon a cél a tevékenységek számának és minőségének növelésével, az önálló tanulás képességének fejlesztésével az alapvető kultúrtechnikák használatának eszközszintűvé tétele, valamint az intenzív személyiségfejlesztés.

A 7–8. évfolyam legfontosabb célja a tudáselemek szintetizálása, a képességstruktúra megszilárdítása, a személyiség integritásának növelése.

E cél eléréséhez szükséges feladatok: a tanuló sikeres továbbtanulási, szakmaelsajátítási lehetőségeinek kialakítása; az önálló tanulás, a tájékozódási képesség, a tájékozottság, a döntési képesség erősítése; a társadalmi beilleszkedéshez szükséges szociális és cselekvési kompetenciák kialakítása, az önálló életvitelre való alkalmasság megszilárdítása.

Nevelési-oktatási eljárásaink (stratégiánk):

Oktató-nevelő munkánk eljárásait és eszközeit úgy választjuk meg, hogy azok segítsék alapvető céljaink, feladataink megvalósítását. Mivel intézményünkben a nevelési-oktatási folyamat a tanulók sajátos tanulási képességeire épül, a gyermekek egyéni szükségleteihez igazodik, ezért intézményünk adaptív nevelési-oktatási stratégiát alkalmaz. Azaz az adott feltételekhez, a tanulócsoport sajátosságaihoz és a tanulás-tanítás egyéb körülményeihez igazodnak a tanórákon alkalmazott eljárásrendszerek (amely magában foglalja az óra felépítését), a módszerek, a szervezési módok, a munkaformák, a gyakorlatitípusok, a didaktikai eljárások és az alkalmazott eszközök.

A módszerek kiválasztása során biztosítani kell

- a tantárgyi tartalmaknak a tanulói sajátosságokhoz való illesztését, adaptálást
- az egyénre szabott tanulási lehetőséget

- akadálymentes tanulói környezetet
- az egyéni haladási ütemet
- a differenciált tanulásszervezési eljárások
- a tanulás segítse a fogyatékoságának típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező szakember támogatásával történik

A participációs elvből következik, hogy olyan módszereket alkalmazunk, amelyek lehetőséget adnak a tanulóknak aktív bekapcsolódására a tanulási –tanítási folyamatba. A különböző ismeretek tanításakor a tanulási környezetet úgy kell tehát tervezni, hogy az támogassa a különböző aktív tanulási formákat, technikákat. Az aktív tanulás konkrét módszerei például tevékenységekre épülő tanulásszervezési formák a problémaalapú tanulás, a tanulói együttműködésen alapuló tanulás (pár, csoport vagy a kooperatív munka, komplex instrukciós program). Ezek a módszerek a problémamegoldási és a jelenségértelmezési a folyamatot közvetett, illetve közvetlen eszközökkel segíti.

Nevelési-oktatási módszerek:

A nevelési-oktatási céljaink érdekében, a tanulási-tanítási folyamatban alkalmazott tanulásitanítási eljárás, amelynek különböző kombinációi lehetségesek a tanulóknak és a pedagógus tevékenységeire vonatkozóan a céloknak megfelelően. A módszereink folyamatosan fejlődnek, számuk gyarapszik. Alkalmazunk általánosan alkalmazható és szaktárgyspecifikus módszereket. A leggyakrabban használatos módszereik: tanári előadás, magyarázat, elbeszélés, tanulói kiselőadás, megbeszélés, vita, szemléltetés, munkáltatás, projekt módszer, tanulási szerződés, kooperatív tanulás, játék, tanulmányi kirándulás, házi feladat stb. Törekszünk arra, hogy a tanulói tevékenységekre építő módszereket nagyobb arányban alkalmazzuk a tanórán, mint a pedagógusközpontú eljárásokat.

Az alkalmazott módszer kiválasztásának alapelvei:

- A módszert mindenkor a pedagógiai célhoz, a tartalomhoz igazítjuk
- A módszer megválasztása a tanuló életkori sajátosságaihoz, értelmi fejlettségéhez és képességeihez, ill. a sérülés fokához és irányához, a speciális nevelési szükségletekhez igazodik.
- A módszer a nevelő személyiségéhez, pedagógiai kulturáltságához, felkészültségéhez, stílusához is igazodik.
- A módszert az adott helyzethez, szituációhoz is igazítjuk.

- A sérült gyermek személyiségét figyelve, a választott módszerek elsődlegesen ösztönzőek, pozitív megerősítést szolgálnak legyenek.
- A nevelési módszerek különböző, a tantárgyi tantárgyközi, kereszttanterv témáikhoz igazodó formáit, változatait is eszköznek tekintjük.
- Fontos a tapasztalatszerzés, a mintaadás, a modellnyújtás, a gyakorlás, a megerősítés, a meggyőzés, a felvilágosítás, a tudatosítás, a felfedeztetés, az összefüggések keresése, az interakció.
- Fontos a szabályok, a szokások követése, gyakorlása, az önállóság kialakítása, az egészséges életmód szokásrendszerének, és az önálló életvezetés tevékenységeinek gyakorlása, az alkotóképesség kibontakoztatása.
- Egyénre szabott legyen, differenciáláson alapuljanak.

Az adaptív nevelést segítő módszerek

Az nevelés-oktatás folyamatában és a tanórákon, egyéni és kiscsoportos fejlesztő foglalkozásokon, terápiás foglalkozásokon, tanórán kívüli szervezett tanórai foglalkozások keretében, óvodai és kollégiumi nevelés keretein belül a következő hatékony adaptív nevelést segítő módszereket alkalmazzuk.

A kooperatív tanulás

A kooperatív tanulási forma a tanulók kiscsoportos tevékenységén alapszik. Szerepet játszik a tanulók intellektuális képességeinek, valamint a szociális- és együttműködési képességeinek kialakulásában és fejlődésében. A konstruktív tanulási elméletre épül, vagyis az ismeretek elsajátítása nem befogadó, hanem alkotó módon történik. A kooperáció nem azt jelenti, hogy a tanulók csoportokba rendeződnek, és a saját feladatukkal foglalkoznak. A hangsúly a közös munkán, az együttműködésen van. A szociális készségek területén képzetlen tanulók nem tudnak közösen együttműködni. Meg kell nekik tanítani azokat a technikákat, melyek az együttműködéshez szükségesek. A csoportok általában heterogének. A gyengébben teljesítő tanulók esélyt kapnak, hogy ne maradjanak le, a jobb képességűek tanítva tanulhatnak, így tudásuk mélyebbé válik. Mivel a tanulás tevékenységhez kötődik, a motiváció erős. A diákok megtanulják, hogyan viszonyuljanak egymáshoz. Ez növeli önbizalmukat, erősíti kritikai érzéküket, elősegíti a szocializációt.

A projekt módszer

A projekt módszer a tanárok és diákok közös tervező és kivitelező tevékenységére épülő pedagógiai-didaktikai módszer, amely a megismerési folyamatot projektek sorozataként szervezi meg. Pedagógiai értelemben a projekt olyan összetett feladat, amely középpontjában egy, többnyire gyakorlati természetű, a mindennapi élethez kapcsolódó probléma áll, és amelyet a tanárok és diákok közösen, együttműködve, több szempont szerint elemezve, komplex módon dolgoznak fel a közösség érdekeit szolgáló produktum, termék létrehozása érdekében. A kivitelezés egyrészt kollektív, mivel egy közösség együttműködéséből születik meg az eredmény, másrészt egyéni, hiszen mindenki saját érdeklődése, képességei, egyéni tapasztalatai alapján járul hozzá a csoport munkájához. A projektek megvalósítása során a pedagógus együttműködik más tantárgyakat tanító pedagógusokkal – tananyagtartalmak integrálására (tanóra, témahetek, tematikus hetek, projektnapok, témákhoz szervezett események, tanulmányi kirándulások, iskolai táborok). Tanítási évenként több olyan tanórát valósítunk meg, amelyben több tantárgy ismereteinek integrálását igénylő (multidiszciplináris) téma kerül a középpontba, a tanóra céljának, tartalmának és megvalósítási módszereinek megjelölésével. A tantárgy ismereteinek integrálását igénylő témákat, jelenségeket feldolgozó tanórák, témanapok, témahetek és projektek alkalmazása segíti a tanulót a jelenségek megértésében, a problémák komplex módon történő vizsgálatában.

Komplex Alapprogram

A Komplex Alapprogram (KAP) olyan személyiségfejlesztő tevékenységek összessége, melyek komplex pedagógiai módszerek rendszerszemléletű együttesét foglalják magukban, és a tanulási esélyek- és motivációk növelését célozzák meg.

- Egységes rendszerbe ötvözi a pedagógiai gyakorlatban eddig használt differenciált fejlesztést támogató módszereket;
- Alkalmazza a tanulók iskolai helyzetét, státuszát megváltoztató és ezzel a tanulási motivációt növelő Komplex Instrukciós Programot;
- Alapelve a tanulástámogató módszertan (tanítási stratégia) alkalmazása, melynek központi eleme a heterogén tanulócsoportokban folyó differenciált fejlesztés (Differenciált Fejlesztés Heterogén Tanulócsoportokban, DFHT), aminek segítségével

képesé válnak a tanulók az önálló és a társas tanulásra, egyszóval: az eredményes tanulásra.

- A személyre szabott pedagógiai módszerek alkalmazása révén mérsékli a végzettség nélküli iskolaelhagyást.
- Különös hangsúlyt fordít a tanulók alapvető képességeinek, készségeinek kialakítására az alprogramok segítségével:
 - Digitális alapú alprogram
 - Logikai alapú alprogram
 - Művészeti alapú alprogram
 - Testmozgás alapú alprogram
 - Életgyakorlat – alapú alprogram
- A Komplex Alprogram jelszava: Tanulni élmény!, amely magával hozza az élményalapú tanulást. Program eleme a tanulók aktív tanórai részvételének támogatása, mely a pozitív élményeken keresztül valósul meg. Ennek mozgatórugója az interaktív, a tanulók bevonásán alapuló kreatív feladatmegoldás, az együtt tanulás élménye.

Digitális pedagógiai (IKT-alapú) módszerek

Digitális pedagógia (IKT-alapú) módszertan: azok a hagyományos (instruktív) és konstruktív pedagógia elveire épülő, az információs társadalom kompetenciáinak fejlesztését megvalósító tanítási-tanulási módok, módszerek, amelyek alkalmazásakor az infokommunikációs technológia, mint eszköz és taneszköz jelenik meg a tanítás-tanulás folyamatában. Ezáltal új pedagógiai gyakorlatok kialakítására, vagy a meglévők módosítására nyílik lehetőség. A digitális pedagógiai módszertan 3-as célú kompetenciafejlesztés:

- tárgyi ismeretek bővítése, rendszerezése
- eszközök készség szintű alkalmazásának fejlesztése
- konstruktív munkaformák alkalmazásával a szociális kompetenciák fejlesztése

Egyéni fejlesztés

Az egyéni fejlesztés az a tevékenység, amelynek során a Szakértői Bizottság Szakvéleménye alapján úgy „avatkozunk be” a gyermek fejlődési menetébe, hogy megfelelő eljárások, módszerek, technikák alkalmazásával segítjük, lehetővé tesszük, hogy az érési folyamat egyes szakaszaiban a szükséges környezeti feltételek adottak legyenek.

2.4. Konkrét feladatok

- A személyiség teljes körű fejlesztése, a tanulásban, az értelmileg akadályozott és autista gyermekek sérült funkcióinak korrekciójával, az ép funkciók lehetőség szerinti továbbfejlesztésével valósul meg.
- Az akadályozott értelmi fejlődés korrekciója ezen belül az észlelési, megfigyelési tevékenység, figyelem, emlékezet, képzelet fejlesztése, a gondolkodási műveletek gyakorlása.
- Az alapvető kommunikációs zavarok felderítése, korrekciója, valamint a transzfer hatás beépítése a terápiás munkába.
- Egyéni fejlesztés keretében érvényesüljön a helyi tanterv által megfogalmazott differenciált megsegítés.
- A többségében a társadalom peremére szorult családokból kikerülő tanulók minél szélesebb körű egész napos foglalkoztatása órarend szerinti órák utáni foglalkozások illetve tanulószoba biztosításával. Az általános iskola alsó évfolyamain meglévő délelőtt-délutáni rendszer fenntartása fontos feladatunk.
- Az iskolai oktatás-nevelés-képzés vegye figyelembe a tanulók addigi életútját, ismerje meg eredményeit, és biztosítsa, hogy az intézményi fejlesztő munka egymásra épüljön.
- Kísérje figyelemmel a gyermekek fejlődését az oktatás-nevelés-képzés teljes időtartama alatt.
- A KAP program komplex pedagógiai módszerének bevezetése, alkalmazása.
- Primer prevenció segítségével érje el az intézmény, hogy neveltjeiben kialakuljon a magasabb minőségű élet igénye. Az életvitelhez szükséges ismereteket megfelelő tevékenységbe ágyazott tanúlással sajátíttassa el, mely ezáltal segíti a jelentős szocializációs hátrányok csökkentését.
- Az iskola egész létével, nyitottságával alakítsa társadalmi környezetét, érje el a sérült emberekkel való együttélés társadalmi normaként való érvényesülését, az intézményben folyó képzés megismerését, és elismerését.
- A továbbtanulási esélyek, lehetőségek figyelembevételével széles körben alkalmazzuk a tehetséggondozást, a felzárkóztatást. A továbbtanuló fiatalok- lehetőségeink szerinti- nyomon követő, segítő utógondozása, ifjúságvédelmi támogatása segíti a fiatalok beilleszkedését.

- Feladatunk körzeti jellegünkből adódóan a környező településekről iskolánkba járó tanulók előzetes iskolai és családi körülményeinek megismerése a nevelési módszerek megválasztásához.
- Feladatunk az emberi méltóság tiszteletére nevelés, a faji, nemzetiségi, etnikai, vallási, világnézeti alapú diszkrimináció elítélése, elvetése.
- Az egészséges életre való felkészítés /sportolási lehetőségek, túrázások, kirándulások, kulturált társas együttlétek biztosítása/. Személyiségfejlesztő drog-, és alkohol megelőző programok szervezése.
- A védőnő és a Szülői Közösség alkalmas és aktív tagjainak bevonásával nevelési tanácsadás szélesebb szülői körben közösségi rendezvények, értekezletek alkalmával.

2.5. A feladatellátáshoz szükséges pedagógiai mozzanatok

Tervezés

A gyógypedagógus, pedagógus a tantervi célok megvalósítása érdekében elemzést végez, meghatározza a kívánatos nevelői feladatokat, folyamatosan fejleszti egyéni, szakember szerepéhez szükséges képességeit. Megismeri a választható taneszközöket, és a tanulási folyamat szolgálatába állítja azokat.

Felkészülés

A gyógypedagógus, az adott tanulócsoport képességeinek és tudásának ismeretében megtervezi éves programját, mely alapján felkészül az egyes témákra és foglalkozásukra. A tanítás érdekében összegyűjti a segédanyagokat, átgondolja a motiváció lehetséges formáit, az eredményes kommunikációs eszközöket.

Óravezetés

A pedagógus az iskolai nevelési-és oktatási program szerint a tanulás folyamatának tudatos szervezője, vezetője, aki egyéniségével képes a nevelő hatások érvényesítésére a hátrányok, akadályozottságok kompenzálására, a negatív hatások közömbösítésére.

A tanítási óra 45 perces időkerete a pedagógus számára kötelező tevékenykedést jelent, de a gyermek számára ez másként érvényesül. Az óravezetés lényege a pedagógus tevékenysége, az időkeret gazdaságos és célszerű felhasználása, a megtanítás stratégiájának minél jobb érvényesítése, a gyermeki teljesítőképeség figyelembevételével, a differenciálás alkalmazása.

Óraelemzés

Az önelemzés képessége, az önismeret a pedagógus szaktudás egyik legfontosabb eleme, fontos eszköze a fejlődésnek. A szakmai munka hatékonyságát növeli a munkacsoportokon, közösségeken belül szervezett óralátogatások szakszerű elemzése, a tanévenkénti nyílt nap, vagy bemutató foglalkozás, belső továbbképzés.

A tanórai megfigyelés képet adhat egy-egy tanuló, tanulócsoport viselkedés- és kommunikációs kultúrájáról, tanulási szokásairól, tudásszintjéről.

Jó, ha a pedagógus helyes nyelvhasználata, figyelem-megosztási képessége, tanulásirányítási technikája, metakommunikációs eszközei, motivációs hatása, empátiás készsége is tükröződik a tanóra minden mozzanatában.

Tanulásszervezés, differenciálás

A gyógypedagógusnak az egyik legfontosabb tevékenysége az, hogy megteremti a tanulás feltételeit, megtervezi a munkaformákat, és ezeket koordinálja az idő, a tanulási módszerek és a taneszközök figyelembevételével.

Az egyéni fejlesztésen alapuló pedagógiai tevékenység azt igényli a nevelőtől, hogy a lehető legpontosabb kommunikációval segítse a tanulás folyamatát, a tanulótól pedig azt, hogy minél gyorsabban sajátítsa el a hozzákészülés megfelelő technikáját, tempóját. Ennek egyik legfőbb gátja a tanulásban akadályozott gyermek esetében a tapadás az előző tevékenység formához, feladathoz.

A gondos, szakszerű munkával azonos körülmények között megismételt tevékenységsorral biztosítható a hozzákészülés idejének rövidítése.

A pontos, egyszerű és világos kommunikáció, a nonverbális visszajelzések figyelemmel kísérése, az előző feladattípustól való eltérést jól érzékeltető nevelői magatartás átsegíti a sérült értelmű gyermekeket is a nehézségeken.

A differenciált tanulásirányítás jól ismert a gyógypedagógiai munkában, a tanulásszervezésnek ez a módja feltétlenül alkalmazandó a nevelés-oktatás valamennyi szakaszában.

Döntés

A pedagógus céljainak eléréséhez különböző alternatívák közül választ, dönt. A döntési folyamat mindig egy adott probléma megoldását jelenti, és ez előkészítést kíván.

Mozzanatai:

- A döntési helyzet felismerése,
- Helyzetelemzés,
- Célkitűzés,
- Alternatívák kidolgozása,

- Választás,
- Értékelés.

Leggyakrabban olyan döntési helyzet adódik, melyben a tanuló vagy a tanulók egy csoportja pozitív vagy negatív irányba eltér a csoport többi, viszonylag egységes részétől.

Felismerve a helyzetet, felmérve az eltérés minőségét, elemezve a tanulók tevékenységét, a pedagógus kitűzi az elérendő célt, és alternatívákat dolgoz ki a megoldáshoz.

Ezen alternatívák leggyakrabban a következők lehetnek:

- a gyógypedagógus megosztja az adott tevékenységre biztosított időt a csoport és a differenciált fejlesztést igénylő gyermekek között,
- a differenciálást igénylő tanulót, tanulókat megtanítja az önálló feladatvégzésre, a gyors és pontos kommunikációra, utána az időt és az energiát a többi gyermek fejlesztésére fordítja.

A döntés meghozatalában segítenek a különböző esetmegbeszélések, foglalkozások.

Feladatadás

A pedagógiai gyakorlat egyik legnehezebben elsajátítható eleme az a tevékenység, amely során a tanító a szükséges és elégséges információkat közvetíti. Mivel az értő néma olvasás lassan alakul ki, távolabbi céljaink érdekében folyamatosan és nagyon intenzíven tanítanunk kell a didaktikus szövegek olvasását, a szövegben megjelenő információk megértését és az információnak megfelelő gondolkodási műveletek elvégzését.

Az „Olvasd el”, „Kösd össze” szintű szövegektől fokozatosan juthatunk el a bonyolultabb feladat meghatározás megértéséig, végrehajtásáig.

Ellenőrzés, értékelés

A pedagógusnak azt a viszonylag nagy szabadsággal végezhető tevékenységét, mellyel felméri, regisztrálja a tanulók teljesítményét, ellenőrzésnek nevezzük a napi pedagógiai gyakorlatban. E visszajelzés elsősorban további munkánk feltétele, és értékelésünk alapja. Az ellenőrzést és értékelést részletesen a 8.1 pont tartalmazza.

3. Kulcskompetenciák

A kulcskompetenciák az ismeretek, készségek, képességek és attitűdök egysége, amelyekkel mindenkinek rendelkeznie kell ahhoz, hogy személyiségét kiteljesíthesse és fejleszthesse, be tudjon illeszkedni a társadalomba és foglalkoztatható legyen. A személyes boldogulás a fejlődés, az aktív állampolgári lét és a munka záloga.

Az iskolai oktatás alatt elsajátított kompetenciák, az alkalmazásképes tudás képezik az egész életen át tartó tanulás alapját. A kompetenciák egyik helyzetről a másikra átvihetők, ezáltal számos szituációban és kontextusban alkalmazhatók, valamint különféle célok elérésére, különböző problémák és feladatok megoldására használhatók, így a megfelelő egyéni teljesítmény, munka és a későbbi tanulás előfeltételei.

A sajátos nevelési igényű tanulók oktatásában is fontos szerepe van annak ellenére, hogy nem minden diákunk lesz képes minden kompetencia elsajátítására. Legfőbb törekvésünk az, hogy a tanulók képességeikhez mérten a legmagasabb fokon elérjék a tanulási célokat.

A különböző tantárgyakon és területeken belül azonos és hasonló készségek és képességek fejlesztése is megtörténik, hiszen sok esetben egy-egy kompetencia több, vagy akár minden tantárgyhoz is kapcsolódik, a különféle kompetenciák több területet is támogatnak.

A kompetenciák többsége a különböző pedagógiai szakaszokban mindvégig jelen van, azonban eltérő hangsúllyal és megvalósíthatósággal. Cél minden esetben a személyiség legteljesebb fejlesztése az egyén lehetőségein belül.

A tanulás kompetenciái

A hatékony, önálló tanuláshoz alapvető készségekkel, képességekkel kell rendelkezni, amit az alapkompentenciák biztosítanak. A tanulót támogatni kell abban, hogy megtalálja saját érdeklődési körét, hogy minél több tanulási technikát megismerjen, és ezek alapján képessé váljon majd saját tanulási stratégia kialakítására. Segíteni kell a tanulót abban, hogy lehetősége legyen a metakogníció (gondolkodásról való gondolkodás) gyakorlására, tudatos alkalmazására, a tanuláshoz való pozitív viszony kialakítására.

A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi és idegen nyelvi kompetenciák)

Az anyanyelv elsajátításának folyamatában az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében a közlés és befogadás szóbeli ágát javasolt a középpontba állítani. Az anyanyelv elsajátíttatása során – a tanulók egyéni sajátosságaihoz való igazodás mellett – alapelv, hogy esetükben a nyelvelsajátítás lényegi módja nem az elszigetelt nyelvi jelenségek oktatása, hanem az a folyamat, amelyben az ember nyelvileg fogalmazza meg a valóságra vonatkozó ítéleteit. Az anyanyelv tanításában csak az a fejlesztő tevékenység hozhatja meg a kívánt eredményt, amely (az egyén képességének és beszédállapotának figyelembevételével) a beszédnek mint összetett folyamatnak a fejlesztésére irányul, s a „nyelvet” funkcióinak (kifejező, informáló, felhívó) megfelelően, elemi formáiban (közlés, megbeszélés, rábeszélés) és alaptípusaiban (élőbeszéd, írott beszéd) gyakoroltatja és alkalmaztatja. Az idegen nyelvi kommunikáció mint kiemelt kompetenciaterület az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelésében (7-8. évfolyam) egyénileg differenciált tananyagstruktúrát igényel. A hallási észlelés, a figyelem, az emlékezet fokozott fejlesztése mellett a célokat a tanulók szükségletei határozzák meg. A sikeres kommunikáció érdekében szükség van a nagyobb időkeretre, a folyamatos gyakorlásra, a játékos helyzetekben történő megvalósításra, a helyzetgyakorlatokra. Törekedni kell a digitális technológia kínált eszközök, lehetőségek kommunikációs célú alkalmazására.

A digitális kompetenciák

A digitális kompetenciák elsajátítása, felhasználói szintű alkalmazása az esélyegyenlőség megteremtése és a minél önállóbb életvitel támogatása szempontjából is kiemelkedő jelentőségű. Az online zaklatás gyakori megjelenése miatt a tanulóknak ismerniük kell a biztonságos eszközhasználatot, valamint a digitális tartalmak létrehozásával kapcsolatos etikai szabályokat is. A munka, a szabadidő és a tanulás egész életen át ívelő folyamatai során a digitális eszközök használata, az így megszerzett információk feldolgozása és alkalmazása is a digitális kompetenciákat igényli. A tanulók számára fontos a megbízható információk, az online biztonság, a digitális eszközök társadalmilag elfogadott formáinak alkalmazása a kommunikáció során, illetve azok alapvető szabályainak ismerete a társadalomban való részvétel érdekében.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák

A matematikai kompetencia fejlesztése során lehetőség nyílik a problémamegoldó gondolkodás, valamint a kognitív képességek fejlesztésére. A matematikai kompetencia fejlesztésével az enyhe értelmi fogyatékos tanuló képessé válik a környező világ mennyiségi és térbeli viszonyainak felfedezésére, valamint a tapasztalatok útján megszerzett tudás praktikus felhasználására a mindennapi élet különböző területein. Ez úgy érhető el, hogy a tanulás-tanítás folyamatában döntően a mindennapok során létrejött helyzetekben ismertetjük meg a matematikai tartalmakat. Kiemelten fontos a konkrét cselekvéssel összekapcsolt, a konkrét élethelyzetekhez kötött tapasztalatszerzés és matematikai tevékenység, a szabálytudat és a stratégiahasználat kialakítása, valamint a mindennapokban használható tudás biztosítása.

A természettudományos kompetencia

fejlesztése során az enyhe értelmi fogyatékos tanulóknál a gyakorlati jellegű természettudományi műveltség kialakítása, a mindennapi életben előforduló természettudományos jelenségek körében a felhasználói tájékozottság elérése, az egységes természettudományos világgép kialakítása a feladat. Fontos a mindennapi életet érintő, konkrét tényeken, tapasztalatokon alapuló egyszerű következtetések levonásának és az erre alapozott döntéshozatalnak a tanítása.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák

A tanulókat támogatni kell a társas kapcsolatok kialakításában és fenntartásában, ehhez elengedhetetlen a pozitív énkép és az emberi kapcsolatokban való eligazodás képessége. Az eltérő képességeknek megfelelően fel kell készíteni a tanulókat a változó társadalmi-gazdasági helyzet adta kihívásokra (változó egyéni szerepkör, érdekérvényesítés, tulajdonviszonyok). A tanulóknak ismereteket kell szerezniük a célszerű gazdálkodás, a pénzhasználat és a fogyasztás, valamint – az egyéni képességeket figyelembe véve – a rövidebb és hosszabb távú élethelyzetek tervezése kapcsán. Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók felkészülnek a közügyekben való aktív részvételre. A társadalmi részvétel és

felelősségvállalás kompetenciái fejlesztése során – a tanulók gyógypedagógiai-pszichológiai jellemzőit figyelembe véve – a tartalmakat sajátélményű tevékenységek formájában gyakoroltatva kell biztosítani. Az önismeret, a kapcsolatteremtés, kapcsolattartás képességének fejlesztése elősegíti a harmonikus közösségi beilleszkedést, a felelős társadalmi részvételt.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái

Az eredetiség és ötletgazdagság, a divergens gondolkodás, a kíváncsiság és az alkotókedv nem csak az intellektuális tényezők függvénye, ezen a területen nagy szerepe van a motivációnak és az érzelmeknek is. Fontos a sok érzékszervi, megfigyelési, manipulatív tevékenységre épülő tapasztalatszerzés, a nyitottság, az értékítélet kialakítása.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák

A munkavállalói és innovációs kompetenciákhoz szükséges ismeretek, képességek és attitűdök alakítása, formálása a tanulók egyéni sajátosságait figyelembe véve lehetséges. A tanulási-tanítási folyamatban az enyhe értelmi fogyatékos tanuló minden esetben saját cselekedeteinek tükrében ismerje fel lehetőségeit, próbálja elérni céljait. A munkavégzésre való szocializálás, a munkavállalói magatartás kialakítása, a tanulók élettervezésének elősegítése, az önálló életvezetés megalapozása a társadalmi beilleszkedés fontos eleme.

Egységesség és differenciálás

Az egységesség és a differenciálás érvényesítésének megvalósítását a pedagógiai gyakorlatban az adaptív oktatás jellemzőinek ismerete és annak alkalmazása teszi lehetővé. Az oktatási folyamat akkor adaptív, ha a megvalósítása során a differenciálás és az egységesség elve egyaránt érvényesül. Egy olyan tanári gondolat- és tevékenységrendszer kínál, amely a tanulók egyéni sajátosságainak figyelembevételére épülve egyszerre biztosítja a differenciálás egyéni fejlesztő hatását és a pedagógiai gyakorlatban megjelenő egységességet.

3.1. Magyar nyelv és irodalom

Kulcsszerepe van a kulturális önazonosság, tudatosság és kifejezőképesség, az erkölcsi, az esztétikai, a történeti és a mérlegelő érzék kialakításában. legalapvetőbb célja az anyanyelvi kommunikációhoz szükséges képességek kialakítása, illetve fejlesztése, valamint az ehhez elengedhetetlen ismeretek elsajátíttatása.

A magyar nyelv a tanulás célja és az ismeretszerzés. Célja és feladata a szókincsfejlesztés és -gazdagítás, a növekvő igényű helyes nyelvhasználat erősítése, a nyelvi hátrányok csökkentése.

Az irodalmi nevelés feladata az olvasás megszerettetése, az olvasási kedv felkeltése és megerősítése. A tanulók szövegalkotási tudásának gyarapításával képessé váljanak a társadalmi kommunikációra, az önkifejezésre.

Kompetencia területek	Készségek, képességek, attitűdök
Kommunikáció	<ul style="list-style-type: none"> ● beszédészlelés
Személyes és kapcsolati	<ul style="list-style-type: none"> ● szituációk, szerepek, közlő és befogadó, dramatizálás ● saját kommunikáció a helyzetnek megfelelő alakítása ● szókincsfejlesztés ● nonverbális kommunikáció értelmezése, tudatos használata ● beszédképesség fejlesztése ● fonematikus észlelés, hanganalízis ● vizuális és akusztikus differenciálás ● figyelem, koncentráció ● verbális és vizuális emlékezet ● szövegértés és -elemzés ● írott szöveg kódolása-dekódolása ● eszközszintű íráshasználat ● szövegalkotás
Nyelvhasználat tudatosítása	<ul style="list-style-type: none"> ● helyesírási készség

	<ul style="list-style-type: none"> • helyesírási, stilisztikai probléma felismerés, megoldás • szabálykövetés, szabálytudat • alkalmazási képesség • analízis-szintézis
Esztétika	<ul style="list-style-type: none"> • íráskép • helyes ejtés
Önálló tanulás	<ul style="list-style-type: none"> • szem-kéz koordináció • írásmozgás • olvasás- íráskészség • önkifejezés • önellenőrzés, hibajavítás • eszközszintű íráshasználat a vázlatkészítéstől az önálló szövegig • könyvtárhasználat és multimédiás, digitális eszközök használata

3.2. Matematika

A matematikatanítás célja, hogy lehetővé tegye a tanulók számára a környező világ térformáinak, mennyiségi viszonyainak, összefüggéseinek megértését, a valóság megismerését. Feladata felkelteni a tanulók érdeklődését, segíteni a pozitív attitűd kialakulását a tantárgy tanulása iránt, tapasztalati úton megalapozva a tanulók matematikai ismereteit, változatos tevékenységekkel alakítva ki a matematikai fogalmakat. Fejlesztenie kell a tanulók matematikai készségeit (számlálás, számolás, mennyiségi következtetések, becslés, mérés, mértékegységváltás, szöveges feladatok megoldása) és matematikai képességeit (rendszerezés, kombinativitás, induktív-, deduktív- és valószínűségi következtetések), ezáltal lehetővé tenni a tanulók gondolkodásának fejlődését.

Kompetencia területek**Készségek, képességek, attitűdök**

Biztonságos szám- műveletfogalom	szám-	és	<ul style="list-style-type: none"> ● számlálás, számszomszédok, helyiértékek, kerekítés, becslés, relációk ● műveleti jelek alkalmazása (tárgy, rajz, pénz, szám) ● szóbeli, írásbeli műveletek megoldása (összeadás, kivonás, szorzás, osztás, százalékszámítás, törtek, mértékegységek) a mindennapi életben felmerülő problémák során ● műveleti tulajdonságok, műveletek közti kapcsolatok, ellenőrzés ● halmazelmélet: csoportosítás, osztályozás, elemek egymáshoz rendelése
Gondolkodási problémamegoldás	műveletek,	és	<ul style="list-style-type: none"> ● tapasztalatok, tulajdonságok gyűjtése, megnevezése, válogatás, összehasonlítás, ● lényegkiemelés, összefüggések feltárása, általánosítás, rendszerezés, ● tervezés, megoldás keresése, döntés, megoldás ● variálás, kombinálás ● állítás, tagadás, következtetés ● véleményalkotás, bizonyítás ● szöveges feladatok (egyszerű, összetett, fordított) megjelenítése, lejegyzése, megoldása (adatok, terv, művelet, válasz) ● szöveges feladatok alkotása ● nyitott mondatok megoldása, alkotása ● több megoldási út keresése ● matematikai gondolkodásmód elsajátítása ● kritikai gondolkodás ● függvények, grafikonok elemzése

- Gyakorlati mérések
- folytonos és diszkrét mennyiségek összehasonlítása
 - tájékozódás térben, időben, mennyiségek között
 - adatok leolvasása, rögzítése
 - mértékegységek analízise, szintézise; mértékváltások
 - változások érzékelése, következtetések
 - szakmaorientált feladatok
- Geometria, szerkesztés
- saját testen, közvetlen és tág környezetben, síkban való tájékozódás
 - finommotorika, térlátás
 - tulajdonságok megfigyelése, megnevezése, lényegkiemelés, rendszerezés
 - összehasonlítás, különbségek, azonosságok felfedezése
 - térelemek síkban való leképezése, tulajdonságok transzformálása
 - szerkesztés eszközeinek használata
 - figyelemkoncentráció, pontos végrehajtás
 - ismeretek alkalmazása, algoritmusok végrehajtása
 - összehasonlítás, különbségek, azonosságok felfedezése
 - önszabályozás, önirányítás
- Kommunikáció
- szövegértés
 - anyanyelv és matematika nyelvének használata
 - matematika nyelvének dekódolása
 - kérdésfeltevés

Digitális kompetencia	<ul style="list-style-type: none"> • segédeszközök (számológép, számítógép) használata
-----------------------	---

3.3. Történelem és állampolgári ismeretek

A Történelem és állampolgári ismeretek műveltségterület a felső tagozatban ismerteti meg a tanulókkal a múlttól való tudás jelentőségét; valamint a társadalmi együttélés, a közösséghez tartozás szerepét és lehetőségeit. A történelem, a hon- és népismeret és az állampolgári ismeretek ismeretköreihez kapcsolódó tevékenységformák biztosítják a feltételeket a tanulók számára a fő témakörök megismeréséhez és a tanulási eredmények eléréséhez.

Fontos szerepet kap a térbeli és időbeli tájékozódás, valamint az időbeli viszonyítás fejlesztésében. Lehetővé teszi az emberiség kulturális értékeinek megismerését; a történelmi és társadalmi összefüggések megértését. Az ismeretek folyamatos bővítésével hozzájárul a tanulásban akadályozott tanulók személyiségének fejlődéséhez, különös tekintettel a mérlegelő gondolkodásra, a kommunikáció köréhez tartozó tevékenységek hatékony alkalmazására, a nemzeti érzés erősítésére.

Kompetencia területek

Készségek, képességek, attitűdök

Gondolkodás

- folyamatok változása az idő és események függvényében (ember, társadalom, környezet, gazdaság)
- ok-okozati összefüggések felismerése
- képzelet, kreativitás
- valóság és fikció elkülönítése
- változások és következményi
- lényegkiemelés

Kommunikáció

- szóbeli és írásbeli kifejezés, önkifejezés és véleményalkotás
- beszámolás, kiselőadás
- érvelés, vita
- kulturált nyelvhasználat

Önálló tanulás

- szövegértés, szövegfeldolgozás

- új ismeretek szerzése
 - jegyzetelés
- Állampolgári ismeretek
- valahova, több közösségbe tartozás érzése
- Személyes és társas kapcsolati
- közösséget érintő kérdések iránti érzékenység
 - kötelességtudat
 - tolerancia, mások értékeinek, jogainak, értékrendjének tiszteletben tartása
 - információk iránti érdeklődés, azok értékelése és következtetések levonása
 - önérvényesítés képessége
 - közintézményekkel való hatékony érintkezés
 - állampolgári szerepvállalás iránti fogékonyság
 - döntéshozásban való részvétel (választások)
 - konfliktuskezelés
 - fogyasztói tudatosság
 - gazdálkodás
- Digitális kompetencia
- információgyűjtés könyvtárban, múzeumban, interneten
 - digitális adathordozók használata

3.4. Természettudomány és földrajz

Természettudomány A tanulásterület az anyagi világ jelenségeit, az élővilágot és földrajzi környezetet a természettudományok módszereivel vizsgálja, valamint megjelenít ezzel összefüggő társadalomtudományi és gazdasági ismereteket is. A természettudományos műveltség az alapvető fogalmak és elméletek mellett a tudomány természetéről szerzett tudást és a mindennapi életben alkalmazható vizsgálati és probléma-megoldási készségek fejlesztését is magában foglalja olyan területeken, mint az egészségtudatosság, a természeti

és épített környezet védelme, vagy a tudatos technológiahasználat. A természettudomány tanításának legfontosabb célja tehát azoknak a képességeknek, készségeknek, szokásoknak a fejlesztése, amelyek alsó tagozatban a környezetismeret tantárggyal lettek megalapozva, és amelyek a felsőbb évfolyamokon a természettudományos tárgyak tanulásához szükségesek

Biológia: az emberkép formálása a tantárgy kiemelt feladata. Az emberi szervezetről szerzett ismeretek fejlesztik a tanulók testképét és önismeretét, hozzájárulnak az egészséges életvitel értékének felismeréséhez, az ezt segítő attitűdök és szokások kialakításához.

Fizika: az emberi megismerés fontos és hatékony eszközei.

Kémia: A kémiai ismeretek az anyag tulajdonságaiban bekövetkező változásokhoz, illetve az ezen változásokat alapvetően meghatározó hatásokhoz kapcsolódnak.

Földrajz: a tanuló megismerheti szűkebb és tágabb környezete természeti és társadalmi gazdasági jellemzőit, a körülötte zajló folyamatokat és ezek összefüggéseit.

3.4.1. Környezetismeret

Kompetencia területek	Készségek, képességek, attitűdök
Megismerési módszerek	<ul style="list-style-type: none"> ● érdeklődés, figyelem, emlékezet ● tapasztalatok, információk gyűjtése, rendszerezése
Gondolkodás	<ul style="list-style-type: none"> ● összehasonlítás, csoportosítás, lényegkiemelés, elvonatkoztatás, általánosítás ● állandóság és változás kapcsolatai ● ok-okozati viszony ● következtetések levonása
Kommunikáció	<ul style="list-style-type: none"> ● szövegértés ● szövegalkotás ● szókincsbővítés

3.4.2. Természettudomány

Kompetencia területek

Készségek, képességek, attitűdök

Megismerés

- tapasztalatok gyűjtése
- egyszerű kísérletek elvégzése
- nyitottság az adatokon, tényeken alapuló ismeretszerzésre
- érdeklődés a természettudományok, a technológiai eszközök, a tudományos ismeretek felhasználása iránt
- fokozódó igény és kíváncsiság a folyamatok megismerése iránt

Gondolkodás

- tervezés, döntés, megvalósítás, következtetés
- kritikus szemlélet
- változások felismerése, okok keresése
- saját és mások tapasztalatainak értelmezése
- lényegkiemelés
- új megoldások keresése
- megfigyelés, elemzés, összehasonlítás, elvonatkoztatás
- probléma felismerése, megoldása
- ok-okozati összefüggés
- rövid- és hosszú távú figyelem és emlékezet
- rész-egész kapcsolata
- valóság és annak absztrahálása
-

Kommunikáció

- tapasztalatok megfogalmazása
- kérdésfeltevés

Önállóság

- önálló megfigyelés, ismeretszerzés, feldolgozás

	<ul style="list-style-type: none"> • meglévő ismeretek alkalmazása • tudatosság az az életvezetésben, egészség- és környezetvédelemben • együttműködési készség, tolerancia fejlesztése • önismeret, önfogadás
Digitális kompetencia	<ul style="list-style-type: none"> • különféle információhordozók használata
Tájékozódás	<ul style="list-style-type: none"> • téri, időbeli viszonyok megértése • viszonylagosság, viszonyítás
Személyes és társas kapcsolati	<ul style="list-style-type: none"> • gazdasági és társadalmi értékek megismerése • tájékozottság regionális és globális környezeti kérdésekben • gazdaság működésének a napi életre való hatásának tudatossága • tolerancia és elfogadás mások nézetei és értékei iránt • egyéni és kollektív felelősség tudatossága • nemzeti kulturális identitás tudatossága • más nemzetek kulturális identitásának megértése és elfogadása

3.5. Művészetek, Ének-zene, Vizuális kultúra

Ének-zene

Zenei anyanyelvünk általános műveltségünk megalapozásának és nemzeti azonosságtudatunknak fontos tényezője. Fontos szerepet tölt be nemzeti örökségünk és identitásunk ápolása a magyar népzene, a magyar tájegységek, azok szokásainak, életének, nevezetességeinek, táncainak megismerésével, mely a családszeretet, a hűség, és a haza iránti elkötelezettség érzését is erősíti.

A **vizuális kultúra** tantárgy közvetlen célja az alkotás örömeinek, az önmegvalósításnak, a felszabadultságnak a kialakítása a tanulóknak, a környező világ vizuális sokfélesége és az emberi alkotások iránti érdeklődés felkeltésével, a kézműves és művészi jellegű alkotások létrehozására, ösztönzés segítségével.

Kompetencia területek

Készségek, képességek, attitűdök

Kommunikáció

- metakommunikáció tudatossága
- önkifejezés (gondolatok, érzések, élmények)

Kulturális örökség

- művészi kifejezés iránti nyitottság megvalósításban és értelmezésben
- meghatározó hazai alkotók és műalkotásaik vizsgálata
- nemzeti szimbólumok ismerete

Személyes és társas kapcsolati

- önismeret, énkép
- sikerélmény
- biztonságérzet, nyitottság, érdeklődés
- kreativitás, fantázia
- empátia
- az egyén és közösségei a világban elfoglalt hely tudatosítása
- együttes élmény
- kapcsolatteremtés, kapcsolatok fenntartása
- alkalmazkodóképesség, együttműködés
- emberi kapcsolatok gazdagítása

Gondolkodás

- elvonatkoztatás
- elemzés
- kritikai szemlélet

Esztétika

- harmónia igénye

- ritmus
- esztétikum iránti fogékonyság

3.6. Technológia

Technika és tervezés, digitális kultúra

A tantárgy tanításának célja a tanulók közvetlen környezetében szerzett tapasztalataikból kiindulva kialakítani a pontosabb, tudatosabb eligazodásukat a technika, a társadalom és a munka világában. Kiemelt figyelmet fordít arra, hogy a tanulók életmódjának, szokásainak, magatartásformáinak alakítása próbák és gyakorlási lehetőségek során történjen.

A pedagógus a tanulók egyediségének, megváltozott tulajdonság-együtteseinek figyelembe vételével járul hozzá a kommunikációs, a kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság és a személyes és társas kapcsolati kompetenciák kialakításához.

Kompetencia területek

Készségek, képességek, attitűdök

	• újdonságok iránti igény • új berendezések, technológiák megismerése, működtetése • technológiai folyamatok megértése
Gondolkodás	• azonosságok, különbségek, csoportosítások • szabálykeresés, szabálytudat • analógiák keresése, betartása • tervezés, döntés, kivitelezés • konstruálás • szükségletek és lehetőségek kontrollja • szelektálás
Tevékenység	• motoritás, manualitás fejlesztése • eszközhasználat • tevékenység, munka öröme

Környezettudatosság	<ul style="list-style-type: none"> • környezet megóvása • újrahasznosítás • rendelkezésre álló erőforrásokkal (anyagok, idő, energia) való gazdálkodás
Személyes és társas kapcsolati	<ul style="list-style-type: none"> • alkalmazkodóképesség másokhoz és a környezethez • önellátás, környezet ellátása • egyéniesítés • önismeret, énkép, önértékelés • saját és más munkájához való pozitív viszonyulás • egészséges életvitel • minőségre való törekvés • tudatos fogyasztói magatartás
Digitális kompetenciák	<ul style="list-style-type: none"> • attitűdformálás, a digitális eszközök iránti igény, hozzáállás alakítása • védekezés a veszélyfelismerés az E-világban • informatikai technológiák és szolgáltatások igénybevétele • Szövegszerkesztés, bemutatókészítés, táblázatkezelés
Esztétika	<ul style="list-style-type: none"> • érzékenység a környezet formai megjelenése iránt • harmónia és hasznosság közti egyensúlyra való törekvés
Pályaorientáció	<ul style="list-style-type: none"> • tanulás és siker, boldogulás összefüggése • munka és tanulás összefüggésének tudatossága • valóság, vágyak, realitások összehangolása • munkaképesség értékének tudatossága • különböző pályák és a hozzájuk vezető lehetőségek

3.7. Digitális kultúra

A tantárgy célja olyan naprakész ismeretek és készségek átadása és kialakítása, amelyek a tanulót az információs társadalom sikeres és hasznos tagjává teszik. A tanuló képes legyen a felmerülő problémákat a digitális környezet eszközeivel megoldani, igénybe tudja venni az információs társadalom, e-Világ szolgáltatásait, eleget tudjon tenni az állampolgári kötelességeinek.

Kompetencia területek	Készségek, képességek, attitűdök
Természettudományos kompetencia	<ul style="list-style-type: none"> ● technikai újdonságok iránti nyitottság ● új technológiák megismerése, működtetése
Mozgás	<ul style="list-style-type: none"> ● szenzomotoros manipuláció ● eszközhasználat
Gondolkodás	<ul style="list-style-type: none"> ● kognitív funkciók fejlődése ● logikai gondolkodás ● válogatás, szelektálás ● kritikai gondolkodás ● valóság és virtuális közti különbség tudatossága
Kommunikáció	<ul style="list-style-type: none"> ● kulturált és etikus kapcsolatteremtés és fenntartás
Digitális kompetenciák	<ul style="list-style-type: none"> ● digitális és multimédiás eszközök célnak megfelelő használata ● elektronikus adatok, fogalmak keresése, gyűjtése, rögzítése, feldolgozása és felhasználása ● információkezelési készség ● internet használatához való pozitív viszonyulás ● világháló biztonságos és felelős használata

3.8. Testnevelés és egészségfejlesztés

A tanuló megtanul kitartóan és megfelelő iramot diktálva futni, különféle módokon ugrani és dobni, valamint különböző tornaelemeket és gyakorlatokat sajátít el. Képessé válik rá, hogy különböző labdajátékokban részt vegyen, a legváltozatosabb feladathelyzetekben, korosztályának megfelelő szintű kreativitással. A mozgásos játékok közben fejlődik a térbeli és az időbeli tájékozódási képesség, az irányérzék, bővül a relációs szókincs.

Kompetencia területek

Készségek, képességek, attitűdök

Mozgáskultúra

- saját testen és térben való eligazodás
- térbeli biztonság
- mozgásérzékelési képesség fejlesztése
- mozgáskoordináció fejlesztése
- mozgásbiztonság
- egyensúly
- ritmus
- mozgásműveltség fejlesztése

Edzettség

- állóképesség
- erőnlét megszerzése, fenntartása, fokozása
- egészségvédelem tudatossága

Gondolkodás

- szabálytudat
- tervezés, kivitelezés

Jellembeli tulajdonságok

- akarat, bátorság
- gyorsaság, versenyszellem
- kezdeményezőkézség
- sikerélmény, kudarc feldolgozása

Személyes és társas kapcsolati

- önismeret, saját korlátok és lehetőségek felmérése
- énkép
- önfegyelem
- várakozás, kivárási képessége

- együttműködés, csapatmunka
- tolerancia
- kulturált konfliktuskezelés
- saját és mások testi épségének, egészségének megőrzésére való törekvés

3.9. Idegen nyelv

Kompetencia területek

Készségek, képességek, attitűdök

Kommunikáció

- kommunikációs szándék
- szókincs bővítés
- minimális szóbeli kommunikáció, annak kezdeményezése
- helyesírásiilag nem tökéletes írásbeli kommunikáció
- kommunikációs helyzetek felismerése, megértése, előidézése
- segédeszközök használata
- kérdésfeltevés
- kérés megfogalmazása

Gondolkodás

- szabálykövetés
- analógiák alkalmazása
- logikai műveletek

Önálló tanulás

- ismeretek befogadása, beépítése, megtartása
- kitartás
- önellenőrzés
- adekvát eszközhasználat
- saját tanulási stratégia

Esztétika	<ul style="list-style-type: none"> • helyes ejtés • intonáció
Digitális kompetenciák	<ul style="list-style-type: none"> • digitális és multimédiás eszközök célszerű használata az ismeretszerzés, bevésés, gyakorlás során
Személyes és társas kapcsolati	<ul style="list-style-type: none"> • együttműködési készség • különböző kultúrák iránti nyitottság <p>elfogadó-befogadó attitűd fejlesztése</p>

Fontos figyelembe venni a tanulási esélyegyenlőség elveit a nevelés-oktatás valamennyi színterén a tanulás-tanítás teljes folyamatában.

Minden tanköteles tanulónak törvényben biztosított joga, hogy számára megfelelő oktatásban részesüljön. Ennek érvényesítéséhez az iskolának együttműködve a fenntartóval és a családdal az alábbi elvek szerint kell biztosítani a nevelő-oktató munka feltételeit:

- kulcskompetenciák megalapozása, megszilárdítása az 1-6. évfolyamon, folyamatos, egyénhez igazodó fejlesztés, a kulcskompetenciák bővítése az iskolázás további szakaszain;
- a tanulók tanulási nehézségeinek feltárása, problémái megoldásának segítése, az iskolai nevelés oktatás egész folyamatában és valamennyi területén;
- A tanulási esélyegyenlőség eredményes segítésének egyik alapvető feltétele a tanulók személyiségének megismerése, az ahhoz illeszkedő pedagógiai módszerek alkalmazása;
- Egységes, differenciált és egyénre szabott tanulási követelmények, ellenőrzési-értékelési eljárások alkalmazása. (az esélyegyenlőség és az egyenlő bánásmód részletes elveit és intézkedési tervét az intézményi esélyegyenlőségi terv dokumentuma tartalmazza)

Intézményünkben valamennyi évfolyamon tantárgyakban megjelenített szakrendszerű oktatás folyik.

Az 5. és 6. évfolyamon integrált tantárgyként jelenik meg a természetismeret (biológiai, kémiai és fizikai ismeretek). A képességfejlesztés leghatékonyabb színterei a rehabilitációs órák, melyek keretében valósul meg a logopédiai és mozgásfejlesztés, a dráma és táncpedagógiai foglalkozások, a gyógytestnevelés, valamint a komplex személyiségfejlesztés. Ezen képességfejlesztő foglalkozásokon kívül természetesen

valamennyi nevelő és valamennyi tantárgyba építetten fontos feladat a gyermek egyéni adottságaihoz igazodó készség- és képességfejlesztés.

Az oktatás-nevelés, az alsó, a felső, és a szakiskolai tagozaton is hasonló végzettségű pedagógusok irányításával zajlik, nevezetesen néhány kivételtől eltekintve minden tagozaton egy vagy kétszakos gyógypedagógusi diplomával rendelkező pedagógusok végzik a tanítást. A tanítás-tanulás folyamatát egészében áthatja az egyéni fejlesztésen alapuló, a kulcskompetenciák fejlesztését biztosító nevelő munka.

4. Fejlesztési területek – nevelési célok

A célok és feladatok meghatározása a Nemzeti alaptanterven (Nat) és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelvén alapul. A sajátos nevelési igényű tanulók esetében is a Nat-ban meghatározott egységes fejlesztési feladatokat kell alapul venni. A nevelési-oktatási folyamatot a tanulók lehetőségeihez, korlátaihoz és speciális igényeihez igazodva elsősorban a következő elvek szerint kell megszervezni:

- a feladatok megvalósításához hosszabb időszavokat, tágabb kereteket kell megjelölni ott, ahol erre szükség van;
- igény szerint sajátos, a fogyatékkal együttműködhető tartalmakat, követelményeket kell kialakítani és teljesíteni;
- szükség esetén a tanuló számára legmegfelelőbb alternatív kommunikációs módszerek és eszközök, siket tanulóknál a magyar nyelv elsajátításának, alkalmazásának beépítése a nevelés, oktatás folyamatába;
- az iskolák segítő megkülönböztetéssel, egyénileg is támogassák a tanulókat, elsősorban az önmagukhoz mért fejlődésüket értékelve; az egyes fogyatékkal élő tanulókkal összefüggő feladatokról a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának tantervi irányelve és a vizsgaszabályzatok adnak eligazítást.

Témakörök

A Nat témakörei a sajátos nevelési igény típusának és súlyosságának megfelelő módon adaptálva, horizontálisan érvényesülnek a kerettantervben. A témakörök egy adott

tantárgyon belül a Nat-tól esetenként eltérő megnevezéssel és más belső elrendezéssel jelennek meg, hogy igazodjanak a sajátos nevelési igényű tanulók speciális tanulási igényeihez, de összességükben lefedik a Nat által az adott tantárgyra meghatározott témakörök tartalmi egészét.

4.1. Fejlesztési területek – nevelési célok

4.1.1. Erkölcsi nevelés

Tanulásban akadályozottak - alsó:

E szakasz feladata a személyiség erkölcsi arculatának értelmi és érzelmi alapozása. Az életkori jellemzőkhöz illeszkedő – a spontán belátáson alapuló – szabálykövetési képesség megerősítése, az alkalmazkodás és az önérvényesítés, a felelősségvállalás képességének alapozása a mindennapi iskolai gyakorlatban. Szociális konvenciók (köszönés, megszólítás stb.) szerepének tudatosítása a közösségi életben.

A köznevelés alapvető célja a tanulók erkölcsi érzékének fejlesztése, a cselekedeteikért és azok következményeiért viselt felelősségtudatuk elmélyítése, igazságérzetük kibontakoztatása, közösségi beilleszkedésük elősegítése, az önálló gondolkodásra és a majdani önálló, felelős életvitelre történő felkészülésük segítése. Az erkölcsi nevelés legyen életszerű: készítsen fel az elkerülhetetlen értékkonfliktusokra, segítsen választ találni a tanulók erkölcsi és életvezetési problémáira. Az erkölcsi nevelés lehetőséget nyújt az emberi lét és az embert körülvevő világ lényegi kérdéseinek különböző megközelítési módokat felölelő megértésére, megvitatására. Az iskolai közösség élete, tanárainak példamutatása támogatja a tanulók életében olyan nélkülözhetetlen készségek megalapozását és fejlesztését, mint a kötelességtudat, a munka megbecsülése, a mértéktartás, az együttérzés, a segítőkészség, a tisztelet és a tisztesség, a korrupció elleni fellépés, a türelem, a megértés, az elfogadás. A tanulást elősegítő beállítódások kialakítása – az önfegyelemtől a képzelőtehetségen át intellektuális érdeklődésük felkeltéséig – hatással lesz egész felnőtt életükre, és elősegíti helytállásukat a munka világában is.

Tanulásban akadályozottak – felső:

A szabályok létrehozásának folyamatában való részvétel megtapasztalása, gyakorlati alkalmazása, a megbeszélés, a megegyezés, a szabályokhoz való rugalmas alkalmazkodás képességének fejlesztése. Pozitív erkölcsi tapasztalatok erősítése. A magatartásban, az emberi kapcsolatokban a szeretet, bizalom, türelem, együttérzés, igazmondás stb. megismertetése, gyakoroltatása, befogadása. A negatív tapasztalatok feldolgozása, irigység, közömbösség, harag, durvaság stb., azok hatásainak kompenzálása.

A köznevelés alapvető célja a tanulók erkölcsi érzékének fejlesztése, a cselekedeteikért és azok következményeiért viselt felelősségtudatuk elmélyítése, igazságérzetük kibontakoztatása, közösségi beilleszkedésük elősegítése, az önálló gondolkodásra és a majdani önálló, felelős életvitelre történő felkészülésük segítése. Az erkölcsi nevelés legyen életszerű: készítsen fel az elkerülhetetlen értékkonfliktusokra, segítsen választ találni a tanulók erkölcsi és életvezetési problémáira. Az erkölcsi nevelés lehetőséget nyújt az emberi lét és az embert körülvevő világ lényegi kérdéseinek különböző megközelítési módokat felölelő megértésére, megvitatására. Az iskolai közösség élete, tanárainak példamutatása támogatja a tanulók életében olyan nélkülözhetetlen készségek megalapozását és fejlesztését, mint a kötelességtudat, a munka megbecsülése, a mértéktartás, az együttérzés, a segítőkészség, a tisztelet és a tisztesség, a korrupció elleni fellépés, a türelem, a megértés, az elfogadás. A tanulást elősegítő beállítódások kialakítása – az önfegyelemtől a képzelőtehetségen át intellektuális érdeklődésük felkeltéséig – hatással lesz egész felnőtt életükre, és elősegíti helytállásukat a munka világában is.

Értelmileg akadályozottak 1-8:

A középsúlyos értelmi fogyatékos tanuló képes szociális kapcsolatokat kialakítani és fenntartani, ismeri és elfogadja az alapvető emberi értékeket, a személyiségében rejlő pozitív tulajdonságokat meg tudja jeleníteni a környezete számára. Különböző élethelyzetekben képes az adekvát viselkedésre, elfogadja társait és környezetét, megismeri, követi és igyekszik betartani a szabályokat. Interperszonális kapcsolataiban együttműködő, megértő, türelmes.

Készségfejlesztő iskola 9-10:

a Nat által összefoglaltak konkrét helyzetekben, a középsúlyos értelmi fogyatékos tanuló saját életterére, napi kapcsolataira jellemző módon kell, hogy megjelenjenek. Kiemelt fontosságú a valóságosság, hitelesség, beláthatóság. Az egészséges öntudat fejlesztése mellett kiemelten fontos olyan szokásrendszer következetes jelenléte az iskolai nevelés során, amely interiorizálása (belső meggyőződéssé, élete részévé válása) a tanuló részéről elősegíti a hétköznapi életben való eligazodást, a szükséges alkalmazkodást.

Készségfejlesztő iskola 11-12:

A készségfejlesztő iskolai tanuló a gyakorlati évfolyamokon az erkölcsi nevelés területén szociális kapcsolataiban felkészül a munkahelyi közösségbe történő beilleszkedésre, megismeri a munkatársi kapcsolatok kialakításához szükséges alapelveket. Képes társas kapcsolataiban a közösségi magatartás alapvető formáinak megtartására, alkalmazására, fejlődik feladatainak elvégzéséhez szükséges kötelességtudata. Megismeri és elfogadja az

egyéni különbségekből adódó praktikus lehetőségeket, kialakul az egymás segítése iránt érzett igény.

Szakiskola:

Az erkölcsi nevelés területén kialakul a szabálykövető magatartás érvényesítése; a mindennapi gyakorlatban az érzelem, az értelem és a cselekvés összefüggésének tudatosításával, az erkölcsi meggyőződés és az erkölcsi cselekvés kívánatos összhangjának felismertetésével valósul meg. A folyamat végén az enyhe értelmi fogyatékos tanuló képes lesz cselekedetei következményeinek belátására, a mások iránti felelősség és felelősségvállalás érzékelésére. Kibontakozik a közösségi étellel kapcsolatos igazságérzete, társaival és az őt körülvevő személyekkel szembeni elfogadása, segítőkészsége. Magatartásában fejlődik az önfegyelem, a másokat megillető tisztelet megadása és tevékenységeiben a kívánatos mértéktartás. Feladatai és munkatevékenységei során megerősödik kötelességtudata.

A köznevelés alapvető célja a tanulók erkölcsi érzékének fejlesztése, a cselekedeteikért és azok következményeiért viselt felelősségtudatuk elmélyítése, igazságérzetük kibontakoztatása, közösségi beilleszkedésük elősegítése, az önálló gondolkodásra és a majdani önálló, felelős életvitelre történő felkészülésük segítése. Az erkölcsi nevelés legyen életszerű: készítsen fel az elkerülhetetlen értékkonfliktusokra, segítsen választ találni a tanulók erkölcsi és életvezetési problémáira. Az erkölcsi nevelés lehetőséget nyújt az emberi lét és az embert körülvevő világ lényegi kérdéseinek különböző megközelítési módokat felölelő megértésére, megvitatására. Az iskolai közösség élete, tanárainak példamutatása támogatja a tanulók életében olyan nélkülözhetetlen készségek megalapozását és fejlesztését, mint a kötelességtudat, a munka megbecsülése, a mértéktartás, az együttérzés, a segítőkészség, a tisztelet és a tisztesség, a korrupció elleni fellépés, a türelem, a megértés, az elfogadás. A tanulást elősegítő beállítódások kialakítása – az önfegyelemtől a képzelőtehetségen át intellektuális érdeklődésük felkeltéséig – hatással lesz egész felnőtt életükre, és elősegíti helytállásukat a munka világában is.

4.1.2. Nemzeti öntudat, hazafias nevelés

Tanulásban akadályozottak - alsó:

Az otthon, az iskola, a lakóhely alapvető személyi viszonyainak megismerése, biztos tájékozódás kialakítása az alapvető téri és időrelációkban, a nevezetes események megismerése, az ezzel kapcsolatos élmények feldolgozása. Hagyományok, népszokások megismerése, felelevenítése az azokban való aktív részvétel feltételeinek megteremtésével.

A tanulók ismerjék meg nemzeti, népi kultúránk értékeit, hagyományait. Tanulmányozzák a jeles magyar történelmi személyiségek, tudósok, feltalálók, művészek, írók, költők, sportolók munkásságát. Sajátítsák el azokat az ismereteket, gyakorolják azokat az egyéni és közösségi tevékenységeket, amelyek megalapozzák az otthon, a lakóhely, a szülőföld, a haza és népei megismerését, megbecsülését. Alakuljon ki bennük a közösséghez tartozás, a hazaszeretet érzése, és az a felismerés, hogy szükség esetén Magyarország védelme minden állampolgár kötelessége. Európa a magyarság tágabb hazája, ezért magyarságtudatukat megőrizve ismerjék meg történelmét, sokszínű kultúráját. Tájékozódjanak az egyetemes emberi civilizáció kiemelkedő eredményeiről, nehézségeiről és az ezeket kezelő nemzetközi együttműködési formákról.

Tanulásban akadályozottak – felső:

Tantárgyi tanulmányaik során megismert történelmi és kulturális értékeink alapján tudatosodjon a nemzeti összetartozás érzése. Közösségi tevékenységgel, a tanuló lakóhelyén aktív részvétellel váljon részesévé a jelentősebb társadalmi eseményeknek, ünnepeknek, ezen élmények segítségével, alakuljon ki benne a közösséghez való tartozás, a hazaszeretet.

A tanulók ismerjék meg nemzeti, népi kultúránk értékeit, hagyományait. Tanulmányozzák a jeles magyar történelmi személyiségek, tudósok, feltalálók, művészek, írók, költők, sportolók munkásságát. Sajátítsák el azokat az ismereteket, gyakorolják azokat az egyéni és közösségi tevékenységeket, amelyek megalapozzák az otthon, a lakóhely, a szülőföld, a haza és népei megismerését, megbecsülését. Alakuljon ki bennük a közösséghez tartozás, a hazaszeretet érzése, és az a felismerés, hogy szükség esetén Magyarország védelme minden állampolgár kötelessége. Európa a magyarság tágabb hazája, ezért magyarságtudatukat megőrizve ismerjék meg történelmét, sokszínű kultúráját. Tájékozódjanak az egyetemes emberi civilizáció kiemelkedő eredményeiről, nehézségeiről és az ezeket kezelő nemzetközi együttműködési formákról.

Értelmileg akadályozottak 1-8:

A tanuló érdeklődik környezeté és lakóhelye szokásai iránt, ismeri a legfontosabb nemzeti ünnepekhez köthető hagyományokat, képességeihez mérten bekapcsolódik az ünnepi megemlékezésekbe. Fokozatosan megismeri a szülőföld, a haza legfontosabb értékeit, megismeri környezetében előforduló szimbólumait.

Készségfejlesztő iskola 9-10:

Kiemelkedően fontos a közvetlen társadalmi és természeti környezet megismerésének és az ezekkel való harmonikus kapcsolat kialakulásának elősegítése. A középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók elsősorban saját élményeken keresztül, tapasztalás révén ismerkedhetnek nemzeti kultúránk értékeivel. A hazai – nem hazai, magyar – nem magyar kategóriákat többségük megtanulja értelmezni, és a sokszínűség, más nyelvek, kultúrák felfedeztetése, a kölcsönös tisztelet elemi megtapasztalása is elérhető. A nevelés egyik sarkalatos pontja az olyan szociális, kommunikációs, kognitív készségek fejlesztése, amelyek megkönnyítik és teljesebbé teszik a szűkebb és tágabb személyes, közösségi és társadalmi környezetben való eligazodást, részvételt. Ennek módja, mértéke nagy egyéni eltéréseket mutat, de túlnyomó többségük felnőttkorra is több-kevesebb támogatást igényel jogainak gyakorlásában, elemi kötelességeinek tudatosításában (pl. okiratok jelentősége), változó társas-viselkedéses helyzetek megfelelő értelmezésében és az ezekhez való alkalmazkodásban.

Készségfejlesztő iskola 11-12:

Nemzeti öntudat és hazafias nevelés területén a tanuló érdeklődik környezeté szokásai és hagyományai iránt, bővülnek ismeretei a társadalom és az őt körül vevő közösség ünnepeiről, jeles helyszíneiről. Kötdök és aktívan részt vesz a helyi megemlékezéseken, felismeri a haza legfontosabb értékeit és szimbólumait.

Szakiskola:

A tanulók ismerjék meg nemzeti, népi kultúránk értékeit, hagyományait. Tanulmányozzák a jeles magyar történelmi személyiségek, tudósok, feltalálók, művészek, írók, költők, sportolók munkásságát. Sajátítsák el azokat az ismereteket, gyakorolják azokat az egyéni és közösségi tevékenységeket, amelyek megalapozzák az otthon, a lakóhely, a szülőföld, a haza és népei megismerését, megbecsülését. Alakuljon ki bennük a közösséghez tartozás, a hazaszeretet érzése, és az a felismerés, hogy szükség esetén Magyarország védelme minden állampolgár kötelessége. Európa a magyarság tágabb hazája, ezért magyarságtudatukat megőrizve ismerjék meg történelmét, sokszínű kultúráját. Tájékozódjanak az egyetemes emberi civilizáció kiemelkedő eredményeiről, nehézségeiről és az ezeket kezelő nemzetközi együttműködési formákról.

4.1.3. Állampolgárságra, demokráciára nevelés

Tanulásban akadályozottak - alsó:

Az iskolai keretek között gyakorolható demokratikus részvétel. A házirend értelmezésével a jogok és kötelességek szerepének megértése. Szociális attitűd kialakítása mások problémái, nehézségei iránt, megoldások keresése.

A demokratikus jogállam, a jog uralmára épülő közélet működésének alapja az állampolgári részvétel, amely erősíti a nemzeti öntudatot és kohéziót, összhangot teremt az egyéni célok és a közjó között. Ezt a cselekvő állampolgári magatartást a törvénytisztelet, az együttélés szabályainak betartása, az emberi méltóság és az emberi jogok tisztelete, az erőszakmentesség, a méltányosság jellemzi. Az iskola megteremti annak lehetőségét, hogy a tanulók megismerjék a főbb állampolgári jogokat és kötelezettségeket, és ennek keretében biztosítja a honvédelmi nevelést. A részvétel a közügyekben megkívánja a kreatív, önálló mérlegelő gondolkodás, az elemzőképesség és a vitakultúra fejlesztését. A felelősség, az önálló cselekvés, a megbízhatóság, a kölcsönös elfogadás elsajátítását hatékonyan támogatják a tanulók tevékeny részvételére építő tanítás- és tanulásszervezési eljárások.

Tanulásban akadályozottak – felső:

Az iskolai demokráciában, a diákönkormányzat tevékenységeiben való aktív részvétellel a demokratikus technikák gyakorlása: véleménynyilvánítás, döntéshozatal, képviselet. A tanulói jogok és kötelességek arányainak tudatosítása.

A demokratikus jogállam, a jog uralmára épülő közélet működésének alapja az állampolgári részvétel, amely erősíti a nemzeti öntudatot és kohéziót, összhangot teremt az egyéni célok és a közjó között. Ezt a cselekvő állampolgári magatartást a törvénytisztelet, az együttélés szabályainak betartása, az emberi méltóság és az emberi jogok tisztelete, az erőszakmentesség, a méltányosság jellemzi. Az iskola megteremti annak lehetőségét, hogy a tanulók megismerjék a főbb állampolgári jogokat és kötelezettségeket, és ennek keretében biztosítja a honvédelmi nevelést. A részvétel a közügyekben megkívánja a kreatív, önálló mérlegelő gondolkodás, az elemzőképesség és a vitakultúra fejlesztését. A felelősség, az önálló cselekvés, a megbízhatóság, a kölcsönös elfogadás elsajátítását hatékonyan támogatják a tanulók tevékeny részvételére építő tanítás- és tanulásszervezési eljárások.

Értelmileg akadályozottak 1-8:

A tanuló fokozatosan képessé válik az együttműködésre környezetével, közösségében magatartása elfogadó. Megismeri, és képességeinek megfelelően alkalmazza alapvető emberi jogait és kötelezettségeit. Kialakul igénye az önállóságra, megismeri az önérvényesítés és a támogatott döntéshozatal lehetőségét. Közösségének alakításába bevonható, igényli a rendezett, célszerűen kialakított környezetet.

Készségfejlesztő iskola 9-10:

Állampolgárságra, demokráciára nevelés területén a tanuló felkészül a felnőtt élettel összefüggő állampolgári és demokratikus jogok és köteleességek gyakorlására, megismeri a támogatott döntéshozatal lehetőségét. Iskolai keretek között felkészül a döntések meghozatalában való felelősségre, igyekszik saját jogainak és érdekeinek megfelelő keretek között érvényt szerezni és ebben segítséget igénybe venni.

Készségfejlesztő iskola 11-12:

A tanuló az állampolgárságra, demokráciára nevelés terén megismeri és iskolai keretekben gyakorolja a demokratikus döntési szabályokat, igényli a saját hétköznapi életét meghatározó körülmények megismerését, a befolyásoló tényezőket figyelembe vevő választás lehetőségét, az önálló döntés szabadságát, aktívan részt vesz a közösség döntéshozatalában. Törekszik a társadalmi elvárásoknak megfelelő magatartásformák, jogok és kötelezettségek betartására.

Szakiskola:

Állampolgárságra, demokráciára nevelés terén felkészül a társadalmi elvárásoknak megfelelő kötelezettségek és jogok gyakorlására, megismeri és szükség szerint igénybe veszi az önérvényesítés intézményes lehetőségeit.

A demokratikus jogállam, a jog uralmára épülő közélet működésének alapja az állampolgári részvétel, amely erősíti a nemzeti öntudatot és kohéziót, összhangot teremt az egyéni célok és a közjó között. Ezt a cselekvő állampolgári magatartást a törvénytisztelet, az együttélés szabályainak betartása, az emberi méltóság és az emberi jogok tisztelete, az erőszakmentesség, a méltányosság jellemzi. Az iskola megteremti annak lehetőségét, hogy a tanulók megismerjék a főbb állampolgári jogokat és kötelezettségeket, és ennek keretében biztosítja a honvédelmi nevelést. A részvétel a közügyekben megkívánja a kreatív, önálló mérlegelő gondolkodás, az elemzőképesség és a vitakultúra fejlesztését. A felelősség, az önálló cselekvés, a megbízhatóság, a kölcsönös elfogadás elsajátítását hatékonyan támogatják a tanulók tevékeny részvételére építő tanítás- és tanulásszervezési eljárások.

4.1.4. Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése

Tanulásban akadályozottak - alsó:

A tanulók önmaguk megismerésére motiváló tanulási környezet létrehozásával az önmagukra jellemző tulajdonságok, érzelmi és indulati megnyilvánulásokat ismerik meg. Az énkép, önismeret alakítása, fejlesztése, szociális tanulás, az ember jellegzetes külső és belső jegyeinek megismerése. Az egymáshoz való alkalmazkodóképesség, együttműködési készség, elfogadás alapozása. A gyakran előforduló konfliktusok kezelésének gyakorlása, helyes magatartás bemutatásával. Az együttműködés és közreműködés a csoportban, közösségben, a meghatározott feladatok végzésében. A családi és az iskolai szerepek megismerése, alkalmazkodás és azonosulás a családi és iskolai viszonyrendszerekben.

Az önismeret – mint a személyes tapasztalatok és a megszerzett ismeretek tudatosításán alapuló, fejlődő és fejleszthető képesség – a társas kapcsolati kultúra alapja. Elő kell segíteni a tanuló kedvező szellemi fejlődését, készségeinek optimális alakulását, tudásának és kompetenciáinak kifejezésre jutását, s valamennyi tudásterület megfelelő kiművelését. Hozzá kell segíteni, hogy képessé váljék érzelmeinek hiteles kifejezésére, a mások helyzetébe történő beleélés képességének az empátiának a fejlődésére, valamint a kölcsönös elfogadásra. Ahhoz, hogy az oktatási és nevelési folyamatban résztvevő tanulók, az elsajátított készségekre és tudásra támaszkodva énképükben is gazdagodjanak, a tanítás-tanulás egész folyamatában támogatást igényelnek ahhoz, hogy tudatosuljon, a saját/egyéni fejlődésüket, sorsukat és életpályájukat maguk tudják alakítani. A megalapozott önismeret hozzájárul a kulturált egyéni és közösségi élethez, mások megértéséhez és tiszteletéhez, a szeretetteljes emberi kapcsolatok kialakításához.

Tanulásban akadályozottak – felső:

Az éntudat, az énkép (önismeret) fejlesztése, törekvés önmaga minél sokrétűbb fizikai, pszichikai, erkölcsi megismerésére.

Az önismeret – mint a személyes tapasztalatok és a megszerzett ismeretek tudatosításán alapuló, fejlődő és fejleszthető képesség – a társas kapcsolati kultúra alapja. Elő kell segíteni a tanuló kedvező szellemi fejlődését, készségeinek optimális alakulását, tudásának és kompetenciáinak kifejezésre jutását, s valamennyi tudásterület megfelelő kiművelését. Hozzá kell segíteni, hogy képessé váljék érzelmeinek hiteles kifejezésére, a mások

helyzetébe történő beleélés képességének az empátiának a fejlődésére, valamint a kölcsönös elfogadásra. Ahhoz, hogy az oktatási és nevelési folyamatban résztvevő tanulók, az elsajátított készségekre és tudásra támaszkodva énképükben is gazdagodjanak, a tanítás-tanulás egész folyamatában támogatást igényelnek ahhoz, hogy tudatosuljon, a saját/egyéni fejlődésüket, sorsukat és életpályájukat maguk tudják alakítani. A megalapozott önismeret hozzájárul a kulturált egyéni és közösségi élethez, mások megértéséhez és tiszteletéhez, a szeretetteljes emberi kapcsolatok kialakításához.

Értelmileg akadályozottak 1-8:

A tanuló megtapasztalja saját személyét, bekapcsolódik társas foglalkozásokba.

Megtanulja a helyzeteknek megfelelő kapcsolatokat megteremteni környezetével, cselekedeteit kontrollálni, képes a kapcsolatokban a közeledés és a távolságtartás egyensúlyának és szükségességének megválasztására. Konfliktusait önállóan, vagy segítséget kérve próbálja megoldani. Megtanul választani lehetőségei közül, képessé válik korlátai felismerésére, megismeri az adekvát segítségkérés módszereit.

Megismeri a nemi szerepekkel kapcsolatos alapvető társadalmi elvárásokat és a biológiai működés elemeit.

Készségfejlesztő iskola 9-10:

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése kiemelt területe a közép-súlyos értelmi fogyatékos tanulók nevelésének, szoros összefüggésben az önállóság fejlesztésével. Ugyanakkor adottságaiknál fogva sokan töredékesen képesek kibontakozni ezen a téren. Tanulóinknál kiemelt feladat annak megtanítása, hogy ismerje fel és tudja kifejezni saját érzelmeit, legyen tisztában saját erősségeivel és ismerje fel saját határait, bizonytalanságait. Ehhez igazodóan legyen képes segítséget kérni és elfogadni, ehhez ismerje meg környezetében a segítő személyek körét, az érdekképviselői szerveket. A szükségletalapú támogatás rendszerében képességeihez, adottságaihoz mérten optimális módon igazodjon el és tudja érvényesíteni érdekeit.

Készségfejlesztő iskola 11-12:

A tanuló önismeretének és társas kapcsolati kultúrájának fejlesztése során megismeri és elfogadja reális életlehetőségeit, kialakul igénye a felnőtt élet kapcsolataira, tudatosan gyakorolja a különböző helyzetekben szokásos viselkedésmintákat. Fejlődik önbizalma, önértékelése, felismeri az érzelmi élet fontosságát és irányíthatóságát. Személyes kapcsolataiban kerül a túlzott bizalmaskodást, kialakul magatartásában a felnőtt mértéktartás.

Szakiskola:

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése területén az enyhe értelmi fogyatékos tanulóban kialakul a felnőtt élethez kötődő reális énképe, megismeri és kontrollálni tudja a viselkedését. A társas kapcsolatok tudatosan megfigyelt visszajelzései alapján továbbfejlődik önértékelése, önbizalma. Kialakul a társakkal, ismerős és ismeretlen környezettel szembeni bizalom és bizalmatlanság megfelelő egyensúlya.

Az önismeret – mint a személyes tapasztalatok és a megszerzett ismeretek tudatosításán alapuló, fejlődő és fejleszthető képesség – a társas kapcsolati kultúra alapja. Elő kell segíteni a tanuló kedvező szellemi fejlődését, készségeinek optimális alakulását, tudásának és kompetenciáinak kifejezésre jutását, s valamennyi tudásterület megfelelő kiművelését. Hozzá kell segíteni, hogy képessé váljék érzelmeinek hiteles kifejezésére, a mások helyzetébe történő beleélés képességének az empátiának a fejlődésére, valamint a kölcsönös elfogadásra. Ahhoz, hogy az oktatási és nevelési folyamatban résztvevő tanulók, az elsajátított készségekre és tudásra támaszkodva énképükben is gazdagodjanak, a tanítás-tanulás egész folyamatában támogatást igényelnek ahhoz, hogy tudatosuljon, a saját/egyéni fejlődésüket, sorsukat és életpályájukat maguk tudják alakítani. A megalapozott önismeret hozzájárul a kulturált egyéni és közösségi élethez, mások megértéséhez és tiszteletéhez, a szeretetteljes emberi kapcsolatok kialakításához.

4.1.5. A családi életre nevelés

Tanulásban akadályozottak - alsó:

Személyes élmények alapján a családi élet jellemzőinek megbeszélése, élmények, történések, családi események feldolgozása. A családon belüli kapcsolatok, egymás segítése, felelősségvállalás a családon belüli feladatokért, az egymásrautaltság tudatosítása.

A család kiemelkedő jelentőségű a gyerekek, fiatalok erkölcsi érzékének, szeretetkapcsolatainak, önismeretének, testi és lelki egészségének alakításában. A szűkebb és tágabb környezet változásai, az értékrendben jelentkező átrendeződések, a családok egy részének működésében bekövetkező zavarok szükségessé teszik a családi életre nevelés beemelését a köznevelés területére. A köznevelési intézményeknek ezért kitüntetett feladata a harmonikus családi minták közvetítése, a családi közösségek megbecsülése. A felkészítés

a családi életre segítséget nyújt a gyermekeknek és fiataloknak a felelős párkapcsolatok kialakításában, ismereteket közvetít a családi életükben felmerülő konfliktusok kezeléséről. Az iskolának foglalkoznia kell a szexuális kultúra kérdéseivel is.

Tanulásban akadályozottak – felső:

A család fogalma, típusai, tagjai, feladatai, családfa, generációk együttélése, családi munkamegosztás, gazdálkodás a családban, a család szerepe az egyén egészséges, harmonikus fejlődésében, egymásrautaltság, lelki közösség.

A család kiemelkedő jelentőségű a gyerekek, fiatalok erkölcsi érzékének, szeretetkapcsolatainak, önismeretének, testi és lelki egészségének alakításában. A szűkebb és tágabb környezet változásai, az értékrendben jelentkező átrendeződések, a családok egy részének működésében bekövetkező zavarok szükségessé teszik a családi életre nevelés beemelését a köznevelés területére. A köznevelési intézményeknek ezért kitüntetett feladata a harmonikus családi minták közvetítése, a családi közösségek megbecsülése. A felkészítés a családi életre segítséget nyújt a gyermekeknek és fiataloknak a felelős párkapcsolatok kialakításában, ismereteket közvetít a családi életükben felmerülő konfliktusok kezeléséről. Az iskolának foglalkoznia kell a szexuális kultúra kérdéseivel is.

Értelmileg akadályozottak 1-8:

A tanuló lehetőség szerint minél nagyobb önállósággal közreműködő önmaga ellátásában, ismeri a családi élet szerepeit, feladatait. Képességeihez mértén elfogadja és kéri személyi segítő tanácsát a magánéletben adódó problémahelyzetek megoldásához.

Készségfejlesztő iskola 9-10:

a Nat által összefoglaltak konkrét helyzetekben, a közép súlyos értelmi fogyatékos tanuló saját életterére, napi kapcsolataira jellemző módon kell, hogy megjelenjenek. Kiemelt fontosságú a valóságosság, hitelesség, beláthatóság. Az egészséges öntudat fejlesztése mellett kiemelten fontos olyan szokásrendszer következetes jelenléte az iskolai nevelés során, amely interiorizálása (belső meggyőződéssé, élete részévé válása) a tanuló részéről elősegíti a hétköznapi életben való eligazodást, a szükséges alkalmazkodást.

Készségfejlesztő iskola 11-12:

A készségfejlesztő iskolai évfolyamokon a tanulóban mélyül a családi életben elfoglalt szerepének ismerete, társas kapcsolataiban felismeri az érzelmi kötődések és kapcsolatok új formáit. Megismeri felnőtt élete családi életlehetőségeit, a családi, lakóotthoni együttélések alternatíváit. Gyakorolja a konfliktushelyzetek megoldásának lehetőségeit, törekszik a nézeteltérések kulturált megoldására, a kialakult kompromisszumokat elfogadja.

Szakiskola:

A család kiemelkedő jelentőségű a gyerekek, fiatalok erkölcsi érzékének, szeretetkapcsolatainak, önismeretének, testi és lelki egészségének alakításában. A szűkebb és tágabb környezet változásai, az értékrendben jelentkező átrendeződések, a családok egy részének működésében bekövetkező zavarok szükségessé teszik a családi életre nevelés beemelését a köznevelés területére. A köznevelési intézményeknek ezért kitüntetett feladata a harmonikus családi minták közvetítése, a családi közösségek megbecsülése. A felkészítés a családi életre segítséget nyújt a gyermekeknek és fiataloknak a felelős párkapcsolatok kialakításában, ismereteket közvetít a családi életükben felmerülő konfliktusok kezeléséről. Az iskolának foglalkoznia kell a szexuális kultúra kérdéseivel is.

4.1.6. A testi és lelki egészségre nevelés

Tanulásban akadályozottak - alsó:

A testi fejlettségnek, adottságoknak megfelelő egészségtudatos táplálkozás, a mértéktelenség, mohóság elkerülése, az önkorlátozás gyakorlása. Tisztálkodási szokások napi ritmusának kialakítása.

Az egészséges életmódra nevelés hozzásegít az egészséges testi és lelki állapot örömteli megéléséhez. A pedagógusok ösztönözzék a tanulókat arra, hogy legyen igényük a helyes táplálkozásra, a mozgásra, a stresszkezelés módszereinek alkalmazására. Legyenek képesek lelki egyensúlyuk megővésére, társas viselkedésük szabályozására, a konfliktusok kezelésére. Az iskola feladata, hogy a családdal együttműködve felkészítse a tanulókat az önállóságra, a betegség-megelőzésre, továbbá a szabályok betartására a közlekedésben, a testi higiénében, a veszélyes körülmények és anyagok felismerésében, a váratlan helyzetek kezelésében. A pedagógusok motiválják és segítsék a tanulókat a káros függőségekhez vezető szokások kialakulásának megelőzésében.

Tanulásban akadályozottak – felső:

A mozgásigény kielégítésével, a mozgáskultúra, a mozgáskoordináció, a ritmusérzék és a hallás fejlesztésével, a koncentráció és a relaxáció képességének alapozásával, az egészséges életmódban a tudatosság szerepének bemutatása. Önellátó, testápoló technikák. Az érzelmi

intelligencia mélyítése, gazdagítása, az önismeret alakítása, az önértékelés képességének fejlesztése.

Az egészséges életmódra nevelés hozzásegít az egészséges testi és lelki állapot örömteli megéléséhez. A pedagógusok ösztönözzék a tanulókat arra, hogy legyen igényük a helyes táplálkozásra, a mozgásra, a stresszkezelés módszereinek alkalmazására. Legyenek képesek lelki egyensúlyuk megővására, társas viselkedésük szabályozására, a konfliktusok kezelésére. Az iskola feladata, hogy a családdal együttműködve felkészítse a tanulókat az önállóságra, a betegség-megelőzésre, továbbá a szabályok betartására a közlekedésben, a testi higiéniában, a veszélyes körülmények és anyagok felismerésében, a váratlan helyzetek kezelésében. A pedagógusok motiválják és segítsék a tanulókat a káros függőségekhez vezető szokások kialakulásának megelőzésében.

Értelmileg akadályozottak 1-8:

A tanuló megismeri a helyes táplálkozás és a személyes higiéné alapjait, minél önállóbban képes gondoskodni magáról, ápolni testét. Igényli a rendszeres testmozgást, figyel testi épségének és egészségének megőrzésére.

Lehetőségeihez mérten felismeri és elkerüli a káros szokásokat és veszélyes helyzeteket.

Testi és lelki érzéseit képes környezetének megfelelő jelzésekkel tudomására hozni.

Készségfejlesztő iskola 9-10:

a közép súlyos értelmi fogyatékos tanulók fizikai-morfológiai adottságai a kóreredettől függően igen sokfélék lehetnek, ezért az általános – Nat-ban megfogalmazott – célkitűzéseken túl szükséges az egyedi adottságokra, szükségletekre és lehetőségekre is tekintettel lenni. Érvényesülnie kell a korrekció és a kompenzáció elvének. Esetenként más szakemberekkel (ortopéd szakorvos, neurológus, konduktor, gyógytornász, szomatopedagógus stb., lelki egészség terén pszichológus, pszichiáter, családgyógyász, védőnő) való együttműködés, konzultáció is szükséges lehet.

Készségfejlesztő iskola 11-12:

A tanuló tudatosan törekszik a testi és lelki egészségre nevelés területén az egészséges életmód szabályainak betartására, ismeri és kerüli a káros hatásokat. Megalapozódik a munkatevékenységek megkezdéséhez szükséges fizikai és lelki alkalmasság, fejlődik a kitartás, a tevékenységek végig vitelének igénye.

Szakiskola:

támogatja a tanuló tudatos törekvését az egészséges életmódra, a testi és lelki egyensúly megőrzésére. Igénnyé válik a testi épség megóvása és a sérülések elkerülése. A mindennapos testedzés megalapozza a munkavégzéshez elengedhetetlen fizikai állóképesség megszerzését és megőrzését. A pedagógus lehetőséget ad a tanulónak felismerni és elkerülni a káros szenvedélyeket, a testi, szellemi és lelki érettség elérésével megerősödik sikeres társadalmi beilleszkedésének lehetősége. A pedagógus feladata felhívni a tanuló figyelmét a rendszeres és bőséges táplálkozás fontosságára, a táplálék összetevőinek, minőségének megfigyelésére, megteremteni az egészségvédelem és a szociális gondoskodás gyakorlatát az iskolában, felhívni a figyelmet a rendszeres mozgás, a megjelenés, a küllem, az ápoltság összefüggéseire. A hétköznapi élethelyzetek megbeszélése, gyakorlása segíti a párkapcsolatok megismerését, felelős párkapcsolat kialakítását, az együttlét, a szakítás felelősségét, kultúráját.

Az egészséges életmódra nevelés hozzásegít az egészséges testi és lelki állapot örömteli megéléséhez. A pedagógusok ösztönözzék a tanulókat arra, hogy legyen igényük a helyes táplálkozásra, a mozgásra, a stresszkezelés módszereinek alkalmazására. Legyenek képesek lelki egyensúlyuk megóvására, társas viselkedésük szabályozására, a konfliktusok kezelésére. Az iskola feladata, hogy a családdal együttműködve felkészítse a tanulókat az önállóságra, a betegség-megelőzésre, továbbá a szabályok betartására a közlekedésben, a testi higiénében, a veszélyes körülmények és anyagok felismerésében, a váratlan helyzetek kezelésében. A pedagógusok motiválják és segítsék a tanulókat a káros függőségekhez vezető szokások kialakulásának megelőzésében.

4.1.7. Felelősségvállalás másokért, önkéntesség

Tanulásban akadályozottak - alsó:

Gyakorlati tevékenységekben a részvétel különbözőségeinek megfigyelése, hasonlóságok és különbségek, egymás erősségeinek és gyengeségeinek felismerése, az együttműködésre alapozott segítség és a segítéshatásainak megtapasztalása.

A Nat ösztönzi a személyiség fejlesztését, kibontakozását segítő nevelést-oktatást: célul tűzi ki a hátrányos helyzetű vagy fogyatékkal élő emberek felé irányuló szociális attitűd, támogató, segítő magatartás kialakítását a tanulóknál úgy, hogy saját élményű tanuláson keresztül ismerik meg ezeknek a csoportoknak a sajátos igényeit, élethelyzetét. A segítő magatartás számos olyan képességet igényel és fejleszt is egyúttal (együttérzés, együttműködés, problémamegoldás, önkéntes feladatvállalás és -megvalósítás), amelyek gyakorlása elengedhetetlen a tudatos, felelős állampolgári léthez.

Értelmileg akadályozottak 1-8:

a tanulóban megerősödik a másokra való odafigyelés igénye, szívesen törekszik közösségben a segítségnyújtásra. Felismeri gyakorlati tevékenységében az önmaga és mások testi és lelki épségének megóvása érdekében szükséges körültekintő magatartás fontosságát.

Készségfejlesztő iskola 9-10:

a Nat által összefoglaltak konkrét helyzetekben, a középsúlyos értelmi fogyatékos tanuló saját életterére, napi kapcsolataira jellemző módon kell, hogy megjelenjenek. Kiemelt fontosságú a valóságosság, hitelesség, beláthatóság. Az egészséges öntudat fejlesztése mellett kiemelten fontos olyan szokásrendszer következetes jelenléte az iskolai nevelés során, amely interiorizálása (belső meggyőződéssé, élete részévé válása) a tanuló részéről elősegíti a hétköznapi életben való eligazodást, a szükséges alkalmazkodást.

Készségfejlesztő iskola 11-12:

Felelősségvállalás másokért, önkéntesség területén a tanulóban megerősödik a másokra való odafigyelés igénye, szívesen törekszik közösségben a segítségnyújtásra. Felismeri gyakorlati tevékenységében az önmaga és mások testi és lelki épségének megóvása érdekében szükséges körültekintő magatartás fontosságát.

Tanulásban akadályozottak – felső:

A szociális attitűd fejlesztése, az együttérző, segítő magatartás erősítése. Segítő feladatok az iskolai életben, rendszeresség.

A Nat ösztönzi a személyiség fejlesztését, kibontakozását segítő nevelést-oktatást: célul tűzi ki a hátrányos helyzetű vagy fogyatékkal élő emberek iránti szociális attitűd, segítő magatartás kialakítását a tanulóknál úgy, hogy saját élményű tanuláson keresztül ismerik meg ezeknek a csoportoknak a sajátos igényeit, élethelyzetét. A segítő magatartás számos olyan képességet igényel és fejleszt is egyúttal (együttérzés, együttműködés, problémamegoldás, önkéntes feladatvállalás és -megvalósítás), amelyek gyakorlása elengedhetetlen a tudatos, felelős állampolgári létezéshez.

Szakiskola:

a tanuló tapasztalatai bővülnek a társadalom tagjainak különbözőségéről, megerősödik benne az elfogadás érzése, a másság elfogadása, a betegség, a sérült és a fogyatékos emberek iránti együttérző, segítő magatartás kialakítása. A pedagógus feladata lehetőséget teremteni arra, hogy fejlődjön a tanulóban az önkéntes segítségnyújtás igénye, amelyben megismeri és megéli a saját személyének fontosságát, az egyéni és közösségi érdekek összefüggését, az egymásra utaltságot.

A Nat ösztönzi a személyiség fejlesztését, kibontakozását segítő nevelést-oktatást: célul tűzi ki a hátrányos helyzetű vagy fogyatékkal élő emberek iránti szociális érzékenységet, segítő magatartás kialakítását a tanulóknál úgy, hogy saját élményű tanuláson keresztül ismerik meg ezeknek a csoportoknak a sajátos igényeit, élethelyzetét. A segítő magatartás számos olyan képességet igényel és fejleszt is egyúttal (együttérzés, együttműködés, problémamegoldás, önkéntes feladatvállalás és -megvalósítás), amelyek gyakorlása elengedhetetlen a tudatos, felelős állampolgári létezéshez.

4.1.8. Fenntarthatóság, környezettudatosság

Tanulásban akadályozottak - alsó:

A környezet adott szempontok alapján történő megfigyelése, a következtetések közös levonása. A szorosan vett természeti környezet ápolása, gondozása mindennapi feladatokban. A felnövekvő nemzedéknek ismernie és becsülnie kell az életformák gazdag változatosságát a természetben és a kultúrában. Meg kell tanulnia, hogy az erőforrásokat tudatosan,

takarékosan és felelősségteljesen, megújulási képességükre tekintettel használja. Cél, hogy a természet és a környezet ismeretén és szeretetén alapuló környezetkímélő, értékvédő, a fenntarthatóság mellett elkötelezett magatartás váljék meghatározóvá a tanulók számára. Az intézménynek fel kell készítenie őket a környezettel kapcsolatos állampolgári kötelességek és jogok gyakorlására. Törekedni kell arra, hogy a tanulók megismerjék azokat a gazdasági és társadalmi folyamatokat, amelyek változásokat, válságokat idézhetnek elő, továbbá kapcsolódjanak be közvetlen és tágabb környezetük értékeinek, sokszínűségének megőrzésébe, gyarapításába.

Tanulásban akadályozottak – felső:

Mindennapi tevékenységeiben váljon általánossá a környezetkímélő, takarékos magatartás, alakuljon ki a természeti és épített környezet iránti szeretet és megóvás igénye.

A felnövekvő nemzedéknek ismernie és becsülnie kell az életformák gazdag változatosságát a természetben és a kultúrában. Meg kell tanulnia, hogy az erőforrásokat tudatosan, takarékosan és felelősségteljesen, megújulási képességükre tekintettel használja. Cél, hogy a természet és a környezet ismeretén és szeretetén alapuló környezetkímélő, értékvédő, a fenntarthatóság mellett elkötelezett magatartás váljék meghatározóvá a tanulók számára. Az intézménynek fel kell készítenie őket a környezettel kapcsolatos állampolgári kötelességek és jogok gyakorlására. Törekedni kell arra, hogy a tanulók megismerjék azokat a gazdasági és társadalmi folyamatokat, amelyek változásokat, válságokat idézhetnek elő, továbbá kapcsolódjanak be közvetlen és tágabb környezetük értékeinek, sokszínűségének megőrzésébe, gyarapításába.

Értelmileg akadályozottak 1-8:

A tanuló igényli a kulturált környezetet, vigyáz lakóhelye, élettere tisztaságára, óvja épségét. Felismeri a szennyező anyagokat, kerüli a káros környezeti hatásokat. Igényévé válik a takarékosan az anyagokkal, energiával, kerüli a felesleges pazarlást. Megtanulja szükségleteihez mérten beosztani a javakat.

Megismeri és alkalmazza a szelektív hulladékgyűjtés, az újrafelhasználás és hasznosítás gyakorlati technikáit.

Készségfejlesztő iskola 9-10:

A készségfejlesztő iskolai képzés során erősödik a tanulóban a fenntarthatóság, környezettudatosság területén a környezete megóvására való igény, megismeri és elkerüli a környezetet károsító tevékenységeket. Odafigyel hétköznapijaiban az anyagokkal, energiával történő takarékosagra, igényeit a szükségletekhez és lehetőségeihez hangolja.

Készségfejlesztő iskola 11-12:

A fenntarthatóság, környezettudatosság területén a készségfejlesztő iskolai nevelés-oktatás tovább tudatosítja a tanulóban az egyén és a környezet egymásra hatásának jelentőségét, a környezet kímélésének fontosságát. Felkészít a munkatevékenységek végzése közben és a mindennapi felnőtt élet tevékenységeiben felmerülő környezeti hatások megértésére, a káros jelenségek elkerülésére, az elvárható óvatosság és mértéktartás szem előtt tartására.

Szakiskola:

segíti, ha a pedagógiai helyzetekben cselekedeteit, azok hatását személyesen is megtapasztalja, belátja a környezeti ártalmak és az emberi élet szükségleteit, összefüggéseit. A környezeti ártalmak számbavétele, a védekezés lehetőségeinek kipróbálása, a takarékoságnak, a szükségletekhez igazított szokásrendnek a megismerése teszi lehetővé a mindennapi alkalmazást, azt, hogy fejlődjön az önálló étellel kapcsolatosan az egészséges és esztétikus környezet és élettér kialakításának és megóvásának igénye.

A felnövekvő nemzedéknek ismernie és becsülnie kell az életformák gazdag változatosságát a természetben és a kultúrában. Meg kell tanulnia, hogy az erőforrásokat tudatosan, takarékosan és felelősségteljesen, megújulási képességükre tekintettel használja. Cél, hogy a természet és a környezet ismeretén és szeretetén alapuló környezetkímélő, értékvédő, a fenntarthatóság mellett elkötelezett magatartás váljék meghatározóvá a tanulók számára. Az intézménynek fel kell készítenie őket a környezettel kapcsolatos állampolgári kötelességek és jogok gyakorlására. Törekedni kell arra, hogy a tanulók megismerjék azokat a gazdasági és társadalmi folyamatokat, amelyek változásokat, válságokat idézhetnek elő, továbbá kapcsolódjanak be közvetlen és tágabb környezetük értékeinek, sokszínűségének megőrzésébe, gyarapításába.

4.1.9. Pályaorientáció

Tanulásban akadályozottak - alsó:

Foglalkozások, foglalkozásokhoz rendelt tevékenységek megismerése, egyeztetése, tapasztalatgyűjtés. Az érdeklődés felkeltése, egyéni érdeklődések erősítése. Olyan feltételek, tevékenységek biztosítása, amelyek során a tanulók kipróbálhatják képességeiket.

Az iskolának – a tanulók életkorához igazodva és a lehetőségekhez képest – átfogó képet kell nyújtania a munka világáról. Ennek érdekében olyan feltételeket, tevékenységeket kell biztosítani, amelyek révén a diákok kipróbálhatják képességeiket, elmélyülhetnek az érdeklődésüknek megfelelő területeken, megtalálhatják hivatásukat, kiválaszthatják a nekik megfelelő foglalkozást és pályát, valamint képessé válnak arra, hogy ehhez megtegyék a szükséges erőfeszítéseket. Ezért fejleszteni kell bennük a segítséssel, az együttműködéssel, a vezetéssel és a versengéssel kapcsolatos magatartásmódokat és azok kezelését.

Tanulásban akadályozottak – felső:

A munka szerepe az ember életében. Érdeklődési területek, vonzódások tudatosítása, reális pályakép a képességek, adottságok szerint, mérlegelés. A fizikai és a szellemi munka (a szülők és ismerősök szakmája, ismert szakmák rendszerezése fizikai és szellemi munkacsoportba, a két szakmacsoport lényegi különbségei és hasonlóságai felismerése.

Az iskolának – a tanulók életkorához igazodva és a lehetőségekhez képest – átfogó képet kell nyújtania a munka világáról. Ennek érdekében olyan feltételeket, tevékenységeket kell biztosítani, amelyek révén a diákok kipróbálhatják képességeiket, elmélyülhetnek az érdeklődésüknek megfelelő területeken, megtalálhatják hivatásukat, kiválaszthatják a nekik megfelelő foglalkozást és pályát, valamint képessé válnak arra, hogy ehhez megtegyék a szükséges erőfeszítéseket. Ezért fejleszteni kell bennük a segítséssel, az együttműködéssel, a vezetéssel és a versengéssel kapcsolatos magatartásmódokat és azok kezelését.

Értelmileg akadályozottak 1-8:

A tanuló motivációja felkelthető a munkatevékenységek iránt, lehetőségeihez képest igényli a felnőtt élet alapvető tevékenységének, a munkának megismerését, elsajátítását.

Képes önmaga munkatevékenységi lehetőségeinek felismerésére, belátására, elfogadja a segítséget.

Készségfejlesztő iskola 9-10:

Középsúlyos értelmi fogyatékos személyek esetében nem várható teljes önállóság e téren. A pedagógus fő feladata a személyiség kibontakoztatása, a tehetséggondozás, az egyéni hajlamok, érdeklődési kör megismerése és a tanuló támogatása az ebben való kiteljesedésben. Az eredményes tanulási stratégiák, a leghatékonyabb segítségnyújtási formák egyénre szabottan, differenciáltan jelennek meg. Fontos, hogy az egyént érintő döntésekbe mindig bevonják a középsúlyos értelmi fogyatékos személyt, belátható és érthető érveket, szempontokat mutassanak fel, megfelelően a „semmit rólunk nélkülünk” alapelvnek.

Készségfejlesztő iskola 11-12:

A pályaaorientációs fejlesztés során a tanuló felkészül a gyakorlati képzést követően a számára elérhető munkatevékenységben történő részvételre, amelynek része az alapvető képességek és készségek feltérképezése mellett az egyéni motivációk és elképzelések összehangolása. A képzés fő felelőssége a tanuló érdekében a pályaaorientáció terén egyénre szabott megoldásokkal az érdeklődés, az alkalmasság és lehetőségek függvényében a megfelelő képzési profil kialakítása.

Szakiskola:

Az iskolának – a tanulók életkorához igazodva és a lehetőségekhez képest – átfogó képet kell nyújtania a munka világról. Ennek érdekében olyan feltételeket, tevékenységeket kell biztosítani, amelyek révén a diákok kipróbálhatják képességeiket, elmélyülhetnek az érdeklődésüknek megfelelő területeken, megtalálhatják hivatásukat, kiválaszthatják a nekik megfelelő foglalkozást és pályát, valamint képessé válnak arra, hogy ehhez megtegyék a szükséges erőfeszítéseket. Ezért fejleszteni kell bennük a segítséssel, az együttműködéssel, a vezetéssel és a versengéssel kapcsolatos magatartásmódokat és azok kezelését.

4.1.10. Gazdasági és pénzügyi nevelés

Tanulásban akadályozottak - alsó:

Vásárlások, társasjátékok, szituációk segítségével a pénz szerepének, a gazdaságosság fontosságának a felismertetése.

A felnövekvő nemzedéknek hasznosítható ismeretekkel kell rendelkeznie a világgazdaság, a nemzetgazdaság, a vállalkozások és a háztartások életét meghatározó gazdasági-pénzügyi intézményekről és folyamatokról. Cél, hogy a tanulók ismerjék fel saját felelősségüket az értékteremtő munka, a javakkal való ésszerű gazdálkodás, a pénz világa és a fogyasztás területén. Tudják mérlegelni döntéseik közvetlen és közvetett következményeit és kockázatát. Lássák világosan rövid és hosszú távú céljaik, valamint az erőforrások kapcsolatát, az egyéni és közösségi érdekek összefüggését, egymásrataltságát. Ennek érdekében a köznevelési intézmény biztosítja a pénzügyi rendszer alapismereteire vonatkozó pénzügyi szabályok, a banki tranzakciókkal kapcsolatos minimális ismeretek és a fogyasztóvédelmi jogok tanítását.

Tanulásban akadályozottak – felső:

Részvétel a pénz kezelésében, a csoport (évfolyam) ezzel kapcsolatos tevékenységében, a családból hozott példákkal a célszerű gazdálkodás gyakorlása a pénzhasználat és a fogyasztás területén. A saját felelősség, az értékteremtő munka felismerése. Gazdasági, pénzügyi intézmények szerepének alapvető ismerete a mindennapi életben.

A felnövekvő nemzedéknek hasznosítható ismeretekkel kell rendelkeznie a világgazdaság, a nemzetgazdaság, a vállalkozások és a háztartások életét meghatározó gazdasági-pénzügyi intézményekről és folyamatokról. Cél, hogy a tanulók ismerjék fel saját felelősségüket az értékteremtő munka, a javakkal való ésszerű gazdálkodás, a pénz világa és a fogyasztás területén. Tudják mérlegelni döntéseik közvetlen és közvetett következményeit és kockázatát. Lássák világosan rövid és hosszú távú céljaik, valamint az erőforrások kapcsolatát, az egyéni és közösségi érdekek összefüggését, egymásrataltságát. Ennek érdekében a köznevelési intézmény biztosítja a pénzügyi rendszer alapismereteire vonatkozó pénzügyi szabályok, a banki tranzakciókkal kapcsolatos minimális ismeretek és a fogyasztóvédelmi jogok tanítását.

Értelmileg akadályozottak 1-8:

A tanuló megismeri a pénz fogalmát, adott nagyságrendben tisztában van az ár és az érték fogalmával. Tisztában van a takarékoság, a pazarlás és a felesleges fogalmával.

Képes saját tulajdonának felismerésére és megóvására.

Készségfejlesztő iskola 9-10:

területén a tanuló megismeri a társadalmi munkamegosztás alapjait, a munkabér és más támogatások beosztásának fontosságát, a gazdálkodással összefüggő ügyintézés formáit. Tovább formálódnak ismeretei a pénz értékéről, a beosztó családi költségvetés betartásáról.

Készségfejlesztő iskola 11-12:

Gazdasági és pénzügyi nevelés terén a tanuló ismeretei bővülnek a felnőtt társadalom munkamegosztásának rendjéről, a családban elvárható feladatokról és a személyes felelősségi körébe tartozó lehetőségekről. Tudatosul az anyagokkal és energiával történő takarékoság fontossága, az életvitel tervezésének, a gazdálkodásnak a jelentősége a mindennapi életben.

Szakiskola:

folyamatában kiemelt szerepet kap a figyelem ráirányítása a tanuló saját felelősségére a javakkal való ésszerű gazdálkodásban, a pénz világában és a fogyasztás területén.

A felnövekvő nemzedéknek hasznosítható ismeretekkel kell rendelkeznie a világgazdaság, a nemzetgazdaság, a vállalkozások és a háztartások életét meghatározó gazdasági-pénzügyi intézményekről és folyamatokról. Cél, hogy a tanulók ismerjék fel saját felelősségüket az értékteremtő munka, a javakkal való ésszerű gazdálkodás, a pénz világa és a fogyasztás területén. Tudják mérlegelni döntéseik közvetlen és közvetett következményeit és kockázatát. Lássák világosan rövid és hosszú távú céljaik, valamint az erőforrások kapcsolatát, az egyéni és közösségi érdekek összefüggését, egymásrataltságát. Ennek érdekében a köznevelési intézmény biztosítja a pénzügyi rendszer alapismereteire vonatkozó pénzügyi szabályok, a banki tranzakciókkal kapcsolatos minimális ismeretek és a fogyasztóvédelmi jogok tanítását.

4.1.11. Médiatudatosságra nevelés

Tanulásban akadályozottak - alsó:

Életkorak megfelelő gyermekműsorok hallgatása, nézése és a tapasztalatok megbeszélése. A valóság és a virtuális valóság megkülönböztetésének elemi példáival az értelmező, mérlegelő gondolkodás alapozása.

Cél, hogy a tanulók a mediatizált, globális nyilvánosság felelős résztvevőivé váljanak: értsék az új és a hagyományos médiumok nyelvét. A médiatudatosságra nevelés az értelmező, mérlegelő beállítódás kialakítása és tevékenység-központúsága révén felkészít a demokrácia részvételi kultúrájára és a médiumoktól is befolyásolt mindennapi élet értelmes és értékelvű megszervezésére, tudatos alakítására. A tanulók megismerkednek a média működésével és hatásmechanizmusával, a média és a társadalom közötti kölcsönös kapcsolatokkal, a valóságos és a virtuális, a nyilvános és a bizalmas érintkezés megkülönböztetésének módjával, valamint e különbségek és az említett médiajellemzők jogi és etikai jelentőségével.

Tanulásban akadályozottak – felső:

A különböző médiumok mint ismeretszerzési, művelődési, önkifejező kapcsolatteremtési lehetőségek megismerése, az alkalmazásokban lévő veszélyforrások tudatosítása. Tudatosság kialakítása a válogatásban.

Cél, hogy a tanulók a mediatizált, globális nyilvánosság felelős résztvevőivé váljanak: értsék az új és a hagyományos médiumok nyelvét. A médiatudatosságra nevelés az értelmező, elemző beállítódás kialakítása és tevékenység-központúsága révén felkészít a demokrácia részvételi kultúrájára és a médiumoktól is befolyásolt mindennapi élet értelmes és értékelvű megszervezésére, tudatos alakítására. A tanulók megismerkednek a média működésével és hatásmechanizmusával, a média és a társadalom közötti kölcsönös kapcsolatokkal, a valóságos és a virtuális, a nyilvános és a bizalmas érintkezés megkülönböztetésének módjával, valamint e különbségek és az említett médiajellemzők jogi és etikai jelentőségével.

Értelmileg akadályozottak 1-8:

A tanulóban fokozatosan tudatosul a virtuális valóság és az élet közötti különbség. Felismeri az elektronikus eszközök helyes információszerző és szabadidő eltöltési lehetőségeit, ügyel a mértékletességre.

Készségfejlesztő iskola 9-10:

Gyakorlottan használja az elektronikus információ hordozókat, képes tevékenységeihez, szórakozásaihoz a megfelelő felhasználás alkalmazására. Óvatosan kezeli a médiumok felhasználásában az információk hitelességét, vigyáz személyiségének védelmére. A szabadidő eltöltése során ügyel a média túlsúlyának elkerülésére.

Készségfejlesztő iskola 11-12:

A médiatudatosságra nevelés során a tanuló elsajátítja az elektronikus információhordozók célszerű és szükségszerű felhasználását, felismeri a virtuális valóság és „igazi” valóság közötti eltéréseket, fenntartással fogadja a médiahíreket. Megismeri a munkatevékenységekhez szükséges információk elérésének lehetőségeit.

Szakiskola:

Cél, hogy a tanulók a mediatizált, globális nyilvánosság felelős résztvevőivé váljanak: értsék az új és a hagyományos médiumok nyelvét. A médiatudatosságra nevelés az értelmező, mérlegelő beállítódás kialakítása és tevékenység-központúsága révén felkészít a demokrácia részvételi kultúrájára és a médiumoktól is befolyásolt mindennapi élet értelmes és értékelvű megszervezésére, tudatos alakítására. A tanulók megismerkednek a média működésével és hatásmechanizmusával, a média és a társadalom közötti kölcsönös kapcsolatokkal, a valóságos és a virtuális, a nyilvános és a bizalmas érintkezés megkülönböztetésének módjával, valamint e különbségek és az említett médiajellemzők jogi és etikai jelentőségével.

4.1.12. A tanulás tanítása

Tanulásban akadályozottak - alsó:

A tanulás iránti érdeklődés felkeltése, sok személyes élmény biztosítása a tanulói tevékenység serkentésével. Az egyéni érdeklődésen alapuló önművelő és szükségletkielégítő szabadidős tevékenységek lehetőségeinek megismerése, az azokban való részvétel igényének kialakítása, alapozása.

A tanulás tanítása az iskola alapvető feladata. Minden pedagógus teendője, hogy felkeltse az érdeklődést az iránt, amit tanít, és útbaigazítást adjon a tananyag elsajátításával, szerkezetével, hozzáféréssel kapcsolatban. Meg kell tanítania, hogyan alkalmazható a

megfigyelés és a tervezett kísérlet módszere; hogyan használhatók a könyvtári és más információforrások; hogyan mozgósíthatók az előzetes ismeretek és tapasztalatok; melyek az egyénre szabott tanulási módszerek; miként működhetnek együtt a tanulók csoportban; hogyan rögzíthetők és hívhatók elő pontosan, szó szerint például szövegek, meghatározások, képletek. Olyan tudást kell kialakítani, amelyet a tanulók új helyzetekben is képesek alkalmazni, a változatok sokoldalú áttekintésével és értékelésével. A tanulás tanításának elengedhetetlen része a tanulás eredményességének, a tanuló testi és szellemi teljesítményeinek lehetőség szerinti növelése és a tudás minőségének értékelése.

Tanulásban akadályozottak – felső:

Az életkori jellemzők figyelembevételével a kreativitás fejlesztése, az írásbeliség és a szóbeliség egyensúlyára való törekvés, a tanulók egészséges terhelése, érési folyamatok követése, személyre szóló, fejlesztő értékelésük. Az együttműködésre építő (kooperatív-interaktív) tanulási technikák és tanulásszervezési módok fokozott alkalmazása. Az egyéni tanulási stílus figyelembevétele, egyéni tanulási stratégiák érvényesítése.

A tanulás tanítása az iskola alapvető feladata. Minden pedagógus teendője, hogy felkeltse az érdeklődést az iránt, amit tanít, és útbaigazítást adjon a tananyag elsajátításával, szerkezetével, hozzáféréssel kapcsolatban. Meg kell tanítania, hogyan alkalmazható a megfigyelés és a tervezett kísérlet módszere; hogyan használhatók a könyvtári és más információforrások; hogyan mozgósíthatók az előzetes ismeretek és tapasztalatok; melyek az egyénre szabott tanulási módszerek; miként működhetnek együtt a tanulók csoportban; hogyan rögzíthetők és hívhatók elő pontosan, szó szerint például szövegek, meghatározások, képletek. Olyan tudást kell kialakítani, amelyet a tanulók új helyzetekben is képesek alkalmazni, a változatok sokoldalú áttekintésével és értékelésével. A tanulás tanításának elengedhetetlen része a tanulás eredményességének, a tanuló testi és szellemi teljesítményeinek lehetőség szerinti növelése és a tudás minőségének értékelése.

Értelmileg akadályozottak 1-8:

A tanuló az elsajátított kompetenciák felhasználásával igényli az ismeretszerzést, az új információk, tevékenységek elsajátítását. Felkelthető a tanuláshoz és megismeréshez motivációja, kíváncsisága.

Készségfejlesztő iskola 9-10:

Középsúlyos értelmi fogyatékos személyek esetében nem várható teljes önállóság e téren. A pedagógus fő feladata a személyiség kibontakoztatása, a tehetséggondozás, az egyéni hajlamok, érdeklődési kör megismerése és a tanuló támogatása az ebben való kiteljesedésben. Az eredményes tanulási stratégiák, a leghatékonyabb segítségnyújtási formák egyénre szabottan, differenciáltan jelennek meg. Fontos, hogy az egyént érintő döntésekbe mindig bevonják a középsúlyos értelmi fogyatékos személyt, belátható és érthető érveket, szempontokat mutassanak fel, megfelelően a „semmit rólunk nélkülünk” alapelvnek.

Készségfejlesztő iskola 11-12:

Tanulás tanítása terén a tanuló igényli a gyakorlatba ágyazott ismeretsajátítást, elfogadja a folyamatos önképzés szükségességét a változó világhoz történő alkalmazkodás érdekében.

Fejleszti és alkalmazza az önképzésben az iskolai pályafutása során elsajátított tanulási technikákat. Megőrzi kíváncsiságát a környezet változásai iránt és igyekszik a változásokat beépíteni ismereteibe, alkalmazni az új lehetőségeket.

Szakiskola:

A tanulás tanítása az iskola alapvető feladata. Minden pedagógus teendője, hogy felkeltse az érdeklődést az iránt, amit tanít, és útbaigazítást adjon a tananyag elsajátításával, szerkezetével, hozzáféréssel kapcsolatban. Meg kell tanítania, hogyan alkalmazható a megfigyelés és a tervezett kísérlet módszere; hogyan használhatók a könyvtári és más információforrások; hogyan mozgósíthatók az előzetes ismeretek és tapasztalatok; melyek az egyénre szabott tanulási módszerek; miként működhetnek együtt a tanulók csoportban; hogyan rögzíthetők és hívhatók elő pontosan, szó szerint például szövegek, meghatározások, képletek. Olyan tudást kell kialakítani, amelyet a tanulók új helyzetekben is képesek alkalmazni, a változatok sokoldalú áttekintésével és értékelésével. A tanulás tanításának elengedhetetlen része a tanulás eredményességének, a tanuló testi és szellemi teljesítményeinek lehetőség szerinti növelése és a tudás minőségének értékelése.

5. Kiemelten képviselt értékek és nevelési területek

5.1. Kiemelten képviselt értékek

Az érték pszichológiai és pedagógiai szempontból előnyben részesítést jelent. Számunkra ez nem azt jelenti, hogy a kevésbé fontosat alábecsüljük a fontosabbért. Az értékek mégis valamiféle hierarchikus rendben helyezkednek el. E rendszeren belül előnyben részesítjük az emberi kultúra alapvető értékeit /szeretet, tisztesség, igazság, jóság, szépség/ és erősíteni kell a tiszta emberi tulajdonságok értékét, mint család, barátság, egészséges életmód, értelmes szórakozás.

Külön célként tűzzük ki a tolerancia erényének kimunkálását.

Elfogadni mások másságát, tisztelni a méltóságot, szeretni minden más nemzetiségű embert. A szeretet pedagógiáját követjük, amely az önzetlenség, áldozatkészség, tisztelet konkrét megvalósítása által válik életté.

Kiemelten kezeljük a munkavégzés, a munka értékét.

Értékként tekintjük:

- a kommunikációs kultúrát,
- a gyermekek és tanítók hiteles teljesítményét,
- a motivációt,
- a tanulási, önművelési kultúrát,
- a magatartáskultúrát,
- a környezet és a mindennapi élet kultúráját.

A kommunikációs kultúra, mint érték: Iskolánknak számolnia kell azokkal a tényezőkkel, melyek hatást gyakorolnak tanulóink anyanyelv ismeretére és használatára.

A tanulásban akadályozott tanulók többségének nyelvi magatartását kedvezőtlenül befolyásolja a nem megfelelő családi, szociokulturális környezet. Kedvezőtlenül hatnak a médiák által gyakran ismételt igénytelen reklámszövegek.

A szó belső világunk tükré. Tudni kell megszólalni és megszólítani, hogy közelebb kerüljünk egymáshoz, de ismerni kell a tiszteletadás és távolságtartás kulturált eszközeit is. A mindennapi kommunikáció verbális és nonverbális formáit megismertetve segítjük eligazodni tanítványainkat a világban. Itt is alapvetően fontos a példamutatás.

A gyermek és tanítók hiteles teljesítménye, mint érték: A gyógypedagógus munkája alkotó pedagógiai tevékenység, a tanítási folyamatban a fejlesztő terápiás jellegű tevékenységekben értékeket közvetít, és közben produktumot hoz létre.

A legjobb pedagógusok produktumai kiváló alkotások, melyek egy része a tanulókkal történő pozitív együttműködésben születik meg. Ez a pozitív együttműködés a kooperatív nevelői magatartás függvénye, mely nem tűri a modorosságot, rejtett agressziót, a gyermek-ember vagy nevelőtársai lebecsülésének legkisebb jelét sem.

A pozitív előjelű nevelői beállítódáson belül természetesen helye van a teljesítményt kifogásoló, vagy megfelelő hangnemben és stílusban a bíráló magatartásnak is.

A hiteles teljesítményt csak hiteles, professzionális tudás birtokában lehet elérni. Ez azt jelenti, hogy **a jó pedagógus képes minden gyermeket eljuttatni lehetőségeinek optimális szintjére.**

A motiváció, mint érték: A pedagógus akkor képes motivációra, ha személyiségének jellemzője az előítélet-mentes magatartás, a kooperációs készség, a meleg- korlátozó attitűd. Egy tanulási időszak akkor igazán jó, ha benne a különböző tevékenységek más-más motiváló hatást biztosítanak.

Első lépésként az iskolába kerülő gyermek iskolával szembeni motiváltságát kell feltérképezni, elfeledtetni vele kudarcait, olyan beállítódást érni el nála, mely pozitívan viszonyul az új helyzethez.

Legfontosabb motívumok: a játék, a közlési szükséglet, az önkifejezési szükséglet, szereplési szükséglet, a versengés, a siker, a felfedezés öröme, a humor és jókedv, az életszerűség, az élmény.

A tanulási, önművelési kultúra, mint érték: Tanítványaink többsége olyan kedvezőtlen családi környezetben nő fel, amelyben a munkakultúra csak alig van jelen.

A tágabban értelmezett tanulás nehezített feltételek között valósul meg, és ez akadálya lehet az iskolai tanulásnak is. A pozitív személyiségfejlődés érdekében nemcsak ismereteket, tevékenységeket tanítunk, hanem viszonyulásokat, érzelmeket is.

Kiemelten kezeljük a pedagógus folyamatos tanulását is, számára a tanulási önművelődési kultúra nem lehet más, mint természetes létezési mód.

A magatartáskultúra, mint érték: Tanulóink egy része intézményünkbe kerülése előtt más típusú iskolában kudarcok sorozatát élte át. Az elszenvedett frusztrációs hatások miatt a közösségben perifériára szorultak, esetleg másodlagos sérüléseket szenvedtek.

A fentiek okai lehetnek a személyiségükben megjelenő magatartási problémáknak.

Ezek kiküszöbölése, korrigálása, megfelelő kapcsolatok kialakítása hosszú, türelmet és gyermekszeretetet igénylő pedagógusi feladat, mely nélkül fejlesztő munkánk nem lehet igazán sikeres. Az iskola követendőnek tekinti a nem merev hierarchiára épülő értelmes, kulturált és fegyelmezett magatartást.

A nevelés – képzés mikroklímájának ennek megfelelően oldott, meghitt légkörűnek kell lennie. Fontosnak tartjuk az önfegyelem kialakítását is. A magatartáskultúrában a személyes példamutatás a nevelők munkatársi kapcsolatának példája, a jó tanár-diák viszony alapvető jelenségű.

A környezet és a mindennapi élet kultúrája, mint érték: Gyermkeink életének jelentős része az iskolában zajlik. Fontos feladatunk a mindennapi érintkezés, étkezés, öltözködés, testápolás, életvezetés és az ünneplés kultúrájának minőségi közvetítése, fejlesztése.

E munka is életkor- és sérülés specifikus, áthatja az iskola egész életét, nem kötődik tantárgy és osztálykerethez.

A legfontosabb emberi értékek elsajátítása csak a mindennapi gyakorlatban történhet. Fontos feladatunk ezek kiemelése tevékenységük során, és az iskolán belüli lehetőségek megszervezésével biztosítani tanulóink pozitív tapasztalását.

A felső évfolyamokon értéként kezeljük még:

- a közösségi magatartás erkölcsét,
- a felelős szabad felnőtt személyiségét.

A közösségi magatartás erkölcsé, mint érték: Az ember, mint társas lény alapvető jellemzője a közösségi élet, személyiségének fontos tulajdonsága a türelem és az együttműködés készsége. Legyenek elnézőek egymás gyengéi iránt, a fogékonyabbak szeretettel segítsék a lemaradókat.

Legyenek érzékenyek a szegények, az elesettek, az öregek, a betegek szükséglete iránt.

Jó kiindulási alap, hogy többségében maguk is sok alapvető hátrányból indulnak, így könnyebben át tudják érezni a hasonló sorsú embertársaik problémáit.

A közösségi magatartás kialakítását és fejlesztését szolgálják a nem kötelező órák terhére szervezett diákmozgalmi rendezvények.

Ezek hagyományosan a következők:

- szeptember: Szent Mihály nap
- október: bornapi rajzkiállítás:
- november: Márton napi lampionos felvonulás
- december: Mikulás játszóház, Adventi gyertyagyújtás, Mikulás ünnep, Karácsony,
- január: házi sport vetélkedő,
- február: farsang, álarckészítő verseny
- március: nyuszi futás, húsvéti játszóház,
- április: tavaszi nagytakarítás és virágosítás, városi körüli futás, megyei tanulmányi versenyek, Gárdonyi nap
- május: szakiskolai ballagás, gyermeknap, anyák napja
- június: tanulmányi kirándulás, ballagás.

A felelős szabad felnőtt személyisége, mint érték: A szakképzést előkészítő évfolyamon el kell érni, hogy képesek legyenek tanulóink a belső fegyelmezettségre, a felelős szabadság megélésére. Ehhez feltétlenül szükséges, hogy a tanító pedagógusgárda maga is birtokában legyen ezen értékeknek, azt belsőleg elfogadja, és példájával továbbadja. Az önállóságra, a szabadságra nevelés fő célja, hogy a diák képes legyen felismerni a jót, belső értékrendjében legyen képes egyre inkább szabadon dönteni a jó mellett.

5.2. Kiemelten képviselt nevelési területek

Az adott tevékenységi területeknél bővebben, itt, e helyen, összefoglalóan emeljük ki az alábbi feladatokat:

- a személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok,
- a beilleszkedési, magatartási nehézségekkel összefüggő tevékenység,
- a tehetség, képesség kibontakozását segítő tevékenységek,
- a tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatását segítő program,
- a gyermekvédelmi és a szociális hátrányok megszüntetését segítő tevékenységek.

5.2.1. A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok:

Célja: a személyiség egészének fejlesztése, a sérült funkciók kompenzáló-korrektív fejlesztése.

Fontos feladat a gyermekek iskolába kerülésekor előző életútjuknak megismerése, motiváltságuknak feltérképezése, az új helyzethez való pozitív beállítódásuk segítése.

Kiemelten szerepet kell kapnia a szocializációt segítő képességek (együttműködés, alkalmazkodás, normakövetés, önállóság, önellátás, önértékelés) fejlesztésének.

A személyiségfejlesztés színterei a tanórákon kívül az osztályfőnöki órák, a rehabilitációs foglalkozások és nem utolsósorban a tanórán kívüli tevékenységi formák (kirándulások, múzeum,- mozi- és színházlátogatások, tanulmányi,- kulturális- és sportversenyek).

5.2.2. A beilleszkedési, magatartási nehézségekkel összefüggő tevékenység:

Magyarországon a jelenlegi szakmai becslések szerint a gyermekpopuláció 15-20%-a küzd különböző mértékű tanulási, beilleszkedési nehézséggel, magatartási zavarral.

Egyre több ilyen problémával küszködő gyermekkel kell foglalkoznunk iskolánkban is.

A tanulási nehézségből fakadó részképesség-zavar és a beilleszkedési, magatartási nehézség is speciális megsegítést igényel.

A részképesség-zavarok területén intézményünkben a beszédzavarral küzdő gyermekek részére kiscsoportos vagy egyéni foglalkoztatással logopédiai ellátást biztosítunk.

A beilleszkedési és magatartási zavarokkal küzdő gyerekeknél nem lehet kizárólagos cél a magántanulói státusz erőltetése, sem megtűrésük mellett a feladat kipipálása.

Cél: ezen tanulók olyan differenciált foglalkoztatása (nagyraoszt egyéni foglalkoztatással), mely biztosítja felzárkóztatásuk lehetőségét.

Az ilyen problémákkal küzdő gyermekek között viszonylag nagyobb számban találhatóak jó, vagy kiemelkedő képességekkel rendelkezők. Ezért náluk sem mondhatunk le a felzárkóztatás mellett a tehetséggondozásról.

5.2.3. A tehetség, képesség kibontakozását segítő tevékenységek:

A fogyatékos gyermekek között is vannak egy-egy területen kiemelkedő képességűek, kimondottan tehetségesek.

Célunk a tehetséges gyermekek kiemelkedő képességeinek további fejlesztése, mind jobb kibontakoztatása.

Nagyon fontos szerepet játszanak ezen tevékenységi formák között a tanórán kívüli foglalkozások, melyeknek elsődleges célja is a képességfejlesztés és tehetséggondozás, melyeket igényfelmérés alapján, kellő számú érdeklődő esetén a humánerő szabad kapacitás függvényében indítunk.

Munkánk fő színterei a tanórán kívüli foglalkozások és a szakkörök:

- kézilabda,
- labdarúgó,
- tánc és játék,
- informatika,
- mozgásfejlesztés,
- kézműves,
- tollaslabda,
- floor ball,
- természetjáró.

Különösen a kulturális tevékenységi formák területén értek el tanulóink az elmúlt években szép sikereket a városi megmérettetések során.

Ez a tevékenység jelentős nevelési tényező, közösségformáló erő, és kiemelkedő a személyiségfejlesztő hatása is. Ki kell emelnünk, hogy ezen alkalmakkor (ünnepségek, szakköri foglalkozások, versenyek, vetélkedők, kirándulások) nyilvánul meg leginkább a

közösségi magatartás, jelentősen fejlődik a szociális viselkedés, a különböző élethelyzetekhez való alkalmazkodás. Ezen helyzetek megismerése, a viselkedési minták begyakorlása nagyban hozzájárul a társadalomba való jobb beilleszkedéshez. A közösségi magatartásnak és a közösségfejlesztésnek ezért alapvetően fontos színterei ezek a tevékenységi formák, melyek messzemenően támogatandók a költségvetési kereteken túl a pályázati lehetőségek és alapítványunk támogatásának minél jobb kihasználásával is.

Ezen tevékenységi területek fontos mérőeszközei a házi, megyei, regionális és országos versenyek rendszere, melyek kiemelt szerepet kapnak tanórán kívüli tevékenységeink között.

Hagyományos háziversenyeink:

- szeptemberi Szent Mihály napi akadályverseny
- októberi rajzkiállítás, tökfaragó verseny,
- januári házi komplex vetélkedő
- februári álarckészítő verseny
- februári sport házibajnokság,
- márciusi nyuszi futás
- húsvéti tojásdíszítő verseny
- április Gárdonyi nap, életrajzi vetélkedő
- májusi gyermeknap játékos vetélkedők

Városi versenyek:

- Móri művészeti fesztivál
- Város körüli futás

Megyei versenyek:

- Komplex tanulmányi vetélkedő (megyei, majd országos, április-május)
- Megyei Matematika verseny Dunaújváros
- verseny (május)
- SZKTV (április-május)

5.2.4. A tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatását segítő program:

A szociokulturális hátrányokból adódó tanulási kudarcok leküzdésében elengedhetetlenül szükséges az együttműködés a családsegítő szolgálatokkal, önkormányzatokkal.

Biztosítani kell a rehabilitációs órák terhére nagyrészt egyéni fejlesztő foglalkozásokkal (a feladatra alkalmas pedagógussal) ezen tanulók hátrányainak csökkentését.

A gyermekvédelmi és szociális hátrányokat segítő tevékenység:

Érezhetően javult a gyermekvédelmi munkánk hatékonysága. A gyermekvédelmi felelős kiválasztásánál fontos szerepet játszott, hogy ne legyen ismeretlen a személye sem a szülők sem a gyerekek körében, ezért pedagógus dolgozónk végzi ezt a munkát.

Munkája hatékonyságát javítja ismertsége a gyermekek és szülők körében, hiszen kapcsolatfelvételkor ez bizalomerősítő tényező.

Nagyon fontos feladat hárul rá a gyermekvédelmi munka végzése mellett a szociális hátrányok leküzdésének segítésében is.

A gyermekvédelmi felelős alapfeladatai:

- kapcsolattartás a környező települések családsegítő szolgálataival és gyámügyi csoportjaival,
- a rászoruló családok folyamatos látogatása, családsegítő és tájékoztató munka,
- javaslattétel a szociális megsegítési lehetőségekre.

A tanév eleji feltérképező munka során különös figyelmet fordítunk tanulóink és családjaik számára az önkormányzatok által kötelezően biztosított, illetve lehetőségként adódó támogatási formák kihasználására.

Tájékoztatjuk a szülőket ezen lehetőségek határidőre történő teljesítéséről.

Alapvető a gyermekvédelmi támogatás, a különböző segélyek igénylésének megismertetése az arra rászoruló családokkal.

Fontos segítő feladatunk a támogatásra jogosultság ismertetése, felkeresés és személyes tájékoztatás, a beadványok (igazolások, nyilatkozatok) összegyűjtése és továbbítása.

6. Egészségnevelési program (mindennapos testnevelés, fizikai állapotfelmérés) és drogstratégia.

Egészség, egészségvédelem egészségnevelés – napjainkban gyakran előforduló fogalmak. Beszélünk róla, ám úgy tűnik mégsem eleget és nem elég hatékonyan. Úgy véljük a mai rohanó, túlcivilizált társadalmunkban az értékek devalválódása is oka annak, hogy kevesebb figyelmet szentelünk e kérdésnek. Felelős a család, a társadalom, a környezet, a média, de mi magunk is. Önpusztító mentalitás jellemzi ma az emberek egy részét. Az elkerülhetetlen, kivédhetetlen ártó tényezők mellé önként vállalunk újabbakat. A dohányzás, alkohol, drog, egészségtelen táplálkozás, a mozgásszegény életmód mind a betegségek kialakulásának rizikófaktorait növelik.

A felelősség súlya a pedagógusok vállára is nehezedik, hiszen a gyermekek egészségnevelésének mi is letéteményesei vagyunk, ezért nem nézhetjük tétlenül ennek a szemléletnek és a károsító tényezőknek a térhódítását.

Az egészségnevelés fontossága

A korai gyermekkortól kezdve számos hatás éri a gyermekek egészségről alkotott fogalmát, és erre vonatkozó viselkedésüket, magatartásukat is. A tanulók távolról sincsenek tisztában azokkal a befolyásokkal, amelyek érik őket és működnek bennük, ezért olyan készségeket kell fejlesztenünk, melyek lehetővé teszik számukra saját magatartásuk kedvező irányú befolyásolását. Az egészségnevelési program arra való, hogy hozzásegítse a tanulókat kellő ismeretek birtokában az egészséges életvitel kialakításához, a helyes értékrend felépítéséhez. Azonban az értékek kiválasztása és hiteles bemutatása nem kis nevelői feladat, s kiemelten a serdülőkor idején kell fokozottabban megerősíteni.

Intézményünk az oktatás mellett a nevelésre helyezi a hangsúlyt s nevelőivel szemben a megváltozott, kibővült tanárszerep mellett tudatosan épít arra a tényre, hogy az iskolai közösségek a fiatalok életét alapvetően meghatározó kapcsolatok helyszínei.

Céljaink megvalósításában szerepet kap a szülő, a testvér, a kortárs, a nevelő, a védőnő, az orvos, az ifjúságvédő, a tv, számítógép, a folyóirat és más nevelő tényezők egyaránt.

Az iskola-egészségügyi ellátás keretében tanévenként több órát fordítunk tájékoztató, megelőző, felvilágosító céllal egészségneveléssel összefüggő kérdésekre az iskolaorvos, a védőnő és az osztályfőnökök együttműködésével.

A megvalósítás során a fejlesztés következő területeire irányul a munka:

- 1.) Személyes kompetencia – az egészséges és kulturált életmódra nevelés.
- 2.) Szociális kompetencia – segítő életmódra nevelés, az önkéntesség szerepe.
- 3.) Speciális kompetenciák – szakmai képzés alapozása, az alkotókészség fejlesztése, tehetséggondozás.

Célrendszere már komplex fejlesztési programok megvalósítását teszi lehetővé az iskolai gyakorlatban, kiemelve az ismeretek és az alkalmazni tudás képességeinek harmóniáját.

A pedagógiai szemléletváltás szükségessége

A szemléletváltás alapját a gyógypedagógia-tudomány azon törekvése adja, melynek középpontjában az egyén bio-pszicho-szociális egységének megteremtése a cél.

A hagyományos egészségnevelés során szakértők (orvosok, pedagógusok, védőnők) tanítják diákjainknak, mit is kell tenniük annak érdekében, hogy egészségesek maradjanak. A cél az egyén magatartásának megváltoztatása. A hagyományos megközelítés arra a feltevésre épül, hogy az emberek szabadon választhatnak az egészséggel kapcsolatos magatartások között, és kevés figyelmet fordítanak a társadalmi és gazdasági tényezőkre, az azokból fakadó korlátokra.

További jellemzője, hogy elsősorban az egészség-betegség fizikai oldalára fordít figyelmet. Módszere az információközvetítés, melyet a „nevelők” közvetítenek a „neveltek”, vagyis a célcsoportok számára azért, hogy a magatartásukat a helyes irányba tereljék.

A nem hagyományos megközelítésű egészségnevelő program fő jellemzője, hogy az egészség fizikai-lelki és társadalmi oldalát azonos súllyal kezeli. Ez a megközelítés sokkal szélesebb, mintha pusztán a fizikai egészségre koncentrálnánk.

A módszer – az ismeret közvetítésén túl – módosítja az egészséggel kapcsolatos beállítódásokat és az egészség megtartást.

Ez a „magatartásbefolyásolási” folyamat elősegíti azt is, hogy az emberek tisztázzák az egészséggel kapcsolatos értékeiket, fejlesszék az életükkel, egészségükkel kapcsolatos döntési és cselekvési képességeiket, jártasságukat.

Ezekben a programokban az egészségnevelés az aktív, tevőleges „részvétel elve” alapján történik. A program résztvevőinek feladata olyan helyzetet teremteni, amelyekben mindenki

kifejtheti saját véleményét, álláspontját, tudását, ismereteit (élettapasztalatai alapján) s a résztvevők közösen alakítják, korrigálják nézeteiket, ismereteiket az egészségesebb élet, az egészségesebb választások irányában. Ez akkor a hatásosabb, ha a javasolt modelleknek a gyakorlatban való kipróbálására is lehetőségük van a résztvevőknek. Ez a módszer tehát elsősorban a közösségre koncentrál, s a közösségen keresztül hat az egyénre.

A nem hagyományos egészségnevelés mindig figyelembe veszi azokat a társadalmi – gazdasági tényezőket, amelyek befolyásolhatják az egészségesebb élet, az életminőség javítására irányuló választásokat, és e lehetőségek között keresi a legcélravezetőbb megoldásokat.

Az egészségre nevelés fejlesztési részterületei iskolánkban

Témakörönként:

- Testi egészség fejlesztése
- Lelki egészség fejlesztése
- Társadalmi egészség – környezeti nevelés

Testi (szomatikus) egészségfejlesztés

A célok között kiemelt a tanulók általános mozgásműveltségének a fejlesztése, amelynek alapját képezi a motoros képességek fejlesztése és ezen a folyamaton keresztül a „mozgáskészség” hálójának a szélesítése, a játéknak és saját mozgásigénynek a találkozása az egyedi mozgásfejlődés során.

Általános fejlesztési célok

- Tér, idő és mozgásészlelés fejlesztése
- Tájékozódási képességek fejlesztése
- Fizikai cselekvés fejlesztése
- Érzékszervi és testi fogyatékoságok javítása mozgásfejlesztés segítségével
- Keringési zavarok kezelése
- Mozgáskorlátozottság megoldása
- A mozgásműveltség, motoros kompetenciák (nagy- és kismotoros funkciók) fejlesztése (prevenció)

- Kondicionális képességek (erő, állóképesség, gyorsaság) fejlesztése
- Koordinációs képességek fejlesztése
- Mozgásismeret gazdagítás
- Generikus (természetes) mozgások fejlesztése
- Szociális érzékenység, csoport és csapatkompetencia fejlesztése
- Téri-tárgyi kommunikáció fejlesztése

Lelki (pszichés) egészség fejlesztése

Kiemelt célunk a gyermek személyiségének fejlődése, társas lénné válása során olyan környezeti minták, normák és elvárások kialakítása, amely elősegítik az érett és harmonikus személyiség kialakulását, hogy érzelmileg kiegyensúlyozottá válva képesek legyenek az önálló társadalmi beilleszkedésre. Módszerünk az egyéni eltéréseket toleráló, a személyiség egyediségét erősítő individualizáló nevelés, amely az egyéniség kibontakozását a szocializációval összhangban segíti. Az érzékelési, értelmi- és fejlődési elmaradásban, magatartászavarokban szenvedő gyermekeknek a szerető elfogadásán alapul.

Tevékenységeink a gyermekek szükségleteinek megismerésére, erősségeik, hátrányaik feltárására, optimális fejlesztésükre irányulnak.

Általános fejlesztési céljaink:

- Higiénés magatartásra nevelés
- Egészséges táplálkozásra nevelés
- Baleset-megelőzés, közúti elsősegélynyújtás ismeretek elsajátítása
- Harmonikus kapcsolatok kialakítására nevelés
- Nemi nevelés
- Családi életre, társsá nevelés, szülővé nevelés
- Függőséghez vezető szokások megelőzése (krízis prevenció)
- az alkoholfogyasztás
- a dohányzás
- drogfogyasztás,
- egyéb szenvedélybetegségek kezelését segítő tevékenységek, képességek fejlesztése

Társadalmi és környezeti nevelés

Kiemelt célunk az általános műveltség részeként olyan természet- és környezetszemlélet kialakítása, amely az élet minden formájának tiszteletére neveli a tanulókat.

Olyan – elsősorban gyakorlati – tevékenységek kialakítása, amelyek felhívják a figyelmet azokra a problémákra, amelyek az élővilág sokféleségét veszélyeztetik, s amelyekkel az emberiségnek szembe kell néznie.

Céljaink között szerepel, hogy rávezessük a gyerekeket a környezeti kockázatok felismerésére, a feleslegesen nagy kockázatok vállalására elkerülésére, megelőzésére, hogy legyen igényük a környezet megőrzése a testi-lelki-szociális egészség, az életminőség javítása érdekében.

Környezeti egészségnevelésünk témakörei:

- levegőszennyezés problémái
- vizek védelme
- talajszennyezés
- a zaj ártalmai
- a sugárzások élettani hatásai
- kémiai ártalmak (műtrágyázás, növényvédő szerek használata) hulladékok kezelése, újrahasznosítás

Az FMK Móri Járási Hivatal Népegészségügyi Intézete és az iskolai védőnő segítségével szervezett rendszeres egészségügyi előadásaink tematikája:

1-2. osztály:	Tisztálkodás, napirend, helyes táplálkozás;
3. osztály:	Fogápolás, helyes öltözködés;
4-5. osztály:	Betegségek, tisztálkodás,
Az elsősegélynyújtás módjai;
6. osztály:	Fiúk-lányok kapcsolata, menstruáció;
7. osztály:	Dohányzás, alkohol, drog prevenció,
8., 9e. 9., 10. osztály:	A serdülés problémái; párkapcsolatok
11., 12., osztály:	Párkapcsolatok, családtervezés, AIDS, bűnmegelőzés

6.1. A mindennapi testnevelés feladatainak megoldása

Intézményünkben az órateremben szereplő heti 5 testnevelés felmenő rendszerben került bevezetésre a következő táblázat alapján, mely tagozattól függetlenül minden évfolyamokra vonatkozik:

Tanév/osztály	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9E	9.	10.	9k.	10k.	11k	12k
2013/14	5	5	3	3	5	5	3	3	5	-	5	-	-	-	-
2014/15	5	5	5	3	5	5	5	3	5	5	5	5	-	-	-
2015/16	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	-	-
2016/17	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	-
2017/18	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5

„27.§ (10) Ha az összevont osztályban az egyes évfolyamokra a 6. melléklet eltérő mértékű heti kötelező tanórai foglalkozást és az osztályok számára eltérő órakeretet határoz meg, a magasabb évfolyamra megállapított óraszámokat kell alkalmazni.”

6.2. A tanulók fizikai állapotfelmérésének módszerei

A köznevelésről szóló törvény kimondja, hogy a pedagógiai programban meg kell határozni a fizikai állóképesség méréshez szükséges módszereket is.

Az általános fizikai teherbíró képesség mérése során feltérképezhetők az egyes képességek területén mutatkozó hiányosságok. E hiányosságok feltárása, a tanulók életmódjának ismerete kiindulási alapul szolgál mind az egyéni, mind a közösségi fejlesztő, felzárkóztató programok elkészítéséhez. Ugyanakkor lehetőséget biztosít az egészségileg hátrányos helyzet megszüntetésére, az általános fizikai teherbíró képesség fokozatos fejlesztésére, a szükséges szint elérésére megtartására.

Pedagógus körökben köztudott az a tény, hogy az eltérő tantervű általános iskolák tanulói – szociokulturális, pszichés, illetve szomatikus okból – az átlagot tekintve egészségileg is hátrányos helyzetűek az általános fizikai teherbíró képességük többségüknél gyengébb a normál általános iskolai tanulók átlagához képest. Éppen ezért, ebben az iskolatípusban fokozottabban szem előtt kell tartani a mérések folyamatosságát, eredményességét, hiszen az

eredményeket elemezve rájöhettünk hogy, az egyéni és a közösségi fejlesztés, felzárkóztatás, az általános fizikai teherbíró képesség szempontjából elengedhetetlenül fontos.

A törvény által megszabott kötelezettség végrehajtásának megkönnyítésére a tanulók fizikai és motorikus képességeinek mérésére alkalmas tesztet használunk, mely alkalmazása viszonylag egyszerű, kevés szerigényű, bárhol végrehajtható, megmutatják a gyerekek fizikai felkészültségének mértékét. A teszt megfelel a tudományos kritériumoknak, végzése semmilyen egészségkárosító hatást nem vált ki, nemzetközileg összehasonlítható, egyszerűen végrehajtható, és minimális eszközt igényel. Elsősorban az egészségben meghatározó szerepet játszó összetevőket méri: a kardiorespiratikus állóképességet, az erőt, az izomerő állóképességét és testösszetételt.

E próbarendszer nevelési eszköznek tekinthető, mely lehetővé teszi a tanuló fejlődése során az alapvető fizikai tulajdonságok mérését. A tesztek nem képezik a tantervek tartalmát, és hogy a mérés célja megvalósuljon, nem szabad azokat betanítani és gyakoroltatni.

A teszt-vizsgálat értéke és hatékonysága nagymértékben a szigorú gyakorlati végrehajtáson és a tanulóknak a testnevelő tanártól kapott motiváltságán múlik.

A tesztek eredményeinek átlaga rávilágíthat egyes részterületek hiányosságaira, amit aztán a testnevelő tanárnak megfelelőképpen korrigálnia kell. Nem szabad elsiklanunk az egyéni eredmények – eredménytelenségek felett sem, hiszen ezek adják meg e területen az egyéni fejlesztés irányát. NETFIT mérést is alkalmazzuk az előírásoknak megfelelően.

Egyszóval: ezen tesztek mérése és az eredmények elemzése igen fontos útmutató lehet a testnevelő tanároknak, diákjainak általános fizikai teherbíró képességeiről és fejlesztésük irányáról.

Értelmileg akadályozott tanulók esetében a különböző szindrómákhoz kapcsolódó e.ü. állapotok figyelembevételével szervezzük.

Az antropometriai mérések leírása

Testmagasság

Testmagasságot a függőleges falfelület mellett azt sarkával, tomporával, hátával érintő álló személynél mérjük. A fejet úgy tartja, hogy a fülnyílás alsó határa és a szemzug alsó része egy egyenesbe esik, a sarka a lapon összeér. A vizsgált személy vegyen mély lélegzetet és azt tartsa meg, amíg centiméter pontossággal mérjük.

Testsúly

A minimális ruházatot viselő a mérleg közepére áll. A testsúlyt a mérleg pontosságától függően kilogrammig, vagy tizedkilogrammig mérjük.

A fizikai állapot mérésére szolgáló tesztek

A mérések általános szempontjai

- A tanulók valamennyi tesztet testnevelési, illetve sportfelszerelésben hajtsák végre,
- Valamennyi tesztet, ha erre lehetőség van, jól szellőző, nagy teremben, például az iskola tornatermében kell elvégeztetni. Csúszásmentes padló és sportcipő szükséges a futással és ugrással járó tesztekhez. Szabadtéri vizsgálatok esetén a vizsgálati körülmények túlságosan eltérőek lehetnek, hogy standard teszteredményeket kaphassunk.
- A tesztek egymás után következése körkörös rendszerben is szigorú sorrendiségű. Minden állomásnál fel kell írni a megfelelő sorszámot.
- Minden tesztre vonatkozóan külön utasítások vannak, amelyeket gondosan kell tanulmányozni, minden tanulónak el kell olvasnia, hogy a vizsgálat pontos legyen.
- Az ülésben előrenyúlás teszténél nem lehet bemelegíteni, vagy nyújtási gyakorlatokat végezni.
- A tesztek között a tanulók pihenjenek
- A tanulók nem próbálhatják ki a teszteket előre, kivéve, ha a teszt végrehajtási utasításában nincs erre külön utalás.
- A mérések során fontos bátorítani a tanulókat. A mérés vezetője ösztönözze őket a mért képességek megfelelő pontos, gyors és egyenletes tesztvégrehajtásra.
- Ha a motoros teszteket és a kardio-vespiratorikus állóképesség tesztjeit azonos napon mérjük, akkor először a motoros teszteket végeztessük el.

A motoros tesztek s végzésük ajánlott sorrendje

1. Egyensúlyi teszt
2. Végtagmozgás gyorsaságát mérő teszt: lapérintés
3. Hajlékonysági teszt: ülésben előrenyúlás
4. Dinamikus láberőt mérő teszt: helyből távolugrás

5. Statikus erőt mérő teszt: Kézi szorító erő
6. Törzserőt mérő teszt: sit-up teszt, felülések
7. Funkcionális karerőt mérő teszt: függés hajlított karral
8. Futási sebességet mérő teszt: 10x5 m ingafutás
9. Kardio-respiratorikus állóképességi teszt:
 - a.) 20 m-es futás ingafutás
 - b.) 6 perces futás Cooper teszt-szerűen (alsósok számára)
 - c.) 10 perces futás – Cooper teszt

A mérésekről osztályfokanként összesítő értékelést készít a testnevelő tanár, mely csatolt dokumentumként jelenik meg a tanévet értékelő jegyzőkönyvben

A motoros képességek nevelésének célja: a gyermek általános testi fejlődésének elősegítése, a mindennapi élet praktikus feladataihoz szükséges mozgások fejlesztése és gyakorlása, a helyes beszédartikulációhoz és az iskolai tanuláshoz szükséges finommozgások fejlesztése, a mozgás terén mutatkozó fejlődési elmaradások korrigálása, a szabadidő változatos és életkornak megfelelő eltöltéséhez és az egyes sportágak gyakorlásához szükséges mozgások megtanulása. A későbbi pályaválasztáshoz, illetve munkavégzéshez szükséges mozgások elsajátításának előkészítése, az egészséges életmódot előkészítő szokások kialakítása.

6.3. Drogstratégia

Nagyon fontos feladatunknak kell tekintenünk mind a legális, mind az illegális drogokra vonatkozó felvilágosító és prevenciós munkát.

A drogst stratégia a következő dokumentumokat veszi alapul:

- Nemzeti Stratégia A Kábítószer Visszaszorítására (Ifjúsági és Sportminisztérium 2000. június)
- A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló [1997. évi XXXI. törvény](#) módosítása
-
- 2024. évi XXX. törvény a gyermekek védelme érdekében egyes törvények módosításáról
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet. a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról.

Az iskola drogst stratégia alapelve:

Az iskola tanárai által elfogadott korszerű szemlélet a drogst prevenciót az egészségfejlesztés komplex kérdéskörében helyezi el.

A cél az, hogy a fiatalok mit csináljanak (=egészségesen éljenek), miközben annak tudatosítása is fontos, hogy mit ne csináljanak (=ne fogyasszanak drogot).

A gyermek kötelessége különösen, hogy „tartózkodjék a saját és a többi gyermek testi, lelki egészségét veszélyeztető magatartástól vagy azt károsító életmód gyakorlásától és az egészségét károsító szerek használatától,”

A legfőbb alapelvünk az, hogy a tanuló megértse a saját egészségvédelmének jelentőségét, és rendelkezék azokkal a szükséges ismeretekkel, jártasságokkal, amelyekkel képes környezetét, egészségi feltételeinek javítását, az egyes emberek, valamint a közösség egészségnek védelmét cselekvően megteremteni.

Helyzetkép

- Tanulóink nagy része szociálisan hátrányos helyzetű családban él.
- A szülők iskolai végzettsége alacsony szintű, sok esetben nincs általános iskolai végzettség. Találkozhatunk még az analfabetizmussal, funkcionális analfabetizmussal is.
- Szülők szocializációs készítése gyermekük felé, gyenge.

- Tanulóink hangsúlyozottabban a felsőbb évfolyamokon a legális drogokkal (alkohol, cigaretta) kerülnek kapcsolatba.
- Nagyon ritkán hallunk illegális drogról, vagy vélünk tüneteket felfedezni (Elf-bar, szipuzás, droghasználat)
- Csellengő gyermekek könnyen kapcsolatba kerülhetnek illegális drogokkal is.

Együttműködők:

Koordinálásért felelős: főigazgató

Fontos szerep hárul:

- az osztályfőnökökre
- a szaktanárookra
- gyermekvédelmi szakember (szociális segítő)
- a diákönkormányzat vezetőre

Segítő kapcsolatok színterei és az iskola kapcsolódási pontjai, partnerei, csatornáink:

- szülők (család)
- szakmai szervezetek
- hatóságok
- szülői munkaközösség
- gyermekotthoni hálózatok
- iskolaorvos
- védőnőhálózat
- pszichológus
- gyermekjóléti szolgálatok, nevelési tanácsadók
- drogzultációs központok, megelőzési intézmények
- egyházak, alapítványok
- mentori hálózat

Cél:

Az iskolában folyó oktató-nevelő tevékenység eredményeként tanulóink sajátítsák el azokat az alapvető ismereteket, melyek lehetővé teszik számunkra az egészséges életvitelt, a

drogokkal szembeni elutasító magatartás kialakítását, vagyis a tanulók ismerjék meg az egészségvédelem kiemelt kérdéseit:

- életkorral járó biológiai, - pszichohigiénés, - életmódi tennivalókat
- társkapcsolatok egészségi, etikai kérdéseit
- egészségre káros szokásokat
- antihumánus szenvedélyeket
- egészséges életvitelhez szükséges képesség fejlesztésének lehetőségeit,

melyekkel esélyt próbálunk teremteni arra, hogy a fiatalok képessé válhassanak egy pozitív életstílus kialakítására és a drogok visszaszorítására.

Példamutatással, prevenciós munkánkkal, megfelelő személyiségjegyek kialakításával kell elérni, hogy minél kevesebb tanuló kerüljön kapcsolatba a droggal.

A prevenciós tevékenységet a korosztálynak megfelelő szinten:

- a tananyagba beépítve,
- a szabadidős programok lehetőségeit kihasználva
- komplex módon, a megfelelő szokásrend, életvitel igényének kialakításán keresztül kell megvalósítanunk, szülőkkel, társintézményekkel együttműködve.
- kirívó esetekben kérve szakszolgáltató intézmények segítségét.

Feladatok

- Osztályfőnöki munkatervekbe, szakköri tervekbe kerüljön rögzítésre az adott területen
- végezhető prevenciót szolgáló munka, tevékenység
- Szakkörök, sporttevékenységek szolgálják a szabadidő hasznos eltöltését
- Osztályfőnöki órákon komplex módon foglalkozunk lelki egészségneveléssel, közösségalkalakkal
- Természetismeret, egészségnevelés órákon nyújtunk megfelelő ismereteket a drogokról, fogyasztásuk veszélyeiről.
- Osztályfőnöki, tanári tevékenységünk terjedjen ki a devianciák időbeni felderítésére.
- Fekessünk hangsúlyt a szociális felzárkóztatásra, a hátrányok leküzdésére
- A szülőkkel kialakított kapcsolataink segítsék elő a korosztályi problémákból fakadó, családi körben jelentkező életviteli problémák leküzdését.

- Családlátogatásokon, személyes beszélgetések során térjünk ki adott család életviteli gondjainak feltárására,
- A gyermeki deviáns viselkedés okait a szülőkkel együtt igyekezzünk feltárni, orvosolni.
- A szülői értekezleteken nyújtsunk alapvető ismereteket a drogszenvedélyek megelőzéséről, a droghasználat felismeréséről.
- Legyünk társai a családoknak az esetleg felderített drogfüggés leküzdésében.

A drog prevenciós feladatok megvalósításának módszerei:

- filmvetítés
- versenyek, vetélkedő, pályázatok (drog témák tanulók feldolgozása, -elbeszélése, versek, rajzok stb.)
- tematikus előadás
- internet (sulinet információs lehetőség)

6.4. Környezetnevelési program

A környezeti nevelés fogalmán olyan személyiségfejlesztést értünk, amelynek célja a környezetvédő gondolkodás és viselkedésmód kialakítása, hiszen a belső indítékok által motivált környezetvédő cselekvés hatékonyabb a külső kényszer által végrehajtott cselekvésnél, és azokban az esetekben is érvényesül, amikor nincs külső kényszerítő hatás. A környezeti nevelés során az érzelmi, az értelmi és a motorikus adottságok fejlesztése egyaránt fontos, ezek aránya azonban a tanulók életkorától és egyéni adottságától függ.

A környezeti nevelés permanens folyamat, elkezdődik az iskoláskor előtt és tart felnőtt korunkban is. Az iskolában folyó környezeti nevelés ennek a folyamatnak a része.

Célunk a környezet állapota iránti érzékenység, ökológiai szemléletmód, valamint helyes környezeti attitűdök, magatartás, értékrend kialakítása. A környezeti problémákat globálisan kell kezelni, olyan szemléletmódot kialakítva a tanulóknak, hogy saját környezetükben vegyék észre azokat a káros hatásokat, melyek az egész Földre kiterjednek. („Gondolkozz globálisan, cselekedj lokálisan!”) Támogatjuk tanulóinkat a környezetük használatára vonatkozó helyes döntéseik meghozatalában, segítjük környezettudatuk, felelősségérzetük fejlődését, hogy alakuljon ki bennük az igény és érdeklődés a környezeti kérdések iránt, a problémák megoldásában aktív részt vállaljanak.

Környezeti nevelésünk tárgya csak részben lehet a környezeti válság. A harmonikus környezet szépségének, a természet kimeríthetetlen esztétikumának befogadására és élvezetére is érzékennyé kell tenni tanulóinkat. Ezt egyaránt segíti a környezet tudományos vizsgálata, a megismerés öröme és a művészetek által érzelmek befogadása.

Környezeti nevelésünk a következő alapelvekre épül:

- A környezetvédelem tudatosítása, mint állampolgári jog és kötelesség
- A környezet célirányos megfigyelése és vizsgálata
- Az ökológiai összefüggések és az ökológiai katasztrófák hatásának megismertetése
- A tenni akarás, az együttműködési szándék erősítése, a kooperációs készség és az empátia fejlesztése
- Valamennyi élőlény fontosságának, élethez való jogának és az ember természet iránti felelősségének kihangsúlyozása

Iskolánkban a környezeti nevelés több szinten jelenik meg

- Az iskola minden tanulója részt vesz a külső és belső környezet ápolásában, rendben tartásában (az udvar és az iskola környékének takarítása, virágültetés, tantermek és egyéb helyiségek esztétikus környezetének kialakítása).
- A környezeti nevelés beépül az alsó és felső tagozat tantárgyaiban (környezetismeret, természettudomány, környezet- és egészségvédelem, földrajz, technika és tervezés, vizuális kultúra, ábrázolás-alkítás, osztályfőnöki). A tanulók az egyes témakörökön belül megismerik a környezetet, illetve a természetet károsító anyagok, jelenségek tulajdonságait, a megelőzésük és a csökkentésük módjait.
- A 9E évfolyamosoknak a szakmai előkészítő anyagában található a környezetvédelem. Részletesen foglalkoznak a különböző káros hatásokkal, rendszerezve és kibővítve az addig tanultakat.
- A környezetvédelmi projektek, fenntarthatósági témahét alkalmával mélyebb ismereteket szereznek meg a gyermekek a környezetvédelmi problémákról és lehetséges megoldásokról.
- A szelektív hulladékgyűjtés iskola bevezetésével, az üzemi feldolgozás konkrét megtekintésével, környezetvédelmi napok és programok propagálásával segítjük a feladat megvalósítását.
- Kapcsolódunk a város környezetvédelmi akcióihoz. (szemétszedés, faültetés, madárodúk kihelyezése, madárodúk tisztítása).

7. A szükséges személyi és tárgyi feltételek

A jelenlegi létszám 22,8 fő gyógypedagógus álláshely, 13 fő gyógypedagógiai asszisztens, 1 fő iskolatitkár, 1 fő ügyviteli alkalmazott és 3 fő technikai alkalmazott (2,5 álláshelyen) látja el az intézmény működését.

Számítástechnikai rendszerünk felújításra szorul.

A gyógypedagógus:

Az egyéni fejlesztésen alapuló pedagógia az együttműködő pedagógiai stílust preferálja, és ezzel összefüggésben két szakmai értéket, a pedagógiai optimizmust és a humanizmust fogadja el. Az együttműködő pedagógus attitűdje a gyermek szeretete, tisztelete és felelősségteljes korlátozása. Tudja, hogy együttműködni csak azzal lehet, aki együtt akar működni. Éppen ezért az együttműködés tanítását is kiemelten kezeljük.

Az intézményben dolgozó gyógypedagógusok, pedagógusok többsége kompetens szakember, aki megfelelő nevelői stílussal rendelkezik. Nagy részük rendelkezik a szükséges speciális képzettséggel, képesítéssel, gyógypedagógiai végzettséggel.

A Nemzeti Köznevelési Törvény rendelkezései irányadóak a humán erő felvétele szempontjából.

A gyógypedagógiai asszisztens:

Komoly szakmai segítséget jelentett a gyógypedagógiai nevelésben. Intézményünkben jelenleg 12 főt alkalmazunk ezen a feladaton, (+1 dajka) munkájuk elengedhetetlenül fontos színvonalas szakmai munkák biztosítása érdekében.

Munkaköri feladataik a tanórákhoz szükséges szemléltető és oktatástechnikai eszközök előkészítésétől, a felügyeleti munkán és a tanulók kíséretén át, a tanórán történő differenciálás segítségnyújtásig terjed.

A jó asszisztens nagyon hasznos segítője az osztályban folyó nevelő-oktató munkának.

Az iskola egyéb dolgozói:

Az intézmény működését biztosító, nem pedagógus dolgozók, munkájukon keresztül minta szerepet betöltő felnőttek. Éppen úgy részesei az intézményben zajló pedagógiai folyamatoknak, segítői a nevelőmunkának, mint a családok.

Az adminisztrációs tevékenységet végző és a technikai dolgozók saját munkájukkal, a tanulókkal való bánásmódjukkal, a mindennapi kommunikációjukkal, az egymás közti kapcsolatukkal hatást gyakorolnak az iskola tanulóira, példát mutatnak a munkavégzés, az emberi kapcsolatok és az együttműködés terén.

Ezért velük szemben is alapvető követelmény – a munkaköri feladataik jó színvonalú ellátásán túl – a humánus, kulturált és empatikus viselkedés az oktatás valamennyi szereplőjével szemben.

A tárgyi feltételek: egy 2003-ban épült, korszerű iskolaépületet tudhatunk magunkénak. A folyamatos karbantartási munkákkal igyekszünk épületünk állagát megőrizni.

Iskolánk tantermei közül 10 tanterem 36 m² alapterületű megfelelő funkciójának, ahol 9-13 tanuló együtt foglalkoztatása valósul meg. Így a helyi adottságok figyelembevételével a csoportlétszámok átlaga 10-12 fő/csoport körül mozog, mely összességében megfelel a törvényi előírásoknak

8. Az iskolában folyó nevelő, oktató munka ellenőrzése, mérése, értékelése

8.1. Ellenőrzés, mérés

A pedagógiai munka belső ellenőrzésére jogosultak (szakmai ellenőrzés)

- főigazgató
- főigazgató- helyettes
- munkaközösség vezetők

Ellenőrzésünk jó szándékú tájékozódás, koordináló tendenciájú segítség, a csapatmunka összehangolása.

Hisszük, hogy szükség van az ellenőrzésre, a többség várja is a megerősítést, igényli az elismerést, vagy a finomítást célzó vezetői tanácsokat is.

Így a helyes ellenőrzés a jóknak megerősítést biztosít, a lemaradóknak segítő bírálatot, magában hordja az esetlegesen szükséges felelősségre vonást is.

Iskolánkban az alábbi szakmai ellenőrzések történnek:

- Tematikus ellenőrzések.
- Cél-, és tájékozódó látogatások tanórákon, egésznapos iskolai órákon,- tanszobai foglalkozásokon, tanórán kívüli foglalkozásokon.
- Eredményvizsgálatok és felmérések a nevelőmunka területéről és szaktárgyakból.
- Beszámoltatások: osztályfőnökök, osztálytanítók
- Adminisztrációs ellenőrzés: anyakönyvek, naplók, tanmenetek, foglalkozási-, és munkatervek, füzetek, rajzok, feljegyzések.

Az ellenőrzést az időrend sorrendjében végezzük az éves ellenőrzési tervnek megfelelően.

A félév végén a tantárgy-csoportos oktatás, valamint az adminisztrációs munka ellenőrzése történik.

Tanév végén a követelmények teljesítése, az ismétlés, felzárkóztatás figyelése a fő szempont.

Az éves terv végrehajtását, a fentiek konkretizálása és bontása segíti.

A kitűzött nevelési-oktatási fő feladatoknak megfelelően az ellenőrzések során kiemelten kívánjuk kezelni a tanórák mellett a tanórán kívüli tevékenységek ellenőrzését. Az ellenőrzési munkát a havi munkatervekben lebontva rendszeresen és folyamatosan tervezzük és végezzük, a tanév elején az adminisztráció területén illetve az új nevelőknél tájékozódó tapasztalatszerző céllal.

Célunk, hogy valamennyi pedagógust valamennyi osztályfokon ellenőrizzünk egy tanév folyamán. A tanórák ellenőrzése során egyúttal ellenőrizzük az asszisztensek oktatást segítő munkáját is. Egyéb tevékenység közben (étkezés, tanulói felügyelet) szinte naponta ellenőrizzük munkavégzésüket.

Az ellenőrzések kiterjednek a munkafegyelemre, az ügyeletre és az adminisztrációs tevékenységre is, tapasztalatainkat írásban rögzítjük.

A tanórák és foglalkozások ellenőrzésének kiemelt szempontja:

- tanóra, foglalkozás módszertani szervezése,
- szemléltetés, koncentráció, differenciálás,
- a pedagógus stílusa, tanár-diák kapcsolat,
- aktivizálás, motiválás, aktivitás,
- hatékonyság, eredményesség.

Tájékozódó jellegű óralátogatást, illetve hospitálást végezhet saját osztályában az osztályfőnök, az iskola pedagógusa hospitálhat bármely osztályban a kollégával történt előzetes megbeszélés alapján.

Külső személy az intézményben látogatást, hospitálást (előadást) csak előzetes főigazgatói engedélyezés után végezhet.

A tanulók teljesítményének mérését az éves munkaterv összeállításakor a tantestület javaslatai alapján határozzuk meg. A tanulmányi előmenetel, a tantárgyi követelmények teljesítésének regisztrálására több évre átgondolt és tervszerű eredményvizsgálatokat végzünk. Kiemelten kezeljük az anyanyelv és matematika műveltség területeket.

A tapasztalatokat a félévi és az év végi értekezleten összegezzük, meghatározva a szükséges korrekció irányát és feladatait.

8.2 Értékelés

A tanulók értékelése a Nkt 54§ (2) (3) bekezdése szerint történik.

Lényegi vonása az értékelési rendszernek, hogy nem korlátozódik a tudás mérésére, hanem kiterjed az egységes személyiségfejlődésre, figyelembe veszi a tanulóknak valamennyi iskolai tevékenységrendszerben való teljesítését, működését.

Az értékelés alapfunkciója a tevékenységekben nyújtott teljesítmények és a tevékenységhez való viszonyulás megítélése, minősítése, a tájékozódás és a tájékoztatás.

Az értékelési rendszer elemei:

- a formatív,
- a diagnosztizáló,
- a szummatív értékelés.

A **formatív értékelés** a tanulói részvétel és teljesítés állandó, folyamatos értékelési eleme. Ezen belül meghatározó a pedagógusi megerősítés. Ez azt jelenti, hogy a tanulói tevékenység minden mozzanatában, amikor létrejön valamilyen tanulói produkció, arra változatosan, személyre szabottan **rendszeresen és folyamatosan reagálni kell**.

A **diagnosztizáló értékelés a tanuló előző teljesítményéhez viszonyítva** rögzíti a fejlesztésben elért fejlettségi állapotot. Ez jelenti a kiindulási alapot az egyéni fejlesztési stratégia kijelöléséhez, ezt szolgálják a tanév eleji és az év végi felmérések egyaránt.

A **szummatív értékelés** a tanulói teljesítménynek **az adott időszak követelményeihez viszonyított** állapotát határozza meg.

8.2.1. Hit- és erkölcsstan és etika tantárgy értékelése és minősítése az Nkt. 54. § (2)-(3) bekezdésének megfelelően történik, illetve a szülők döntése alapján szabadon választható.

Sajátos, a tanuló személyiségképét leginkább figyelembe vevő értékelési forma az iskolagyűlés, melynek alapvető funkciója az iskolai élet bármely területén végzett egyéni és közösségi munka értékelése.

Az értékelés dokumentálása a gyermekeknek és a szülőknek szólóan havonta és a félév végén tájékoztató füzetben, elektronikus naplóban, év végén bizonyítványban történik.

Az értékelés a nevelés-oktatás központi rendszerszabályozó eleme. Arra hivatott, hogy informálja a pedagógiai folyamatok résztvevőit (tanulókat, pedagógusokat, a szülőket, a közoktatási rendszer irányítóit) arról, hogy a folyamat adott tevékenységei mennyire érték el céljukat. Minden szinten hatékonyságnövelő szerepet tölt be.

Az értékelés legfontosabb szintjei:

- a tanulói,
- a pedagógusi,
- az intézmény/szervezeti.

A **tanulói értékelés** a helyi tantervhez kapcsolatosan kerül kidolgozásra, mely kiterjed a tanulmányi tevékenységre, valamint a tanulók magatartásának és szorgalmának értékelésére a megfogalmazott kritériumok alapján.

A **pedagógusok értékelésénél** elsősorban a hivatástudatból fakadó önértékelés játszik vezető szerepet.

A pedagógus munkáját ugyanakkor jogosan ellenőrzik és értékelik a közoktatás szereplői, a munkahelyi felettesek, illetve ellenőrzést végeznek szabályosan felkért és megbízott szakértők.

Az ellenőrzés és értékelés elfogadható mutatói:

- a képzettség,
- a tanítványok tapasztalható és mérhető fejlődése,
- a kötelességek teljesítése,
- a személyiség és az etikai normák megtartása.

A pedagógus értékelésének alapelvei iskolánkban:

- az értékeltek által elfogadott normarendszer alapján történjen,
- az értékelést megfelelő mennyiségű tényanyag támassza alá,
- személyre szóló legyen,
- motiváló hatású legyen,
- a fejlesztés, a korrekció követhető legyen,
- az értékelés humánus légkörben történjen.

A teljesítményértékelés területei:

- a pedagógus felkészültsége,
- tanulói személyiségformálás, fejlesztés,
- eredményesség a tanításban, a módszerek hatékony adaptálása a speciális szükségletekhez,
- az iskola pedagógiai programjának megvalósításában, fejlesztésében való kreatív részvétel,
- az iskolai helyi szabályok, normák fegyelmezett betartása,
- emberi kapcsolatok, kommunikáció,
- többletfeladatok vállalása.

Bár a tanári személyiséget nem szerepeltetjük kiemelten az értékelendő területek között, az értékelésnél figyelembe vesszük, hogy a pedagógus rendelkezik-e a gyógypedagógusok esetében általunk legfontosabbnak tartott két képességgel.

- empátiás képesség, a tanulók érzelmeinek, indulatainak megértése, visszajelzése,
- a másság feltétel nélküli elfogadása, pozitív érzelmi odafordulás a tanulók felé. Az elfogadás légköre biztosítja ugyanis a személyiség fejlődésének optimális feltételét.

A kimagasló munkavégzésért főigazgatói dicséret, jutalom, kitüntetésre való felterjesztés, vagy az elismerés egyéb formája adható.

A kötelességek elmulasztásáért a vétkes pedagógus a jogszabályokban meghatározott módon kérhető számon.

A főigazgató munkájának tantestületi megítélésének területei:

- vezetői készségek,
- az iskolai munka irányítása,
- az iskola menedzselése,
- az iskolai légkör,
- a vezetés demokratizmusa.

A főigazgató munkáját átfogó ellenőrzés, vezetői minősítés, tanfelügyelet, illetve vezetői pályáztatás alkalmával értékeli.

Az iskola, mint szervezet értékelése:

Iskolánk értékelési rendszerének alapját az iskolai kulcsfolyamatok képezik.

Az iskolai munka értékelésének céljai:

- Minőségi munka biztosítása az iskolai munka minden szintjén és területén.
- Eredményességre törekvés a személyiségfejlesztésben, a fogyatékosok okozta hátrányok kompenzálásában, szakmaszerzés előkészítésében.
- Motiváció (tanulói, tanári, szülői).
- Kontroll (ellenőrzés, korrekció).

Az értékelés alapelvei:

- Terjedjen ki az iskolai élet egészére (egyénekre és közösségekre is).
- Legyen folyamatba ágyazott, kiszámítható, megalapozott.
- Törekedjen az objektivitásra, komplexitásra, igazságosságra.
- Személyre, közösségre szólóan ösztönözzön, fejlesztő szándékú legyen.
- Az értékelés az iskolánkban elfogadott követelményrendszerre épüljön, biztosítva a követelmények nyilvánosságát (SZMSZ, házirend, munkaköri leírások, tantervi követelmények, stb.)

Bár az SZMSZ is tartalmazza, de fontosnak tartjuk, hogy röviden itt is megjelentsük a tanulók jutalmazásának és fegyelmi intézkedéseinek elveit.

A tanulók jutalmazásának elvei

Azt a tanulót, aki *tanulmányi munkáját* képességeihez mérten kiemelkedően végzi, aki *kitartó szorgalmat*, vagy *példamutató közösségi magatartást* tanúsít, illetve hozzájárul az iskola jó hírnevének megőrzéséhez és növeléséhez, az iskola dicséretben részesíti, illetve jutalmazza.

Az iskola ezen túlmenően jutalmazza azt a tanulót, aki:

- eredményes *kulturális* tevékenységet folytat
- kimagasló *sportteljesítményt* nyújt
- a közösségi életben tartósan jó *szervező* és *irányító* tevékenységet végez

A kiemelkedő eredménnyel végzett együttes munkát, a példamutatóan egységes helytállást tanúsító tanulói közösséget *csoportos dicséretben* és *jutalomban* lehet részesíteni.

2. A jutalmazás formái

2.1. Egyéni jutalmazási formák

Az iskolában elismerésként a következő írásos dicséretek adhatók:

- szaktanári
- osztályfőnöki
- főigazgatói
- nevelőtestületi

Kitűnő tanulmányi eredmény esetén járó elismerés: oklevél, könyvjutalom, közösség előtti dicséret

Szaktanári dicséret adható kimagasló tantárgyi teljesítményekért, mint:

- iskolai tanulmányi verseny 1-3. helyezett
- versmondó versenyeken való sikeres részvétel
- sportteljesítmények (házi, városi, körzeti versenyek)
- szakköri tevékenység
- sikeres pályázatok iskolán belül
- rajzpályázat

Osztályfőnöki dicséretet érdemel:

- három szaktanári dicséret után
- az osztályban végzett kiemelkedő munka
- iskoláért végzett közösségi munka
- az iskolai ünnepélyeken való kiemelkedő szereplés
- megyei versenyeken való 4-6. helyezés
- országos versenyek 21-30. helyezettjének
- diákönkormányzati kiemelkedő munka

Főigazgatói dicséret jár:

- három osztályfőnöki dicséret után
- megyei versenyek 1-3. helyezettjének
- országos versenyek 1-20. helyezettjének
- többszöri alkalommal történő, az iskoláért végzett kiemelkedő közösségi munkáért

- megyei és városi rendezvényeken iskolánkat képviselő csoportban végzett munka (nemzeti ünnepeink városi és megyei rendezvényei, pedagógus-nap, kulturális és sportrendezvények)

Nevelőtestületi dicséretet kap, aki:

- 5 tantárgyból dicséretes jeles érdemjegyet szerez év végén
- 4 éven át kitűnő tanulmányi eredményt elért példás magatartású és szorgalmú tanuló (egész iskolaközösség előtti elismerés, díszoklevél)
- Az „Akikre büszkék vagyunk” elismerést kiérdemlő, kitűnő tanulmányi eredményt elérő tanuló.

Az egész évben kiemelkedő munkát végző tanulók tantárgyi dicséretét a bizonyítványba kell bevezetni. A tanulók szorgalmukért, magatartásukért, kiemelkedő tanulmányi eredményükért a *tanév végén könyvvel és oklevéllel jutalmazhatók.*

A jutalmak odaítéléséről – a pedagógusok és az osztályközösség javaslatának meghallgatása után – az osztályfőnök dönt. A jutalmazásra a diákönkormányzat is javaslatot tehet.

Könyvjutalom:

- kitűnő vagy legalább 4,5 (előkészítő évben legalább 4,7) tanulmányi eredményért példás (5) magatartás mellett;
- az osztályközösségben végzett folyamatos munkáért vagy kiemelkedő szervezési tevékenységért;
- több sportágban elért kiemelkedő sporteredményekért.

Oklevél:

- valamely tantárgyból kiemelkedő tanulmányi eredményért;
- sporteredményekért
- hiányzásmentességért.

Az a tanuló, akinek intézményi szinten is kiemelkedő a teljesítménye (tanulmányi és kulturális versenyek győztese, az év tanulója, az év sportolója, az iskoláért végzett kiemelkedő társadalmi munka részese), jutalmát a *tanévzáró ünnepélyen*, az iskola közössége előtt *nyilvánosan* veszi át.

A jutalmazásokat az intézmény faliújságján ki kell hirdetni.

2.2 Csoportos jutalmazási formák

Jutalomkirándulás, kulturális hozzájárulás (színház vagy kiállítás látogatásához)

Fegyelmi intézkedések

Az oktatás folyamán tilos bármilyen hátrányos megkülönböztetés fajhoz, nemhez, nemzethez, nemzeti vagy etnikai csoporthoz tartozás, lelkiismereti, vallási vagy politikai meggyőződés, származás vagy vagyoni helyzet alapján.

A fegyelmező intézkedések alapelve:

A gyermek, illetve a tanuló személyiségét, emberi méltóságát és jogait tiszteletben kell tartani, és védelmet kell számára biztosítani fizikai és lelki erőszakkal szemben.

A gyermek és a tanulók nem vethetők alá testi fenyegetésnek, embertelen, megalázó büntetésnek, vagy bánásmódnak.

A fegyelmező intézkedést akkor kell alkalmazni, ha a tanuló kötelességszegése nem éri el azt a súlyosságot, amikor már fegyelmi eljárást kell indítani.

Fegyelmező intézkedéseknél általában meg kell tartani a fokozatosság elvét:

- szaktanári figyelmeztetés,
- osztályfőnöki figyelmeztetés, intő vagy rovó,
- főigazgatói figyelmeztetés, intő, vagy rovó.

Ha a tanuló a kötelességeit vétkeesen és súlyosan megszegi, fegyelmi eljárás alapján írásbeli határozattal fegyelmi büntetésben részesíthető.

Fegyelmi büntetések:

- megrovás,
- szigorú megrovás,
- meghatározott kedvezmények, juttatások csökkentése, illetve megvonása,
- áthelyezés másik osztályba, tanuló-csoportba, vagy iskolába,
- eltiltás a tanév folytatásától,
- kizárás az iskolából.

Tanköteles tanulóval szemben az „eltiltás a tanév folytatásától”, valamint a „kizárás az iskolából” fegyelmi büntetés nem alkalmazható.

A fegyelmi büntetés megállapításánál a cselekmény súlyát figyelembe kell venni, és mérlegelni kell valamennyi körülményt.

A fegyelmi eljárás részletes szabályait jogszabály rögzíti.

9. Kapcsolataink, kapcsolattartás és együttműködés a szülői házzal, ifjúságvédelem

Közvetlen környezetünkben, ha lassan is, de kedvezően alakul a másságot elfogadó társadalmi magatartás. Intézményünk tanulói egyre szélesebb körben jelennek meg városi, megyei és országos rendezvényeken, ezért iskolánk elfogadása, pedagógiai munkánk értékelése ma már egyértelműen pozitív.

Közvetlen és folyamatos kapcsolatot tartunk fenntartónkkal, működtetőnkkel rendszeres a kapcsolatunk a városi önkormányzati hivatallal, ezeket a kapcsolatainkat a jó együttműködési készség és a segítő szándék jellemzi.

Részt veszünk a városi intézmények vezetőinek munkaközösségi munkájában, valamint a tankerületi intézmények vezetőinek munkaközösségi munkájában, kapcsolódunk egyes helyi továbbképzési és kulturális programokhoz.

Karitatív tevékenységi formákban, tanulóink szociális segítése érdekében együttműködünk a helyi Vöröskeresztes szervezettel, és a város többi tanintézményével.

Ruha, játék és egyéb adományok formájában támogatja iskolánkat több helyi vállalkozó és számos civil szervezet is.

Egészségügyi területen szoros kapcsolatban állunk az iskolaorvossal és a védőnővel, tájékoztató, preventív tevékenységük is jelentős.

Rendszeres kapcsolatot tartunk a Családsegítő- gyermekjóléti Szolgálatokkal, munkatársaik rendszeresen konzultációs megbeszéléseket folytatnak iskolánk gyermek-, és ifjúságvédelmi felelősével és az osztályfőnökökkel.

Folyamatos kapcsolatban állunk bejáró tanulóink állandó lakhelye szerinti települési önkormányzatokkal.

Együttműködésünk elsősorban családsegítő és gyámügyi területen meghatározó, fontos továbbá, hogy ezen önkormányzatok többsége indokolt kérésünk esetén lehetőségéhez mértén rendkívüli támogatásban is részesíti rászoruló családjainkat.

A kapcsolatrendszerünket alkotó szervezeteket együttműködésünk gyakorisága, intézményünk működése, tanulóink érdeke szempontjából három csoportba oszthatjuk.

Együttműködésünk közvetlen és folyamatos az alábbi kapcsolattartókkal:

- Az oktatás szereplői (szülők, tanulók)
- Fenntartó, működtető
- Bejáró tanulóink települési önkormányzatai
- Iskola- és foglalkoztatás egészségügyi szolgáltatók.

Rendszeres a kapcsolatunk az alábbiakkal:

- Családsegítő Szolgálatok,
- Pedagógiai Szakszolgálatok Szakértői Bizottságai,
- Megyei gyógypedagógiai intézmények,
- Tankönyvkiadó,
- Pedagógiai Szakszolgálat Tagintézményeivel

Alkalmankénti kapcsolatban állunk:

- civil szervezetekkel,
- közművelődési és sportintézményekkel,
- munka- és tűzvédelmi szervekkel,
- karitatív szervezetekkel,
- általános szolgáltató cégekkel.

A gyermeki személyiség fejlesztése érdekében nagy hangsúlyt kell fektetni a tanítás-tanulás folyamatának valamennyi mozzanatában és a tanórán kívüli tevékenységi formákban a nevelőmunka erősítésére.

Alapvető cél az iskoláztatás fontosságának elismertetése, a kulturált környezetre való igény kifejtése, a becsületes munka értékének megteremtése, a tisztelet, a humanizmus, az embertársi szeretet eszményének kialakítása. Ezen emberformáló munkában együttműködésre kell törekednünk a szülői házzal.

A szülői házzal való kapcsolattartás és együttműködés terén a hagyományos formákon kívül szükséges új elemek bevezetése is, hiszen sok esetben szembesülünk azzal a ténnyel, hogy a gyermek tanulmányi előmenetelében, vagy a magatartásában mutatkozó problémák oka családi háttérű. Ilyenkor a legnehezebb a szülőkkel való kapcsolatfelvétel, gyakran tapasztalunk bizalmatlanságot, elhárító-áthárító magatartást.

Nagy pedagógiai tapasztalatot és tapintatot igényel a szülők bizalmának megnyerése, de ez a pedagógus (osztályfőnök) elsődleges feladata kell, hogy legyen az együttműködés kialakításában.

A hagyományos formák a fogadóórák, melyeket a tanévkezdő kiadványunkban közzé téve évente 2-szer szervezünk. A másik hagyományos forma a szülői értekezlet. .

Az első értekezleten megválasztásra kerülnek az iskolai szülői közösség (SZK) tagjai is, ők az főigazgatóval alakuló ülést is tartanak.

A tanév folyamán még 2 alkalmat jelölünk ki szülői értekezletre.

Iskolánkban a gyermek és ifjúságvédelmi feladatokat valamennyi pedagógus, de kiemelten az osztályfőnökök látják el, közreműködnek a gyermek és ifjúságvédelmi feladatok ellátásában, a gyermek, tanuló fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében. Az ő munkájukat koordinálja az iskola igazgatója és a gyermek és ifjúságvédelmi felelős, mely munka során elsődleges feladatok:

- az iskolánk tanulóival kapcsolatos adatok nyilvántartása mellett,
- a pedagógusok, szülők vagy tanulók jelzése, a velük folytatott beszélgetés alapján megismert veszélyeztetett tanulóknál – a veszélyeztető okok feltárása érdekében a szükséges lépések megtétele,
- a veszélyeztetettség prevenciója, gyermekbántalmazás védelme vagy egyéb pedagógiai eszközökkel meg nem szüntethető veszélyeztető tényező megléte esetén az illetékes gyermekjóléti szolgálat értesítése,
- a gyermekjóléti szolgálat felkérésére részt venni a megrendezésre kerülő szakmaközi megbeszéléseken, az esetmegbeszéléseken,
- a jelzőrendszer többi tagjával való folyamatos kapcsolattartás, segítségnyújtás, információcsere,
- az iskolában a tanulók és a szülők által jól látható helyen közzétenni a gyermekvédelmi feladatot ellátó fontosabb intézmények (pl. gyermekjóléti szolgálat, nevelési tanácsadó, drogambulancia, ifjúsági lelkisegély telefon, gyermekek átmeneti otthona stb.) címét, illetve telefonszámát,
- az iskola nevelési programja, gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatai keretében egészségnevelési, dohányzás, kábítószer-ellenes stb. előadások megszervezése, lebonyolításának segítése,
- egyéb adminisztrációs tevékenység elvégzése.

Célunk a gyermek érdekének legmesszemenőbb figyelembevétele:

- nevelési segítségadással,
- pszichológiai, pszichiátriai terápia megszervezésével,
- a tanulmányi előmenetel biztosítása, szükség esetén egyéni fejlesztéssel.

Az elmúlt években a hatékony munka nyomán folyamatossá vált a települési önkormányzatokkal és családsegítőkkal a kapcsolattartás, javult a szülőkkel való együttműködés.

A szülői házzal való kapcsolattartás jobbítását szolgálják a tanítási év nyílt napjai, valamint néhány évközi nyitott diákmozgalmi rendezvény, iskolai vetélkedő vagy ünnepség is. Ilyen programok a farsang, valamint az anyák napi és ballagási ünnepség is.

10. Felvétel, átlépés más intézménytípusba

Intézményünkbe komplex vizsgálat alapján szakértői javaslattal kerülnek a tanulók.

A megyei vagy országos szakértői bizottság komplex vizsgálat után szakértői véleményében javaslatot tesz a konkrét intézménybe kerülésre és megjelöli az évfolyamot is. A vizsgálat eredményéből egy példányt illetékességből a „fogadó” intézmény is kap, így tudja ellenőrizni, hogy a szülő él-e fellebbezési jogával, illetve beíratja-e gyermekét a szakértői véleményben megjelölt intézménybe. Intézményünkben ezen eljárásmenet miatt a konkrét időpontra jegyzett beiratkozási nap mellett a vizsgálatok után tavasztól kora őszig történik a gyerekek beíratása és fogadása.

(Az áthelyezési vizsgálat eljárási rendjét, tartalmát külön jogszabály részletesen szabályozza.)

Bármely évfolyamra kerülhet gyermek, ha már szakértői javaslattal rendelkezik, és lakhelyváltoztatás miatt került iskolánk körzetébe. A szakértői javaslattal intézményünkbe kerülteknél kontroll vizsgálatra kerül sor az áthelyezést követő 1. évben, majd 12 éves korig 2, utána 3 évente.

A szakértői bizottság ezen kontrollvizsgálatok, vagy az iskola által kezdeményezett rendkívüli vizsgálatok alkalmával a gyermek visszahelyezésére is tehet javaslatot.

A 8. osztályt befejező tanulók közül a szakiskolai továbbtanulását 9E. (előkészítő) osztályában való továbbhaladását támogatjuk. Elsősorban azon tanulóknál helyeseljük a tankötelezettség meghosszabbítását, kik önhibájukon kívül veszítettek évet vagy éveket, és akiknél a Szakértői Bizottság is javaslatot tesz erre.

11. Az intézmény

ÓVODA

ÓVODAI NEVELÉS PEDAGÓGIAI ALAPELVEI

Az Óvodai nevelés országos alapprogramja (a továbbiakban: Alapprogram) a hazai óvodai neveléstörténet hagyományaira, értékeire, nemzeti sajátosságaira, a pedagógiai és pszichológiai kutatások eredményeire, a nevelésügy nemzetközileg elismert gyakorlatára építve, Magyarország Alaptörvényének értékeit és Magyarország által aláírt nemzetközi szerződésekben vállalt kötelezettségeket figyelembe véve – meghatározza a magyarországi óvodákban folyó pedagógiai munka alapelveit.

Az óvodánkban zajló nevelés gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakozásának elősegítésére törekszik, biztosítva minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, és meglévő hátrányai csökkenjenek, nem ad helyet semmiféle előítélet kibontakozásának.

Programunk kialakításakor messzemenően figyelembe vesszük a középsúlyos értelmi fogyatékos, valamint autizmus spektrum zavarral élő gyermekek óvodai nevelésének irányelvét, melyek érvényre juttatása elősegítik az óvodai nevelésben részesülő gyermekek a számukra legmegfelelőbb iskolatípusba történő eredményes beilleszkedését.

Óvodai nevelési programunk elkészítéséhez felhasználtuk, Kissné Haffner Éva, Szabó Borbála, Wágner Pálné Add a kezred Középsúlyos értelmi fogyatékos óvodások nevelési programja Országos Közoktatási Intézet 2006 valamint Porkolábné dr. Balogh Katalin Dr. Balázné Szöcs Judit Szaitzné Gregorits Anna szerkesztésében: Komplex prevenció óvodai program Trefort Kiadó 2009 műveit.

GYERMEKKÉP

Neveltjeink (akik eltérő módon szerezték sérüléseiket, melyek közvetlenül szülés után, vagy a korai gyermekkorban váltak nyilvánvalóvá), fejlődését genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg.

Fenti tényezők együttes hatásának következtében a gyermeknek sajátos, életkoronként (életkori szakaszonként) és egyénenként változó testi és lelki szükségletei vannak.

A személyiség szabad kibontakozásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezet szerepe meghatározó, ezért szándékaink szerint az óvodai nevelés gyermekközpontú, befogadó, ennek a gyermeki személyiség kibontakozásának elősegítésére törekszik, biztosítva minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, s meglévő hátrányai csökkenjenek.

Nem ad helyet semmiféle előítélet kibontakozásának.

ÓVODAKÉP

Intézményünkbe a Fejér Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Szakértői Bizottság szakvéleménye alapján történik a gyermekek felvétele, ezt megelőzően a gyermekek jelentős számban szervezett korai fejlesztő foglalkozásban részesültek, bölcsődéből illetve családból érkeznek.

Az óvodába felvett gyermekek értelmi sérülésének súlyossága eltérő, ezért különös hangsúlyt kap az egyéni fejlesztés, valamint mikro-csoportban történő foglalkoztatásuk.

Óvodánk felvállalta a halmozottan sérült gyermekek képzését is.

Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család, ezért kiemelt fontosságú feladatnak tartjuk a szülőkkel való kapcsolattartás sokféle lehetőségének felkínálását, ami leginkább a gyógypedagógusok (az óvónők), valamint a szülői közösség tapasztalatainak kölcsönös megbeszélését jelenti.

Amennyiben a család a gyermek problémájának tudatosulásán, megismerésén, megértésén túl esetleg még az okok kiderítésénél tart, ebben támogatjuk őket.

Orvosi javaslatra a terápiák és a gyógyszerelés, valamint az esetleges táplálkozási (diéta) előírások személyre szabott alkalmazását biztosítjuk.

Legfontosabb gyógypedagógiai célunk azonban a megoldási lehetőségek közös felderítése, a gyermekek számára megfelelő fejlesztési mód megtalálása.

Óvodai nevelésünkben alapelv, hogy:

- a gyermeki személyiséget elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés és bizalom övezi;
- a nevelés lehetővé teszi és segíti a gyermek személyiségfejlődését, a gyermek egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatását;

Az óvodai nevelés az alapelvek megvalósítása érdekében gondoskodik:

- a gyermeki szükségletek kielégítéséről, az érzelmi biztonságot, bejósolhatóságot nyújtó derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtéséről;
- a testi, a szociális és az értelmi képességek egyéni, és életkor-specifikus alakításáról;
- a gyermeki közösségben végezhető sokszínű – az életkornak és fejlettségnek megfelelő – tevékenységekről, különös tekintettel, a mással nem helyettesíthető játékról;
- e tevékenységeken keresztül az életkorhoz és a gyermek egyéni képességeihez igazodó műveltségtartalmakról,
- az emberi értékek közvetítéséről;
- a gyermek egészséges fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges személyi, tárgyi környezetről,
- az óvodába felvett gyermekek értelmi sérülésük súlyossága eltérő, ezért különös hangsúlyt kap az egyéni (személyre szóló) fejlesztés, valamint a mikro csoportban történő foglalkoztatásuk,
- óvodánk felvállalja a halmozottan sérült gyermekek képzését is,
- a nemzetiséghez tartozó (külföldről érkezett) gyermekek óvodai nevelésében biztosítani kell az azonosság megőrzését, ápolását.

AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI

Az óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése. Ezen belül:

- az egészséges életmód kialakulásának elősegítése, önellátás, önkiszolgálás kialakítása, alakítása
- az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés (a környezet által elfogadható, helyes szokások, magatartási normák kialakítása, az alapvető önkiszolgálás megtanítása),
- az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása (kommunikáció fejlesztés, beszédindítás, a beszédértés fejlesztése, az aktív szókincs kialakítása és bővítése személyre szabottan akár AAK eszközök használatával, a játékformák megtanítása),
- a nagymozgások és a finommotorika fejlesztése.

AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE

Életkor, csoportlétszám, csoportösszetétel

Az óvodában nevelt gyermekek 3 – 7 évesek.

Az óvodai csoport létszáma ideális esetben 6 – 8 fő.

A csoport összetételét több szempont határozza meg, és amennyiben szükséges, rugalmasan változtatható a gyermekek és a csoport érdekeit maximálisan szem előtt tartva. Tapasztalatok szerint a súlyosabb- és könnyebben kezelhető esetek egyensúlya érdekében a vegyes életkorú és kórformájú csoportösszetétel a leoptimálisabb.

Az óvodába lépéshez szükséges feltételek:

Az óvodai csoportok végleges összeállítását, a gyermek felvételét próbaidő előzi meg, ami egyrészt a gyermek fejlettségi szintjét, állapotát, másrészt közösségbe illeszkedését figyeli meg az erre kijelölt team.

Megfigyelési szempontok a próbaidő idejére, illetve minimum-követelmények az óvodai felvételhez:

- mozgás terén: helyzet- és helyváltoztató alapmozgásra képes, sima talajon önállóan jár,
- gondozás terén: öltözésnél együttműködő, kanállal képes enni, pohárból kevés folyadékot inni,
- szobatisztaság terén: rendszeres ültetés mellett ébren száraz marad,
- kommunikáció terén: figyel a beszélőre, minimális kontaktusra képes,
- szociális fejlettség terén: csoportba beilleszkedik, önmagára, és társaira nem jelent veszélyt.

A fenti minimális követelmények megléte közül egy-egy területen mutatkozó hiány nem jelenti feltétlenül az elutasítást, amennyiben remény van a fejlődésre, illetve az okok (egészségügyi, gyógyszerek mellékhatása) nem akadályozzák beilleszkedését a közösségbe. A beszoktatás hossza maximálisan 8 hét, egyszerűbb esetekben ez lehet rövidebb is, amin a szülők szükség esetén csökkenő ideig jelen lehetnek (hasznos fokozatosan emelni a beszoktatás napi időtartamát), a gyermek kedvenc játékát magánál tarthatja.

A Szakértői Bizottság javaslata alapján a gyermek intézményünkben kezdheti meg az óvodai fejlesztő nevelését.

Az óvodások egészségvédelme érdekében kívánatos a fertőzések elkerülése és megállítása érdekében a gyermek gyógyulásáról orvosi igazolást bemutatni, ugyancsak szükséges a védőoltások meglétéről is igazolás bemutatása.

SZEMÉLYI FELTÉTELEK

"A program hatékonyságát nem a csoport szervezeti kerete határozza meg, hanem az óvodapedagógus felkészültsége, rugalmassága, kreativitása, empátiája, helyzetfelismerése, azaz egész egyénisége." (Porkolábné Dr. Balogh Katalin Komplex Prevenációs óvodai Program")

Az értelmileg akadályozott (középsúlyos értelmi fogyatékos) gyermekeket nevelő óvodai csoport ellátásához feltétlenül szükséges csoportonként:

- két szakirányú végzettséggel rendelkező szakember: óvodapedagógus, gyógypedagógus,
- egy gyógypedagógiai asszisztens, aki elsősorban a csoportvezető irányításának megfelelően a pedagógiai munka segítője, de a gyermekek higiénias ellátásában is részt vesz,
- egy dajka (gyermekfelügyelő), aki elsősorban a gyermekek egészségügyi, higiénias ellátásában, önkiszolgálásra nevelésében vesz részt, de irányítással bekapcsolódik a pedagógiai fejlesztés segítésébe is.

A pedagógus elfogadó, segítő, támogató attitűdje modellt, mintát jelent, példakép a gyermekek előtt. Az óvodai nevelők munkájának középpontjában a gyermek áll, az óvodában a nevelőmunka kulcsszereplője az óvodapedagógus, gyógypedagógus, akinek személyisége meghatározó a gyermek számára, jelenléte a nevelés egész időtartamában fontos feltétele a nevelésnek, és a csoportjába tartozó gyerekekkel kapcsolatos történésekben esetgondnokként működik közre. Alapvető feladata a rábízott gyermekek nevelése.

Kívánatos, hogy pedagógiai felkészültségével és empátikus személyiségével tartsa szem előtt a következőket:

- ismeri a rábízott gyermekek életkori szükségleteit,
- sokszínű - az életkornak és fejlettségnek megfelelő – tevékenységeken keresztül gondoskodik az életkorhoz és a gyermek egyéni képességeihez igazodó műveltségtartalmak közvetítéséről,
- alkalmazza a differenciált, egyéni fejlesztést, különös figyelmet fordítva a kiemelt figyelmet igénylő gyermekekre,
- a gyermek fejlődését nyomon követi, erről a szülőt tájékoztatja,
- módszereit változatosan alkalmazza a különleges nevelési igényű gyermekekre is,
- a gyermekek iránt együtt érző, oda- és ráfigyelő,
- igénye van az önképzésre, részt vesz a továbbképzéseken,
- problémamegoldó képességgel rendelkezik,
- a család mellett (és nem helyett) partnerként részt vesz a nevelési folyamatban,

- a gyermekek fejlődését szolgáló módszereket, értékeket, normákat közvetíti a szülők, kollégák felé,
- gondoskodik a gyermek testi épségének megóvásáról,
- közreműködik a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátásában,
- a gyermekekkel elsajátíttatja a közösségi együttélés szabályait,
- a gyermekeket a helyes magatartási normák betartására neveli,
- törekszik a környezettudatos magatartás kialakítására,
- az óvodai élet minden területén, minden gyermek számára biztosítja az egyenlő hozzáférést,
- tiszteletben tartja a gyermek és a szülő jogait.
- szülői értekezletet (fogadóóra) tart,
- részt vesz nevelőtestületi, munkaközösségi értekezleteken, megbeszéléseken,
- részvétel a munkáltató által elrendelt továbbképzéseken,
- felügyelet étkezésekkor, altatáskor,
- részvétel ünnepeken, rendezvényeken,
- az főigazgató által elrendelt szakmai jellegű munkát végez,
- iskolai dokumentumok készítésében, felülvizsgálatában közreműködik, adminisztrációs teendőket ellát,
- csoportszobát rendben tartja.

A gyermeki magatartás alakulása szempontjából modell értékű a nevelő-oktató munkát segítő dolgozók kommunikációja, bánásmódja és viselkedése is. Munkájuk nélkülözhetetlen az óvoda zavartalan működése, kitűzött céljaink, feladataink megvalósítása érdekében.

Fontosnak tartjuk a nevelő-oktató munkát segítő dolgozók (gyermekfelügyelő, pedagógiai asszisztens, dajka) továbbképzésének megszervezését, kiemelt figyelmet fordítunk a szakmai fejlődésre.

Az optimális fejlesztés érdekében kívánatos a gyermekekkel foglalkozó valamennyi szakember rendszeres team megbeszélése, a tapasztalatok kicserélése, új lehetőségek keresése.

TÁRGYI-DOLOGI FELTÉTELEK

Az óvoda helyiségei:

- csoportszoba,
- egyéni fejlesztést biztosító helyiség,
- gyermekmosdó zuhanyozóval,
- öltöző,

- melegítő vagy tálaló konyha,
- tornaszoba,
- játékdvar.

A csoportszoba felszereltsége (kialakítása):

- barátságos, otthonos légkör,
- a szokásos óvodai berendezések,
- elegendő hely a nagymozgásos feladatok végzéséhez,
- mozgásfejlesztést segítő eszközök (Bobath labdák, hengerek, AYRES, WESCO eszközök),
- nagyméretű tükör, az egyéni fejlesztéshez
- vizual tábla,
- megfelelő méretű, alkalmas asztal az ábrázolás - alakítás foglalkozások számára,
- jellel megjelölt, állandó hely az asztalnál,
- a szabad játékhoz szükséges eszközöknek állandó hely,
- a szabad játékhoz a fantáziát megmozgató, elegendő játék (kendők, táskák, babakonyha kellékei, nagyméretű építőjátékok, dömper, baba, állatfigurák, stb.)
- fejlesztő játékok, speciális audiovizuális eszközök, segítő játékok, eszközök, anyag (lehetőleg természetes anyagok, eszközök),
- logopédiai eszközök, logopédiai tükör,
- Augmentatív Alternatív kommunikációs eszközök
- Személyre szabott vizuális támogatások
- minden gyermek számára ülőpárnák rendszeresítése különböző színnel és mintázattal (szabadon elhelyezhető és mozgásnevelés alkalmával remekül használható)

Játékdvar:

Ápolt, akadálymentes megfelelően kialakított udvar balesetmentes használatot biztosító eszközökkel felszerelve (homokozó, hinta, mászóka, tricikli, roller).

AZ ÓVODAI NEVELÉS MEGSZERVEZÉSE

A nyugodt légkör a szabályosan ismétlődő események rendszeressége megnyugtatóan hat a fogyasztékossgal élő kisgyermekre.

A mindennapok szervezésekor szükséges alkalmazkodni az életkori sajátosságokon túl a meglévő fogyasztékossgok speciális igényeihez a megterhelések és pihenések ritmikus váltakozásával.

Egy gyógypedagógus és egy gyógypedagógiai asszisztens mindig együtt van jelen a csoportban (de. – du.), a gyógypedagógus fejlesztő munkáját segíti a gyógypedagógiai asszisztens (gyermekfelügyelő, dajka), aki a gyermekek szabad játékát is képes irányítani, segíteni.

A kötött foglalkozások, az önkiszolgálásra nevelés célzott foglalkozásai, a levegőztetés délelőtt zajlanak. A délutáni alvás után a gyakorlásra, szabad játékra van lehetőség.

Az egyes foglalkozások időtartama függ az adott gyermekcsoport fejlettségétől, a témától, illetve az egyes gyermekek aznapi állapotától, ennek megfelelően akár 5 - 15 - 20 perces foglalkozások is lehetnek.

A foglalkozások nap, mint nap azonos keretek között zajlanak (teremrendezés, énekes névsorolvasás, hiányzók felismerése, időjárás megfigyelése).

A gyógypedagógus (óvodapedagógus) tervezőmunkáját és mindennapi gyakorlatát a játékosságra törekvés és a folyamatos motiválás jellemzi. Az ismeretek elsajátítása során mindvégig jellemző az elmélyült tevékenység végzése, az értő figyelem, a differenciált feladatok, a többoldalú megközelítés és a folyamatos gyakorlás, a fejlesztés során folyamatos ellenőrzés jelzi az eredményességet, illetve a korrekció szükségességét.

- Tanulásirányítás:

Az értelmi fogyatékos kisgyermek fejlődése többnyire nagyon lassú, személyiségének egyes területei fejletlenek, mások korának megfelelőek.

Az óvodai fejlesztés ezt az egyenlőtlenséget korrigálja, és az egészséges személyiség kialakulását támogatja.

A csoportos és egyéni foglalkozások, a pihenésre, nyugodt étkezésre, tisztálkodásra, az önállóságra fordított idő megfelelő aránya biztosítja a gyermek optimális fejlesztésének, s a túlterhelés illetve üresjárat kiküszöbölésének.

A végzett tevékenységi formák ritmikusan ismétlődnek, a gyakorlásra, az ismétlésre kellő időt biztosítva, a gyermek spontán megnyilvánulásait is figyelembe véve.

Az ismeretek feldolgozása komplexen, tematikusan történik a szükséges időkeretet biztosítva, ennek megfelelően gyermekeként más-más hangsúlyokkal, erősen kapcsolódva a mindennapi valósághoz, az egészségesen fejlődő személyiség kialakításának érdekében.

A nevelési év szeptember 1.-től június 20-ig tart, a nyári időszakban szükség esetén ügyeleti rendszerben biztosított a gyermekek felügyelete.

- Javasolt napirend:

A komplex fejlesztés kiegészül speciális logopédiai-, gyógytestnevelés-, és ajánlott személyre szabott foglalkozásokkal.

A fejlesztés hatékonyságát nagyban segíti a gyermekek testi-lelki környezetének ideális kialakítása, ebben támpont, mindennapi kapaszkodó a helyes napirend kialakítása, és annak következetes betartása.

Az alábbi napirend csupán egy keret, rugalmasan változhat, az adott igényeknek megfelelően alakítható.

Időpont	Tevékenység	Időpont	Tevékenység
08:00-8:45	Érkezés, szabad játék, egyéni fejlesztés	11:30-12:30	Önkiszolgálás, ebéd
08:45-09:00	Önkiszolgálás, reggeli	13:00-14:30	Csendes pihenő
09:00-10:30	Csoportos, mikro – csoportos, egyéni fejlesztés	14:30-15:00	Önkiszolgálás, uzsonna
10:30-11:30	Levegőzés, irányított udvari játék, szabad játék	15:00-16:00	Szabad játék, egyéni fejlesztés

- A foglalkozások heti rendszeressége

Foglalkozás megnevezése	Heti előfordulás	A foglalkozás (ajánlott) formája
anyanyelv	5	csoportos, egyéni
mozgásfejlesztés	5	csoportos, egyéni
önkiszolgálás	5	egyéni, mikro – csoportos
ábrázolás – alakítás (vizuomotoros fejlesztés)	3	mikro – csoportos, egyéni
játékra nevelés	5	csoportos, mikro – csoportos, egyéni
egyéni fejlesztés (szükség szerint)	5	egyéni

zenei nevelés alapjai	2	mikro - csoportos
-----------------------	---	-------------------

Óvodánk szoros kapcsolatban áll az általános iskola és szakiskola szervezetével, így a gyermekek egy színes, mozgalmas közösség tagjai.

Sajátosságaik miatt azonban főleg a kezdeti időszakban, először szűkebb közösségük közös szokásai kialakításának részesei, majd így kapcsolódnak az intézmény egészének életéhez.

A közösségépítés a gyermekcsoportban, az egy-egy közösség saját, a csak rájuk jellemző szokások építésével történik és a csak rájuk jellemző apró mozzanatokkal, intimitásokkal bírnak (ilyen lehet az alvás előtti rövid mese, a reggeli közös éneklés, névsorolvasás, a közösen megünnepeelt születésnapok, névnapok, a játékház, táncház, akadályverseny, közösen kialakított rítusok, szokások).

Iskolaérettségi feltételek:

- beszéddel, AAK eszközzel, nonverbális kommunikációval kapcsolat létesíthető vele,
- a kommunikációs készség jeleit mutatja,
- alapmozgásai kialakultak, és legalább helyváltoztatásra képes,
- szociabilitása, alkalmazkodása alapján csoportos foglalkoztatásban képes részt venni, társai közelségét elviseli,
- nem ön- és közveszélyes, önállóan vagy irányítással bevonható játéktevékenységbe,
- önkiszolgálásban együttműködő,
- csoporttársai nem jelentenek rá veszélyt társuló betegségei miatt,
- szervi eredetű okból megmaradó esetleges inkontinencia esetén a teendőkben együttműködő.

2. ISKOLA

Iskolánk valamennyi évfolyamán fogadunk tanulásban akadályozott, értelmileg akadályozott és autista gyermekeket.

Az értelmi fogyatékoság minden tanulónál elsődleges sérülésként jelentkezik.

Az értelmi fogyatékosághoz gyakran társulnak egyéb sérülések is. Különösen gyakori a feltétlenül logopédiai ellátást igénylő beszédhiba, beszédzavar.

A normál populációnál nagyobb gyakoriságú a mozgáskoordinációs zavar vagy enyhe mozgásfogyatékoság, valamint társuló fogyatékoságként érzékszervi jellegű problémák is előfordulnak.

12. A képzés szerkezete

Az iskolai képzésünk alapja a NAT és az intézménytípusunkra adekvát kerettanterv alapján kidolgozott pedagógiai programunk.

A tanulás- tanítás folyamata 3 pedagógiai szakaszra bontható.

Alapfokú nevelés-oktatás szakasza, *alsó* tagozat, 1–4. évfolyam

Alapfokú nevelés-oktatás szakasza, *felső* tagozat, 5- 8. évfolyam

Középfokú nevelés-oktatás szakasza, szakiskola, 9E közismereti képzés, szakiskola 9-10 szakmai vizsgára felkészítő szakmai elmélet és szakmai gyakorlat oktatása, készségfejlesztő iskola 9-10-11-12

Első pedagógiai szakasz: 1-4. évfolyam

A személyiség biztonságérzetének megteremtésével, az egyéni diagnosztikára épülő funkcionális képességfejlesztéssel kell elérni az egyénhez viszonyítva azt a legoptimálisabb adaptív állapotot, amely elégséges előfeltétele a tantárgyi rendszerű fejlesztésnek.

A tanulók egyéni háttértényezőinek figyelembevételével a pszichés funkciók fejlesztésének stratégiáját tartalmazó egyéni és kiscsoportos fejlesztési tervek alapján, tantárgyi rendszerben végzett képességfejlesztő folyamat.

Az alapvető kultúrtechnikák eszközszintű elsajátításának, a személyiségnek az alapozása, az önálló tanulás elemeinek elsajátítása.

Második pedagógiai szakasz : 5-8 .évfolyam

A tevékenységek számának és minőségének növelésével, az önálló tanulás képességének fejlesztésével az alapvető kultúrtechnikák használatának eszközszintűvé tétele, az intenzív személyiségfejlesztés.

A tudáselemek szintetizálása, a képességstruktúra megszilárdítása, a személyiség integritásának növelése.

Harmadik pedagógiai szakasz (9E. évfolyam)

Orientációs időszak

Orientációs és gyakorlati tevékenységekkel a társadalmi beilleszkedés, az önálló életvezetési technikák gyakorlása, a társadalmi cselekvőképesség, a személyiségstruktúra, az általános műveltség megszilárdítása, a szakképzés előkészítése és alapozása.

9-10 évfolyam a munkába álláshoz és az életkezdéshez szükséges ismeretek átadása, illetve az, hogy felkészítsenek az Országos Képzési Jegyzékben szereplő szakképesítések körében szakmai vizsgára. Emellett biztosítja a tanulásban akadályozott diákok pályaválasztásának segítségét, munkába állásának előkészítését, valamint olyan képességek, készségek fejlesztését is, amelyek a tanulók későbbi, önálló életvezetésével kapcsolatosak.

Készségfejlesztő iskola 9-10 évfolyam: az általános iskolában elsajátított életkezdéshez, pályaválasztáshoz kapcsolódó ismeretek megerősítése, a gyengébb vagy sérült funkciók fejlesztése, kompenzálása, a felnőtt életben elérhető munkatevékenységek iránti motiváció felkeltése, a gyakorlati tevékenységek elsajátításához szükséges kompetenciák, magatartásformák kialakítása, a gyakorlati képzés sikerének megalapozása

11-12 évfolyam kialakítani a tanulóban az igényt a felnőtt életben szükséges tevékenységek elsajátítása, ellátása és minél önállóbb gyakorlása iránt, támogatni a gyakorlati műhelyekben elengedhetetlen praktikus készségek, figyelem, fegyelem, motiváció, pontosság, türelem kialakulását. A képzés feladata a munkafolyamat ellátásának, a munkatevékenységeket támogató készségeknek tudatos, célorientált fejlesztése, a kitartás megalapozása. A gyakorlati tevékenységek elméleti ismereteit, alapjait is a gyakorlatban, folyamatos bemutatás, ismétlés, gyakorlás keretében sajátítják el.

13. Helyi tanterv

Helyi tantervünk alapja a Kerettanterv. Tagozatonkénti bontása mellékletben.

Kerettanterv az enyhén értelmi fogyatékos tanulók számára

13.1. Alapfokú nevelés-oktatás szakasza

- alsó tagozat, 1-4. évfolyam

https://www.oktatas.hu/kozneveles/kerettantervek/2020_nat/kerettantervek_sni_tanulok/SN_I_1_4evf

Kötelező tantárgyak és minimális óraszámok az 1–4. évfolyamon

Tantárgyak	1. évfolyam	2. évfolyam	3. évfolyam	4. évfolyam
Magyar nyelv és irodalom	7	7	6	7
Matematika	4+1	4+1	3+1	4
Etika	1	1	1	1
Környezetismeret	-	-	1	1+1
Ének-zene	2	2	2	2
Vizuális kultúra	2	2	2	1
Digitális kultúra	-	-	1	1
Technika és tervezés	1+1	1+1	1+1	1+1
Testnevelés	5	5	5	5
Szabadon tervezhető órakeret	2	2	2	2
Rendelkezésre álló órakeret	24	24	24	25

A kerettanterv által előírt tartalmak mellett az időkeret szabadon felhasználható 10%-át az ismeretek elmélyítésére, gyakorlásra, bevésésre fordítjuk. Iskolánk alsó tagozata egésznapos iskolaként működik.

Szabályozása a miniszter által kiadott rendelet értelmében 20/2012 7§ (1). d történik.

<https://ofi.oh.gov.hu/egesz-napos-iskola-keretprogram-nevelesi-oktatasi-program>

13.2. Alapfokú nevelés-oktatás szakasza, felső tagozat, 5–8. évfolyam

https://www.oktatas.hu/koznevelés/kerettantervek/2020_nat/kerettantervek_sni_tanulok/en_yhe_sni_5_8

A kerettanterv által előírt tartalmak mellett az időkeret szabadon felhasználható 10%-át az ismeretek elmélyítésére, gyakorlásra, bevésésre fordítjuk.

A szabadon felhasználható órakeretet osztályfokunként más-más területen használjuk fel, a táblázatban jelölt elosztásban jelölve. Iskolánk felső tagozata egésznapos iskolaként működik.

Szabályozása a miniszter által kiadott rendelet értelmében 20/2012 7§ (1). d történik.

<https://ofi.oh.gov.hu/egesz-napos-iskola-keretprogram-nevelési-oktatási-program>

Tantárgyak	5.	6.	2 tanéves óraszám	7.	8.	2 tanéves óraszám
	évfolyam	évfolyam		évfolyam	évfolyam	
	Heti óraszám			Heti óraszám		
Magyar nyelv és irodalom	4	4	288	4	4	288
Idegen nyelv	-	-	-	2	2	144
Matematika	4	4+1	288	4	4	288
Etika	1	1	72	1	1	72
Történelem	2	2	144	2	1	108
Hon- és népismeret	1	-	36	-	-	-
Természettudomány	2+1	3	180	5	5	360
Állampolgári ismeretek	-	-	-	-	1	36
Ének-zene	2	2	144	1	1	72
Vizuális kultúra	2	2	144	1+1	1+1	72
Digitális kultúra	1	1	72	1+1	1+1	72
Technika és tervezés	1+1	1+1	72	1	1	72
Testnevelés	5	5	360	5	5	360
Osztályfőnöki óra (közösségi nevelés)	1	1	72	1	1	72
Szabadon tervezhető órakeret	2	2	144	2	2	144
Heti órakeret	28	28		30	30	

13.3. Középfokú oktatás-nevelés szakasza – előkészítő szakiskola,

https://www.oktatas.hu/koznevelés/kerettantervek/2020_nat/kerettantervek_sni_tanulok

Részletesen az 1. sz. mellékeltben a Szakiskolai Szakmai Programban

13.4 Az oktatásban alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elvei

Tankönyvrendelés során figyelembe vett törvények, rendelkezések

A tankönyvek kiválasztása során az alábbi jogszabályi rendelkezéseket kell figyelembe venni:

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény

93/E. § (1) Az iskola az iskolai tankönyvrendelés keretében a NAT szerinti kerettantervi tantárgyhoz kizárólag a tankönyvjegyzéken szereplő tankönyvek közül választhat.

96. § (6) A tanulók tankönyvellátását szolgáló központi költségvetési támogatás terhére a sajátos nevelési igényű tanulók neveléséhez-oktatásához a szakmai munkaközösség és az iskolai szülői szervezet egyetértésével a pedagógiai programban foglaltak megvalósítását szolgáló, a tankönyvjegyzékben nem szereplő könyvek, munkafüzetek, feladatlapok, eszközök és digitális ismerethordozók is beszerezhetők tankönyv helyett, ha az iskolában a nevelő és oktató munkához részben vagy egészben nem alkalmaznak tankönyvet.

Az állami tankönyvtámogatásban alanyi jogon részesülők köre

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 46. § (5) bekezdése, valamint a térítésmentes tankönyvellátásnak a köznevelés nappali rendszerű iskolai oktatás 10–16. évfolyamaira történő kiterjesztéséről szóló 1092/2019. (III. 8.) Korm. határozat alapján valamennyi, a nappali rendszerű alap- és középfokú iskolai oktatásban részt vevő tanuló ingyenes tankönyvellátásban részesül.

Az ingyenesen biztosított tankönyvek finanszírozásának módja

A tankönyvellátás finanszírozásának és az állami tankönyvfejlesztés folyamatának hosszú távú biztosításával kapcsolatos kormányzati állásfoglalásról szóló 1431/2019. (VII. 26.) Korm. határozatban foglaltaknak megfelelően az ingyenes tankönyvellátás finanszírozása valamennyi köznevelési intézmény esetében - fenntartótól függetlenül - közvetlenül valósul meg.

Fejlesztő eszközök rendelése a sajátos nevelési igényű tanulók részére

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 96. § (6) bekezdésében meghatározott esetekben az állami tankönyvtámogatás terhére a sajátos nevelési igényű tanulók neveléséhez-oktatásához a tankönyvjegyzéken nem szereplő fejlesztő eszközök is beszerezhetők tankönyv helyett.

13.4. Mérés, értékelés

Értékelés: Az ellenőrzés, értékelés célja a nevelési /fejlesztési/ alaphelyzet és a célállapot közötti pozitív irányú különbözőség folyamatos felülvizsgálata, rögzítése.

A folyamatban elért tanulói eredmények részben mérhető teljesítmények, részben a tanulók viselkedésében, cselekedeteiben tapasztalható, mennyiségileg nem kifejezhető minőségi változások.

Az értékelés alapfunkciója a tevékenységekben nyújtott teljesítmények és a tevékenységhez való viszonyulás megítélése, minősítése, a tájékozódás és a tájékoztatás. (Az értékelési formák részletezését a 8.2 pont tartalmazza.)

Azonos értékű eszközök az értékelésben:

- a feladatlapok, melyek tartalmát a tananyag követelményei szabják meg,
- a komplex megfigyelési szempontrendszer, amely az iskola valamennyi színterén végbemenő változásokra irányul.
- Szóbeli beszámolók (felelés)

Kétszeres értékkel bírnak a tantárgyi témazáró dolgozatok, vagy témazáró szóbeli beszámolók, és ugyanígy a félévi vagy év végi nagy dolgozatok.

Ezen nagy dolgozatokat általában feladatlapos formában oldjuk meg iskolánkban, illetve anyanyelvi tantárgyból különböző típusú írásbeli fogalmazások formájában. A témazáró és nagy dolgozatok megírása nem történhet szűrőpróba szerűen, azok tervszerű előkészítése (a hasonló típusú feladatok és fogalmazványok gyakoroltatása) mind a tanulók, mind a pedagógusok elemi érdekét szolgálja.

A tanulók teljesítményét az óráközi munka folyamatos figyelésével is lehet értékelni oly módon, hogy az érdemjegyben nyilvánuljon meg.

A pedagógus értékelésének folyamatos volta jelzés a szülőnek is a gyermek előmeneteléről, ezért kiemelten kell arra törekedni, hogy havonta legalább egy érdemjeggyel értékeljünk és ez be is kerüljön a gyermek ellenőrzőjébe, vagy üzenő füzetébe és az elektronikus naplóba.

Az érdemjegyek átlagától lényegesen nem térhet el a félévi vagy év végi osztályzat, ha ez mégis megvalósul, a tantestület kezdeményezheti annak felülbírálatát, illetve a KN törvény

előírása szerint megváltoztathatja az osztályzatot. Sem az érdemjegyek adása, sem a félévi vagy év végi osztályzatok megállapítása nem képezhetik fegyelmezési eszköz tárgyát.

Az egésznapos rendszerű alsó tagozaton nem adható írásbeli házi feladat, viszont gyakorlási célból szóbeli, igen.

A felső tagozaton adható írásbeli házi feladatokat oly módon szabályozzuk, hogy annak elkészítése ne igényeljen egy óránál több időt. Ez tapasztalati tényeket figyelembe véve általában 2, maximum három tantárgyból való írásbeli házi feladatot jelenthet.

Tantestületünk kifejezi azon véleményét, hogy kimondottan hétvégeken, illetve az őszi, a téli és a tavaszi szünet napjain megoldandó írásbeli házi feladatot nem adunk fel tanulóink számára.

13.5 A magasabb évfolyamba lépés, tanulói értékelés

Valamennyi évfolyamon a tanulók tanulmányi előmenetelét hagyományosan érdemjegyekkel értékeljük. Az érdemjegyek 1-től 5-ig az alábbi minősítéssel egyenértékűek:

- 1 – elégtelen érdemjegy, a tantárgyi követelményeket a tanuló nem teljesítette,
- 2 – elégséges érdemjegy, a tantárgyi követelményeket a tanuló gyengén teljesítette,
- 3 – közepes érdemjegy, a tantárgyi követelményeket a tanuló közepesen teljesítette,
- 4 – jó érdemjegy, a tantárgyi követelményeket a tanuló jól teljesítette,
- 5 – jeles érdemjegy, a tantárgyi követelményeket a tanuló kiválóan teljesítette,
- 5* – kitűnő érdemjegy, a tantárgyi követelményeket a tanuló kiemelkedően teljesítette.

A félévi és év végi osztályzatoknál ugyanilyen minősítéssel 1-5-ig adjuk az osztályzatokat, kivéve az 1 évfolyam félévi és év végi zárását.

Az 1 évfolyamon félévkor és év végén nem adunk osztályzatot, hanem az évközi érdemjegyeket szöveges minősítéssel fejezzük ki. A szöveges összegző minősítések a törvény előírásai szerint az alábbiak:

- kiválóan teljesített,
- jól teljesített
- megfelelően teljesített,

- felzárkóztatásra szorul.

Ezek a minősítések jelzik, hogy az 1 évfolyamon nem történhet évfolyamismétlésre történő utasítás, csak a szülő kérelmére, illetve akkor van évfolyamismétlésre mód, ha a gyermek hiányzása meghaladta a jogszabályban előírt mértéket.

Magasabb évfolyamba automatikusan az a tanuló léphet, aki minden tantárgyból teljesítette a minimum követelményeket. Az a tanuló, aki az év végi bizonyítványában egy vagy két elégtelen osztályzatot kap, az adott tárgyból sikeresen teljesített javító vizsga után léphet magasabb évfolyamba. Évfolyamismétlő az a tanuló, aki 3 vagy több elégtelen osztályzatot kap év végi értékelésénél, vagy ha a tantestület határozata alapján hiányzásai miatt (a jogszabályi mértéket meghaladva) nem teljesítette a tantervi követelményeket.

A tanulók értékelésének célja:

Tájékoztassa a pedagógust, a tanulót és a szülőt a végzett munka eredményéről.

Az egyéni fejlesztés érdekében fejezze ki a tanuló önmagához és társaihoz viszonyított előrehaladását.

Az iskola értékelésének alapelvei:

- céljai és követelményei mindenki számára legyenek előre ismertek,
- a tényleges tanulói teljesítmények meghatározása érdekében legyen folyamatos, kiszámítható és igazságos,
- ne általános, hanem személyre szóló legyen,
- legyen objektív, ugyanakkor segítő szándékú és nevelő hatású.

Az értékelés szempontjainál arra kell különös tekintettel, figyelemmel lennünk, hogy mit értékeljünk:

- A tanuló önmagához mért fejlődését az ismeretek elsajátítása, a képesség minőségi, mennyiségi gyarapodása terén.
- A tanuló szociális képességeinek, magatartásának, viselkedésének fejlődését.
- A tanuló iskolán kívülről hozott, az iskolai követelményeken túli tudását, más területen mutatkozó képességeit, arculatát.

Az értékelés rendszeressége és formái:

Az értékelés rendszerességére vonatkozó eljárásokat a nevelőtestület egyezteteti az alábbiak szerint:

- Az 1. évfolyamon a szöveges értékelés rendszerességét félévi és év végi tájékoztatásban állapítja meg.
- Az év végi értékelést kivéve valamennyi érdemjegyet A KRÉTA rendszerbe bejegyezve hozzák a szülő tudomására.
- A 2-8. évfolyamon az egyes tantárgyakban az értékelés alapjául minimálisan havi egy érdemjegyet kell elérni. Az évközi érdemjegyeknél elsősorban a következőket vesszük figyelembe: szóbeli, írásbeli ellenőrzés, felmérések, az órán mutatott aktivitás, a tanítási órákra történő felkészülés, tanórán kívüli tevékenységek és gyűjtőmunkák, valamint különböző versenyeken való részvétel, vagy eredményes szereplés.
- Dolgozatok száma: a magyar nyelv- és irodalom, illetve matematika tantárgyakból 5-8. évfolyamon évi kettő-három nagydolgozat írása kötelező.

A magatartás és szorgalom értékelése.**Magatartás**

- Ha a tanulónak 1-3 igazolatlan órája van, magatartása csak „jó”,
- ha 4-8 igazolatlan órája van, magatartása csak „változó”,
- ha 9-nél több igazolatlan órája van, magatartása csak „rossz” lehet.

- Példás:
 - Nem vesz részt rendbontásban, a tanórák alatt példamutatóan viselkedik
 - Udvarias, szépen beszél (szép, magyar beszéd)
 - Óvja az iskolai környezetet
 - Önként végez közösségi munkát
 - Betartja az együttélés szabályait felnőttekkel, tanáraival és társaival szemben
- Jó:
 - Nem kezdeményez rendbontást, tanórán jó
 - Nem idéz elő balesetveszélyes helyzetet
 - Kérésre végez közösségi munkát

- Általában udvarias
- Változó:
 - Rendbontásban vesz részt
 - Nem vigyáz társaira
 - Saját egyéni érdekeit tartja szem előtt
 - Az udvariassági szabályokat kevésbé tartja meg
- Rossz:
 - Súlyos rendbontást kezdeményez
 - Balesetet okoz
 - Iskolánkra szégyent hoz
 - Az iskola értékeit szándékosan rongálja, nem tartja be az udvariasság elemei szabályait sem
 - Magatartásával rendszeresen zavarja az órákat.

Ha a tanulónál az igazolatlan órák mind az első félévre vonatkoznak, év végi jegye lehet eggyel jobb.

Szorgalom

- Példás:
 - Aktívan részt vesz a tanórai munkában
 - Felkészülése igényes, rendszeres
 - Segíti társait
- Jó:
 - Részt vesz a tanórai munkában
 - Felkészültsége nem mindig teljes
 - Nem mindig következetes
- Változó:
 - Alkalmasszerűen vesz részt a tanórai munkában
 - Felkészülése rendszertelen
 - Nem aktív, és van elégtelen tantárgyi osztályzata
- Hanyag:
 - Több tantárgyból van elégtelen osztályzata
 - A tanórai munkában nem vesz részt

- Felkészületlen
- Felszerelése hiányos, rendetlen
- Képességeihez képest a teljesítménye messze elmarad

A hagyományos értékelés félévkor illetve év végén is a Kréta rendszer elektronikus naplójába kerül bejegyzésre, tanév végén a bizonyítvány kerül kitöltésre.

A tantárgyi értékelés alapja természetesen a tantárgyi programokban megfogalmazódó minimumkövetelmény, mely igazodik az irányelvekben tükröződő tartalmakhoz.

A fogyatékosok irányelvei által meghatározott tantárgyi tartalmakon kívül – a helytörténet kivételével – nem kívánunk új témaköröket beemelni a tananyagokba.

Az intézmény a rendelkezésére álló 10%-os keretet gyakorlásra, rendszerezésre, a tananyag elmélyítésére kívánja fordítani.

Az osztályozó vizsga rendje

Osztályozó vizsgát kell tennie a tanulónak a félévi és a tanév végi osztályzat megállapításához, ha

20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 64 § (2) bekezdés

a) felmentették a tanórai foglalkozásokon való részvétele alól (a fejlesztő nevelés-oktatásban részt vevő tanuló kivételével)

b) engedélyezték, hogy egy vagy több tantárgy tanulmányi követelményének egy tanévben vagy az előírtnál rövidebb idő alatt tegyen eleget,

c) 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 51. § (7) Ha a tanulónak – az ideiglenes vendégtanulói jogviszony időtartamának kivételével – egy tanítási évben az igazolt és igazolatlan mulasztása együttesen

a) az Nkt. 5. § (1) bekezdés b)–c) pontjában meghatározott pedagógiai szakaszban a kétszázötven tanítási órát,

b) az Nkt. 5. § (1) bekezdés d) pontjában meghatározott iskolai nevelés-oktatás szakképesítés megszerzésére felkészítő szakaszában az elméleti tanítási órák húsz százalékát, bekezdésében meghatározott időnél többet mulasztott, és a nevelőtestület döntése alapján osztályozó vizsgát tehet,

d) a tanuló a félévi, év végi osztályzatának megállapítása érdekében független vizsgabizottság előtt tesz vizsgát.

(3) Egy osztályozó vizsga – a (2) bekezdés b) pontjában meghatározott kivétellel – egy adott tantárgy és egy adott évfolyam követelményeinek teljesítésére vonatkozik. A tanítási év lezárását szolgáló osztályozó vizsgát az adott tanítási évben kell megszervezni.

(5) Különbözeti vizsgát a tanuló abban az iskolában tehet, amelyben a tanulmányait folytatni kívánja.

(6) A vizsgázó pótló vizsgát tehet az igazgató által meghatározott vizsganapon, ha a vizsgáról neki fel nem róható okból elkésik, távol marad, vagy a megkezdett vizsgáról engedéllyel eltávozik, mielőtt a válaszadást befejezné. A vizsgázónak fel nem róható ok minden olyan, a vizsgán való részvételt gátló esemény, körülmény, amelynek bekövetkezése nem vezethető vissza a vizsgázó szándékos vagy gondatlan magatartására. Az igazgató engedélyezheti, hogy a vizsgázó a pótló vizsgát az adott vizsganapon tegye le, ha ennek a feltételei megteremthetők. A vizsgázó kérésére a vizsga megszakításáig a vizsgakérdésekre adott válaszait értékelni kell.

(7) Javítóvizsgát tehet a vizsgázó, ha

a) a tanév végén – legfeljebb három tantárgyból – elégtelen osztályzatot kapott,

b) az osztályozó vizsgáról, a különbözeti vizsgáról számára felróható okból elkésik, távol marad, vagy a vizsgáról engedély nélkül eltávozik.

(8) A vizsgázó javítóvizsgát az iskola igazgatója által meghatározott időpontban, az augusztus 15-étől augusztus 31-éig terjedő időszakban tehet. Szakmai gyakorlatból akkor lehet javítóvizsgát tenni, ha a gyakorlati képzés szervezője azt engedélyezte.

65. § (1) A különbözeti vizsgákra tanévenként legalább két vizsgaidőszakot kell kijelölni. Javítóvizsga letételére az augusztus 15-étől augusztus 31-éig terjedő időszakban, osztályozó, különbözeti és beszámoltató vizsga esetén a vizsgát megelőző három hónapon belül kell a vizsgaidőszakot kijelölni azzal, hogy osztályozó vizsgát az iskola a tanítási év során bármikor szervezhet. A vizsgák időpontjáról a vizsgázót a vizsgára történő jelentkezéskor írásban tájékoztatni kell.

(2) Tanulmányok alatti vizsgát – az e rendeletben meghatározottak szerint – független vizsgabizottság előtt, vagy abban a nevelési-oktatási intézményben lehet tenni, amellyel a tanuló jogviszonyban áll. A szabályosan megtartott tanulmányok alatti vizsga nem ismételtető.

(3) Az iskolában tartott tanulmányok alatti vizsga esetén az igazgató, a független vizsgabizottság előtti vizsga esetén az illetékes kormányhivatal vezetője a vizsgázó – kiskorú vizsgázó esetén a törvényes képviselő – írásbeli kérelmére engedélyezheti, hogy a vizsgázó az **(1)** bekezdés szerint előre meghatározott időponttól eltérő időben tegyen vizsgát.

(4) Tanulmányok alatti vizsgát legalább háromtagú vizsgabizottság előtt kell tenni. Amennyiben a nevelési-oktatási intézményben foglalkoztatottak végzettsége, szakképzettsége alapján erre lehetőség van, a vizsgabizottságba legalább két olyan pedagógust kell jelölni, aki jogosult az adott tantárgy tanítására.

(5) A tanulmányok alatti vizsga követelményeit, részeit, így különösen az írásbeli, a szóbeli, a gyakorlati vizsgarészeket, az értékelés szabályait az iskola pedagógiai programjában kell meghatározni. A tanulmányok alatti vizsga – ha azt az iskolában szervezik – vizsgabizottságának elnökét és tagjait az igazgató, a független vizsgabizottság elnökét és tagjait a területileg illetékes kormányhivatal bízza meg.

66. § (1) A tanulmányok alatti vizsga vizsgabizottságának elnöke felel a vizsga szakszerű és jogszerű megtartásáért, ennek keretében

a) meggyőződik arról, a vizsgázó jogosult-e a vizsga megkezdésére, és teljesítette-e a vizsga letételéhez előírt feltételeket, továbbá szükség esetén kezdeményezi a szabálytalanul vizsgázni szándékozók kizárását,

b) vezeti a szóbeli vizsgákat és a vizsgabizottság értekezleteit,

c) átvizsgálja a vizsgával kapcsolatos iratokat, a szabályzatban foglaltak szerint aláírja a vizsga iratait,

d) a vizsgabizottság értekezletein véleményeltérés esetén szavazást rendel el.

(2) A vizsgabizottsági elnök feladatainak ellátásába a vizsgabizottság tagjait bevonhatja. A kérdező tanár csak az lehet, aki a vizsga tárgya szerinti tantárgyat az Nkt. 3. melléklete szerint taníthatja.

(3) A vizsgabizottság munkáját és magát a vizsgát az iskola igazgatója készíti elő. Az igazgató felel a vizsga jogszerű előkészítéséért és zavartalan lebonyolítása feltételeinek megteremtéséért. Az igazgató e feladata ellátása során

a) dönt minden olyan, a vizsga előkészítésével és lebonyolításával összefüggő ügyben, amelyet a helyben meghatározott szabályok nem utalnak más jogkörébe,

b) írásban kiadja az előírt megbízásokat, szükség esetén gondoskodik a helyettesítésről,

c) ellenőrzi a vizsgáztatás rendjének megtartását,

d) minden szükséges intézkedést megtesz annak érdekében, hogy a vizsgát szabályosan, pontosan meg lehessen kezdeni és be lehessen fejezni.

(4) * A vizsga reggel nyolc óra előtt nem kezdhető el, és legfeljebb tizenhét óráig – alapfokú művészeti iskolában, művészeti szakgimnáziumban húsz óráig – tarthat.

Az a), b), c), d), f,) esetben, ha a tanuló kérésére jön létre akkor a tanuló köteles az osztályozó vizsga kitűzött időpontja előtt legalább 10 nappal az főigazgató-helyettesnél a vizsgára jelentkezni. Az főigazgató-helyettes a jelentkezések összegzése után kijelöli a vizsgabizottságot, meghatározza a vizsga idejét és helyét.

13.6. Értelmileg akadályozottak / középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók

A középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók igen eltérő egyéni adottságokkal bírnak, fejlesztésük során egyénenként is eltérő nevelési, oktatási igények és szükségletek jelentkeznek. A fejlesztés szokásos útjait, módszereit jelentősen módosítja a kommunikáció és a beszéd fejlődésének sajátos útja, a megismerő funkciók késleltetettsége, a lassúbb tanulási tempó, a figyelem ingadozása, az alacsonyabb fokú terhelhetőség. Mindezek konkrétan megfigyelhető és mérhető fejlődésbeli elmaradást okoznak ép kortársaikhoz viszonyítva.

A testi és a lelki fejlődés közötti ütembeli eltérés az iskoláskort elért gyermeknél szükségessé teszi a korai fejlesztés és óvodai nevelés során (feltételezhetően) alkalmazott fejlesztő eljárások folytatását.

A tanulók eredményes fejlesztése – együttműködve a szülői házzal – folyamatos, egymásra épülő gyógypedagógiai tevékenységet igényel. A nevelésnek elsődlegesen a kommunikációs és szocializációs képességek, a pszichés funkciók fejlesztését és a mozgásállapot javítását kell biztosítani. A sikeres tanítás-tanulás feltétele a jól átlátható, tagolt és ösztönző tanulási környezet, a kis lépésekben történő haladás, a gyakori ismétlés.

Optimális fejlesztést csak az egész életre szóló védő-irányító, de az önálló személyiséget is kibontakoztató nevelés biztosíthat, amely arra törekszik, hogy a tanulók képességeik maximumát ériék el. A gyógypedagógiai nevelésnek támaszkodnia kell a tanulók meglévő képességeire, pozitív tulajdonságaikra és érzelmi kötődéseik gazdagságára. Ezek folyamatos fejlesztése, aktivizálása valamennyi nevelési helyzetben az alábbiak figyelembevételével történik:

- Az ismeretszerzés, a feldolgozás és alkalmazás során vezetésre, segítségre, folyamatos irányításra van szükség.
- A tanulók fogékonyabbak a szenzorikus és mozgásos közlések befogadására, ezért a fejlesztés eredményesebb szemléletes képi rávezetéssel, cselekvésbe ágyazott ismeretszerzéssel.
- Az ismeretszerzés tervezésénél számolni kell a tanulók rövid idejű odafordulásával és tevékenységi kedvével, a figyelemkoncentráció zavarásával, a verbális tanulás nehezítettségével, az alacsony motiváltsággal.

- A tanulási tempó, a bevézés jelentős változása, a tanulási helyzetekhez való kötődés, a bizonytalan megőrzés, a pontatlan felidézés igényli a fejlesztés idejének növelését, a fokozott mennyiségű és eltérő helyzetekben végzett gyakorlást.
- A fejlesztés, nevelés során folyamatosan szem előtt kell tartani a szociális képességek területén jelentkező akadályozottságok (pl. a normakövetés képességének zavara, a kooperatív készségek és az önfegyelem hiánya, a kommunikációs zavarok, a kritikátlanság) korrekcióját.
- A fejlesztést nehezítő külső tényezők (hospitalizáció, nem elfogadó szülői magatartás, a diszharmonikus személyiségfejlődés következményeként fellépő magatartászavar stb.) esetén különös hangsúlyt kell helyezni az egyéni megsegítésre.
- Az értelmi fogyatékosághoz társuló egyéb fogyatékoságok, betegségek (pl. érzékszervek működési zavarai, mozgászavar, epilepszia, autisztikus magatartás) befolyásolják az egész személyiség fejlődését
- A felnőttkori élet – egyénileg különböző – behatárolt lehetőségei.

A nagymértékű egyéni különbségek miatt a tanulócsoportok összetétele rendkívül heterogén lehet. Ez a tanulók képességeihez igazodó egyéni fejlesztési programok, pedagógiai többlétszolgáltatások (habilitációs, rehabilitációs foglalkozások, gyógytorna, gyógytestnevelés, logopédia, különféle terápiák) biztosítását teszi szükségessé. A pedagógiai folyamat során tág teret kap a hátrányok leküzdése, az egyéni bánásmód.

Alapelvek

A képzés során a tanulók egyéni képességeihez igazodva kell elsajátíttatni minden olyan tevékenységet, amellyel az iskolai oktatás befejeződése után találkozhatnak.

A személyiség alakítására a játék van a legnagyobb hatással. Nevelő, fejlesztő hatása a tanulás és a munka tevékenységébe is beágyazódik. Ezért fontos az alkalmazása a képzés minden területén.

A középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók oktatásának és nevelésének legalapvetőbb célja a minél teljesebb szociális és társadalmi beilleszkedés megvalósítása.

Ennek érdekében a nevelés-oktatás feladata:

- a személyiség harmonikus fejlődésének biztosítása,
 - a szocializációs képességek kiemelt fejlesztése,
 - a tanulói aktivitás serkentése, a folyamatos motiváció biztosítása,
 - gyakorlatorientált képzés,
 - az életvezetési technikák elsajátíttatása, gyakorlása,
 - a képességek korrekciója és fejlesztése egyéni és kiscsoportos formában,
 - egyénre szabott terápiás eszközök, eljárások alkalmazása a hátrányok csökkentésére,
 - az épen maradt, kevésbé sérült részképességek feltárása és fejlesztése,
 - a személyiség gazdagítása: az önfogadásra, mások elfogadására, toleráns magatartásra való nevelés,
- Az egyéni képességek, lehetőségekhez mérten az önellátás, önkiszolgálás minél magasabb fokon történő megvalósulása
 - az eredményes társadalmi integrációra törekvés.
- Célok, feladatok:
- Az iskolai nevelés-oktatás során az egyéni bánásmód elvét alkalmazva biztosítható a középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók személyiségének harmonikus fejlődése.
- Célok:
 - Kialakítani a helyes közösségi magatartást, az együttműködési képességet és a szocializációs készséget a hiányosan működő képességek korrekciója, a hátrányok csökkentése érdekében, miközben folyamatos motivációval, az érdeklődés fenntartásával valósul meg a jól működő funkciók fejlesztése.
- Feladatok:
 - Minél nagyobb mértékben előkészíteni az önálló vagy támogatott életvezetés lehetőségét, kialakítani a környezethez való kötődés igényét, a közösségi alkalmazkodást és elfogadást, törekedve az önérvényesítéssel és önálló döntési képességgel rendelkezés kialakítására, a tanuló felkészítésére a lehető legeredményesebb társadalmi integrációra.
- Az általános iskolai nevelés-oktatás megalapozza a tanulói képességekhez és érdeklődéshez igazodó, készségfejlesztő iskolai nevelés-oktatásban történő részvétel és a gyakorlati munkavégzés feltételeit úgy, hogy fokozott figyelmet fordít azoknak a

kompetenciáknak a fejlesztésére, amelyre a középsúlyos értelmi fogyatékos tanulóknak az iskolai oktatás után szükségük lehet.

- Kiemelt feladat:
- - Figyelmet kell fordítani az egyénre szabott terápiás eszközök, eljárások alkalmazásával a képességstruktúra hiányosságainak kompenzálására, az épen maradt funkciók feltárásával és azokra építéssel.
- - A gyakorlatorientált, a mindennapi élet tevékenységeire felkészítő képzés megvalósítása, az életvezetési technikák megalapozása, elsajátíttatása, gyakoroltatása.
- - A személyiség gazdagítása érdekében az önfogadásra és mások elfogadására a toleráns magatartás kialakításával tehet szert a gyermek/tanuló.
- - Olyan iskolai légkört kell teremteni, amelyben mind a tanuló, mind a felnőtt jól érzi magát, ahol az emberi és társas kapcsolatok a kölcsönös tiszteleten alapulnak, ahol minden tanuló teljes értékű emberként élheti meg önmagát, a másságot is elfogadva.

Kulcskompetenciák

A középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók egyénileg nagyon eltérő képességprofilja miatt a Nat kulcskompetenciáinak fejlesztése is egyéni, individualizált módon valósulhat meg.

A fejlesztésnek vannak olyan átfogó elemei, amelyeknek egységesen érvényesülniük kell. Kiindulási alap a kognitív fejlesztés, amely meghatározza a többi területen való sikerességet is. Az egyes kompetenciaterületek azonban nem elszigetelten, hanem kölcsönhatásban jelennek meg és fejlődnek.

A tanulás kompetenciái

A Nat-ban meghatározott kapcsolódó ismeret, készség és attitűd kialakulása részlegesen várható el értelmi akadályozottság esetén. Ez távlati, ideális célkitűzésként értelmezhető, és a fejlesztést kis lépésekre, részcélokra kell bontani, az egyes tanulók képességstruktúrájához igazodva.

Feladat a motiváció kialakítása, illetve fenntartása, az én-tudatosság, a saját értékek és lehetőségek felismerésének fejlesztése.

Elsődleges cél a szűkebb, majd tágabb környezetben való eligazodás, a közösségi részvétel különféle szerepköreire való felkészülés, a minél önállóbb életvitel kialakítása.

A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi)

A kommunikációs kompetenciák fejlesztése általános, tág értelmezésben megfeleltethetők a Nat vonatkozó célkitűzéseinek. Szükségesek az információ befogadásához, az elemi gondolkodási műveletek hatékony működéséhez.

Elsődleges a kommunikációs szándék felkeltése/fenntartása, a kommunikációs csatornák hatékony alkalmazása a megértés és információszerzés, és az önkifejezés tekintetében.

A társas helyzetek, kapcsolatok alapjaként, a szociális készségek fejlesztése szempontjából is kiemelten fejlesztendő terület.

A más nyelvekkel való ismerkedés sok középsúlyos értelmi fogyatékos tanuló esetében nem megvalósítható. Ezen nevelési-oktatási formában idegen nyelv oktatása nem folyik, a hangsúly az anyanyelvi kompetenciákra helyeződik.

A digitális kompetenciák

A készségszintben, illetve a támogatási szükségletben lehetnek jelentős egyéni eltérések.

A hamis információk kiszűrése, a lehetséges visszaélések elkerülése érdekében fokozottan figyelmet kell fordítani a „gyanús”, „bizonytalan” internetes tartalmak felismerésére, a megfelelő kapcsolati személytől való segítségkérésre, a támogatott döntéshozatal gyakorlására. A verbális kommunikációra képtelen tanulók esetén helyettesítő/kiegészítő jelleggel egyaránt alkalmazunk különféle IKT-eszközöket.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák

A gondolkodás kompetenciái megfelelően adaptálva jól értelmezhetők a középsúlyos értelmi fogyatékos tanulókra is. Figyelmet kell fordítani a meglévő képességek fejlesztésére, a látókör szélesítésére, az elemi mérlegelő érzék, óvatosság alakítására, miközben meg kell tartani / ki kell alakítani a környezet iránti nyitottságot, kíváncsiságot is. Alapcél az egyszerű logikai összefüggések felismerése, az ismeretek minél rugalmasabb, eltérő kontextusokban való hatékony előhívása és alkalmazása.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák

A közepsúlyos értelmi fogyatékos ember számára kiemelten fontos terület, mivel nagy valószínűséggel hosszú távon, egész életen át valamilyen közösségi ellátásban fog részesülni. Az egyéni és közösségi javakat szolgáló tevékenységek, készségek gyakorlása a személyes jóllétnek is egyik alappillére.

A saját személyiség, a külső és belső tulajdonságok ismerete, a viselkedésszabályozás alapjai, az együttműködési készség (ki)alakítása, a társas kapcsolatok szabályrendszerének megismerése kiemelten fejlesztendő.

Cél a harmonikus, reális önértékeléssel, pozitív énképpel rendelkező személyiség kibontakoztatása.

Fontos a helyes önellátási-önkiszolgálási szokások (beleértve a napirend, az egészséges életmód), a tanuló önmaga és környezete iránti igényesség kialakítása.

Kiemelten fontos, hogy a tanuló érdeklődéséhez, igényeihez mérten megfelelő nemi és szexuális nevelést biztosítsunk, mint az önazonosság, én-tudatosság integráns része.

Kiseb korban a szokások kialakítása van inkább előtérben, de fontos, hogy fokozatosan megtanulják az önálló felelősségvállalást. A tanuló ismerje fel a lehetőségek és lehetséges következmények közötti összefüggéseket, tudja, hogy mit jelent a következmények vállalása, és ismerje fel, hogy mikor van szüksége segítségre a lehetséges következmények feltárásában (támogatott döntéshozatalra való felkészítés). Ez leginkább konkrét élethelyzetekhez, eseményekhez kötötten valósulhat meg.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái

Nagy szerep jut az érzelmi alapú megközelítésnek. A kreativitás, az alkotótevékenység az önkifejezés alapvető eszköze. Ennek elemei épülnek be a felnőttkori foglalkozásterápiás tevékenységekbe is. Sok esetben ez a szabadidő tartalmas eltöltésének egyik módja lehet. Külön figyelmet kell szentelni e téren a kiemelkedően teljesítő tanulók tehetséggondozására.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák

Elsődleges a pályorientáció: adjuk meg a lehetőséget, hogy a tanuló különféle területeken próbálja ki magát. Ezáltal felszínre kerülhetnek erősségei, egyben érdeklődésének megfelelő elfoglaltságot végezhet.

Fejlesztendő területek a kitartás, a munkafegyelem, az adott tevékenység jelentőségének belátása, a munkavállalói szerepkörhöz igazodó viselkedési normák gyakorlása.

A tanuló legyen tisztában az alapvető jogokkal, amelyek munkavállalóként megilletik. A különféle eszközök, nyersanyagok, munkafolyamatok célirányos megismertetése is szükséges. Tudatossá kell tenni a különbséget a precíz teljesítményelvárás és a kreativitás, az alternatív megoldások lehetőségei között.

Egységesség és differenciálás

Követendő szempontja az életkori csoportokban történő fejlesztés megtartása mellett a tanulók egyéni haladási üteméhez igazodó, az önmagához mért fejlődést értékelő, sikerélményt biztosító, a reális életlehetőségeket folyamatosan szem előtt tartó oktatás, nevelés, képzés.

A tananyag kiválasztásában és elrendezésében figyelembe kell venni, hogy a foglalkozások célja lépésről lépésre a károsodásokból eredő lemaradások csökkentése a meglévő képességekre építve, tanórai keretek között, figyelembe véve a harmonikus személyiségfejlődés igényeit.

Fontos a folyamatos ismétlés, gyakorlás, a tevékenységek életközegben való alkalmazása, a cselekvésbe ágyazott ismeretszerzés. A tantárgyak tananyagánál a fő hangsúly komplex képességek, készségek, kompetenciák kialakításán van, amelyek elősegítik az alapvető fejlesztési célok megvalósítását.

Törekedni kell az érzelmi motivációra, játékoságra. A nevelési és oktatási módszereket a tanulók életkorának és személyiségjegyeinek megfelelően kell megválasztani.

A differenciálást az ismeretekben, módszerekben, a tanulói tevékenységekben és a segítségnyújtás mértékében a tanítási órán kell megvalósítani.

Tanórai keretben a figyelemfelkeltés, a cselekedtetés, az ismeretek közvetítése és megerősítése differenciált formában, képesség szerinti csoportok kialakításával, esetenként egyéni bánásmóddal történik. Lehetőséget kell teremteni az egyéni igényekhez igazodó segítségnyújtásra, a szemléltető eszközök és tanulói segédletek szükséglet szerinti megválasztására.

A tanulás szervezésénél döntő az állandó ösztönzés, a cselekedtetés, a különböző tantárgyaknál megjelenő tananyagok kapcsolódási pontjainak különböző szempontú megközelítése, megerősítése.

Az iskola tanulásszervezése egész napos iskolai rendszerben történik. A tanulók házi feladatot csak saját kérésre kapnak, minden kötelező tanulási tevékenység az iskolában történik.

Az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs és tanórai foglalkozások célja a károsodásból eredő nagyfokú lemaradások csökkentése, a meglévő képességelőnyökre építve az eredményes személyiségfejlesztés megvalósítása, tanórai keretek között, egyéni és kiscsoportos formában.

A fejlesztés célja nem a tanórai tananyag átisméltése, hanem a képességek, készségek, kompetenciák terápiás fejlesztése:

- érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, koncentráció, grafomotoros koordináció, tájékozódás;
- bazális stimuláció, beszédfejlesztés, szociális és kommunikációs tevékenység segítése,
- művészeti foglalkozások, zene, rajz, tánc stb.;
- mozgásállapot javítása, sporttevékenység.

A tehetséggondozás során a fő hangsúly az épen maradt részképességek fejlesztésén van, és elsősorban érdeklődési körök alapján szerveződik.

Legfontosabb feladata a szabadidő hasznos eltöltésére nevelés, művészetekkel, az egészséges életmóddal és a környezettudatos magatartással összefüggő tevékenységek.

A differenciálás során figyelembe kell venni a tantárgyi tartalmak – egyes sajátos nevelési igényű tanulók csoportjaira jellemző – módosulásait. Szükség esetén egyéni fejlesztési tervet kell készíteni, egyéni haladási ütemet biztosítva.

Individuális módszereket, technikákat szükséges alkalmazni; egy-egy tanulási, nevelési helyzet, probléma megoldásához alternatívákat keresni. A pedagógus együttműködik különböző szakemberekkel, a gyógypedagógus iránymutatásait, javaslatait beépíti a pedagógiai folyamatokba.

A tanulók számára a speciális tankönyvekhez és tanulási segédletekhez, a speciális gyógyászati, valamint tanulást, életvitelt segítő eszközökhöz való hozzáférés biztosított.

13.7. Kerettanterv a középúgyos értelmi fogyatékos tanulók számára

Alapfokú nevelés-oktatás szakasza, általános iskola, 1–8. évfolyam

https://www.oktatas.hu/koznevelés/kerettantervek/2020_nat/kerettantervek_sni_tanulok/kozepulyos_sni_1_8

Fejlesztési területek (tantárgyak) struktúrája és óraszámok

Műveltségi terület	Tantárgy	1. évf.	2. évf.	3. évf.	4. évf.	5. évf.	6. évf.	7. évf.	8. évf.
Magyar nyelv és irodalom	Kommunikáció (Magyar nyelv és irodalom)	4	4	4	4	4	4	5	5
	Olvasás-írás (Magyar nyelv és irodalom)	2+1	2+1	3	3	4	4	2	2
Matematika	Számolás-mérés (Matematika)	2+1	2+1	2+1	2+1	3+1	3+1	3	3
Történelem és állampolgári ismeretek	Állampolgári ismeretek	-	-	-	-	1	1	1	1
	Hon- és népismeret	-	-	-	-	-	-	1	-
	Etika	-	-	-	-	-	-	-	1
Természettudomány és földrajz	Környezetismeret	-	-	-	-	1+1	1+1	2+1	2+1
Művészetek	Ének-zene	2	2	2	2	2+1	2+1	2+1	2+1
	Ábrázolás-alkatítás (Vizuális kultúra)	3	3	2+1	2+1	2	2	2	2
Technológia	Digitális kultúra	-	-	-	-	-	-	1	1
Testnevelés és egészségfejlesztés	Mozgásnevelés (Testnevelés)	5	5	5	5	5	5	-	-
	Testnevelés	-	-	-	-	-	-	5	5
	Osztályfőnöki (Közösségi nevelés)	-	-	-	-	1	1	1	1
Egyéb	Önkiszolgálás	2	2	-	-	-	-	-	-
	Életvitel és gyakorlat	-	-	2	2+1	2	2	3	3
	Játékra nevelés	2	2	2	2	-	-	-	-
Szabadon tervezhető órakeret		2	2	2	3	3	3	2	2
Összesen		24	24	24	25	28	28	30	30

A pirossal írt + óraszámok a szabad időkeret felhasználását mutatják.

A kerettanterv által előírt tartalmak mellett az időkeret szabadon felhasználható 10%-át az ismeretek elmélyítésére, gyakorlásra, bevésésre fordítjuk.

Mérés – értékelés

Az értelmileg akadályozott tanulók esetében a fejlődési ütem folyamatos ellenőrzése történik, amely lehető teszi az egyéni fejlesztési tervek folyamatos módosítását, kiegészítését. Ennek értelmében év elején, majd 3 havonta egyéni fejlesztési tervek készülnek. Mindez kiegészül a PAC fejlődési skálával.

Minden tanulónk személyes anyagát, munkáit tanulói portfólióban őrizzük. Ez foglal magába minden, a tanulóra vonatkozó feljegyzést, értékelőlapot, pedagógiai véleményt, szakértői véleményt, orvosi vizsgálatok, esetleg hivatalos szervek visszajelző dokumentumait stb. Tehát az ő minősítését valamilyen formában jelző minden dokumentumot. A tanulói portfólió szerepe akkor értékelődik fel, amikor egy tanuló más osztályfőnökhöz kerül, vagy amikor hirtelen szükséges az illető tanulóval szembeni véleményt írni.

Szöveges értékeléshez az elektronikus naplót, az adott területet tanító gyógypedagógus által készített saját mondatbankját használjuk OM által jóváhagyott bizonyítványt alkalmazzuk. A törzslapok és bizonyítvány pótlapok kitöltése elektronikusan vagy kézzel történik. Év végén az 1-6 csoportban szöveges értékelés, 7. csoporttól szöveges értékelés és egyes tantárgyakból osztályozás történik.

A KRÉTÁ-ból nyomtatott bizonyítványok záradék rovatába jegyezzük be a tanuló továbbhaladását segítő nevelőtestületi döntéseket, szülői kéréseket és a tankötelezettség teljesítésével kapcsolatos egyéb megjegyzéseket. A tanuló szöveges minősítése az oktatási miniszter által engedélyezett bizonyítvány pótlapon történik, amely kitöltve a bizonyítvány része, és annak borítólapjának tárolójában tartandó. A pótlap kiállítását a kiállító a bizonyítvány pótlap-jegyzékében a megadott rovat kitöltésével igazolja.

Alkalmazott értékelési formák

- *Szóbeli értékelés*
(Pl.: helyeslés, dicséret, figyelmeztetés, megrovás)
Ezt az értékelési formát a teljes képzési időben, minden tantárgynál alkalmazzuk.
- *Különböző szimbólumok, tárgyjutalmak*
(Pl.: pontozás, csillag, dicsérő kártyák, szimbolikus képek, egyéb jelek, ...)
Főként az 1-6 évfolyamon használva, a szóbeli értékelést is kiegészítheti.
- *Írásbeli értékelés*
Szöveges értékelések
Szöveges minősítés (év végén) minden tantárgyból 6. évfolyammal bezárólag.
- *Numerikus értékelés, minősítés*
A köznevelési törvényben előirt ötfokozatú skála szerint, 7. évfolyamtól valamennyi tantárgy esetén.
- érdemjeggyel (havonta)
- osztályzattal (félévkor, év végén)

A 7. évfolyamtól év végi osztályzat mellé rövid szöveges értékelő tájékoztató kerül kiegészítésként.

Értékelési aktusokról adott információk

- tanév közben üzenő füzetben, félévkor az elektronikus naplóból kinyomtatott szöveges értékelést kapják meg a diákok tájékoztató füzetben
- tanév végén bizonyítványban és értékelő tájékoztató lapokon. A tanév végi értékelés is az elektronikus naplóból kerül kinyomtatásra.

A magatartás értékelésére a tantárgyi értékelésekre megállapított elvek vonatkoznak. Azokat a tanulókat, akik a kultúrtechnikai foglalkozásokon a többségre megfogalmazott követelményeket nem tudják teljesíteni, mentesíteni, kell a tantárgyi teljesítmény numerikus értékelése alól 7. évfolyamtól.

A továbbhaladás feltételei

Az 1. évfolyamon csak igazolt és igazolatlan mulasztás miatt, valamint külön szülői kérésre lehet tanulót évfolyamismétlésre utasítani.

Tekintettel alapelveinkre, a gyermek mindenekfelett álló érdekében az értékelést is differenciáltan kezeljük. A tanév végén elért minimális követelmények teljesítésével lehet felsőbb osztályba lépni. Amennyiben a tanuló egy-egy tantárgyban az évfolyam követelményeit nem teljesítette, engedélyt kaphat a követelmények két év alatt történő teljesítésére, ha ezt sérülése, a képességfejlődésének üteme és az egészségi állapota indokolja.

A szülőt tájékoztatjuk azokról a lehetőségekről, amelyekkel az iskola segítséget tud nyújtani gyermeke eredményes felkészüléséhez. E rendelkezések alkalmazásában eredményes felkészülés azoknak az ismereteknek, képességeknek, készségeknek a negyedik évfolyam végére történő elsajátítása, amelyek az ötödik évfolyamba lépéshez szükségesek.

Nem szükségszerű – és nem is életszerű - hogy a magasabb évfolyamba lépés feltételeit az adott tanuló valamennyi tantárgy és kompetenciaterület esetében teljesítse. Osztályozó értekezleten - az osztályfőnök és a gyermeket tanító gyógypedagógusok javaslatára – a nevelőtestület egyéni elbírálás alapján dönt a tanuló továbbhaladásáról.

13.8. KÉSZSÉGFEJLESZTŐ ISKOLA

A készségfejlesztő iskolai képzés tartalmában, módszereiben és eszközeiben az általános iskolai oktatás koncepcionális folytatása.

A középsúlyos értelmi fogyatékos személyek képességeire figyelemmel a munkaerőpiac folyton változó igényeihez való alkalmazkodása korlátozott. Esetükben speciális képzésre van szükség ahhoz, hogy elsajátítsák az aktuálisan elfogadott szociális (társas közegben való) viselkedést, kellő rugalmassággal rendelkezzenek a változó elvárások elfogadására, és hogy ezeknek megfelelően viselkedjenek.

A munka kulcsfontosságú tényező e tekintetben, mert képessé teszi az egyént gazdasági szükségletei kielégítésére, személyközi kapcsolatai fejlesztésére és egy egészséges énkép kialakítására.

A készségfejlesztő iskolai oktatás többek között a későbbi munkavállalást segítő, a munkahelyi – társas viselkedés szabályait dolgozza fel komplex módon tananyagában.

A program fő célkitűzése, hogy az értelmileg sérült emberek számára olyan képességek elsajátítását biztosítsák, melyek birtokában, ideális esetben akár integrált munkahelyen is dolgozhatnak.

Ezek a képességek azt a célt szolgálják, hogy segítsék az egyént:

- részvételét egy adott ország egyenjogú állampolgáraként és/vagy a társadalmi környezet tagjaként a szolgáltatásokban és lehetőségekben;
- alkalmazkodását az adott társadalmi környezet szabályaihoz és értékeihez; szerepelvárásoknak való megfelelést;
- kommunikációs készségeinek fejlesztését; a másokkal való kapcsolathoz szükséges készségek elsajátítását; a társadalmi és a személyes autonómia kialakítását és fejlesztését.

A fenti alapvető képességek szükségesek ahhoz, hogy a középsúlyos értelmi fogyatékos személyek és közösségük a társadalom elfogadott, egyenrangú tagjaiként élhessenek, dolgozhassanak, és részt vehessenek a közösségi életben, ennek megfelelően a fent megnevezett kompetenciáknak az egyén életének minden területén szerepe van.

A Készségfejlesztő Iskola képzési rendszere:

Megszilárdító szakasz: 9-10. évfolyam

Szakképesítés megszerzésére felkészítő szakasz: 11-12. évfolyam

Kulcskompetenciák

A középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók egyénileg nagyon eltérő képességprofilja miatt a Nat kulcskompetenciáinak fejlesztése is egyéni, individualizált módon valósulhat meg. Mindazonáltal a fejlesztésnek vannak olyan átfogó elemei, amelyeknek egységesen érvényesülniük kell. Kiindulási alap a kognitív fejlesztés, amely meghatározza a többi területen való sikerességet is. Ugyanakkor nem szabad megfeledkezni arról sem, hogy az egyes kompetenciaterületek nem elszigetelten, hanem kölcsönhatásban jelennek meg és fejlődnek.

A tanulás kompetenciái

A Nat-ban meghatározott kapcsolódó ismeret, készség és attitűd kialakulása részlegesen várható el értelmi akadályozottság esetén. Ez távlati, ideális célkitűzésként értelmezhető, és a fejlesztést kis lépésekre, részcélokra kell bontani, az egyes tanulók képességstruktúrájához igazodva (v.ö. önállósági szintek, differenciálás leírásával). Különös figyelmet kell fordítani a motiváció kialakítására, illetve fenntartására, az én-tudatosság, a saját értékek és lehetőségek felismerésének fejlesztésére. Elsődleges cél a szűkebb, majd tágabb környezetben való eligazodás, a közösségi részvétel különféle szerepköreire való felkészülés, a minél önállóbb életvitel kialakítása.

A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi)

A kommunikációs kompetenciák fejlesztése általános, tág értelmezésben megfeleltethető a Nat vonatkozó célkitűzéseinek. Nélkülözhetetlen az információ befogadásához, az elemi gondolkodási műveletek hatékony működéséhez. Elsődleges a kommunikációs szándék felkeltése/fenntartása, a kommunikációs csatornák hatékony alkalmazása mind a megértés és információszerzés, mind az önkifejezés tekintetében. Mivel a társas helyzetek, kapcsolatok alapja, a szociális készségek fejlesztése szempontjából is kiemelten fejlesztendő terület. A más nyelvekkel való ismerkedés opcionális, sok középsúlyos értelmi fogyatékos tanuló esetében nem megvalósítható. Néhányan azonban rendelkezhetnek a szükséges alapképességekkel, és általános adottságaikhoz képest jó nyelvsajátítási képességük lehet. Ezen nevelési-oktatási formában idegen nyelv oktatása nem folyik, a hangsúly az anyanyelvi kompetenciákra helyeződik.

A digitális kompetenciák

A digitális kompetenciák alapjaiban megfeleltethetők a Nat elvárásainak. A készségszintben, illetve a támogatási szükségletben lehetnek jelentős egyéni eltérések. A hamis információk kiszűrése, valamint a lehetséges visszaélések elkerülése érdekében fokozottan figyelmet kell fordítani a „gyanús”, „bizonytalan” internetes tartalmak felismerésére, a megfelelő kapcsolati személytől való segítségkérésre, a támogatott döntéshozatal gyakorlására. A verbális kommunikációra képtelen tanulók esetén helyettesítő/kiegészítő jelleggel egyaránt alkalmazunk különféle IKT-eszközöket.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák

A gondolkodás kompetenciái megfelelően adaptálva jól értelmezhetők a középsúlyos értelmi fogyatékos tanulókra is. Különös figyelmet kell fordítani a meglévő képességek fejlesztésére, a látókör szélesítésére, az elemi mérlegelő érzék, óvatosság alakítására, miközben meg kell tartani / ki kell alakítani a környezet iránti nyitottságot, kíváncsiságot is. Alapcél az egyszerű logikai összefüggések felismerése, az ismeretek minél rugalmasabb, eltérő kontextusokban való hatékony előhívása és alkalmazása.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák

A középsúlyos értelmi fogyatékos ember számára kiemelten fontos terület, mivel nagy valószínűséggel hosszú távon, egész életen át valamilyen közösségi ellátásban fog részesülni. Az egyéni és közösségi javakat szolgáló tevékenységek, készségek gyakorlása a személyes jóllétnek is egyik alappillére. A saját személyiség, a külső és belső tulajdonságok ismerete, a viselkedésszabályozás alapjai, az együttműködési készség (ki)alakítása, a társas kapcsolatok szabályrendszerének megismerése kiemelten fejlesztendő. Cél a harmonikus, reális önértékeléssel, pozitív énképpel rendelkező személyiség kibontakoztatása. Fontos a helyes önellátási-önkiszolgálási szokások (beleértve a napirend, az egészséges életmód), a tanuló önmaga és környezete iránti igényesség kialakítása. Kiemelten fontos, hogy a tanuló érdeklődéséhez, igényeihez mérten megfelelő nemi és szexuális nevelést biztosítsunk, mint az önazonosság, én-tudatosság integráns része. Mint minden nevelésben, kisebb korban a szokások kialakítása van inkább előtérben, de a középsúlyos értelmi fogyatékos tanulóknál is fontos, hogy fokozatosan megtanulják az önálló felelősségvállalást. Ennek kardinális kérdése, hogy a tanuló felismerje a lehetőségek és lehetséges következmények közötti összefüggéseket, tudja, hogy mit jelent a következmények vállalása, és felismerje, hogy mikor van szüksége segítségre a lehetséges következmények feltárásában (támogatott

döntéshozatalra való felkészítés). Ez leginkább konkrét élethelyzetekhez, eseményekhez kötöten valósulhat meg.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái

A Nat leírásában foglaltak megvalósulásában nagyobb szerep jut az érzelmi alapú megközelítésnek. A kreativitás, az alkotótevékenység sok közepsúlyos értelmi fogyatékos ember számára az önkifejezés alapvető eszköze. Ennek elemei épülnek be a felnőttkori foglalkozásterápiás tevékenységekbe is. Sok esetben ez a szabadidő tartalmas eltöltésének egyik módja lehet. Külön figyelmet kell szentelni e téren a kiemelkedően teljesítő tanulók tehetséggondozására.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák

A vonatkozó kompetenciák megfelelően adaptált értelmezésben megfeleltethetők a Nat leírásának. Elsődleges a pályaorientáció: adjuk meg a lehetőséget, hogy a tanuló különféle területeken próbálja ki magát. Ezáltal felszínre kerülhetnek erősségei, egyben érdeklődésének megfelelő elfoglaltságot végezhet. Fejlesztendő területek a kitartás, a munkafegyelem, az adott tevékenység jelentőségének belátása, a munkavállalói szerepkörhöz igazodó viselkedési normák gyakorlása. Ettől elválaszthatatlan, hogy a tanuló tisztában legyen az alapvető jogokkal, amelyek munkavállalóként megilletik. A különféle eszközök, nyersanyagok, munkafolyamatok célirányos megismertetése is szükséges. Tudatossá kell tenni a különbséget a precíz teljesítményelvárás és a kreativitás, az alternatív megoldások lehetőségei között.

Egységesség és differenciálás

A készségfejlesztő iskolában az egységesség és differenciálás elve az azonos életkori csoportokban történő oktatási rendszerben is biztosítja az egyéni haladási ütemnek, az eltérő képességeknek, a reális életlehetőségeknek a figyelembe vételét, az adaptív oktatás alkalmazását. Az adaptív oktatás lehetőséget ad az eltérő képességű, másodlagos sérülésekkel is küzdő tanulók számára egyéni tanulási utak kijelölésére, a rehabilitációs és rehabilitációs foglalkozások támogató jellegének tervezésére. A fejlesztésben a fő hangsúly nem a műveltségterületek elsajátításán, hanem a meglévő képességelőnyökre építve az alapvető kompetenciák kialakításán van. Az évfolyamokon a tanulók felkészülnek az eltérő érdeklődés és kompetenciastruktúra szerint a gyakorlati tevékenységek kiválasztására. A 9-

10. évfolyamok során a differenciálást legfőképpen az egyéni életlehetőségek, képességek felismertetésén keresztül az eltérő felnőtt életkori tevékenységek és a különböző életcélok kitűzésével kell elérni. 11-12. évfolyamokon a tanulók felkészülnek az eltérő érdeklődés és kompetenciastruktúra szerint a felnőtt életben betölthető eltérő lehetőségek megismerésére, kiválasztására. Az gyakorlati évfolyamok során a differenciálást legfőképpen az egyéni életlehetőségek, képességek felismertetésén keresztül az eltérő felnőtt életkori tevékenységek és a különböző életcélok kitűzésével kell elérni.

SZEMÉLYI FELTÉTELEK

A pedagógus, a szakoktató és a külső munkahelyek dolgozói elfogadó, segítő, támogató attitűdje modellt, mintát jelent, példaképek a fiatal előtt, személyiségük meghatározó, fontos feltétele a nevelésnek.

Az iskolai nevelőmunka kulcsszereplője a pedagógus, alapvető feladata a rábízott gyermekek nevelése. (A pedagógusok feladatainak részletes listáját személyre szabott munkaköri leírásuk tartalmazza.)

A pedagógusok legfontosabb helyi feladatait az alábbiakban határozzuk meg:

- a rábízott fiatalok életkori szükségleteinek ismerete,
- sokszínű - az életkornak és fejlettségnek megfelelő – tevékenységeken keresztül az életkorhoz és a tanulók egyéni képességeihez igazodó műveltségtartalmak közvetítése,
- a fiatal fejlődésének nyomon követése, erről a szülő tájékoztatása,
- módszereinek változatos alkalmazása a különleges nevelési igényű fiatalokra tekintettel,
- etikus viselkedés az iskolán belül és kívül, az Intézmény Etikai Kódexének alapján,
- részvétel a nevelési folyamatban partnerként a család mellett (és nem helyett),
- gondoskodás a fiatalok testi épségének megóvásáról,
- törekvés a közösségi együttélés szabályainak és a helyes magatartási normák betartására,
- törekvés a környezettudatos magatartás kialakítására,
- az iskolai élet minden területén, minden fiatal számára az egyenlő hozzáférés biztosítása,
- a tanulók és a szülő jogainak tiszteletben tartása,
- a tanítási órákra való felkészülés,
- a tanulók munkájának rendszeres értékelése,
- a megtartott tanítási órák dokumentálása,

- tehetséggondozás, a tanulók fejlesztésével kapcsolatos feladatok,
- felügyelet a vizsgákon, versenyeken, iskolai méréseken,
- részvétel az iskolai kulturális, és sportprogramok szervezésében,
- osztályfőnöki, munkaközösség-vezetői, diákönkormányzatot segítő feladatok ellátása,
- szülői értekezlet (fogadóórák) megtartása,
- részvétel nevelőtestületi, munkaközösségi értekezleteken, megbeszéléseken,
- részvétel a munkáltató által elrendelt továbbképzéseken,
- a tanulók felügyelete óráközi szünetekben és ebédeléskor, munkahelyre kísérés során,
- tanulmányi kirándulások, iskolai ünnepek és rendezvények szervezésében való részvétel,
- iskolai ünnepeken és iskolai rendezvényeken való részvétel,
- az igazgató által elrendelt szakmai jellegű munkavégzés,
- iskolai dokumentumok készítésében, felülvizsgálatában való közreműködés,
- szertárrendezés, a szakleltárak és szaktantermek rendben tartása,
- tanműhelyek rendben tartása

Az osztályfőnököt (csoportvezető) – az értelmileg akadályozottakat oktatók munkaközösség vezetőjével konzultálva – a főigazgató bízza meg minden tanévben, elsősorban a felmenő rendszer elvét figyelembe véve.

Az osztályfőnök (csoportvezető) néhány hangsúlyosan kezelt feladatköre:

- Az osztályfőnök (csoportvezető) esetgondnokként funkcionál.
- Az iskola pedagógiai programjának szellemében neveli osztályának tanulóit, munkája során maximális tekintettel van a személyiségfejlődés jegyeire.
- Segíti és koordinálja az osztályban tanító pedagógusok munkáját. Kapcsolatot tart az osztály szülői munkaközösségével.
- Figyelemmel kíséri a tanulók tanulmányi előmenetelét, a csoport fegyelmi helyzetét.
- Minősíti a tanulók magatartását, szorgalmát, minősítési javaslatát a nevelőtestület elé terjeszti.
- Szülői értekezletet tart.

- Ellátja az osztályával kapcsolatos ügyviteli teendőket: elektronikus napló vezetése, ellenőrzése, félévi és év végi statisztikai adatok szolgáltatása, bizonyítványok megírása, nyomtatása, továbbtanulással kapcsolatos adminisztráció elvégzése, hiányzások igazolása.
- Segíti osztálya kötelező orvosi vizsgálatának megszervezését.
- Kiemelt figyelmet fordít az osztály segítségére szoruló tagjaira, szükség esetén kezdeményezi a külső segítség igénybevételét, ill. hatósági intézkedést.
- Tanulóit rendszeresen tájékoztatja az iskola előtt álló feladatokról, azok megoldására mozgósít, közreműködik a tanórán kívüli tevékenységek szervezésében.
- Javaslatot tesz a tanulók jutalmazására, büntetésére, segélyezésére.
- Részt vesz a munkaközössége munkájában, segíti a közös feladatok megoldását.
- Lehetőségeihez mérten órát látogat csoportjában.

Az értelmileg akadályozott (középsúlyos értelmi fogyatékos) gyermekeket nevelő osztályok ellátásához feltétlenül szükséges csoportonként:

- gyógypedagógus a közismereti (elméleti) tárgyak és osztályfőnöki teendők ellátására,
- szakoktató (a szakma elsajátítását és a megszerzett ismeretek, képességek mind önállóbb elvégzését irányító) alapos felkészültséggel,
- egy gyógypedagógiai asszisztens, aki elsősorban a csoportvezető irányításának megfelelően a pedagógiai munka segítője, de szükség esetén a tanulók higiénia ellátásában, a tanulók munkába kísérésében is részt vesz.

A gyermeki magatartás alakulása szempontjából modell értékű a nevelő-oktató munkát segítő dolgozók kommunikációja, bánásmódja és viselkedése is. Munkájuk nélkülözhetetlen az iskola zavartalan működése, kitűzött céljaink, feladataink megvalósítása érdekében.

Fontosnak tartjuk a nevelő-oktató munkát segítő dolgozók (gyógypedagógiai asszisztens) továbbképzésének megszervezését, kiemelt figyelmet fordítunk szakmai fejlődésükre.

Az optimális fejlesztés érdekében kívánatos a fiatalokkal foglalkozó valamennyi szakember rendszeres team megbeszélése, a tapasztalatok kicserélése, új lehetőségek keresése.

13.9. A KÉSZSÉGFEJLESZTŐ ISKOLA SZAKMAI PROGRAMJA

A készségfejlesztő iskola olyan középfokú oktatási-nevelési intézmény, amely biztosítja az önálló életkezdéshez és a munkába állás segítéséhez szükséges egyszerű betanulást igénylő munkafolyamatok elsajátítását, és főként gyakorlati képzéssel felkészíti a tanulókat a nem OKJ-s végzettség megszerzésére. A készségfejlesztő iskola olyan nyitott szellemiségű, befogadó intézmény, amelyben minden tanuló számára lehetővé válik a képességeinek megfelelő ismeretek elsajátítása, a munkatevékenységekben rejlő sikerélmény biztosítása, az eltérő adottságok elfogadása és a tanulói közösség ösztönző erejének kiaknázása.

A készségfejlesztő iskola 9 – 10. évfolyamának közismereti oktatása

A közepsúlyos értelmi fogyatékos tanulók igen eltérő egyéni adottságokkal bírnak, fejlesztésük során egyénenként is eltérő nevelési, oktatási igények és szükségletek jelentkeznek. A tanulási képességet a közepsúlyos értelmi fogyatékos tanulók esetében elsősorban a kognitív képességek eltérései határozzák meg. Jellemző az idegrendszer (elsősorban a központi, de gyakran a környéki is) struktúrájának átfogó érintettsége. Az érzékelés gyakran differenciálatlanabb, így a releváns ingerek, észleletek feldolgozási folyamata – detektálása (felfedezése-tudatosítása), szelektálása (az adott helyzetben lényegesek szűrése, kiemelése) – is nehezített. Gyakran tapasztaljuk az önkéntelen figyelem ingadozását, csapongását különféle ingerforrások között, vagy merev megtapadását egy-egy dolognál. A figyelem szándékos fókuszálása, irányítása nagy erőfeszítést kíván, így hamarabb alakul ki fáradtság. Ennek megnyilvánulási formái lehetnek rendhagyók, pl. ingerlékenység, kapkodó munkavégzés, indokolatlanul gyakori mosdóba vagy egyéb helyre kéredzkedés, egyéb elkerülő magatartás (állandó orrfújás, ceruzahegyezés vagy bármi, az egyénre jellemzően). Az emlékezeti funkciókra jellemző, hogy a munkamemória egyszerre kevesebb, sok esetben csupán egy-egy új elemet tud befogadni. A hosszú távú tárbá nehezebben rögzülnek új elemek. A felejtés kevésbé jellemző, de a felidézéshez gyakran szükségesek a megfelelő kulcsingerek. A felidézést jelentősen támogatja, ha az adott dologhoz, ismerethez a tanulónak pozitív érzelmi kötődése van. A gondolkodásban a megszokott sztereotípiák fontos támpontokat adnak, ugyanakkor ezek okozzák más kontextusban a rigiditást (gondolkodásbeli merevséget, rugalmatlanságot) is. Általában az egy szempont szerinti ítéletalkotás, az egyenes következményes következtetések, a ha-akkor összefüggések felismerése jól alkalmazható. Az új ismeret korábbiakhoz való kötése, változó

kontextusban való értelmezése, rugalmas alkalmazása, azaz az ismeretek generalizálása nehezített.

A célok és feladatok meghatározása a Nemzeti alaptanterven (Nat) és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelvén alapul. A sajátos nevelési igényű tanulók esetében is a Nat-ban meghatározott egységes fejlesztési feladatokat kell alapul venni. A nevelési-oktatási folyamatot a tanulók lehetőségeihez, korlátaihoz és speciális igényeihez igazodva elsősorban a következő elvek szerint kell megszervezni:

- a feladatok megvalósításához hosszabb időszavokat, tágabb kereteket kell megjelölni ott, ahol erre szükség van;
- igény szerint sajátos, a fogyatékkal összeegyeztethető tartalmakat, követelményeket kell kialakítani és teljesíteni;
- szükség esetén a tanuló számára legmegfelelőbb alternatív kommunikációs módszerek és eszközök, siket tanulóknál a magyar nyelv elsajátításának, alkalmazásának beépítése a nevelés, oktatás folyamatába;
- az iskolák segítő megkülönböztetéssel, egyénileg is támogassák a tanulókat, elsősorban az önmagukhoz mért fejlődésüket értékelve; az egyes fogyatékkal élő tanulókkal összefüggő feladatokról a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának tantervi irányelve és a vizsgaszabályzatok adnak eligazítást.

A hatályos jogszabályok alapján az iskola pedagógiai programjának részeként, a miniszter által kiadott kerettanterveket kiegészítve helyi tantervet készít. A helyi tanterv elkészítésekor különös figyelmet kell fordítani a Nat jelzett elvei közül arra, hogy a helyi tanterv a fogyatékkal, sajátos nevelési igénnyel összeegyeztethető tartalmakat, követelményeket jelenítsen meg, ennek érdekében a kerettanterv tartalmi elemei az igényeknek megfelelően adaptálhatóak, illetve ugyanazon célokat szolgáló elemekkel behelyettesíthetőek. A Nat. szerint meghatározott fejlesztési területek – nevelési célok egyes esetekben összevontan, integráltan jelennek meg. Az egyes eltérő megnevezésű tantárgyak Nat. műveltségi terület és tantárgy szerinti megfeleltetése az „A tantárgyak struktúrája és a hozzájuk tartozó óraszámok” cím alatt történik meg.

Témakörök

A Nat témakörei a sajátos nevelési igény típusának és súlyosságának megfelelő módon adaptálva, horizontálisan érvényesülnek a kerettantervben. A témakörök egy adott tantárgyon belül a Nat-tól esetenként eltérő megnevezéssel és más belső elrendezéssel jelennek meg, hogy igazodjanak a sajátos nevelési igényű tanulók speciális tanulási igényeihez, de összességükben – adaptált formában – lefedik a Nat által az adott tantárgyra meghatározott témakörök tartalmi egészét.

Célok és feladatok

A készségfejlesztő iskola 9-10. közismereti évfolyamai az általános iskolai nevelés-oktatás koncepcionális folytatása. A nevelés-oktatás célja az általános iskolában elsajátított életkezdéshez, pályaválasztáshoz kapcsolódó ismeretek megerősítése, a gyengébb vagy sérült funkciók fejlesztése, kompenzálása, a felnőtt életben elérhető munkatevékenységek iránti motiváció felkeltése, a gyakorlati tevékenységek elsajátításához szükséges kompetenciák, magatartásformák kialakítása, a gyakorlati képzés sikerének megalapozása. A tanuló megismeri a gyakorlati évfolyamok munkatevékenységeit, felkészül a gyakorlati ismeretek és tevékenységek elsajátításának megkezdésére. A képzés során a tanuló megismeri, fokozatosan magáévá teszi és elfogadja a reális, képességeit, érdeklődését, lehetőségeit figyelembe vevő, számára elérhető életperspektívát, kialakítja életcéljait. Megismeri és alkalmazza a segítségkérés és elfogadás aktuális helyzetéhez szükséges formáit, társas kapcsolataiban és kommunikációjában kialakul a megfelelő önbizalomra épülő bátorság, a helyes önértékelésen alapuló közösségi magatartás. Az eltérő tanulási képességek miatt szükséges az egyéni megsegítés és bánásmód alkalmazása, folyamatosan szem előtt tartva a gyakorlati felkészítés eredményességének megalapozását. Különösen nagy hangsúlyt kell helyezni a gyakorlati tevékenységekkel és a munkavállalással kapcsolatosan a kommunikáció fejlesztésére a beszéd értése és a beszédprodukció, illetve alternatív kommunikációs eszközök területén egyaránt. A tevékenységek elsajátításának érdekében fontos a nagymozgásos fejlesztés a megfelelő állóképesség kialakulásához, a finommotoros koordináció fejlesztése a sikeres munka- és feladatvégzéshez. A készségfejlesztő iskola olyan nyitott szellemiségű, befogadó intézmény, amelyben minden tanuló számára lehetővé válik a képességeinek megfelelő ismeretek elsajátítása, a munkatevékenységekben rejlő

sikerélmény biztosítása, az eltérő adottságok elfogadása és a tanulói közösség ösztönző erejének, lendületének kiaknázása.

Fejlesztési területek - nevelési célok

A tanuló a készségfejlesztő iskola 9-10. évfolyamain erkölcsi nevelés területén megismeri a felnőtt életet strukturáló szabályrendszereket, a szabályok betartásának fontosságát. Felismeri a cselekvéseket és döntéseket befolyásoló értelmi és érzelmi motívumokat, megkülönbözteti a kívánatos és a nem megfelelő viselkedési formákat a társas érintkezésben. Folyamatosan alakulnak ismeretei a társait érintő érzelmi kapcsolatokról, megéli és tudatosan irányítja saját érzéseit, kiemelten a türelem, az együttérzés, a segítőkészség területén. A képzés során fejlődnek a tanuló ismeretei a nemzeti öntudat és hazafias nevelés területén a társadalom szerkezetéről, a hétköznapi életben végzett munkatevékenységek társadalmi hasznosságáról, a közös nemzeti értékteremtésben az egyének munkavégzési feladatáról. Erősödik szűkebb környezetével és közösségével való együttműködése. Aktívan részt vesz társadalmi rendezvényeken és külsőségeiben is megjeleníti a társadalmi ünnepek, megemlékezések szimbólumait.

A tantárgyak struktúrája és a hozzájuk tartozó óraszámok

https://www.oktatas.hu/kozneveles/kerettantervek/2020_nat/kerettantervek_sni_tanulok/kozepleny_sni_9_10

Műveltségi terület	Tantárgy	Heti óraszám		2 tanéves óraszám
		9. évfolyam	10. évfolyam	
Magyar nyelv és irodalom	Kommunikáció (Magyar nyelv és irodalom)	5	5	360
Matematika	Számolás-mérés (Matematika)	5	5	360
Történelem és állampolgári ismeretek	Állampolgári ismeretek	1	1	72
Természettudomány és földrajz	Környezet- és egészségvédelem (Természettudomány)	2	2	144
Művészetek	Ének-zene	2	2	144
	Ábrázolás-alkatás (Vizuális kultúra)	2	2	144
Technológia	Digitális kultúra	2	2	144
Testnevelés és egészségfejlesztés	Testnevelés	5	5	360
	Osztályfőnöki óra (Közösségi nevelés)	1	1	72
Egyéb	Életvitel és gyakorlat	4	4	288
	Gyakorlati képzés előkészítése	2+3	2+3	144
	Szabad időkeret	3	3	216
Összesen		34	34	

A kerettantervek által előírt tartalmakra jelzett javasolt óraszámok az adott tantárgyon belül a tanulók egyéni képességeinek megfelelően átcsoportosíthatóak.

A pirossal írt + óraszámok a szabad időkeret felhasználását mutatják.

Egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs és rehabilitációs óraszám: 4 óra/hét

Készségfejlesztő iskola 11 – 12. évfolyam

A hatályos jogszabályok alapján az iskola pedagógiai programjának részeként, a miniszter által kiadott kerettanterveket kiegészítve helyi tantervet készít. A helyi tanterv elkészítésekor különös figyelmet kell fordítani a Nat jelzett elvei közül arra, hogy a helyi tanterv a fogyatékossgal, sajátos nevelési igénnyel összeegyeztethető tartalmakat, követelményeket jelenítsen meg, ennek érdekében a kerettanterv tartalmi elemei az igényeknek megfelelően adaptálhatóak, illetve ugyanazon célokat szolgáló elemekkel behelyettesíthetőek. A Nat. szerint meghatározott fejlesztési területek – nevelési célok egyes esetekben összevontan, integráltan jelennek meg. Az egyes eltérő megnevezésű tantárgyak Nat. műveltségi terület és tantárgy szerinti megfeleltetése az „A tantárgyak struktúrája és a hozzájuk tartozó óraszámok” cím alatt történik meg.

Témakörök

A Nat témakörei a sajátos nevelési igény típusának és súlyosságának megfelelő módon adaptálva, horizontálisan érvényesülnek a kerettantervben. A témakörök egy adott tantárgyon belül a Nat-tól esetenként eltérő megnevezéssel és más belső elrendezéssel jelennek meg, hogy igazodjanak a sajátos nevelési igényű tanulók speciális tanulási igényeihez, de összességükben – adaptált formában – lefedik a Nat által az adott tantárgyra meghatározott témakörök tartalmi egészét.

Célok és feladatok

A készségfejlesztő iskola tanulói számára készült kerettanterv célja az egyéni sajátosságokhoz igazodóan a képességeknek és érdeklődésnek megfelelő gyakorlati tevékenységek kiválasztása, a minél teljesebb körű felkészítés az iskola utáni gyakorlati feladatok ellátására. Az évfolyamok közismereti tantárgyai a 9-10. évfolyamokon elért tudásra építenek, azt megerősítik a gyakorlati képzés céljainak és feladatainak függvényében. A képzés célja, hogy kialakítsa a tanulóban az igényt a felnőtt életben szükséges tevékenységek elsajátítása, ellátása és minél önállóbb gyakorlása iránt, támogassa a gyakorlati műhelyekben elengedhetetlen praktikus készségek, figyelem, fegyelem,

motiváció, pontosság, türelem kialakulását. A képzés feladata a munkafolyamat ellátásának, a munkatevékenységeket támogató készségeknek tudatos, célorientált fejlesztése, a kitartás megalapozása. A képzés során törekedni kell az egyéni képességstruktúra feltérképezésére és minél teljesebb körű fejlesztésére az eltérő szükségletek alapján. A gyakorlati oktatás során szem előtt kell tartani a hétköznapi életben előforduló felhasználások bemutatását, a gyakorlatias elsajátítást, a tevékenységek szükségességének példáit a felnőtt életben előforduló helyzetekben. A képzés alatt minél több lehetőséget kell adni a szituációs helyzetekben történő megértésre, gyakorlásra. A készségfejlesztő iskola 11-12. évfolyamain a gyakorlati tevékenységek elméleti ismereteit, alapjait is a gyakorlatban, folyamatos bemutatás, ismétlés, gyakorlás keretében célszerű elsajátíttatni. Törekedni kell az egyéni különbségekből, sajátos nevelési igényből adódó tevékenységválasztásra és az egyéni életutak alakulásában szerepet játszó lehetőségek minél teljesebb körű felismertetésére és elfogadására. Kiemelt figyelmet kell fordítani a munkavégzéshez szükséges szociális készségek, kommunikáció, a közösségi magatartás, a kölcsönös segítség, a csapatszellem fejlesztésére. Mindezek eléréséhez fontos a tevékenykedésre, az aktív felnőtt életre ösztönző, cselekvéseken alapuló, a szellemi és fizikai aktivitásra ösztönző, motivált légkör megteremtése.

Egyszerű munkafolyamat elsajátítása két évfolyamon, azon tanulóink számára, akik eljuttathatók a munkavállalás, mint életük alapvető tevékenységének megvalósításáig.

Célja, hogy két évfolyam alatt a tanulók megismerkedjenek olyan egyszerű betanulást igénylő munkafolyammal, amely felkészít a munkavállalásra, az intézmény elhagyása utáni felnőtt intézményi tevékenységek végzésére.

A képzés követelményrendszere alkalmazkodik a tanulók képességeihez és érdeklődéséhez.

A szakma gyakorlati programjai:

- Textil - és fonalmentő munka (két év)
- Kisegítő takarító (két év)
- Udvaros (két év)

Feladata az önálló életvitel kompetenciáinak megszilárdítása

A tantárgyak struktúrája és a hozzájuk tartozó óraszámok

https://www.oktatas.hu/kozneveles/kerettantervek/2020_nat/kerettantervek_sni_tanulok/kozezsulyos_sni_11_12

Műveltségi terület	Tantárgy	11. évfolyam	12. évfolyam	2 éves
		Heti	Heti	
Magyar nyelv és irodalom	Kommunikáció (Magyar nyelv és irodalom)	2	2	144
Matematika	Számolás-mérés (Matematika)	1+1	1+1	72
Természettudomány és földrajz	Környezet- és egészségvédelem (Természettudomány)	1+1	1+1	72
Testnevelés és egészségfejlesztés	Testnevelés	5	5	360
	Osztályfőnöki óra (Közösségi nevelés)	1	1	72
Szabad időkeret		2	2	108
Közismeret összesen		12	12	864
Gyakorlati tevékenység	Készségfejlesztő kerettantervek	20	20	1440
Szabad készségfejlesztő időkeret		2	2	144
Készségfejlesztő időkeret összesen		22	22	1 584
Összesen		34	34	2 448

A kerettantervek által előírt tartalmakra jelzett javasolt óraszámok az adott tantárgyon belül a tanulók egyéni képességeinek megfelelően átcsoportosíthatóak.

A pirossal írt + óraszámok a szabad időkeret felhasználását mutatják.

Egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs és rehabilitációs óraszám: 5 óra/hét

A képzési tematikák, és a képzési struktúra kialakításakor figyelembe kell venni az iskola személyi és tárgyi feltételeit, az iskola társadalmi környezetének lehetőségeit, az elsődleges

illetve másodlagos munkaerőpiac igényeit, az önálló életvitelt nem kezdő tanulók számára elérhető lehetőségeket.

A gyakorlati oktatás jellemzői:

- nem tagolódik elméleti és gyakorlati ismeretek tárgyak elkülönítésére, az elméletet a tanulók gyakorlatba ágyazottan a gyakorlati órákon tanulják meg;
- egy gyakorlati modulból az éves óraszám nem lehet kevesebb 1440 óránál, és nem lehet több 2448 óránál;
- a gyakorlati tevékenységek órászáma a hetek között átcsoportosítható, figyelembe véve a munka esetleges szezonális jellegét;
- kiscsoportos tanóraszervezés szükséges, legfeljebb 4-5 tanuló alkot egy gyakorlati csoportot;
- gyakorlati képzést szakirányú gyógypedagógus szakképzettséggel, szakoktatói, szakmai végzettséggel rendelkező szakember is elláthatja;
- a gyakorlati képzés döntően a kerettantervekben meghatározott felszereltségű iskolai tanműhelyekben zajlik;
- jó esetben a munkáltatóval kötött együttműködési megállapodással külső helyszíneken végzett gyakorlati munkavégzésre is nyílik lehetőség a tanulók képességei szerinti gyakorlati csoportokban.

A tanév szervezése:

A készségfejlesztő iskolai tanév rendje megegyezik az általános iskolai tanév rendjével, a gyakorlati jellegű évfolyamokon a szakképzési tanév befejezése után a szakmai vizsgaidőszakkal egy időben (kb. május 1 - június 15-ig) 6 hetes, döntően gyakorlati jellegű folyamatos tevékenységgel a tanulók modulzáró iskolai szervezésű vizsgát tesznek, amelyre vizsga remeket készítenek. Ez az időszak a nyári gyakorlatot kiváltja és a gyakorlatba ágyazott vizsga lehetőségét biztosítja. Az iskolai képzés befejezésekor szakmai vizsga lebonyolítása iskolai szervezésben történik. A gyakorlati képzés része az iskolai és országos versenyeken való részvétel biztosítása.

A Készségfejlesztő iskolai képzés elsődleges célja, hogy az értelmileg akadályozott tanulók munkába állása (ideális esetben a nyílt munkaerő-piaci beilleszkedése érdekében) olyan kompetenciákat sajátítsanak el a fiatalok, amelyek ezt a törekvést támogatják, legyen módja megismerkedni, megtapasztalni különböző munkatípusokat, tevékenységeket, és szembesülni a kölcsönös megfeleléssel, alkalmassággal.

Elvárható kompetenciák köre:

- megérteni a munka jelentőségét a felnőtt életvitelben, a társadalmi szerepvállalás fontosságát, („fontos vagyok”);
- önállóan közlekedni a munkahelyre; pontosan megérkezni a munkába;
- a munkaruha, védőruha helyes használata;
- a munkatársi hierarchia elfogadása; az utasítások, szabályok betartása; a munkatársakkal folytatott kommunikáció (üdvözlés, udvarias, barátságos viselkedést tanúsítani);
- együttműködés a munkatársakkal; a bírálat, kritika elfogadása;
- tájékozódni a jelzések alapján;
- a munkahelyi rend fenntartása, a technológiai sorrend követése; biztonságos és fegyelmezett munkavégzés;
- önálló munkavégzés, szükség esetén segítség kérése; a (minőségi) elvárásoknak való megfelelni tudás;
- megfelelő tempójú, hatékony munkavégzés; az eszközök, gépek biztonságos használata; figyelmes és pontos munkavégzés;
- a munkaterület és –környezet tisztán tartása;
- a magántulajdon tiszteletben tartása;
- betegség, akadályoztatás esetén a megfelelő intézkedések megtétele; adminisztrációs, regisztrációs köteleességek ellátása;
- a munka, a pénz értékének megértése, pénzkezelés;
- a munkavállalói jogok és köteleességek ismerete, alkalmazása.

A képzés során a rendszeres munkavégzés váljék a résztvevők belső igényévé.

Az ellenőrzés, értékelés elvei:

- a tanítás-tanulás folyamatában mindvégig érvényesíteni kell az egyénre szabott ellenőrzést, értékelést;
- az ellenőrzés-értékelés alapjául szolgál a hiányosságok feltárása, azok megszüntetését is szolgáló csoportos és egyéni fejlesztések, a felzárkóztatás megtervezése;

Ellenőrzés

Javasolt a képzés során a folyamatos és rendszeres ellenőrzés.

- Az ellenőrzés fő szempontja az legyen, hogy a pozitívumok kiemelésén keresztül az önbizalom fejlesztésével jutunk el a kifogástalan munkavégzéshez.
- A fiatal minden befejezett munkájáról értékelést kapjon, ami a tanár és a társak értékelését is tartalmazza.
- Az ellenőrzés másik szintje a program kezdetén használt felmérés (P.A.C.2 vagy más a képességek, részképességek felmérésére szolgáló módszerrel) ismételt elvégzésével történik.
- Az ellenőrzés során több szintű és rendszeres jelzést kap az oktató a tanított ismeretek, gyakorlati tevékenységek megtanulásának pillanatnyi szintjéről.
- A külső gyakorló helyen (munkahelyen) alkalmazott jelenléti ív (egyéb dokumentumok) vezetése lehetővé teszi hosszú távon is a munkaidő fegyelmezett betartásának, az elvégzett munka mennyiségének és minőségének ellenőrzését.

Mérés, értékelés

A készségfejlesztő iskolai tanulmányok során folyamatos az értékelés. Alapvető fontosságú, hogy az értékelés szempontjai ismertek legyenek a tanulók előtt.

Mérés, értékelési módok:

- A mérésre P.A.C.2-t vagy más, a képességek, részképességek felmérésére szolgáló módszert, illetve az intézményben honos tesztet használunk.
- A fiatalok felmérése a tanév megkezdésekor történik. Az egyéni képességek ismerete nagyban hozzájárul, hogy a tananyag elsajátítását az egyéni fejlettségi szint alapján ütemezhessék, és egyéni fejlesztési tervek alapján dolgozzanak (3 havonta felülvizsgáljuk).

- Indokolt esetben megvalósítható a mérés úgy is, hogy félévkor egy – két részképességet mérünk, év végén pedig a teljes felmérést megismételjük, ebben az esetben a későbbi teendők is jól láthatóvá válnak
- Az értékelés differenciált és pozitív irányultságú legyen (ennek ösztönző ereje az értelmileg akadályozottak esetében rendkívül fontos.);
- Az értékelésnek ki kell terjednie az alapvető elméleti ismeretek tudására, szakszerű gyakorlati alkalmazására, munkavédelmi szabályok ismeretére és használatára.
- Az értékelés kiemelkedő pontja a szakmai gyakorlati foglalkozásokon, a gyakorlólóhelyeken végzett munka értékelése (figyelemmel a munkaidő pontos megkezdésétől a kifogástalan munkavégzés befejezéséig).
- Az értékelés egyik kiemelkedő eseménye a szakmai vizsga. A szakmai felkészítés a képzőintézményben szervezett vizsgával zárul.

Szakmai vizsga:

A készségfejlesztő kerettanterv elméleti és gyakorlati vizsgával zárul. A képzés végén a tanuló előre összeállított tételsor alapján gyakorlati tevékenységet kísérően ad számot elméleti tudásáról. A gyakorlati vizsgán be kell mutatni egy készterméket vagy munkafolyamatot (lehet digitálisan rögzített is), amelyet a tanuló a legjobbnak tart saját munkái közül, egy elkezdett munkadarabon pedig folytatja a munkát, bemutatva gyakorlati ismereteit. A vizsgabizottság összetétele a gyakorlati tevékenységet oktató szakemberből, szakirányú végzettségű gyógypedagógusból és a bizottság elnökéből áll.

A Vizgabizonyítvány minősítése:

- kiválóan megfelelt – a tanuló az elméleti és gyakorlati vizsgán képes az önálló munkavégzésre, egyéni ötleteit felhasználja, korrigálja hibáit, a pontos és kitartó munkavégzésre törekszik,
- jól megfelelt – a tanuló irányítás mellett képes a feladatok elvégzésére, munkájában körültekintő,
- megfelelt – a tanuló segítséggel el tudja végezni az adott tevékenységeket, ha szükséges, képes segítséget kérni,
- a képzésben részt vett – a tanuló segítséggel, balesetmentesen képes egyszerű munkafázist elvégezni.

A készségfejlesztő iskola sikeresen teljesített gyakorlati évfolyamai eltérő készségfejlesztő kerettantervek szerinti oktatással megismételhetőek.

A készségfejlesztő kerettantervek sikeres elvégzése részszakképzettséget, illetve szakképzettséget nem tanúsít.

A Tanúsítvány javasolt tartalma:

- a tanuló azonosító adatai;
- a képző intézmény azonosító adatai, illetve annak a ténynek a feltüntetése, hogy a tanuló ismereteit készségfejlesztő iskolában szerezte;
- a képzési szakterületek és a képzési idő feltüntetése, főbb kompetenciaterületek megnevezése (pl. szakmai ismeretek, szakmai gyakorlatok, társas kapcsolatok, kommunikáció témaköreiben);
- az egyes kompetenciaterületekhez kapcsolódó tájékoztató jellegű minősítés (kiválóan megfelelt, jól megfelelt, megfelelt, a képzésben részt vett).

A képzés sikeres befejezését igazoló *Tanúsítvány* a résztvevő fejlődéséről ad számot. A tanúsítvány részletes képet adhat arról, hogy a képzésben résztvevő milyen munkakör betöltéséhez szükséges általános és szakmai kompetenciákat szerzett meg, milyen önállósági fokon foglalkoztatható.

A képzés tartalmát helyi tanterv rögzíti, a helyi tanterv és szakmai program alapján éves tanévre szóló tanmenet készül a gyakorlati és elméleti csoport és az egyéni teljesítőképesség korlátainak figyelembevételével.

13.10. Rehabilitációs órakeret és felhasználásuk

„27§ (8) A gyógypedagógiai nevelés-oktatásban részt vevő nevelési-oktatási intézményben a sajátos nevelési igényű tanulók részére kötelező egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs tanórai foglalkozásokat kell szervezni.

A tanuló annyi egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs tanórai foglalkozáson vesz részt, amennyi a sajátos nevelési igényéből eredő hátránya csökkentéséhez szükséges.

A kötelező egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs tanórai foglalkozások megszervezésének heti időkeretét a 6. melléklet határozza meg. A heti időkeret a tanítási hetek között a tanuló érdeksérelme nélkül különösen indokolt esetben átcsoportosítható.”

A pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs tanórai foglalkozások tervezésénél az egyéni igények figyelembe vétele mellett alapozunk az EFOP-3.1.6-16-2017-00034 azonosítószámú projekt keretében készült „Differenciált feladatbank” című módszertani segédanyag füzeteire, a szerkesztő kollégák ajánlásaira.

- Differenciált feladatbank – Auditív emlékezet
- Differenciált feladatbank – Auditív szerialitás
- Differenciált feladatbank – Auditív differenciálás, tagolás
- Differenciált feladatbank – Vizuális szerialitás
- Differenciált feladatbank – Vizuomotoros koordináció
- Differenciált feladatbank – Mozgás és beszédritmus
- Differenciált feladatbank – Auditív intermodalitás
- Differenciált feladatbank – Vizuális differenciálás, tagolás
- Differenciált feladatbank – Térí tájékozódás
- Differenciált feladatbank – Vizuális emlékezet
- Differenciált feladatbank – Vizuális intermodalitás
- Differenciált feladatbank – Kreativitás
- Differenciált feladatbank – Tanulási képességek

Elérhető: <http://www.gardonyimor.hu/?cat=881>

13.11. Szabadidős jellegű tevékenységrendszer

Jellemzők: A nem kötelező órák terhére szervezhető tevékenységrendszer.

Cél: A személyes döntésen alapuló, kötetlen időfelhasználás képességének fejlesztése.

Követelmény: Legyen képes a szabadidő eltöltésére választható tevékenységek közül, érdeklődésének, képességeinek figyelembevételével választani, a választott tevékenységben kitartóan részt venni.

Legyen képes a test és lélek épülése és regenerációja szempontjából arányos választásra.

Tartalom: A test mozgásos szükségleteit, a lélek /érzelmei, vágyak/ szükségleteit kielégítő tevékenységek. A tanult ismeretek tartalmának bővítésére, a mindennapi életben való praktikus alkalmazható ágának gyakorlására szolgáló tevékenységek.

Értékelés: A tevékenységek értékelése abban a megállapításban, vizsgálatban juthat kifejezésre, hogy a tanulók képesek-e, akarnak-e élni a felkínált szabadidő-eltöltés lehetőségeivel, képesek-e öntevékenyen gazdagítani tevékenységüket.

Hagyományosan szervezett (ingyenes) szakköreink eredményes munkája, magas kihasználtsága jelzi ezen tevékenységrendszer fontosságát, nevelőerejét és fejlesztő voltát.

Szakköreink:

- sportkörök (atlétika, labdarúgás, kézilabda)
- kézműves,
- számítástechnika,
- mozgásfejlesztés,

A tankönyvek és taneszközök kiválasztásánál a szülővel történt egyeztetés alapján a nevelőtestület az alábbi elveket alkalmazza:

- A tankönyv legyen vonzó, figyelemfelhívó, szép kivitelezésű és időtálló,
- A tankönyv tartalmában, információiban, ábravilágában, a feldolgozás mélységében igazodjék a fogyatékos tanuló szükségleteihez

- Az egyes tantárgyak könyvei egymásra épüljenek, a tankönyvekhez lehetőség szerint munkafüzet is tartozzon,
- Pedagógiai koncepciónknak leginkább az alaptankönyv, a magtankönyv felel meg, mert a tananyag magját tartalmazza, több évfolyamon is használható,
- Az alaptankönyvekhez tartozzon feladatlap vagy munkalap a megerősítés, a gyakorlás, a tanuló önálló munkáltatása, a tudás ellenőrzése végett,
- Azokat a tankönyveket rendeljük meg elsődlegesen, amelyek a tantárgyak tanterveihez illeszkednek és kézikönyveket is kínálnak,
- A tankönyvválasztásnál mérlegelni kell az árat is, hogy a teljes tankönyvcsomag és a földrajz, valamint a történelmi atlaszokat, és a feladatlapokat is meg tudjuk vásárolni az állam által biztosított ingyenes keretből.
- A tartós tankönyveket a könyvtárban kell megőrizni és nyilvántartásba venni.
- A tankönyvválasztást a nevelőtestület tanévenként felülvizsgálja és a tankönyvrendelést megelőzően döntést hoz,
- Az eszközbeszerzés a munkaközösségek javaslatának kikérésével történhet, azon alapelven, hogy elsősorban a kerettanterv alapján készült helyi tantervek szerinti új tartalommal induló évfolyamokra kell összpontosítani a beszerzési forrásokat,
- Fokozatosan biztosítani kell, hogy valamennyi nevelő rendelkezzen a helyi tantervek egy-egy példányából, de legalább az általa tanított tantárgyakéból,
- Könyvtári állományként az EFA által ajánlott könyveket beszerezzük, így hozzáférési lehetőséget teremtünk bárki számára olvasótermi használatra.

13.12. Autizmus spektrum zavarral élő tanulók fejlesztési programja

A tanterv tartalmában, szerkezetében alkalmazkodik az autizmussal élő tanulók fogyatékoságból eredő speciális szükségleteihez. Kidolgozásakor a szerzők a NAT követelményrendszere és a középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók számára kiadott kerettanterv mellett a SNI tanulók iskolai oktatásának tantervi irányelveire támaszkodtak:

https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/kozoktatas/kerettanterv/SNI_iranyelvek.docx

Intézményünk a sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról a Kormány 5/2020. (I. 31.) Korm. rendelete a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet módosításáról értelmében az

autizmus spektrum zavarral élő tanulók esetében a szakértői vélemények besorolása alapján az enyhe- ill. a közép súlyos értelmi fogyatékos tanulók pedagógiai programját illeszti be, élve mindazokkal az irányelvekkel, kiegészítésekkel és lehetőségekkel (pl. tananyag szűrése, óraszámok arányának megváltoztatása, speciális környezet megteremtése, értékelés módosítása), melyek a pervazív fejlődési zavarban szenvedő gyermekek számára segítséget nyújtanak.

A halmozottan sérült autizmus spektrum zavarral küzdő tanuló

Az autizmus spektrum zavarok gyakran társulnak egyéb problémákkal, amelyek az ellátási szükségletet, taníthatóságot és a gyermek jövőjére vonatkozó előjelzéseket jelentősen befolyásolják.

Ezek lehetnek:

- értelmi fogyatékoság (mint a leggyakoribb társuló fejlődési zavar),
- beszéd-, érzékszervi, mozgás- vagy egyéb fogyatékoság,
- viselkedésproblémák (főleg, ha azok súlyosak, pl. agresszió, önbántalmazás).

A fejlesztésnél szem előtt kell tartani, hogy a tanítás lehetséges módszertanát illetően a tanuló autizmusa az elsődlegesen meghatározó tényező. Általában a szükségletek egyéni kombinációjához kell a járulékos zavar speciális szempontjait és az autizmus-specifikus pedagógiai módszereket összehangolni.

Az autizmus spektrum zavarral küzdő tanulók pedagógiai szempontú jellemzése

Az autizmus spektrumzavarok (a szövegben az autizmus kifejezés mindig a teljes spektrumra utal) az idegrendszer igen korai, nagy valószínűséggel veleszületett ártalmának, illetve a genetikai, egyéb biológiai és környezeti tényezők együttes hatásának következményei. Az autizmus jelen tudásunk szerint pervazív, életen át tartó állapot.

A spektrumba tartozó összes állapotot, a szociális kommunikációt, valamint rugalmas gondolkodást és viselkedés-szervezést megalapozó kognitív készségek fejlődési eltérése jellemzi (autisztikus diád).

A klinikai kép rendkívül változatos az érintett populáción belül, az autizmus súlyossága, a diádon kívüli tünetek, az értelmi színvonal (bármilyen szintű értelmi érintettség mellett társulhat), egyéb képességek, erősségek, illetve fogyatékoságok, járulékos állapotok, (pl.

beszédfejlődés zavara, epilepszia, ADHD, étkezési és alvási zavarok, kihívó viselkedések) és a gyermek személyisége függvényében, és az egyénen belül az életkortól függően is változik.

Az autizmus spektrum zavarral küzdő tanulók – a tanítás, illetve a hagyományos tanítási módszerek és tervezés módosítása szempontjából – kiemelkedő jelentőségű tulajdonságai:

- A másik személy szándékának, érzéseinek, gondolatainak, szempontjainak (pl. az információátadás szándékának) meg nem értése, az önmagára vonatkoztatás hiánya.
- Aszociális megerősítés jutalomértékének hiánya, vagy az ezzel kapcsolatos öröm későbbi, direkt tanítás útján való kialakulása, illetve a belső motiváltság gyengesége – gyakran teljes – hiánya. Sokszor nagyon kevés vagy szokatlan dolog okoz számukra örömet.
- A beszéd korlátozott megértése, látszólag jó beszédprodukció mellett is, amelyet nehezítenek a beszéd érzelmi, társas viselkedési sajátosságai, mint pl. a hanghordozás.
- A beszéd vagy más kommunikációs eszköz spontán, funkcionális, rugalmas alkalmazásának eltérései.
- Egyenetlen képességprofil, pl. a szigetszerű ismeretek, képességek. Jelentős elmaradás az önellátás vagy a személyes memória terén.
- Hiányzó vagy korlátozott belátás, pl. saját tudásával, az ismeret forrásával, módjával, a szubjektív jelentőséggel kapcsolatban.
- A változásokkal, újdonsággal kapcsolatos ellenállás, szorongás.

Típusos erősségek, amelyekre építeni lehet:

- Egyénre szabott vizuális információ általában jól értelmezhető.
- Tanult rutinokhoz, szabályokhoz való alkalmazkodás.
- Jó mechanikus memória.
- Megfelelő környezetben, érdeklődésének megfelelő témáknál kiemelkedő koncentráció, kitartás.
- Egyes, nem szociális tartalmú tantárgyi területeken – pl. szó szerinti tanulás, nem szöveges számtan, földrajz, zene

Típusos nehézségek és kognitív problémák, amelyekkel számolni kell a tanulás támogatása során:

- Az érzékszervi ingerfeldolgozás zavarai, túlérzékenységre és/vagy fokozott ingerkeresésre utaló viselkedések (hallás, látás, fájdalom stb.).
- Figyelemzavar gyakorisága.
- Az utánzási képesség kialakulásának hiányosságai.
- Inger feldolgozási, vizuomotoros koordinációs problémák.
- Tér-idő értelmezés interiozációjának gyengesége, esetleg hiánya.
- Analízis (sorrendiség)-szintézis műveleteinek problémája.
- Ok-okozati összefüggések felismerésének problémája.
- A lényegkiemelés, problémamegoldó gondolkodás deficitje.
- Az általánosítás, a tanultak új helyzetben való alkalmazásának sérülése.
- Felidézési problémák (pl. speciális szociális tartalmaknál és személyes élményeknél).
- Ismert tananyagban váratlan nehézség felmerülése szociális elem bevezetésével vagy új körülmények közötti alkalmazás során.
- A feladat céljának nem értése, reális jövőre irányultság hiánya.
- A szimbolikus gondolkodás (pl. játék) fogyatékosága.
- A valóság téves értelmezése, felfogása.
- Realitás és fantázia összetévesztése.
- A szóbeli kérések, közlések félreértése, különösen a többértelmű, elvont kifejezések, többrészes utasítások esetén. Szó szerinti értelmezés.
- Képességek, ismeretek önálló, változatos alkalmazásának nehézsége ().
- Gyermekközösségben áldozattá, illetve bűnbakká válás, más esetekben szociálisan a helyzetnek nem megfelelő viszonyulás a kortársakhoz.
- Szabadidőben passzivitás, kudarcokból eredő viselkedésproblémák megjelenése.
- Félelmek, fóbiák, szorongás.

Az autizmus spektrumzavarral küzdő tanulók nevelésének-oktatásának alapelvei, az aktív tanulás támogatása

- Az autizmus-specifikus nevelés-oktatás alapja a tanuló egyéni szükségleteinek megértése, figyelembe vétele.
- Az autizmus spektrumán komprehenzív, fejlődési-viselkedés-oktatási és kognitív-viselkedéses megközelítést alkalmazó módszertanok egyénre szabott alkalmazása szükséges. A minden fejlődési területre kiterjedő komprehenzív megközelítés ötvözi a fejlődési és viselkedéses megközelítést. A fejlődési megközelítés a gyermek által már elért, vagy kialakulóban lévő, elérhető fejlődési szint egyéni felmérését követően

a következő fejlődési szintet célozza, míg a viselkedéses megközelítés a korszerű tanuláseméleten alapszik. A viselkedéses megközelítés alapja a viselkedés funkcionális analízise, mely a viselkedést pontosan leírja, részletesen elemzi, és feltárja annak okait, mozgatórugóit. E mellett a viselkedéses megközelítés viselkedéses tanítási technikák, eljárások alkalmazását is jelenti. Néhány példa a viselkedéses tanítási technikákra: láncolás, formázás, a viselkedések megerősítése, modellezés. A kognitív-viselkedéses megközelítésen alapuló módszerek adaptív gondolkodási és viselkedési stratégiákat tanítanak.

- A szokatlan viselkedések, tünetek enyhülhetnek vagy felerősödhetnek, a tanulási teljesítmények javulhatnak vagy romolhatnak attól függően, hogy az oktatási környezet egyénre szabott adaptálása milyen minőségben valósul meg.
- A tanuló sérülésspecifikus támogatása a rehabilitációs-rehabilitációs órákon és az iskolai élet minden színterén, valamennyi tanórai és tanórán kívüli helyzetben megvalósul, mivel a szociális interakciók, a kommunikáció értését és használatát kívánó helyzetek átszövik az iskolai életet.
- Az autizmus spektrumzavarral küzdő tanulót fogadó köznevelési intézmény valamennyi közösségét (munkatársak, szülői közösség, kortárs közösség) informálni kell az autizmussal kapcsolatos alaptényekről és a támogatás alapvető stratégiáiról.
- Az iskolai élet minden területére ki kell terjeszteni a támogatás alapvető stratégiáit, módszereit (pl. egyénre szabott motivációs rendszer, strukturált környezet, vizuális környezeti támpontok, zavaró környezeti ingerekkel szembeni védelem, a beszédet kiegészítő vagy helyettesítő augmentatív-alternatív kommunikációs eszközök, pl. írott, képes vagy tárgyi szimbólumok).
- Az egyéni fejlesztési terv megvalósítása érdekében a tanuló nevelésében-oktatásában részt vevő valamennyi szakembernek tájékozottnak kell lennie annak tartalmáról. Az egyéni fejlesztési terv megvalósulását az autizmus spektrum pedagógiája szakirányt végzett gyógypedagógus koordinálja a tanuló és a szülők folyamatos bevonásával.
- A családdal való folyamatos együttműködés a sikeresség egyik alapfeltétele. Célja a család terheinek csökkentése, a kölcsönös információnyújtás, a módszerek otthoni és intézményi alkalmazása közötti folyamatosság biztosítása, a tanultak általánosításának elősegítése.
- Törekedni kell arra, hogy a tanuló pozitív tapasztalatokat szerezzen a közösségben való részvételről. Ennek érdekében alapelv a tanuló teljesítményének, erőfeszítésének értékelése, a rendszeres pozitív visszajelzések biztosítása.

- A nem vagy alig beszélő tanulók esetében biztosítani kell az egyénre szabott augmentatív-alternatív kommunikációs rendszer használatát. Az AAK alternatív kifejezés arra utal, hogy a hangzó beszéddel nem kommunikáló és/vagy kommunikációjában súlyosan akadályozott személy számára a hagyományos kifejezési módok (beszéd, írás) helyett más megoldásokat kell keresni, ami az egyszerű reflexektől a nyelvi szintű alkalmazásig terjedhet. Az augmentatív kommunikáció az érthető beszéd hiánya következtében súlyosan károsodott kommunikációs funkció átmeneti vagy tartós pótlására szolgáló kommunikációs rendszerek csoportja. Lényege, hogy a beszéd helyett a sajátos nevelési igényű tanuló nonverbális úton fejezi ki magát, felhasználva mindazt a lehetőséget, amelyet a hangjelzések, gesztusok, manuális rendszerek és/vagy a betűket, rajzokat, jelképeket, fotókat, tárgyakat stb. tartalmazó kommunikációs eszközök, valamint hangadó gépek (kommunikátorok) biztosítanak. Minden augmentatív kommunikációs rendszer több, egyénre szabott, térben és időben eltérő használhatóságú kommunikációs eszközből áll, amelyek tartalmazzák a kommunikációs hatékonyságot növelő valamennyi üzenethordozót, segédeszközt, stratégiát és technikát. Az augmentatív kommunikáció hatékony használata megteremti a társadalmi integrációt, az önkifejezést, az intellektuális, érzelmi és szociális fejlődés lehetőségeit.
- A legáltalánosabb távlati cél az egyéni képességek, fejlettség szintjén elérhető legjobb felnőttkori életminőség, a szociális adaptáció és önállóság feltételeinek megteremtése: ennek alapja a szociális-kommunikációs nehézségek, a viselkedésszervezés és a gondolkodás sérülésének speciális módszerekkel történő kompenzálása és a meglévő készségek fejlesztése.
- A tananyag kiválasztásának legfontosabb szempontja a tanultak egész életen át történő megfelelő alkalmazhatósága, különös tekintettel a következő területekre: önkiszolgálás és önellátás, spontán kommunikáció, tanulás, munkavégzés, szabadidő, társas kapcsolatok, közösségi élet, felnőttkorban funkcionális tantárgyi készségek (pl. pénzhasználat valódi élethelyzetben, menetrend elolvasása és értelmezése, az írás kommunikációs célú használata).
- A tanuló túlterheltségének elkerülése érdekében az információkat szűrni kell, mert a tipikusan fejlődő gyermek által spontán, ösztönösen elsajátított nagy mennyiségű információ és készség az autizmus spektrumzavarral küzdő gyermek számára nehéz tananyagot jelent.

- A hiányzó készségeket pótló, helyettesítő kompenzációs-habilitációs kezelés a fejlődési elmaradás, a másodlagos (pl. viselkedés-) problémák leküzdése érdekében. A fogyatékos készségek kompenzálása különös jelentőségű a tanulási, szociális és munkahelyzetekbe való beilleszkedés és viselkedés elsajátításához.
- Az iskolai és a mindennapi gyakorlati életre felkészítő tananyag speciális módszerek segítségével történő elsajátítása szükséges.
- A jellegzetes gondolkodási nehézségek, rugalmatlanság miatt – a továbblépés előtt – külön kiemelt fejlesztési feladat az elsajátított ismeretek alkalmazásának, általánosításának tanítása, az ismeretek folyamatos használata a fenntartás biztosítására, valamint a változatos problémamegoldási módszerek tanítása.
- A fejlesztési célokat a fenti szempontok alapján fontossági sorrendben kell értelmezni, és e szerint kell az egyéni fejlesztési tervekbe illeszteni.
- A tanulók fejlesztési céljai hierarchikus rendben helyezkednek el abból a szempontból, hogy mennyire szükségesek a gyermek szociális alkalmazkodása és önszabályozása kialakításához (az egyéni fejlettségének szintjén). A típusos egyenetlen fejlődés azt jelenti, hogy a hiányzó vagy elmaradó készségek spontán fejlődésére nem építhetünk: minden egyes hiányzó részfunkció, illetve korábbi fejlődési szakaszból hiányzó alapozó funkció fejlesztését be kell illeszteni ebbe a hierarchiába. Pl. a veszélyeztető viselkedések kezelése más, elfogadható viselkedések kialakításával a célok hierarchikus rendjében így alakul:
 - a) az ön- (esetleg köz-)veszélyes viselkedések kezelése,
 - b) a családi életet akadályozó viselkedések kezelése,
 - c) a taníthatóság és a csoportba való beilleszkedés kialakítása,
 - d) az iskolán kívüli környezethez való adaptív viselkedés kialakítása.

Speciális módszerek az autizmus spektrumzavarral küzdő tanulók fejlesztésében

- A nevelés, fejlesztés tervezése a mért szociális alkalmazkodás, fejlettségi kor, illetve a mért intelligenciaszint és a kommunikációs színvonal alapján történik, az egyenetlen képességprofil, valamint a tanulási képességek miatt egyénhez igazodó módon, a fejlődés erre alkalmas eszközzel való folyamatos követésével.
- A fejlesztésben, tanításban, a viselkedésproblémák megelőzésében és kezelésében alapvető a viselkedéses megközelítés és a kognitív viselkedésterápia módszereinek autizmusra adaptált alkalmazása. Iskoláskorban a többségi és a speciális oktatásban egyaránt hatékonyak a különböző viselkedéses stratégiák, mint pl. a láncolás, a

modellnyújtás, a feladatanalízis módszere, a problémamegoldó stratégiák tanítása, promptolás, azaz megfelelő szintű segítő kulcsinger alkalmazása, szociális történetek, kortárs segítői programok és a videoalapú beavatkozási stratégiák.

- Szükség van az egyéni motivációs és jutalmazási rendszer kialakítására.
- A strukturált környezet alkalmazása bejósolhatóbbá, kiszámíthatóbbá, érthetőbbé és ezzel érzelmileg biztonságosabbá teszi a környező világot. A struktúra és a vizuális környezeti támpontok (pl. napirendek, vizuális időjelzők, folyamatokat megjelenítő vizuális algoritmusok) elősegítik az autizmussal élő gyermekek, tanulók autonómiáját és önállóságát, csökkentik a tanulók függőségét más személyektől, valamint lehetővé teszik a tevékenységrepertoár bővülését, a rugalmasabb alkalmazkodást, csökkentik a változásokkal szembeni ellenállást és szorongást.
- A szociális sérüléssel összefüggő tanítási nehézség miatt keresni kell az információ átadására a gyermek megértési szintjének megfelelő és szociális vonatkozásoktól leginkább független módszereket és médiumokat (pl. írott instrukciók, folyamatábra, számítógépes oktatás stb.).
- A tanítási helyzetek szociális vonatkozásainak elfogadása, illetve megértése fontos tanítási cél (pl. a csoportos, illetve „frontális” tanítási helyzetben való tanulás).

A tanulási környezet szervezési feltételei

A szükséges pedagóguslétszám függ a csoportlétszámtól, a csoporttagok közti hasonló szükségletektől, az egyéni fejlesztési szükséglettől és a viselkedésproblémák súlyosságától, gyakoriságától. A szükséges egyéni fejlesztés, a szakszerű integráció, illetve a súlyosan érintett tanulók minőségi ellátása csak megfelelő létszámú és képzettségű szakember jelenlétében biztosítható. Törekedni kell a csoport homogenitására. Az egyéni fejlődési eltérések az általános értelmi, önállósági, beszédképességi szint, illetve a viselkedésproblémák jellege szerint további csoportbontást tehetnek szükségessé.

A tanulási környezet társas feltételei

A tanulási környezet meghatározó eleme a pedagógusok kommunikációjának stílusa és tartalma:

- Az autizmussal élő tanulók gyakran szó szerint értik a beszédet, ezért fontos, hogy a pedagógus pontosan és konkrétan fogalmazza meg közlendőit.
- Kerülni kell a kétértelmű, szarkasztikus, ironikus megfogalmazásokat.

- A szokásosnál több időt szükséges hagyni a hallottak feldolgozására, mert az autizmus esetében a verbális információ feldolgozása gyakran lassabb a szokásosnál.
- Fontos, hogy az autizmus spektrumzavarral küzdő tanulók előzetes tájékoztatást kapjanak, ha változás következik be az órák sorrendjében, helyszínében, a tanár személyében, a tanulókkal szemben támasztott követelményekben, mert ez jelentősen csökkentheti a változások okozta stresszt, és elősegíti az alkalmazkodást és elfogadást.
- Fontos, hogy a pedagógus hangsúlyozza: természetesnek tekinti a gyermekek közötti eltéréseket viselkedésben, teljesítményben, és rámutasson az autizmussal élő tanulók erősségeire, pozitív tulajdonságaira.
- Az autizmussal élő tanulók szociális naivitásuk, szokatlan társas viselkedésük miatt fokozottan kitettek az iskolai bántalmazásnak. A bántalmazás megelőzésére különösen nagy figyelmet kell fordítani.

A tanulás kompetenciái

Az autizmus spektrumzavarral küzdő tanulók esetében minden esetben egyénileg azonosítjuk a hatékony és önálló tanuláshoz szükséges feltételek meglétét, majd a felmérés alapján egyéni fejlesztési célokat tűzünk ki. A szükséges feltételek közül a sérülés természete miatt általában számolni kell a gyenge vagy sérült motivációval, az énkép, önismeret hiányával, töredékességével. A tanulás tanítása során alapvető fontosságú arra alapozni, hogy a tanuló mely ismeretek, tudások, képességek birtokában van, illetve milyen kialakulóban lévő készségekre építhetünk. Az önállóság elősegítésének egyik fontos módszertani eszköze az élő nyelv és a szociális közvetítés helyettesítése, kiegészítése egyénre szabott vizuális környezeti támpontokkal. Az informatikai eszközök egyénre szabott alkalmazása ugyancsak elősegíti a fejlődést. Intézményünkben tanulóink használhatják a DATA alkalmazást.

A Nat által meghatározott ismeretek e területen is az egyéni képességektől függően sajátíthatók el. A munkavállaláshoz szükséges képességek fejlesztése prioritást kap az érintett tanulók iskolai nevelése-oktatása során. Az autizmussal élő tanulók között lehetnek olyan, az autizmus mellett értelmi fogyatékossgal is küzdő gyermekek, akik nem vagy kortársaiknál jóval később sajátítják el az írást, olvasást, számolást, ill. az IKT-eszközök használatát. Az értelmi és nyelvi képességektől függetlenül hiányozhatnak a hatékony és önálló tanulás egyes feltételei: a tartós, irányítható figyelem, a motiváció, a tanulás céljának, jelentőségének megértése. Hiányozhatnak a csoportos helyzetben való tanulás kognitív és viselkedéses feltételei, ezért szükség lehet az új ismeretek egyéni helyzetben való tanítására.

A tanulás iránti pozitív attitűd gyakran csak a saját érdeklődési kör esetében jelenik meg, egyébként számolnunk kell az újdonságokkal szembeni ellenállásra.

Az autizmus spektrum zavarral küzdő tanulók speciális fejlesztésének elvei, céljai, feladatai és módszerei

Az autizmus spektrum zavarral küzdő tanulók fejlesztésének általános céljai, feladatai. A kommunikáció.

A fejlesztés fő célterülete a kommunikáció, mint a kapcsolatteremtés és fenntartás, valamint az információcsere eszköze. Az alapvető probléma nem a beszéd hiánya vagy fejlődési zavara, hanem a kommunikációs szándék, illetve a kommunikációs funkciók megértésének sérülése. Minden autisztikus gyermeknél – függetlenül verbális képességeik színvonalától – elsődleges cél az egyén képességszintjének megfelelő kommunikatív kompetencia megteremtése. A cél eléréséhez szükség lehet augmentatív alternatív kommunikációs eszközrendszerek alkalmazására. A kommunikációs képességek sérülését és a kompenzáció lehetőségét egyénenként szükséges felmérni, a fejlődési zavar spektrum jellege, az egyéni képességek és tünetek nagyfokú változatossága miatt.

Személyes és társas kapcsolati kompetenciák

A személyes és társas kompetenciák explicit tanítása az autizmusspecifikus fejlesztés kulcsterülete. A sikerélményeket biztosító, a tanuló érdeklődését és motivációját fenntartó oktatási környezet kialakítása kulcsszerepet játszik a reális önértékelés és pozitív énkép kialakításában.

Hangsúlyos szerepet kap a saját személyiség, a külső és belső tulajdonságok megismertetése, a saját viselkedés kontrolljának, a kooperációnak, a szociális normáknak a direkt tanítása, mivel azok intuitív megértésére, spontán elsajátítására korlátozottan számíthatunk. Elsődleges az érzelmi biztonság megteremtése, a pozitív, reális énkép és önértékelés támogatása, a fejlődési zavarral gyakran együtt járó szorongás megelőzése, oldása.

A helyes étkezési, alvási, önápolási szokások, a rendszeres mozgás iránti igény kialakítása szintén prioritást kap az egyéni fejlesztési tervben.

A saját testtel, és emberi kapcsolatokkal összefüggő ismeretek, viselkedési normák direkt tanítása ugyancsak prioritást kell hogy élvezzen, mivel a szociális megértés sérülése e területet speciálisan nehezíti.

Előtérbe kerül az önismeret és a közvetlen szociális környezet megismerése, a társas viselkedés szabályainak direkt tanítása, ismerete, betartása. A történelmi időszemléletet, képzelőerőt, valamint az elvont, szociális jelentést hordozó fogalmak megértését kívánó tartalmak elsajátítása általában nehézséget jelent.

A szociális és állampolgári kompetencia körébe tartozó ismeretek, képességek és attitűdök teljes körű elsajátítása mélyebb szociális megértést feltételez. Mivel az autizmus spektrumzavarok lényegi jellemzője a szociális megértés sérülése, az érintett tanulók esetében elsősorban a tények, ismeretek, együttélési szabályok elsajátítása kap prioritást.

Munkavállalói, és munkaviselkedés kompetenciák

Az autizmusban azonosított kognitív sérülések jellege miatt (végrehajtó működések zavara, naiv tudatelméleti sérülés) e kompetencia fejlesztésekor általában sokféle képesség, készség célzott, egyénre szabott, intenzív fejlesztésére van szükség. A szükséges képességek többsége (pl. tervezés, szervezés, irányítás, hatékony kommunikáció, csapatmunka, kreativitás) az autizmussal élő tanulók esetében sérült, illetve hiányozhat. A képességek terén a típusos nehézségek mellett szintén nagy egyéni különbségek mutatkoznak az autizmus spektrumán. A felnőttkori munkavállalásra való felkészítés, az egyén erősségeihez illeszkedő foglalkozások körének meghatározása prioritást kap.

- A legáltalánosabb távlati cél az egyéni képességek, fejlettség szintjén elérhető legjobb felnőttkori szociális adaptáció és önállóság feltételeinek megteremtése: ennek alapja a szociális, kommunikációs és gondolkodási készségek hiányának speciális módszerekkel történő kompenzálása és a meglévő készségek fejlesztése.
- Az iskolai és a mindennapi gyakorlati életre felkészítő tananyag speciális módszerek segítségével történő elsajátítása.
- A jellegzetes gondolkodási nehézségek, rugalmatlanság miatt – a továbblépés előtt – külön kiemelt fejlesztési feladat az elsajátított ismeretek alkalmazásának, általánosításának tanítása, az ismeretek folyamatos használata a fenntartás biztosítására, valamint a változatos, probléma-megoldási módszerek tanítása.
- A tananyag kiválasztásának legfontosabb szempontja a tanított képesség egész életen át megfelelő alkalmazhatósága. A tanuló túlterheltségének elkerülése érdekében a felesleges információkat szűrni kell, mert a tipikusan fejlődő gyermek által spontán, ösztönösen

elsajátított nagy mennyiségű információ és készség az autizmus spektrum zavarral küzdő gyermek számára nehéz tananyagot jelent.

A fejlesztési célokat a fenti szempontok alapján fontossági sorrendben kell értelmezni, és e szerint kell az egyéni fejlesztési tervekbe iktatni. A tanulók fejlesztési céljai hierarchikus rendben helyezkednek el abból a szempontból, hogy mennyire szükségesek a gyermek szociális alkalmazkodása és önszabályozása kialakításához (az egyéni fejlettségének szintjén). A típusos egyenetlen fejlődés azt jelenti, hogy a hiányzó vagy elmaradó készségek spontán fejlődésére nem építhetünk: minden egyes hiányzó részfunkció, illetve korábbi fejlődési szakaszból hiányzó alapozó funkció fejlesztését be kell illesztenünk ebbe a hierarchiába. Pl. a veszélyeztető viselkedések kezelése, más, elfogadható viselkedések kialakításával, viselkedésterápiával a célok hierarchikus rendjében így alakul:

- az ön-(esetleg köz-)veszélyes viselkedések kezelése,
- a családi életet akadályozó viselkedések kezelése,
- a taníthatóság és a csoportba való beilleszkedés kialakítása,
- az iskolán kívüli környezethez való adaptív viselkedés kialakítása.

Speciális módszerek az autizmus spektrum zavarral küzdő tanulók fejlesztésében:

- A nevelés, fejlesztés tervezése a mért szociális alkalmazkodás, fejlettségi kor, illetve a mért intelligencia szintje és a kommunikációs színvonal alapján történik, az egyenetlen képességprofil, valamint tanulási képességek miatt egyénhez igazodó módon, a fejlődés erre alkalmas eszközzel (pl. fejlődési kérdőív) való folyamatos követésével.
- Protetikus környezet és eszköztár kialakítása (strukturált környezet biztosítása az időbeli és téri tájékozódás segítéséhez, vizuális információhordozók és augmentatív kommunikációt segítő eszközrendszer kialakítása).
- Speciális, egyéni motivációs és jutalmazási rendszer kialakítása.
- Vizuálisan segített kommunikációs rendszer, a speciális környezetben belül és személyek között: beleértve a gyermek felé irányuló minden kommunikációt.
- A társas megértési nehézségek miatt keresni kell az információ átadására a gyermek megértési szintjének megfelelő és szociális vonatkozásoktól leginkább független módszereket és médiumokat (pl. írott utasítás, folyamatábra, számítógépes oktatás stb.). Ugyanakkor a tanítási helyzetek szociális vonatkozásainak elfogadása, illetve megértése fontos tanítási cél (pl. a csoportos, ill. frontális helyzetben való tanulás, amennyiben az adott tanuló képességei ezt lehetővé teszik)

- A fejlesztésben, tanításban és a viselkedésproblémák kezelésében alapvető a kognitív és vagy viselkedésterápiás módszerek alkalmazása.

A speciális fejlesztés szervezési feltételei:

A fejlesztés formái: speciális csoportban: egyéni és kiscsoportos formában.

Speciális csoportosajátosságok

A szükséges pedagógus létszám függ a csoportlétszámtól, a csoporttagok közti hasonló szükségletektől, az egyéni fejlesztési szükséglettől és a viselkedésproblémák súlyosságától, gyakoriságától. A szükséges egyéni fejlesztés csak megfelelő létszámú és képzettségű szakember jelenlétében biztosítható.

Rehabilitációs órakeret felhasználása:

„A” változat:

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
tér-, idő szervezés	7	7	7	3	3	3	3	3
társas viselkedés fejlesztése	4	4	4	4	4	4	4	4
kiscsoportos szociális kommunikációs fejlesztés	3	3	3	4	4	4	4	4
összesen	14	14	14	11	11	11	11	11

„B” változat:

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
tér-, idő szervezés	7	7	7	5	5	5	5	5
társas viselkedés fejlesztése	4	4	4	3	3	3	2	2
kiscsoportos szociális kommunikációs fejlesztés	3	3	3	3	3	3	3	3
összesen	14	14	14	11	11	11	11	11

Rehabilitációs tevékenységünk tervezésénél szakmai segédletként javasoljuk az EFOP-3.1.6-16-2017-00034 azonosítószámú projekt keretében készült „Tevékenységek gyűjteménye” és a „Sérülésspecifikus módszerek” című módszertani füzeteket, melyek hasznos tanácsokkal szolgálhatnak a területen dolgozó kollégáknak és szülőknek is egyaránt.

- Figyelem fejlesztésével kapcsolatos tevékenységek gyűjteménye
- Auditív észlelés, figyelem és differenciálás fejlesztése a súlyosan halmozottan fogyatékos gyermekeknél
- Tevékenységek gyűjteménye – Nagymozgások
- Tevékenységek gyűjteménye – Tájékozódás, információ feldolgozása
- Tevékenységek gyűjteménye – Differenciált feladatok hallássérülteknek
- Tevékenységek gyűjteménye – A finommotorika fejlesztése
- Tevékenységek gyűjteménye – Saját készítésű eszközök a súlyosan, halmozottan sérült gyermekek otthoni fejlesztéséhez, szintentartásához
- Tevékenységek gyűjteménye – A kognitív funkciók fejlesztése

- Súlyos, halmozottan sérült gyermekek szociális kapcsolatainak fejlesztése
- Sérülés specifikus módszerek a fejlesztés szolgálatában – Súlyosan – halmozottan sérült személyek kommunikációja
- Sérülés specifikus módszerek a fejlesztés szolgálatában – A hallás
- Sérülés specifikus módszerek a fejlesztés szolgálatában – A mozgás
- Sérülés specifikus módszerek a fejlesztés szolgálatában – Súlyosan-halmozottan sérültek fejlesztési lehetőségei
- Sérülés specifikus módszerek a látás fejlesztéséhez

Elérhető: <http://www.gardonyimor.hu/?cat=881>

Mérés és értékelés

A mérés és értékelés formái, a magasabb évfolyamba lépés feltételei

A mérés, értékelés és minősítés alapfunkciója az autizmussal élő tanulóknál eltér attól, amely az oktatásban megszokott.

A mérések elsősorban diagnosztikus jellegűek. Tájékoztatnak a gyermek állapotáról, mérik a fejlesztés eredményességét, meghatározzák annak további irányát.

Az értékelés és minősítés a tananyagban való előrehaladásról szolgál tájékoztatásul, elsősorban a szülők számára. A tanulók önképük és önismeretük fejlesztése érdekében szembesíthetők elért konkrét eredményeikkel. Ez különösen akkor hasznos, ha nincsenek tudatában annak, hogy milyen készségeik és ismereteik vannak. Ugyanakkor a gyermekek elért teljesítménye ritkán tudatos törekvés eredménye, megjelenésük sokszor a természetes érésnek, a jól szervezett környezetnek, tudatosan és lépésről lépésre megtervezett pedagógiai beavatkozásnak, a jól működő motivációs bázisnak köszönhető.

Sérülés-specifikus probléma, hogy az értékelés-minősítés közösségi megegyezésen alapuló, elvont szociális elvárásokat tartalmazó formája számukra nem motiváló és információértékű.

A konkrét, azonnali és folyamatos visszajelzés viszont jól érthető, informatív, ezért az egyéni képességeknek megfelelő szintű értékelési rendszer hatékony az önértékelés, önkontroll kialakításában. A visszajelzés lehetőleg pozitív tartalmú legyen, fogalmazódjon meg a tanuló számára érthető módon, hogy miként lehetne sikeresebb.

Az értékelésnél minden esetben az a legfontosabb szempont, hogy a gyermek önállóbbá vált-e, és hogy milyen mértékben képes ismereteit alkalmazni.

Ennek mérésére az informális pedagógiai felmérések különböző típusai szolgálnak (pl. Fejlődési Kérdőív, megfigyelés).

Az „A” és a „B” változatban szöveges értékelést kell készíteni a tanulók teljesítményének minősítésére, félévkor és a tanév végén, mind a 8 évfolyamon. Az 1. évfolyamon az „A” és „B” változat tartalma ugyanaz, és az itt nyújtott teljesítmény alapján dönthető el, hogy a gyermek melyik változat szerint halad tovább. Ezt a tanulócsoportok heterogenitása, az egyenetlen képességprofil, a sajátos oktatási tartalom és az egyéni fejlesztési program teszi szükségessé.

A minősítés lehetséges fokozatai az első hat évfolyamon:

Sokat fejlődött

Fejlődött

Részterületen fejlődött

Változatlan

Hanyatlott

A fokozatok a legutolsó minősítéshez viszonyított állapotot, valamint a tantárgyi tantervekben meghatározott tartalmak elsajátításának mértékét tükrözik.

A szöveges értékelés mellett a 7. évfolyamtól kezdődően megjelenik a törvény által előírt érdemjeggyel történő minősítés is a következő módon:

Jeles az, aki sokat fejlődött, a minimális teljesítményeknél sokkal többet teljesített.

Jó az, aki fejlődött, a minimális teljesítményeknél többet teljesített.

Közepes az, aki részterületen fejlődött, a minimális teljesítmények teljesítésével.

Elégészes az, aki nem fejlődött, de a minimális teljesítményeket teljesítette.

Elégtelen az, aki nem fejlődött, vagy hanyatlott, a minimális teljesítményeket nem teljesítette.

A tanuló az iskola magasabb évfolyamába akkor léphet, ha az adott évfolyamra előírt minimális teljesítményeket elérte. Önállónak tekintendő a gyermek teljesítménye akkor is, ha valamely vizuális segédeszköz alkalmazásával éri azt el. A bizonyítványban megfelelő szöveges értékelés mellett minden esetben a gyermek adott félévi előmenetelét tartalmazó részletes pedagógiai jellemzésben kell összefoglalni a fejlesztés tartalmát és eredményeit.

A magatartás és szorgalom értékelésének formája, minimális teljesítményei

Az autizmussal élő tanulók számára az iskolai normák, elvárások felismerése és alkalmazása – sérülésükből fakadóan – akadályozott. A magatartás és a szorgalom értékelésének törvénybeli kötelezettsége csak sajátos tartalommal valósulhat meg.

A magatartás és szorgalom félévi illetve év végi minősítése szövegesen történik, a 6. évfolyamtól a törvény által előírt formában.

Magatartás alatt értjük a gyermek adaptív viselkedésének, környezetéhez való alkalmazkodó képességének szintjét, önkontrolljának mértékét.

Kiváló az, aki a megadott, tanult viselkedési szabályokat betartja.

Jó az, aki a megadott viselkedési szabályokat felnőtt segítségével képes betartani.

Változó az, aki alkalmanként egyénre szabott segítséggel sem tartja be a tanult viselkedési szabályokat, ilyenkor inadaptív viselkedést mutat (pl. hipermotilitás, passzivitás, sztereotip viselkedés, esetleg agresszió, autogresszió).

Gyenge az, aki gyakran autoagresszív, agresszív, vagy egyéb súlyos kihívó viselkedést-mutat (pl. szökés). Önmagát, környezetét súlyosan veszélyezteti.

Szorgalom fogalmával jellemezzük, minősítjük a gyermek motiválhatóságát, aktivitásának, aktivizálhatóságának mértékét.

Kiváló az, aki bizonyos tanult aktivitásokat önként, külső motiváció nélkül is elvégez, teljesítménye egyenletes.

Jó az, aki biztos motivációs bázissal rendelkezik, teljesítménye egyenletes.

Változó az, aki csak bizonyos körülmények között aktivizálható.

Hanyag az, aki nem aktív, nem motivált, csak teljes irányítással képes elvégezni aktivitásait.

Mivel az autizmusban éppen azok a készségek, képességek sérülnek, amelyeket a magatartás és szorgalom értékelése és minősítése során figyelembe kell venni, ezért 6. évfolyamig autizmus diagnózis esetén a tanulók felmentést kapnak a minősítés alól.

14. UTAZÓSZAKEMBER – HÁLÓZAT

Az utazó tanári hálózat célja: az integrált nevelés közvetlen és közvetett megsegítése a szolgáltatást igénylő, sajátos nevelési igényű tanulókat nevelő közoktatási intézmények számára.

Az utazó tanári hálózatban a gyógypedagógusok az integráltan oktatott, nevelt sajátos nevelési igényű gyermekek tanórai munkájának eredményességét támogató szolgáltatásokat nyújtanak, egyben az oktatási program gondozói és mentorai is.

Intézményünk a 2016-17-es tanévtől a

Székesfehérvár Megyei Központi Tankerület Móri járási integráló intézményeiben látja el az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs és rehabilitációs tevékenységet.

1. Az utazó tanári hálózat személyi feltételei

- a tanuló fogyatékoságának típusához igazodó szakképesítéssel rendelkező gyógypedagógusok

2. A gyógypedagógiai szolgáltatás formái

- egyéni rehabilitációs – rehabilitációs foglalkozás,
- mikrocsoportos rehabilitációs – rehabilitációs foglalkozás
- tanácsadás
- konzultáció
- szupervízió

A sajátos nevelési igényű gyermeknek, tanulónak joga, hogy különleges gondozás keretében állapotának megfelelő pedagógiai, gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai ellátásban részesüljön attól kezdődően, hogy igényjogosultságát megállapították. A különleges gondozást a megyei szakértői bizottságok szakértői véleményében foglaltak szerint az óvodai nevelés, az iskolai nevelés és oktatás, a fejlesztő felkészítés keretében kell biztosítani.

Az utazó gyógypedagógiai tevékenység során arra törekszünk, hogy valamennyi tanuló részvételét biztosítsuk a tanulási folyamatban. Egyfelől azzal, hogy megalapozzuk a tanulást a kognitív képességek fejlesztésével, másfelől azzal, hogy támogatjuk a fogadó pedagógusokat abban, hogy a rehabilitáció - rehabilitáció a tanórába építetten valósuljon meg, hangsúlyozottabbá válják az egyéni különbségek figyelembe vétele, az individualizált oktatás. A pedagógiai haszon az érintett tanulók intenzívebb képességfejlődése, a tanulási

kudarok csökkenése, és nem utolsó sorban a pedagógusok módszertani kultúrájának bővülése.

3. Az utazó gyógypedagógus tevékenységek köre és kompetenciája

A gyógypedagógus a sajátos nevelési igényű, különtámogatást igénylő gyermekek szükségleteinek kielégítésére képesített szakember. Utazó gyógypedagógiai tanárként az integráltan nevelt gyermekek oktatási-nevelési folyamatát segíti.

- Felveszi a kapcsolatot az intézmény vezetőjével, az SNI koordinátorral, a fogadó pedagógusokkal. Az igények alapján közösen meghatározzák a segítő szerepkör alapjait.
- Megismeri a gyermek diagnózisát, a gyermeket, tanulmányi és egyéb körülményeiről tájékozódik.
- Segít a szakvélemény értelmezésében, fejlesztő feladatok meghatározásában.
- A fogadó pedagógus információi, a szakvélemény és a gyermek képességeinek, készségeinek felmérése alapján egyéni fejlesztési tervet készít, melynek egy példányát a fogadó pedagógusnak adja át a fejlesztési célok, feladatok oktatási, nevelési folyamatba való beépítése céljából (természetesen az integráló pedagógus munkájának, törekvéseinek maximális elismerése mellett, csak ajánlásként).
- Tervét rövid távra készíti (max. 3-6 hónap) a probléma függvényében.
- Az egyéni fejlesztési terv alapján egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs foglalkozásokat vezet.
- A fogadó pedagógus hozzájárulásával hospitál a tanórákon, hogy a sajátos nevelési igényű gyermeket tanórai környezetben is megfigyelhesse, segíthesse. Megfigyeli a gyermek szabadidős tevékenységét is.
- Fejlesztő feladatsorok elkészítésével segítséget nyújt az osztályban tanító pedagógusnak a differenciáláshoz. Javaslatot tesz a differenciált foglalkoztatás formáira.
- Segítséget ad az oktatási és terápiás eszköztár, médiatár, játéktár, vonatkozó szakirodalom megismertetésében. (Az EGYMI saját eszköztárával, szakirodalmi gyűjteményével készséggel áll az integráló pedagógusok rendelkezésére).
- Igény szerint konzultál a szülővel, tanácsot ad a gyermek otthoni segítésére, nevelésére vonatkozóan.
- Tevékenységét fejlesztési naplóba adminisztrálja, melyet havonta szignáltat a fogadó intézmény vezetőjével.
- Rendszeresen konzultál az integráló pedagógusokkal, SNI koordinátorokkal a felmerülő feladatokról, problémákról, egyeztet a feléje irányuló elvárásokkal kapcsolatban.

Az utazó gyógypedagógus feladatkörét, kötelességeit, jogait a Munkaköri leírás részletesen szabályozza.

Mellékletek

1. A pedagógiai program érvényessége, bevezetése, nyilvánossága

A pedagógiai programot a tantestület fogadja el, a főigazgató jóváhagyásával válik érvényessé.

Az elfogadásnál ügyelni kell az intézményben működő belső önkormányzatok jogérvényesítésére. Iskolánkban szülői szervezet, intézményi tanács, diákönkormányzat működik.

A pedagógiai program felülvizsgálatát kezdeményezheti jogszabály vagy az elfogadásban, jogérvényesítésben résztvevő iskolai fórum bármelyike (tantestület, SZK, Diákönkormányzat). A PP korlátlan ideig érvényes, felülvizsgálatát a helyi tapasztalatok alapján, de legalább ötévente meg kell valósítani.

A pedagógiai program nyilvános.

Jóváhagyás után hozzáférési lehetőséget biztosítunk az oktatás szereplői és közvetlen partnerei részére a program könyvtári elhelyezésével, egy példányt az intézményi dokumentumok közt őrzünk, egy példány elkérhető az főigazgatói irodából. Honlapunkon is megtekinthető: <http://www.gardonyimor.hu/>

**Móri Gárdonyi Géza, Óvoda,
Általános Iskola, Szakiskola,
Készségfejlesztő Iskola, Fejlesztő
Nevelés-Oktatást Végző Iskola,
Egységes Gyógypedagógiai
Módszertani Intézmény**

Szakiskolai Szakmai Program

2024.08.30.

Bevezetés

A 9E (előkészítő) évfolyamon az általános műveltséget megalapozó, megszilárdító nevelés-oktatás, továbbá elméleti és gyakorlati ismeretek átadását szolgáló pályaorientáció, szakmai alapozó ismeretek és szakmai alapozó ismeretek oktatása folyik. Ennek az általános műveltséget megszilárdító szakasznak a célja elsősorban az ismeretek megerősítése, szintetizálása, a tudáselemek rendszerbe illesztése, alkalmazása, pályaorientáció, az önálló életvezetési technikák tudatos gyakorlása.

A felvételhez a Pedagógiai Szakszolgálat Szakértői Bizottságának javaslata szükséges.

Az intézményünkben oktatható részsakképesítések:

Szakmacsoport

20. Mezőgazdaság

31 621 02 Aranykalászos gazda

21 622 01 Kerti munkás

21 621 02 Mezőgazdasági munkás

21 622 02 Parkgondozó

18. Vendéglátás-turisztika

21 811 03 Szakácssegéd

16. Ügyvitel

31 346 02 Számítógépes adatrögzítő

A szakmai elméleti képzést minden esetben az intézményben végezzük. A számítógépes adatrögzítők a gyakorlatot is az iskolában folytatják. A kertészeti szakmáknál a gyakorlati képzés gyakorlókertünkben, tanműhelyünkben, a szakácssegédek pedig tanuló szerződéssel, külső gyakorlólóhelyen sajátítják el a gyakorlati ismereteiket.

A szakiskola nevelő-oktató munkájának alapelvei

A szakiskola a sajátos nevelési igényük miatt a többi tanulóval együtt nem nevelhető-oktatható tanulót készíti fel a szakma elsajátítására, a szakmai vizsgára. A közismereti oktatás a szakiskolában a sajátos nevelési igény típusa szerinti, a sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelveit figyelembe vevő, ahhoz igazodó közismereti kerettantervek alapján folyik. A szakmai oktatás – a sajátos nevelési igény típusától, jellemzőitől függően – általános szakképzési programtervek vagy speciális kerettantervek alkalmazásával valósulhat meg. A szakiskolák kiemelt feladata a választott szakma, részsakma vagy szakképesítés jellegzetességeinek és a tanuló egyéni erősségeinek való megfelelés együttes figyelembevétele a tanulás-tanítás folyamatában. (NAT)

Szakiskolánkban tanulásban akadályozott, autizmus- spektrum zavarral élő, 8. osztályt végzett, tanulók oktatása, képzése folyik. A képzésbe belépő tanulók nagyon eltérőek képességeik, készségeik, fejlettségi szintje tekintetében. A tanulási helyzetet nehezítő tényező: a motiváltság hiánya, a kognitív képességek gyengesége, a személyiség fejlődés alacsonyabb szintje, szociális éretlenség. Jelentős eltérés mutatkozik a tanulók szociokulturális hátterében.

Az iskolába kerülő tanulók nagy részénél elsődleges pedagógiai cél és feladat a tanulás tanítása, csak ennek elsajátítása után kezdődhet meg a tudás szintjén a különböző pedagógiai célok megvalósítása, folyamatosan, egymásra épülve.

Cél a tanítás-tanulás folyamatában megmutatkozó gyengébb vagy sérült funkciók korrigálása, kompenzálása, felzárkóztatás, a szociális képességek fejlesztése, az önálló életvezetés megtanulása, a munkába állásra előkészítése. Elsődleges szempont a személyes jártasság, a problémákkal való megbirkózás képességének erősítése. Minden képzési szakaszban fontos a fizikum fejlesztése.

A speciális nevelés az egyéni bánásmód és az egyéni haladás elvére épül, melyben a praktikus ismeretek oktatása, kommunikációs és szociális képességek fejlesztése folyamatos.

Társadalmi kötelezettség, hogy a tanulók életpályájuk során ne a társadalom leszakadó, gyakran gondoskodásra is szoruló rétegéhez tartozzanak. Ennek érdekében a szakiskola feladata:

- az alapfokon megszerzett műveltségi anyag szinten tartása és elmélyítése
- az iskola érték- és normaközvetítő funkciójának érvényesítése a nevelés során a beilleszkedés elősegítése érdekében

- a tervszerű nevelő-oktató munka során az alapképességek fejlesztése mellett a mindennapi életben hasznosítható és továbbépíthető általános és szakmai ismeretek nyújtása
- a tanulók felkészítése a munkavállalói szerepre, a munkahelyi, a szakmai közösségekbe való bekapcsolódásra
- olyan színvonalú szakképzés folytatása, mely növeli a falai közül kikerülő tanulók elhelyezkedési esélyeit. Olyan örök érvényű erkölcsi értékek közvetítésére törekszik, mint a szakmai tisztesség és szakmai önbecsülés.
- Az iskola saját eszközeivel igyekszik a tanulóknál erősíteni a szakmunkás-tudatot, elérni azt, hogy a tanulók megbecsültsége, munkájuk elismertsége az eddiginél magasabb legyen.

Mindezt a tanulók eltérő fejlődéséből következő sajátos igények és lehetőségek kibontakoztatásával, az életkori sajátosságok figyelembevételével, a fejlődés eltéréseit korrigáló feldolgozás útján végzi.

Az iskolában folyó szakképzés céljainak meghatározása.

- A szakképesítés munkaterületéhez tartozó legjellemzőbb munkakörök, foglalkozások betöltéséhez szükséges kompetenciák elsajátítása. A cél elérése érdekében el kell sajátítani a munkakörben elvégzendő feladatokat, ki kell alakítani az azokhoz szükséges tulajdonságokat (alkalmazott szakmai ismeretek, szakmai készségek, képességek, személyes, társas- és módszerkompetenciák).
- Az első és második szakma megszerzése ingyenes tanulóink részére, ha még nem töltötték be a 21. életévüket, a tankötelezettség a szakértői bizottság javaslata alapján 23 éves korig meghosszabbítható. A 3. szakmát tanuló tandíjat köteles fizetni, melynek mértékét az intézményvezető határozatban rögzíti.

A szakképzés szabályozásának jogi háttere:

- a szakképzésről szóló 2011. évi CLLXXXVII. törvény,
- a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény,
- az Országos Képzési Jegyzékről és az Országos Képzési Jegyzék módosításának eljárásrendjéről szóló 150/2012. (VII. 6.) Korm. rendelet
- az állam által elismert szakképesítések szakmai követelménymoduljairól szóló 217/2012. (VIII.9.) Korm. rendelet,
- a szakképesítésért felelős miniszterek által kiadott szakmai és vizsgakövetelményeket tartalmazó miniszteri rendeletek,
- a szakképzési kerettantervekről szóló 14/2013. (IV.5.) NGM rendelet,
- a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendlet,
- a gyermekek jogairól szóló 1991. LXIV. törvény (1989. november 20. a Nex Yorkban aláírt Gyermekek jogairól szóló Egyezmény alapján 23. 25. 28. 29. cikk),
- a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. (IV. 1.) törvény
- az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló módosított 2003. évi CXXV. törvény,
- az Új Országos Fogyatékosügyi Programról szóló 10/2006. (II. 16) OGY határozat,
- hatályos szakmai vizsgaszabályzat
- a Nemzeti Alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012 (VI. 4.) Korm. rendelete módosítása
- kiegészítések és korrekciók:
 - - 23/2013. (III. 29.) számú EMMI rendelet – a kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI rendelet módosításáról
 - - 6/2014. (I. 29.) számú EMMI rendelet – az egyes köznevelési tárgyú miniszteri rendeletek módosításáról
 - - 34/2014. (IV. 29.) számú EMMI rendelet – a köznevelés szabályozására vonatkozó egyes miniszteri rendeletek módosításáról
 - - 40/2015. (VIII. 28.) számú EMMI rendelet – a kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI rendelet módosításáról
 - - 11/2016. (VI. 13.) EMMI rendelet – a kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI rendelet módosításáról

- - 23/2016. (VIII. 30.) EMMI rendelet – a kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI rendelet módosításáról
- 229/2019. (IX. 30.) Korm. rendelet A Kormány 229/2019. (IX. 30.) Korm. rendelete az Országos Képzési Jegyzékről és az Országos Képzési Jegyzék módosításának eljárásrendjéről szóló 150/2012. (VII. 6.) Korm. rendelet módosításáról
- 5/2020. (I.31.) Kormányrendelet A Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012.(VI.4.) Korm.rendelet módosításáról
- 2019. évi LXXX. törvény Szakképzési törvény új
- Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelő-oktató munkáját ellátó szakiskola kötelező 9/E előkészítő évfolyamának kerettanterve:
https://www.oktatas.hu/koznevelas/kerettantervek/2020_nat/kerettantervek_sni_tanulok
- Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók két évfolyamos szakiskolai szakmai oktatásához, képzéséhez alkalmazandó 9–10. évfolyamos közismereti kerettanterv:
https://www.oktatas.hu/koznevelas/kerettantervek/2020_nat/kerettantervek_sni_tanulo

Személyi feltételek

A szakképző iskolában folyó szakmai elméleti és gyakorlati képzést a nemzeti köznevelésről szóló törvényben előírt képesítésű pedagógusok és szakemberek láthatják el.

Az iskolában folyó közismereti elméleti oktatást gyógypedagógusok, illetve mérnök-tanár oktatja, valamennyien rendelkeznek a törvény által előírt szakképesítéssel. A tanulásban akadályozott tanulók számára lehetőség van kiscsoportos szervezési formában, iskolai tanműhelyben (tangazdaságban), illetve egyénileg történő (tanulószerződéssel) foglalkoztatással biztosítani a gyakorlatot.

Ennek értelmében a szakmai gyakorlati oktatást gazdálkodó szervezet segítségével oldjuk meg tanulószerződések keretében, illetve saját tangazdaságunkkal, tanműhelyünkben.

Elvárásaink a képzésben résztvevő szakemberekkel szemben:

- módszerbeli felkészültségük a speciális elemeket is tartalmazza
- személyiségük derűs, bizalmat sugárzó legyen
- rendelkezzenek nagyfokú türelemmel, empátiás készséggel, konfliktusmegoldó képességgel
- tanulóink nevelésének,- oktatásának,- képzésének alapvető követelménye a fokozott, sokoldalú szemléltetés.

Tárgyi feltételek

A gyakorlati képzés területén a feladatok teljesítéséhez szükséges gépekkel, szerszámokkal, berendezésekkel, a balesetmentes munkavégzéshez szükséges munkavédelmi eszközökkel, védőfelszerelésekkel a gyakorlóléhelyek és a belső tanműhelyek rendelkeznek. A technikai, technológiai fejlődéssel pályázati lehetőségek kihasználásával igyekszünk lépést tartani. Az elméleti oktatás területén a minimális szükségletnek megfelel az eszközellátottság, azonban a szemléletesebb, könnyebb elsajátítást elősegítő taneszközök körét folyamatosan bővítjük részben pályázatok, részben saját erő felhasználása útján. A tankönyvellátottság a szakiskolák számára elégtelen, de folyamatosan javuló.

A szakképző évfolyamon folyó alapozó szakasz képzési célja

http://kerettanterv.ofi.hu/11_melleklet_sni/specszi/index_sni_specszi.html

https://www.oktatas.hu/kozneveles/kerettantervek/2020_nat/kerettantervek_sni_tanulok

9/E ELŐKÉSZÍTŐ ÉVFOLYAM HELYI TANTERVE

Célok és feladatok

Ebben a szakaszban – az enyhén értelmi fogyatékos tanulók nevelő-oktató munkáját ellátó szakiskola kötelező előkészítő évfolyamán – az előzetes tudások megerősítése és tovább építése, alkalmazása, az önálló életvezetési technikák tudatos gyakorlása kerül a középpontba. Megvalósul a tanítás-tanulás folyamatában megmutatkozó gyengébb vagy sérült funkciók korrigálása, kompenzálása, a szakmatanuláshoz, munkába álláshoz szükséges motiváció megteremtése.

A pedagógus feladata biztosítani az enyhén értelmi fogyatékos, alapfokú iskolai tanulmányaikat befejezett tanulók általános tudásának elmélyítését, illetve szinten tartását, a közismereti órákon a szociális kompetenciák fejlesztését, a személyes jártasságnak, a problémákkal való megbirkózás képességének erősítését célzó tanulási környezetet, a tevékenységközpontú tanulásszervezést.

A képzés feladata elmélyíteni, kiegészíteni az alapfokú iskolában megszerzett általános műveltséget, feltárni és segíteni az épen maradt részképességeket, támogatni az érdeklődés és tehetség alapján kialakuló tanulói tevékenységeket.

A tantárgyi struktúra igazodik az értelmi fogyatékoságból adódó nevelhetőség, oktathatóság, képezhetőség sajátosságaihoz. Ennek lényeges eleme, hogy integrált természetismeret tantárgyat tartalmaz; a kompetenciák fejlesztésében megkülönböztetett figyelmet fordít a személyes, a szociális, a kommunikációs és az életvezetési kompetenciákra; és minden tananyagtartalmat a gyakorlati életben előforduló problémák, helyzetek megoldásához kapcsol.

A tantárgyi kerettantervek összeállítása során a teljes rendelkezésre álló órakeret felosztásra került a tematikai egységek között. A nevelőtestületnek azonban jogszabályban biztosított

lehetősége van a tematikai egységek óraszámának 10%-os csökkentésére, és ennek felhasználásával az esetleges helyi sajátosságok érvényesítésére.

**AZ ENYHE ÉRTELMI FOGYATÉKOS TANULÓK
NEVELŐ-OKTATÓ MUNKÁJÁT ELLÁTÓ SZAKISKOLA KÖTELEZŐ 9/E
ELŐKÉSZÍTŐ ÉVFOLYAMÁNAK KERETTANTERVE**

Tantárgyak és óraszámok

Műveltségterület	Tantárgy	Heti óraszám	Éves óraszám
Magyar nyelv és irodalom	Magyar nyelv és irodalom	5	180
Idegen nyelv	Idegen nyelv	2	72
Matematika	Matematika	5	180
Történelem és állampolgári ismeretek	Állampolgári ismeretek	1	36
Természettudomány és földrajz	Természettudomány	3	108
Művészetek	Vizuális kultúra	2	72
Technológia	Digitális kultúra	2	72
Egyéb	Pályaorientáció	1	36
	Szakmai alapozó ismeretek	4+2	144
Testnevelés	Testnevelés	5	180
	Osztályfőnöki (Közösségi nevelés)	1	36
Összesen		31	1116
Szabadon tervezhető		3	108
Mindösszesen		34	1224

A **piros színnel** + hozzáadott óraszámok a szabad keret felhasználását jelölik.

9-10. szakiskola helyi tanterve

https://www.oktatas.hu/koznevelas/kerettantervek/2020_nat/kerettantervek_sni_tanulok/sni_szaki_9_10

Célok és feladatok

A szakiskolai iskolai oktatás felkészíti a tanulókat az egész életen át tartó tanulásra, a

munkaerőpiacon való eredményes részvételre, a sikeres munkaerő-piaci és társadalmi integrációra.

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók közismereti oktatásának a szakiskolai képzésben kiemelt célja *támogatni* a szakmai elméleti és gyakorlati ismeretek elsajátítását és a sikeres szakmai vizsgára való felkészülést, *gyakorlási-kipróbálási lehetőséget adni* a társadalmi beilleszkedés, az önálló életvezetési technikák, a társadalmi cselekvőképesség, a személyiségstruktúra megszilárdítására.

A szakiskolai képzés gyakorlási-kipróbálási lehetőséget teremt a társadalmi normáknak megfelelő életmód, életvitel szervezéséhez, vezetéséhez. Támogatja a személyiség komplex, harmonikus fejlődését, az önismeret, az önbizalom és a megfelelő önértékelés megerősödését, segíti a kognitív funkciók, az érzékelés, a figyelem, az emlékezet, a gondolkodás további fejlődését, teret enged a helyes és kívánatos társas kapcsolatok, viselkedési normák, szociális interakciók gyakorlásának.

Értékelési elvek és eljárások szakiskolában

A rehabilitációs, rehabilitációs tevékenység lényeges eleme a folyamatos vagy szakaszos pedagógiai diagnosztizálás. Szolgálja a korrigáló, kompenzáló tartalmak, eljárások, terápiás eszközök tervezését, megelőzheti a további – másodlagos – tünetek megjelenését.

Lehetőséget ad a fiziológiai funkciók zavarának korrigálásához, kompenzálásához, a funkcionális képességek csökkenéséből, a funkciók fejletlenségéből eredő zavarok kezeléséhez, a szociális szféra akadályozottságából származó hátrányok csökkentéséhez.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók két évfolyamos szakiskolai szakmai oktatásához, képzéséhez alkalmazandó 9–10. évfolyamos közismereti kerettanterv

Tantárgyak és óraszámok

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók két évfolyamos szakiskola szakmai oktatásnak, képzésnek tantárgyi rendszere. (A 9. évfolyamot megelőzi a szakiskola kötelező előkészítő évfolyama, melyhez külön kerettanterv készült.)

https://www.oktatas.hu/koznevelés/kerettantervek/2020_nat/kerettantervek_sni_tanulok/sni_szaki_9_10

Műveltségi terület	Tantárgy neve	9–10. évfolyam (átlag heti időkeret)	2 tanéves óraszám
Magyar nyelv és irodalom	Magyar nyelv és irodalom	1+1	71
Matematika	Matematika	2	142
Technológia	Digitális kultúra	1	71
Testnevelés és egészségfejlesztés	Testnevelés	5	355
	Osztályfőnöki (közösségi nevelés)	1	71
Közismeret összesen		10	710
További szabad közismereti időkeret		1	71
Szakmai elmélet és gyakorlat együtt		21	1491
További szabad szakmai időkeret (szabad sáv)		2	142
Összefüggő szakmai gyakorlat		70	70

A pirossal írt + óraszámok a szabad időkeret felhasználását mutatják.

Az éves óraszám megadásánál 9. évfolyamon 36 héttel, 10. évfolyamon 35 héttel számolunk.

A kerettantervek által előírt tartalmakra jelzett javasolt óraszámok az adott tantárgyon belül a tanulók egyéni képességeinek megfelelően átcsoportosíthatóak.

A kerettanterv szakmai tartalma - a szakképzésről szóló 2011. évi CLXXXVII. törvény 8. § (5) bekezdésének megfelelően - a nappali rendszerű oktatásra meghatározott tanulói éves kötelező összes óraszám szakmai elméleti és gyakorlati képzésre rendelkezésre álló részének legalább 90%-át lefedi.

Az időkeret fennmaradó részének (szabadsáv) szakmai tartalmáról a szakképző iskola

szakmai programjában kell rendelkezni.

A szakmai és vizsgakövetelményben a szakképesítésre meghatározott elmélet/gyakorlat arányának a teljes képzési idő során kell teljesülnie.

https://www.oktatas.hu/koznevelas/kerettantervek/2020_nat/kerettantervek_sni_tanulok/sni_szakiskola_2_evfolyamos

Kerti munkás 21 622 01

A szakmai követelménymodulokhoz rendelt tantárgyak heti óraszám évfolyamonként szabadsáv nélkül

Szakmai követelmény-modulok	Tantárgyak	Heti óraszám					
		9. évfolyam			10. évfolyam		
		elméleti	gyakorlati	ögy	elméleti	gyakorlati	
10961-16 Kertészeti alapismeretek	Növénytani ismeretek	2		70	2		
	Termesztési ismeretek gyakorlat		5			5	
	Műszaki alapismeretek	2					
	Műszaki alapismeretek gyakorlat		4			5	
10962-16 Kertészeti munkavállalói ismeretek	Munkavállalói ismeretek	2				2	
11024-16 Kerti munkák	Kerti munkák	2				2	
	Kerti munkák gyakorlat		4				5
Összes heti elméleti/gyakorlati óraszám		8	13		6	15	
Összes heti/ögy óraszám		21		70	21		

Jelmagyarázat: ögy/összefüggő szakmai gyakorlat

Mezőgazdasági munkás 21 621 02

A szakmai követelménymodulokhoz rendelt tantárgyak heti óraszám
 évfolyamonként szabadsáv nélkül

https://www.oktatas.hu/koznevelés/kerettantervek/2020_nat/kerettantervek_sni_tanulok/sni_szakiskola_2_evfolyamos

[ok/sni szakiskola 2 evfolyamos](#)

Szakmai követelmény-modulok	Tantárgyak	Heti óraszám				
		9. évfolyam			10. évfolyam	
		elméleti	gyakorlati	ögy	elméleti	gyakorlati
10997-16 Állattartás	Állattartás 1.	2,5		70	0,5	
	Állattartás 2.				2,5	
	Állattartási gyakorlat		3,5			4,5
10998-16 Növénytermesztés	Általános növénytermesztés	2				
	Részletes növénytermesztés					2
	Általános növénytermesztési gyakorlat		3			
	Részletes növénytermesztési gyakorlat					4
10999-16 Kertészeti alapok	Zöldség kertészet	1				
	Gyümölcs kertészet				1	
	Zöldség kertészeti gyakorlat		2,5			2
	Gyümölcs kertészeti gyakorlat		2,5			2
11000-16 Mezőgazdasági géptan	Műszaki ismeretek	1			1	
	Műszaki ismeretek gyakorlat		3			1,5
Összes heti elméleti/gyakorlati óraszám		6,5	14,5		7	14
Összes heti/ögy óraszám		21		70	21	

Jelmagyarázat: ögy/összefüggő szakmai gyakorlat

Parkgondozó 21 622 02

A szakmai követelménymodulokhoz rendelt tantárgyak heti óraszám
 évfolyamonként szabadsáv nélkül

https://www.oktatas.hu/koznevels/kerettantervek/2020_nat/kerettantervek_sni_tanulok/sni_szakiskola_2_evfolyamos

Szakmai követelmény-modulok	Tantárgyak	Heti óraszám				
		9. évfolyam			10. évfolyam	
		elméleti	gyakorlati	ögy	elméleti	gyakorlati
10961-16 Kertészeti alapismeretek	Növénytan	2		70	2	
	Termesztési ismeretek	1			1	
	Termesztési ismeretek gyakorlat		2			4
	Műszaki alapismeretek	1				
	Műszaki alapismeretek gyakorlat		2			2
10962-16 Kertészeti munkavállalói ismeretek	Munkavállalói ismeretek	1				
11070-16 Növényismeret	Növényismeret	1				2
	Növényismeret gyakorlat		3			4
11069-16 Kertfenntartás	Kertfenntartás	1				
	Kertfenntartás gyakorlat		4			4
	Kertfenntartás műszaki ismeretei	1				
	Kertfenntartás műszaki ismeretei gyakorlat		2		2	
Összes heti elméleti/gyakorlati óraszám		8	13		5	16
Összes heti/ögy óraszám		21		70	21	

Jelmagyarázat: ögy/összefüggő szakmai gyakorlat

Aranykalászos gazda3162102

A szakmai követelménymodulokhoz rendelt tantárgyak heti óraszám
 évfolyamonként szabadsáv nélkül

https://www.oktatas.hu/koznevels/kerettantervek/2020_nat/kerettantervek_sni_tanulok/sni_szakiskola_2_evfolyamos

Szakmai követelmény-modulok	Tantárgyak	Heti óraszám				
		9. évfolyam			10. évfolyam	
		elméleti	gyakorlati	ögy	elméleti	gyakorlati
10997-16 Állattartás	Állattartás 1.	2		70		
	Állattartás 2.				2,5	
	Állattartási gyakorlat		2,5			4,5
10998-16 Növénytermesztés	Általános növénytermesztés	2				
	Részletes növénytermesztés				2	
	Általános növénytermesztési gyakorlat		2,5			
	Részletes növénytermesztési gyakorlat					4
10999-16 Kertészeti alapok	Zöldség kertészet	2				
	Gyümölcs kertészet	1		1		
	Zöldség kertészeti gyakorlat		2		0,5	
	Gyümölcs kertészeti gyakorlat		1,5		1	
11000-16 Mezőgazdasági géptan	Műszaki ismeretek	1,5		1,5		
	Műszaki ismeretek gyakorlat		2		2	
11001-16 Agrárkereskedelem, vállalkozás és ügyvitel	Gazdálkodási ismeretek	1		1		
	Gazdálkodási ismeretek gyakorlat		1		1	
Összes heti elméleti/gyakorlati óraszám		9,5	11,5		8	13

Összes heti/ögy óraszám	21	70	21
-------------------------	----	----	----

Jelmagyarázat: ögy/összefüggő szakmai gyakorlat

Szakácssegéd 21 811

https://www.oktatas.hu/koznevelas/kerettantervek/2020_nat/kerettantervek_sni_tanulok/sni_szakiskola_2_evfolyamos

feltöltés alatt 2020. szeptember 4.

Számítógépes adatrögzítő 31 346 02

https://www.oktatas.hu/koznevelés/kerettantervek/2020_nat/kerettantervek_sni_tanulok/sni_szakiskola_2_evfolyamos

A szakmai követelménymodulokhoz rendelt tantárgyak heti óraszám évfolyamonként, szabadsáv nélkül

Szakmai követelménymodulok	Tantárgyak	Heti óraszám					
		9. évfolyam			10. évfolyam		
		elméleti	gyakorlati	ögy*	elméleti	gyakorlati	
12082-16 Gépírás és irodai alkalmazások	Gépírás és levelezési gyakorlat		8	70		7	
	Irodai alkalmazások gyakorlata		5			6	
12084-16 Üzleti kommunikáció és protokoll	Kommunikáció a titkári munkában	8				8	
Összes heti elméleti/gyakorlati óraszám		8	13			8	13
Összes heti/ögy óraszám		21			70	21	

Jelmagyarázat: ögy/összefüggő szakmai gyakorlat

SZAKMAI GYAKORLAT

A szakiskolai képzésben a kilencedik évfolyamon a szakmai gyakorlati képzést - az összefüggő szakmai gyakorlat kivételével - a szakképző iskolában vagy a gyakorlati képzés folytatására jogosult szervezet kizárólag gyakorlati képzési célt szolgáló tanműhelyében, tankertjében kell megszervezni.

Az iskolai rendszerű szakképzésben a gyakorlati képzés a szorgalmi időszakban teljesítendő gyakorlati képzésből és a szorgalmi időszakon kívüli összefüggő szakmai gyakorlati képzésből áll.

Az iskolai rendszerű szakképzésben a gyakorlati képzés - az összefüggő szakmai gyakorlat és az összefüggő szakmai gyakorlaton keletkezett mulasztás pótlása kivételével - csak a tanév szorgalmi időszakában szervezhető meg. Az őszi, a téli és a tavaszi szünet ideje alatt gyakorlati képzés nem szervezhető.

A pedagógiában hagyományosan kialakult értékelési formák a diagnosztikus, a szummatív és a formatív értékelés.

- Diagnosztikus (helyzetfeltáró) értékelés történik a tanulók tudásszintjének felmérésekor – például év elején, vagy iskolába kerüléskor.
- A szummatív (összegző-lezáró) értékelés a tanulmányok összegző értékelését jelenti (témazáró, vagy tanév végi értékelés). Formáját tekintve lehet szóbeli, írásbeli teljesítményhez vagy gyakorlathoz kapcsolódó értékelés.
- A formatív értékelésre, amely a tanítás-tanulást kísérő leggyakrabban alkalmazott értékelési forma, minden tanítási órán, azok valamennyi szakaszában folyamatosan nyílik lehetőség. A formális értékelés a legalkalmasabb arra, hogy felhívja a figyelmet a tanuló és a pedagógus számára is a korrekciós lehetőség biztosítására, illetve annak időszerűségére vagy éppen szükségyszerűségére. A formatív értékelés azonnali korrekciót tesz lehetővé, így a tanulási folyamatban alkalmazása felértékelődik.

Az értékelési formák közül valamennyi alkalmazásának helye van az enyhén értelmi fogyatékos tanulók tevékenységeinek, eredményeinek minősítése során a fejlesztési folyamatban, az iskolai tanulmányokban való előrehaladás szintre, terjedelemre, időbeli ütemezésre vonatkozó megfelelésének vizsgálatában. A pedagógus a tanulói teljesítményt a pedagógiai gyakorlatban ma elfogadott ötfokozatú skálán érdemjegy adásával helyezi el, ezzel visszajelzést ad a tanulónak. Az értékelés során a megfelelő szint elérése a

továbbhaladás feltétele is egyben, amit a tanterv követelmény-előfeltétel rendszere szabályoz.

Ellenőrzés

Az iskolai beszámoltatás, az ismeretek számonkérésének követelményei és formái, a tanuló magatartása, szorgalma értékelésének és minősítésének követelményei, továbbá a tanuló teljesítménye, magatartása és szorgalma értékelésének, minősítésének formája.

Iskolánk egyaránt fontosnak tartja *a bemeneti méréseket, a folyamatellenőrzést és kimeneti vizsgáztatást*. Mindegyik más-más haszonnal jár, és egyikük funkciója sem nélkülözhető.

Szerves összekapcsolódásuk és rendszerbe foglalásuk, valamint folyamatos működésük megteremtheti a tanulói teljesítmények folyamatos figyelemmel kísérését, a hiányok időbeni észlelését, korrigálását. Lehetővé teszi a tanári teljesítmények eredményességének megítélését, az iskolai munka hatékonyságának a minősítését.

A *bemeneti mérések* azt célt szolgálják, hogy a szakiskolába érkező és tanulmányaikat megkezdő kilencedik előkészítő évfolyamos tanulók iskolakészültségi fokát megállapítsuk. Ez egyrészt jelzi az iskola teendőit, másrészt jelzésül szolgál a tanulók képességeiről és várható teljesítményükről. Arra is lehetőséget ad, hogy az iskola teljesítményéről információt kapjunk.

Ha a későbbi teljesítmény a bemenetkor mértnél alacsonyabb, az iskola önvizsgálatra kényszerül, ha a teljesítménycsoportok eredménye magasabb, jelzi, hogy kihoztuk a gyerekekből a képességeiknek megfelelő teljesítményt.

A *folyamatellenőrzés* a minőség-ellenőrzés legfőbb eszköze, és az iskolai munka belső szabályozásának döntő eleme. Eredményeként megállapítható a napi iskolai oktató munka szintje, és megítélhető az aktuális tudásszint.

Módot ad az egyszeri tanulói megméréstésre, hogy hol tar az adott tudás elsajátításában, és milyen teendők állnak még a nevelő előtt a kívánatos – vagy legalább a továbbhaladáshoz elégséges – tanulói teljesítmény eléréséig.

A *kimeneti mérés*, vizsgáztatás lehetőséget teremt az iskola és az egyes tanulók eredményeinek az összevetésére az előző teljesítményeikhez, standardokhoz.

Az új OKJ szerint a 10. évfolyam végén szakmai vizsga a kimeneti mérés.

A méréseket a munkaközösség vezetők és az osztályban tanító nevelők, szakoktatók végzik.

Az értékelést a munkaközösség vezetők vagy az vezetőség végzi.

A *mérés formái* lehetnek: dolgozatírás, teszt, feladatlap, szóbeli és írásbeli vizsga.

Az értékelést megalapozó ellenőrzés célja:

- a tanulók minősítése,
- visszajelzés a szülőknek, az iskolának a tanuló tudásáról, az esetleges hiányosságáról,
- az önértékelés képességének kialakítása,
- a személyiség fejlesztése.

Az ellenőrzés és az azt követő értékelés legyen

- pedagógiailag kifogástalan,
- folyamatos, rendszeres, tervszerű és aktuális,
- kiszámítható, nem kampányszerű,
- sokoldalú, vegye figyelembe a tanuló valamennyi pedagógiai szempontból fontos tevékenységét is,
- módszertanilag változatos,
- konkrét, objektív és igazságos, szükség esetén méltányos,
- lehetőség szerint kollektív: vegye figyelembe az osztályközösség véleményét is,
- természetes kísérője a tanulási folyamatnak, ne kísérje túlzottan feszült légkör.

Az ellenőrzés és értékelés során figyelembe kell venni a tanulók életkori sajátosságait, a tantárgy jellegét, a tanuló önmagához viszonyított fejlődését. Az osztályozás nem lehet a fegyelmezés, büntetés eszköze.

Az ellenőrzés, értékelés formái:

- szóbeli: beszélgetés, összefüggő felelet, kiselőadás, stb.
- írásbeli: feladatlap, teszt, dolgozat, témazáró, stb.
- gyakorlati: munkadarab, gyűjtőmunka, sportteljesítmény

Mindezekből kiválasztva a pedagógus maga tervezi meg az ellenőrzést, értékelést, - ügyelve a szóbeli és írásbeli formák helyes arányára.

Az értékelés módjai:

- a) 5 fokozatú számskálával
- b) az új OKJ szerint kilencedik előkészítő év elejétől a tizedik év végéig a hagyományos osztályozás módszerét használjuk
- c) A tanulók teljesítményét félévkor és tanév végén osztályzatok fejezik ki. A félévi és év végi osztályzatok a tanulók tantárgyankénti összteljesítményét tükrözik. Tanév végén az egész éves teljesítményt kell figyelembe venni.

Az értékelés alapja: a helyi tanterv követelményrendszere

Az osztályzat (érdemjegy) akkor

- Jeles(5)** Ha a tanuló a helyi tanterv követelményeit megbízhatóan elsajátította, tudását alkalmazni is képes.
- Jó(4)** Ha a tanuló kevés hibával elsajátította a helyi tanterv követelményeit. Kisebb bizonytalanságokkal tudja alkalmazni tudását.
- Közepes (3)** Ha a tanuló a helyi tanterv követelményeit pontatlanul, esetenként felszínesen és több hibával teljesíti. Csak nevelői segítséggel tudja alkalmazni tudását.
- Elégséges (2)** Ha a tanuló a helyi tantervnek csak minimális, a továbbhaladáshoz szükséges ismereteit sajátította el. Kizárólag nevelői segítséggel képes önálló feladatvégzésre.
- Elégtelen (1)** Ha a tanuló a helyi tanterv követelményeinek minimum szintjét sem sajátította el, nem rendelkezik a továbbhaladáshoz feltétlenül szükséges ismeretekkel, nevelői segítséggel sem képes önálló feladatvégzésre.

A tanítási év ideje alatt a 9/E évfolyamában, valamint 9-10 évfolyamában a közismereti tantárgyak esetében az értékelés a következőképpen történik:

- 81-100%: jeles
- 71-80%: jó
- 51-70%: közepes
- 41-50%: elégséges
- 0-40%: elégtelen

A tanítási év ideje alatt a 9-10 évfolyamban a szakmai tantárgyak esetében, a szakmunkásvizsga értékelésével megegyező módon az értékelés a következőképpen történik:

- 81-100%: jeles
- 71-80%: jó
- 61-70%: közepes
- 51-60%: elégséges
- 0-50%: elégtelen

Az érdemjegyek nem egyenértékűek. A témazárók érdemjegyei a félévi/tanév végi osztályzatok alakításában nagyobb súllyal esnek latba, ezért az osztályozó naplóban KRÉTÁban meg kell különböztetni őket piros/zöld színnel más érdemjegyeiktől.

A tanév végi felmérés értékelése a szaktanár hatáskörébe tartozik.

A tanulmányok alatti vizsgák szabályai

A tanulmányok alatti vizsgák rendjét a nevelési-oktatási intézmények működéséről szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI-rendelet 64-72.§ szabályozzák.

Tanulmányok alatti vizsgának minősül:

- osztályozó vizsga (féléves vagy egész éves tananyagból)
- javítóvizsga
- különbözeti vizsga (másik osztályból vagy iskolából történő átvétel esetén, az igazgató elbírálása alapján)
- pótló vizsga
- beszámoltató vizsga (1-2 hónapos tananyagból, engedélyezett, igazolt hiányzás esetén), illetve félévkor és év végén.

Az osztályzatok megállapításához kötelező vizsgát tennie:

- magántanulónak,
- a tantervi követelményeknek egy tanévnél (az előírtnál) - engedéllyel – rövidebb idő alatt eleget tévő tanulónak,
- jogszabályban meghatározott időnél többet mulasztott, s emiatt érdemjeggyel nem osztályozható tanulónak, amennyiben azt a nevelőtestület számára engedélyezi; vagy félévkor kötelező módon, ha a hiányzása a meghatározott mértéket már addigra meghaladta, és érdemjeggyel nem osztályozható,
- másik iskolából való átvétel esetén, ha az iskola igazgatója előírja,
- előzetes kérelemre: független vizsgabizottság előtti vizsga esetén.

Az osztályozó vizsgát a következő tanév tantervi anyagából mindig a tanév megkezdését megelőzően kell letenni.

Tanulmányok alatti vizsgák időpontjai:

- Osztályozó vizsgák:
 - Az első félév zárása előtt: január 2. hete
 - Tanév vége előtt: június 1. hete
- Javítóvizsgák:
 - Augusztus 21. és 31. között
- Különbözeti vizsgák:
 - Augusztus 21. és 31. között
 - Az első félév zárása előtt: január 2. hete

A tanév rendjébe illesztett vizsgaidőszakok:

Az írásbeli vizsgák időtartama a javító-, pótló, osztályozó és különbözeti vizsgák esetében 60 perc, mivel növendékeink sajátos nevelési igényűek a rendelkezésre álló időt 30 perccel meg kell növelni. A sajátos nevelési igényű tanuló a tanulmányok során alkalmazott segédeszközöket használhatja a vizsga során. Lehetőséget nyújtunk arra, hogy szükség esetén a szóbeli vizsgát írásban, az írásbelit pedig szóban tegye le.

Az osztályozó vizsgák tantárgyankénti, évfolyamonkénti követelményei megegyeznek az iskola Pedagógiai Programjának Helyi Tantervében szereplő, az adott csoportra és évfolyamra előírt tananyagtartalommal.

Az értékelés rendje:

Az osztályozó vizsgák végső osztályzatait az alábbi százalékos sávok szerint állapítjuk meg:

- 81-100%: jeles
- 71-80%: jó
- 61-70%: közepes
- 51-60%: elégséges
- 0-50%: elégtelen

A felvétel és az átvétel szabályai

Az iskolába lépés feltételei:

- A gyógypedagógiai nevelési-oktatási intézmény, konduktív pedagógiai intézmény a kizárólag sajátos nevelési igényű gyermekeket, tanulókat ellátó nevelési-oktatási intézmény, amely a szakértői bizottság véleménye alapján vehető igénybe.
- Szakiskolai képzésbe alapkú iskolai végzettséggel és a Pedagógiai Szakszolgálat Szakértői Bizottságának szakértői javaslata alapján lehet bekapcsolódni.
- A 9/E előkészítő évfolyamra középfokú iskolai felvételi eljárás keretében lehet jelentkezni.
- Szakképzési 9-10. évfolyamra csak olyan tanuló vehető fel, aki - a választott szakképzésnek megfelelően – a szakmai és vizsgakövetelményben előírt egészségügyi alkalmassági, a pályalkalmassági követelményeknek megfelel.
- Ha a tanköteles tanuló iskolát vált, további nyilvántartása az átvevő iskola feladata.

A szakiskola magasabb évfolyamára lépésének feltételei:

A tanulói jogviszony: a Pedagógiai Szakszolgálat Megyei Szakértői Bizottságának szakvéleménye alapján felvétellel és átvétellel történik.

A felvételtől vagy átvételtől az iskola igazgatója dönt. A felvett tanulók osztályba sorolásáról és az esetleges külömbözeti vizsgák letételéről jogszabályi előírások szerint az igazgató intézkedik.

Benyújtandó okmányok: iskolai bizonyítvány, születési anyakönyvi kivonat, személyi igazolvány, lakhelyigazolás, bizonyítvány, szakértői papír.

- A tanuló az iskola magasabb évfolyamába akkor léphet, ha az előírt tantervi követelményeket sikeresen teljesítette.
- A 9/E évfolyamtól felsőbb évfolyamba léphet az a tanuló, aki az előírt tanulmányi követelményeket legalább elégséges minősítéssel teljesítette.
- A 9. évfolyam végén az összefüggő szakmai gyakorlat teljesítése után léphet 10. évfolyamba a tanuló, ha a tantárgyi követelményeket teljesítette.
- A tanulók évfolyamba sorolására a Pedagógiai Szakszolgálat Megyei Szakértői Bizottságának szakvéleményében hoz határozatot. A tapasztalatok alapján, a szülővel (gondviselővel) egyetértésben a tanuló más csoportba való sorolására az osztályfőnök tesz javaslatot és a nevelőtestület dönt.
- Abban az esetben, ha a tanuló személyiségfejlődése érdekében az alacsonyabb évfolyamú csoportban jobban biztosított a tanuló fejlesztése, úgy az osztályfőnök javaslatára a nevelőtestület döntésével, illetve a szülő kérésére a tanuló egyszer, vagy többször megismételheti az évfolyamot.
- Az adott évfolyamot meg kell ismételnie annak, aki háromnál több tárgyból elégtelen osztályzatot kapott, vagy a javítóvizsgán, osztályozóvizsgán is elégtelen minősítést szerzett.
- Nem haladhat tovább az a tanuló sem, aki az osztályozó vizsgán indokolatlanul nem jelent meg. A továbbhaladásról az osztályozó értekezlet dönt.
- A javítóvizsgára, osztályozó vizsgára, a Köznevelési törvény és a 20/2012(VIII.31.) EMMI rendelet előírása szerint kerül sor. Aki sikertelenül végzi a 9 elkészítő osztályt, tanulmányait a készségfejlesztő iskolában folytathatja.

Szakmai vizsga

Vizsgáztatási követelmények

A szakképesítő vizsgára bocsátás feltétele: a tanuló utolsó szakképző évfolyam elvégzését tanúsító bizonyítványa. A szakképesítő vizsgát a szakmai vizsgáztatás általános szabályairól és eljárási rendjéről szóló 20/2007. (V.21.) SZMM rendelet szabályainak megfelelően kell megszervezni, amely jogszabály tartalmazza az értékelésre vonatkozó általános szabályokat is.

A szakmai vizsgarészek alóli felmentés feltételei:

- a rész-szakképesítéshez rendelt vizsgarészek valamelyikének korábbi teljesítése.
- Szakma Kiváló Tanulója Országos Verseny döntőjén elért eredményei alapján, melyről igazolást kapott

A sajátos nevelési igényű vizsgázó részére a szakmai és vizsgakövetelményben meghatározott pályaalkalmassági és egészségügyi alkalmassági követelmények, valamint a fogyatékossgal élő emberek egyenlő esélyű hozzáféréseinek figyelembevételével biztosítani kell a sajátos nevelési igény jellegéhez igazodó felkészítést és vizsgáztatást, továbbá segítséget kell nyújtani részére ahhoz, hogy teljesíteni tudja a kötelezettségeit. A felkészítés és a vizsgáztatás során is biztosítani kell a sajátos nevelési igényű vizsgázó számára a fizikai és infokommunikációs akadálymentességet.

(2) A sajátos nevelési igény jellege alapján, a sajátos nevelési igényű vizsgázót - a gyakorlati vizsgatevékenység kivételével - mentesíteni kell egyes tantárgyak, tananyagegységek (modulok) tanulása és a beszámolás kötelezettsége alól. A vizsgán biztosítani kell a hosszabb felkészülési időt, segédszemély alkalmazását, az írásbeli beszámolón lehetővé kell tenni az iskolai tanulmányok során alkalmazott segédeszközt, ha azt a sajátos nevelési igény jellege indokolja, a szakmai vizsgabizottság engedélyezheti az írásbeli (interaktív) vizsgatevékenység szóbeli vizsgatevékenységgel vagy a szóbeli vizsgatevékenység írásbeli (interaktív) vizsgatevékenységgel történő felváltását.

(3) A mentesítésről iskolai rendszerű szakképzés esetén a nemzeti köznevelésről szóló törvényben a sajátos nevelési igény megállapítására felhatalmazott szakértői és rehabilitációs bizottság alapján a szakmai vizsgabizottság dönt.

(4) Az e § alapján nyújtott mentesítés kizárólag a mentesítés alapjául szolgáló körülménnyel összefüggésben biztosítható, és nem vezethet a bizonyítvány által tanúsított szakképesítés megszerzéséhez szükséges követelmények alóli általános felmentéshez.

3. sz. melléklet

**Móri Gárdonyi Géza, Óvoda, Általános Iskola,
Szakiskola, Készségfejlesztő Iskola, Fejlesztő
Nevelés-Oktatást Végző Iskola, Egységes
Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény**

Fejlesztőiskolai rehabilitációs pedagógiai program

Súlyosan, halmozottan sérült tanulók fejlesztő nevelése - oktatása

2024.08.30.

Tartalom

<u>Fejlesztőiskolai rehabilitációs pedagógiai program</u>	231
<u>I. BEVEZETÉS</u>	234
<u>1. A fogyatékossgal élő emberek jogairól szóló ENSZ egyezmény (részletek) 7. cikk</u>	234
<u>2. A fejlesztő nevelés - oktatás</u>	236
<u>3. A rehabilitációs pedagógiai program</u>	236
<u>4. A tanulói jogviszony</u>	237
<u>4.1. Csoportlétszám</u>	237
<u>5. A fejlesztő iskola tanulói</u>	238
<u>6. A fejlesztő iskola célja</u>	238
<u>7. A fejlesztő iskola feladata</u>	238
<u>8. Pedagógiai szakaszok</u>	239
<u>8.1. Bevezető szakasz</u>	239
<u>8.2. Alapozó szakasz</u>	239
<u>8.3. Fejlesztő szakasz</u>	239
<u>II. NEVELÉSI PROGRAM</u>	241
<u>2. A súlyosan és halmozottan sérült tanulók fejlesztésének kiemelt céljai és sajátosságai</u>	243
<u>3. Módszertani alapelvek</u>	243
<u>3.1. Tevékenységtanulás segítséggel, kis lépésekben</u>	243
<u>3.2. Kommunikációs beágyazottság</u>	243
<u>3.3. A tanulási motiváció kialakítása, fenntartása</u>	243
<u>3.4. Optimális mértékű segítségnyújtás</u>	243
<u>3.5. Differenciálás</u>	244
<u>3.6. Ismétlés</u>	244
<u>3.7. Állandóság</u>	244
<u>4. A súlyosan, halmozottan sérült tanulók fejlesztő nevelés-oktatásának legfontosabb területei</u>	244
<u>4.1. Kommunikáció</u>	244
<u>4.2. Mozgásnevelés</u>	246
<u>4.3. Az emberi és a természeti világ jelenségeinek megértése</u>	247
<u>4.4. Kreativitásra, játékra, szabadidős tevékenységre nevelés</u>	248
<u>4.5. Érzelmi és szociális nevelés</u>	249
<u>4.6. Fejlesztő gondozás, önkiszolgálás, egészséges életmódra nevelés</u>	249
<u>5. A fejlesztő nevelés-oktatás tervezése, szervezése</u>	251
<u>5.1. Az éves tervezés</u>	251
<u>5.2. A heti tervezés</u>	251
<u>5.3. Az egyéni foglalkozások megszervezése</u>	252
<u>5.4. Felvételi pedagógiai diagnózis, – és vélemény</u>	252
<u>5.5. A pedagógiai diagnózis</u>	253
<u>5.6. Az egyéni nevelési-oktatási fejlesztési terv</u>	253
<u>5.7. Csoportos foglalkozások szervezése</u>	253
<u>5.8. A csoportalakítás szempontjai</u>	254
<u>6. Eszközök és eljárások a tanulók fejlesztésében</u>	254
<u>6.1. Tárgyi – dologi feltételek</u>	254
<u>6.2. Terápiás eljárások</u>	255
<u>7. A nevelő – oktató munka mérése, értékelési rendszere</u>	255

<u>7.1. A súlyosan, halmozottan fogyatékos tanulók állapotának felmérésére szolgáló diagnosztikus eszközök:</u>	255
<u>7.2. A súlyosan, halmozottan sérült tanulók értékelése</u>	256
<u>8. Szülőkkel való együttműködés formái</u>	256
III. FEJLESZTÉSI PROGRAM	257
<u>1. Fejlesztési területek és foglalkozások</u>	257
<u>2. A fejlesztés területei</u>	257
<u>3. Foglalkozások („tantárgyak”)</u>	258
<u>4. Foglalkozási terv</u>	258
<u>5. A fejlesztési területek részletes leírása</u>	258
<u>5.1. A fejlesztési területek és a foglalkozások keresztkapcsolatai</u>	258
<u>6. A kognitív funkciók fejlesztése</u>	259
<u>6.1. A figyelem, a megfigyelőképesség fejlesztése</u>	260
<u>6.2. Az érzékelés, észlelés fejlesztése</u>	261
<u>6.3. Az emlékezet fejlesztése</u>	264
<u>6.4. A gondolkodás fejlesztése</u>	266
<u>6.5. Beszédfejlesztés</u>	268
<u>6.6. A kommunikáció és interakció (segített kommunikáció) fejlesztése</u>	272
<u>6.7. Esztétikai nevelés</u>	275
<u>6.8. Érzelmi és szociális nevelés</u>	278
<u>6.9. Mozgásfejlesztés – Mozgásnevelés</u>	281
<u>6.10. Testi higiénia - Fejlesztő gondozás és önkiszolgálásra nevelés</u>	285
<u>7. Foglalkozások</u>	287
<u>7.1. A foglalkozásokról általában</u>	287
<u>7.2. Szűkebb és tágabb környezet</u>	287
<u>7.3. Reggeli kör</u>	292
<u>7.4. Játék és szórakozás</u>	294
<u>7.5. Snoezelen terápia</u>	298
<u>7.6. Mozgásnevelés és Testi higiénia</u>	299
<u>7.7. Zenei fejlesztés</u>	299
<u>Felhasznált irodalom</u>	303

I. BEVEZETÉS

1. A fogyatékossgal élő emberek jogairól szóló ENSZ egyezmény (részletek) 7. cikk

A fogyatékossgal élő gyermekek

1. A részes államok minden szükséges intézkedést meghoznak, hogy a fogyatékossgal élő gyermekek számára más gyermekekkel azonos alapon biztosítsák valamennyi emberi jog és alapvető szabadság teljes körű gyakorlását.
2. Minden, a fogyatékossgal élő gyermekekkel kapcsolatos intézkedés során elsődlegesen a gyermek legfőbb érdekeit kell figyelembe venni.
3. A részes államok biztosítják, hogy a fogyatékossgal élő gyermekek minden őket érintő ügyben rendelkeznek a szabad véleménynyilvánítás jogával, véleményüket, más gyermekekkel azonos alapon, életkoruknak és fejlettségüknek megfelelően súlyozzák, valamint biztosítják számukra e jogok érvényesítéséhez a fogyatékossgal és életkoruk szerint szükséges segítséget. 24. cikk

Oktatás

1. A részes államok elismerik a fogyatékossgal élő személyek oktatáshoz való jogát. E jog, hátrányos megkülönböztetés nélküli, az egyenlő esélyek alapján történő megvalósítása céljából a részes államok befogadó oktatási rendszert biztosítanak minden szinten, továbbá élethosszig tartó tanulási lehetőséget nyújtanak az alábbiakra figyelemmel:

- a. az emberben rejlő képességek, méltóságérzet és önbecsülés teljes mértékű kifejlesztése, valamint az emberi jogok, alapvető szabadságok és az emberi sokszínűség tiszteletben tartásának erősítése;
- b. a fogyatékossgal élő személyek személyiségének, tehetségének és alkotóképességének, valamint mentális és fizikai képességeinek lehető legteljesebb kifejlesztése;
- c. a szabad társadalomban való tényleges részvétel lehetővé tétele a fogyatékossgal élő személyek számára.

2. E jog érvényesítése során a részes államok biztosítják az alábbiakat:

- a. a fogyatékossgal élő személyeket fogyatékossgaluk alapján nem zárják ki az általános oktatási rendszerből, és a fogyatékossgal élő gyermekeket fogyatékossgaluk alapján nem zárják ki az ingyenes és kötelező alapfokú oktatásból, valamint a középfokú oktatásból;

- b. a fogyatékossgal élő személyek a lakóközösségükben élő többi személlyel azonos alapon férnek hozzá a befogadó, minőségi és ingyenes alapfokú oktatáshoz, valamint a középfokú oktatáshoz;
- c. gondoskodnak az egyén igényeihez történő ésszerű alkalmazkodásról;
- d. a fogyatékossgal élő személyek megkapják a hatékony tanulásukat előmozdító szükséges támogatást az általános oktatási rendszerben;
- e. hatékony, személyre szabott támogató intézkedéseket biztosítanak, a tudományos és társadalmi fejlődés legmagasabb fokának elérését segítő környezetben, a teljes körű integráció céljával összhangban.

3. A részes államok képessé teszik a fogyatékossgal élő személyeket életvezetési és szociális fejlődési készségek elsajátítására, hogy elősegítsék az oktatásban és a közösségben való teljes és egyenrangú részvételüket. E célból a részes államok meghozzák a szükséges intézkedéseket, többek között:

- a. elősegítik a Braille-írás, az alternatív írásmódok, az alternatív és augmentatív módok, a kommunikáció, a tájékozódás és a közlekedés formáinak és eszközeinek elsajátítását, valamint a kortársi támogatást és mentorálást;
- b. elősegítik a jelnyelv elsajátítását, és támogatják a hallássérült közösség nyelvi identitását;
- c. biztosítják, hogy a vak, siket, valamint siketvak személyek - különösen a gyermekek - oktatása az egyén számára legmegfelelőbb nyelven, kommunikációs módszerrel és eszközökkel, valamint a tudományos és társadalmi fejlődés legmagasabb fokának elérését segítő környezetben történjék.

4. E jogok érvényesülésének biztosítása érdekében, a részes államok meghozzák a megfelelő intézkedéseket, hogy olyan tanárokat - közöttük fogyatékossgal élő tanárokat - alkalmazzanak, akik megfelelő képesítéssel rendelkeznek a jelnyelv és/vagy a Braille-írás oktatására, valamint hogy az oktatás bármely szintjén tevékenykedő szakértőket és személyzetet képezzenek. Az ilyen képzések magukban foglalják a fogyatékossgal kapcsolatos tudatosság fejlesztését, valamint - a fogyatékossgal élő személyeket segítő - megfelelő alternatív és augmentatív módok, kommunikációs eszközök és formák, oktatási technikák és tananyagok használatát.

5. A részes államok biztosítják, hogy a fogyatékossgal élő személyek hátrányos megkülönböztetés nélkül és másokkal azonos alapon férnek hozzá az általános felsőfokú

oktatáshoz, a szakképzéshez, felnőttoktatáshoz és élethosszig tartó tanuláshoz. E célból biztosítják az ésszerű alkalmazkodást a fogyatékosággal élő személyek számára.

2. A fejlesztő nevelés - oktatás

A fejlesztő nevelés-oktatás a tanév rendjéhez igazodó, a tankötelezettség teljes időtartama alatt rehabilitációs célú, az elért fejlődési szakaszokat követő egységes folyamat. A nevelés-oktatás fejlesztési területeinek tartalma tanítási évfolyamokra nem tagolódik, a pedagógiai munka szakaszolása a tevékenység tartalmi kínálatának életkori sajátosságokhoz alkalmazkodó strukturálásában, koncentrikus bővítésében jelenik meg.

3. A rehabilitációs pedagógiai program

A rehabilitációs pedagógiai program a tanköteles korú, súlyosan és halmozottan fogyatékos gyermekek iskolai keretek között történő fejlesztésének alapidokumentuma. A rehabilitációs pedagógiai programok kidolgozása a közoktatási intézmények pedagógiai programjához hasonlóan történik. Alapja elsősorban a Súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók fejlesztésének irányelve, amely figyelembe veszi a 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről, a NAT és a Sajátos nevelési igényű tanulók oktatásának irányelve vonatkozó részeit is.

Elméleti alapját elsősorban Franziska Schäffer koncepciója képezi, melynek megvalósíthatóságát hazai gyakorlati tapasztalatok is alátámasztják. Egy egységes fejlesztő programot kell készíteni, amely támpontul szolgál az egyéni képességekhez igazított fejlesztés megtervezéséhez. A rehabilitációs pedagógiai program tervezésekor tekintettel kell lenni – a törvényi előírásokon kívül - az ellátottak körének adottságaira és szükségleteire.

„A közoktatási szolgáltatás kialakításakor, a nevelés, oktatás, fejlesztés tartalmi kidolgozásakor a súlyosan halmozottan fogyatékos személyek reális életpályája és lehetőségei fontos szerepet játszanak. A nevelés, oktatás, fejlesztés és képzés célkitűzései között a súlyosan-halmozottan fogyatékos gyermek, fiatal későbbi életére való felkészítése hangsúlyos helyen szerepel. Ennek érdekében kell lehetőségeiket maximálisan kihasználva, személyiségük kibontakozását a megfelelő módszerekkel és eszközökkel, neveléssel és terápiával segíteni, hogy a lehetőségekhez mért legnagyobb önállóságot érhessék el a mindennapos tevékenységekben (önellátásban, önkiszolgálásban), mozgásképeségben, kommunikációban.

Ennek értelmében az intézményrendszeren belül olyan célkitűzéseket és követelményeket kell megfogalmazni, hogy azokat reálisan teljesíteni tudják a gyermekek. Mindeközben fel kell adni a teljesítmény-orientált szemléletet, helyette szükséglet- és kínálat-orientált

pedagógiai tevékenység kialakítására kell törekedni. Az iskola legfőbb kritériuma, hogy a tanulás színtere, s ha valakinek arra van szüksége, hogy megtanuljon egyedül enni, vagy háton-fekvésből felülni stb., akkor olyan iskolának kell lenni, ahol ezt megtanulhatja.”¹

4. A tanulói jogviszony

Ha a sajátos nevelési igényű gyermek súlyosan és halmozottan fogyatékos, attól az évtől kezdődően, hogy tankötelessé válik, fejlesztő nevelés-oktatásban vesz részt. A fejlesztőnevelést, fejlesztő nevelés-oktatást az intézmény látja el egyéni vagy csoportos formában.

a) saját intézményében külön erre a célra létrehozott csoportban,

b) otthoni ellátás keretében,

c) abban az intézményben, amely a gyermek ápolását, gondozását ellátja.

A súlyos és halmozottan fogyatékos gyermek annak a tanítási évnél az első napjától, amelyben a hatodik életévét betölti, fejlesztő nevelés-oktatás keretében teljesíti a tankötelezettségét

A fejlesztő nevelés-oktatásban a tanuló annak a tanítási évnél az utolsó napjáig köteles részt venni, amelyben betölti a tizenhatodik életévét és annak a tanítási évnél az utolsó napjáig vehet részt, amelyben betölti a huszonharmadik életévét.

. Ha a tanuló - a szakértői bizottság szakértői véleményében foglaltak szerint - iskolába járással nem tud részt venni a fejlesztő nevelés-oktatásban, a tankötelezettségét a fejlesztő nevelés-oktatást nyújtó iskola által szervezett egyéni fejlesztés keretében teljesíti. Az egyéni fejlesztés megszervezhető

a) otthoni ellátás keretében,

b) abban az intézményben, amely a gyermek ápolását, gondozását ellátja.

A fejlesztő iskolai oktatásban azok a súlyosan, halmozottan fogyatékos tanulók részesülhetnek, akiket a szakértői bizottságok erre a képzési formára javasolnak.

A tanulói jogviszony megszűnése:

- szakértői bizottság véleménye alapján
- a köznevelési törvényben meghatározott tankötelezettségi korhatár elérésével

4.1. Csoportlétszám

A fejlesztő iskolai csoport létszáma a 2011 CXNkt.15 § (2) 5/2020. (I. 31.) Korm. rendelet alapján legfeljebb 6 fő lehet. Háromnál kevesebb gyermek esetében a csoportos

¹ Márkus, 2005, p.195

foglalkoztatás előnyei azonban már nem valósulnak meg, ideális csoportlétszámnak öt fő tekinthető.

5. A fejlesztő iskola tanulói

A súlyosan- halmozottan sérült tanulók fejlesztő oktatásának irányelve meghatározza a súlyos és halmozott fogyatékoság fogalmát. „Eszerint a súlyos és halmozott fogyatékoság olyan, az egész élet során fennálló állapot, amelyre jellemző, hogy a testi struktúrák károsodása következtében a speciálisan humán funkciók – mint a kommunikáció, a beszéd, a mozgás, az értelem és az érzékelés – észlelés – minimálisan két területén súlyos, vagy legsúlyosabb mértékű zavar mutatható ki”

A fejlődés eltérése és a tevékenység akadályozottsága a motoros, a kommunikációs funkciók és az értelmi funkciók területén a legszembetűnőbb. Mindezekhez az eltérésekhez társulhatnak még különböző krónikus betegségek, fokozott görcskészség (epilepszia).

6. A fejlesztő iskola célja

- A köznevelésben való részvétel lehetőségének a biztosítása.
- A súlyosan, halmozottan fogyatékos tanulók fejlesztése, nevelése, gondozása.
- Hosszú távú célunk, hogy tanulóink felkészüljenek a felnőtt életre, megfeleljenek a társadalmi elvárásoknak, elősegítve ezzel a társadalmi integrációjukat.

7. A fejlesztő iskola feladata

- Olyan környezet biztosítása, amely a tanuló testi, értelmi és szociális képességeinek kibontakozását segíti.
- A normalizáció és a participáció alapelvei érvényesülésének biztosítása a nevelés, oktatás és fejlesztés során.
- A környezet megismerésének elősegítése.
- Az énkép, önismeret kialakulásának segítése.
- Az önrendelkezés elismerése és a gyermekkor megélésének biztosítása.
- Testi és lelki egészség biztosítása, jó testi - lelki közérzet megteremtése.
- Segédeszközök felhasználása a fejlesztés, nevelés során.
- Esztétikai, érzelmi élményszerzés biztosítása

8. Pedagógiai szakaszok

8.1. Bevezető szakasz

- Súlyosan és halmozottan sérült tanulók készség- és képességfejlesztésének kezdeti szakasza.
- A természeti-társadalmi környezet elemi szintű megtapasztaltatása fejlesztési területeken (szocializáció, megismerő funkciók, kommunikáció, mozgás, munkatevékenység) keresztül.
- A súlyosan és halmozottan sérült tanulók elsősorban az érzékelés-észlelés és a mozgáson keresztül tudják birtokba venni a világot. E készségek során a meglevő képességekből indulnak ki, és erre építünk.

8.2. Alapozó szakasz

- Súlyosan és halmozottan sérült tanulók készség- és képességfejlesztésének alapozó szakasza.
- A szűkebb-tágabb környezet megismertetése során önálló cselekvésre ösztönzi a tanulókat, amely elősegíti a megismerő funkciók fejlődését.

8.3. Fejlesztő szakasz

- Súlyosan és halmozottan sérült tanulók készség- és képességfejlesztésének szakasza.
- A megszerzett tapasztalatok, a koncentrikusan bővülő ismeretanyag beépül a tanulók mindennapjaiba, és így aktív részeseivé válnak a világnak.

Rehabilitációs pedagógiai programunk az interneten megtalálható pedagógiai programok, a témában fellelhető szakirodalom, és a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC törvény felhasználásával készült.

A nemzeti alaptanterv alkalmazása a fejlesztő nevelés oktatásban

Testi és lelki egészségre nevelés

A súlyosan halmozottan sérült tanulók életében a károsodások komplexen jelennek meg, ez az együttes befolyásolja az életvezetésüket, és az életkilátásokat. A súlyosan halmozottan sérült tanulók fejlesztésének ezért központi feladata az alapszükségletek kielégítése és a harmonikus közérzet megteremtése. A mindennapok fejlesztési feladataiba beépített módon jelennek meg az ápolási illetve gondozási tevékenységek. A szükségleten megteremtésén túl nagy hangsúlyban van az önállóságra való törekvés fejlesztésén, a szükségletek minél nagyobb arányban való megélését.

Önismeret és a társas kultúra fejlesztése, felelősségvállalás másokért, önkéntesség, erkölcsi nevelés, családi életre nevelés

Az önismeret első szakasza, hogy a tanuló megtapasztalhatta a saját autonómiáját és kialakuljon az identitástudata. Ezáltal fejlődik a személyisége ami segíti az életének azokon a területein mint a személyes kapcsolatok kialakítása, a személyes élmények minőségibb megélésében. A súlyosan halmozottan sérült tanulók esetében a komplex sérülés miatt az identitás pszichofizikai feltételei korlátozottak, ezért fontos a pozitív tapasztalat és megerősítés a mindennapokban. A fejlesztő nevelés oktatás pedagógiai feladata, hogy a tanuló tágabb környezetét is megismerje, biztosítva olyan tartalmakat melyeken keresztül önálló élményhez juthat a tanuló. A tevékenységek során biztosítani kell a tanulók számára a választás és az önálló döntéshozatal lehetőségét.

Médiatudatosságra nevelés

A súlyosan halmozottan sérült tanulók oktatásában is egyre nagyobb szerepet kapnak az információs és kommunikációs technikák. Ezek fejlesztő jelleggel bírnak és a tanuló életében a szabadidő eltöltésére és művelődésre is szolgálnak. A későbbiek során az információs és kommunikációs eszközök nagyban segíthetik a tanulót az önálló életvezetésben.

A fejlesztő nevelés oktatás kiemelt fejlesztő módszere az AAK

A tanulás tanítása

A fejlesztő nevelés oktatásban a tanulók súlyos fokú sérülése miatt a tanulás és a tanítás fogalma speciálisan értelmezhető. A pedagógus és a tanuló együtt, közösen mennek keresztül a tanulási folyamatokon, amelyben a tanuló egyénisége és személyisége áll a központban.

Nemzeti öntudat, hazafias nevelés

A súlyosan halmozottan sérült tanulók fejlesztésében fontos helyet foglal el a kommunikáció, a szociális interakció fejlesztése. Ezek a kiemelten fontos területek hozzásegítik a tanulót a közvetlen környezetének megtapasztalásához, megértéséhez. A képzőművészeti alkotások, zeneművek, irodalmi művek a fejlesztő nevelés-oktatás részét képezik.

II. NEVELÉSI PROGRAM

Célok

A rehabilitációs pedagógiai program iskolai körülmények között olyan fejlesztést nyújt, mely törekszik képessé tenni a tanulókat szűkebb és tágabb környezetük egyre bővülő megismerésére, saját életük mindennapi élményeinek megélésére, és az ezekben való egyre tevékenyebb részvételre, továbbá egyszerű társas kapcsolatok kialakítására és fenntartására, aminek eredményeképpen jobb minőségű életet élhetnek.

Feladatok

- A családban, lakóotthonban már kialakított szokások, jelzések, megszerzett képességek, készségek, elsajátított tudásanyag feltérképezése és az életbe való lehetőség szerinti beépítése és fejlesztése.
- Elemi szintű ismeretek elsajátíttatása szűkebb és tágabb környezetünk jelenségeiről.
- A kommunikáció egyénenként változó lehetőségeinek feltérképezése, a tanulók állandó ösztönzése a számukra lehetséges önkifejezési módok tudatos alkalmazására, gyakorlására.
- A tanulók mozgásállapotának lehetőség szerinti javítása, a meglévő funkciók állandó fejlesztése, az önállóan kivitelezhető mozgások adta lehetőségek folyamatos kihasználása.
- A szociális készségek, társas kapcsolatok, elemi magatartási formák megismertetése.
- Szabadidős és játéktevékenységekben való aktív részvétel elősegítése.
- Szoros kapcsolattartás a szülőkkel, gondozókkal a tanulók eredményes fejlesztése, a szülő-gyerek, gondozó-gyermek kapcsolat segítése érdekében.
- A súlyosan, halmozottan sérült tanulók épen maradt funkcióira alapozva a sérült funkciók fejlesztése, egyéni lehetőségek szerint a kidolgozott fejlesztési program, egyéni fejlesztési tervek alapján.

1. A súlyosan, halmozottan sérült tanulók nevelésének – oktatásának alapelvei

Kommunikáció és interakció elve:

A nevelési folyamat kölcsönös párbeszédre alapuló interperszonális kapcsolatként épül fel, intenzív testi, kontaktuson keresztül a kommunikációs szintekre épülve.

Normalizáció és participáció elve:

A képességekhez mért lehető legjobb szintű társadalmi beilleszkedés elősegítése az életkornak megfelelő minták, életfeltételek, modellek hozzáférhetőségének biztosításával.

Komplexitás, személyiségközpontúság és szükségorientáltság elve:

Az egyéni képességek, szükségletek, igények felmérése, a fejlesztési folyamat megtervezése, megvalósítása és értékelése.

Kooperáció és tudatosság elve:

A partnerek a kitűzött cél érdekében, a cselekvésük tervezését és kivitelezését egymáshoz viszonyítva koordinálják.

Differenciálás és individualizáció elve:

Egyéni gyógypedagógiai diagnosztizálás alapján készülő fejlesztési tervekre épülő, egyénre szabott célkitűzések, didaktikai – metodikai elemek kiválasztása, a feladatok megvalósítása, értékelése.

A mindennapi fejlesztés során szem előtt tartandó pedagógiai elvek:

- A fejlesztés a lehetőségekhez képest minden esetben játékosan, konkrét tapasztalatok, valósághű szemléltetés útján történjen.
- Az egyéni adottságok figyelembevétele, ennek megfelelően:
 - egyéni fejlesztési terv elkészítésénél
 - egyéni foglalkozások keretében és
 - csoportban differenciáltan.
- A team – munka rendszeres és hatékony legyen.
- A szülőkkel, gondozókkal való kapcsolattartás lehetőleg napi kapcsolatot, állandó információcserét jelentsen.
- Tanulásszervezési alapelv: a különböző fejlesztést végző pedagógusok száma a lehető legkevesebb legyen, mivel a személyes kötődések és a szoros team munka fokozzák az eredményességet.

2. A súlyosan és halmozottan sérült tanulók fejlesztésének kiemelt céljai és sajátosságai

A súlyosan, halmozottan sérült tanulók pedagógiájának alapvető tételei:

- A tanulók legelemibb megnyilvánulásainak értelmes közlésként való értelmezése
- A tanuló és a gyógypedagógus partneri kapcsolatot alakít ki
- Az együttműködés következetes
- A kommunikációs lehetőségek feltárása és kihasználása
- Hétköznapi cselekvésre alapozottság
- Az alapszükségletek kielégítése is a tanulás része

3. Módszertani alapelvek

3.1. Tevékenységtanulás segítséggel, kis lépésekben

Konkrét, valós, a mindennapokban zajló tevékenységekbe ágyazzuk a fejlesztési feladatokat. Nem teremtünk mesterséges helyzeteket, mert azoknak a tanuló nem tudná valódi hasznát venni a mindennapi életben. Az egyes tevékenységeket kis lépésekre bontva, minden tanulónál külön – külön megtalálhatjuk, melyik az a mozzanat, amibe idővel be tud majd kapcsolódni, ahol aktivitást várhatunk el tőle, amit tehát fejlesztési célként is kitűzhetünk.

3.2. Kommunikációs beágyazottság

A kommunikáció és interakció elvének gyakorlati megvalósulása. Azt jelenti, hogy a tanulók egész napját és életét, a tevékenységek minden apró lépését olyan jelzésekkel kell megerősíteni, megtámogatni, melyek segítségével minél könnyebben tájékozódjanak a nap eseményeiben, illetve tárgyi és személyi környezetükben.

3.3. A tanulási motiváció kialakítása, fenntartása

A tanulót mindig a tevékenység aktív résztvevőjévé kell tenni, különben nem várhatunk tőle együttműködést semmilyen helyzetben. A motiváció folyamatoságára azért van szükség, mert a gyakori figyelmi problémák miatt a tanuló könnyen kizökkenhet az adott helyzetből. A tanulót a saját hozzáállásával is motiválni tudjuk, ha azt közvetítjük felé, hogy meg tudja csinálni.

3.4. Optimális mértékű segítségnyújtás

A tanuló akkor tud fejlődni, ha olyan mértékben támogatjuk a tevékenység során amennyire az valóban szükséges. Ha a segítség túl kevés, akkor a helyzetet

kudarcként is megélheti, elveszti motivációját, vagy egyszerűen nem tudja megcsinálni, amit várunk tőle. Ha azonban túl sok segítséget adunk nem tudja kibontakoztatni, nem tud előrelépni, mert nem hagyunk ehhez kellő teret a számára.

3.5. Differenciálás

Itt a differenciálás elvének gyakorlati megvalósításáról van szó. Minden tanuló másként fejlődik, más személyiség, másként tud részt venni a tevékenységekben, a foglalkozásokon. Ezt a tényt a tervezésnél és a megvalósításnál egyaránt szem előtt kell tartania a szakembernek.

3.6. Ismétlés

Megfelelő számú és folyamatos ismétlés szükséges minden kommunikációs jelzés és minden kapcsolódó funkció elsajátításához.

3.7. Állandóság

A tanuló tájékozódását szolgálja környezetében, az őt körülvevő világban. Állandóságot kell biztosítanunk a tanulók számára a kommunikációs jelzésekben, a tevékenységek lépéseiben, azok sorrendjében, valamint komplexen az egész napirendben. Ugyanakkor a tanulási lehetőség éppen a változatosság megélésében van, ezért biztosítsunk számukra változatos ingereket, de az állandóság által biztonságot sugárzó közegben.

4. A súlyosan, halmozottan sérült tanulók fejlesztő nevelés-oktatásának legfontosabb területei

A súlyosan, halmozottan fogyatékos tanulók fejlesztésének kiemelt területei a nevelés-oktatás folyamatában komplexen érvényesülnek. A főbb fejlesztési területek céljainak, feladatainak meghatározása a tanulók egyéni sajátosságainak, az egyéni fejlődési ütemnek megfelelően alakul.

4.1. Kommunikáció

A másik ember megértése, az önkifejezés és az interakció fejlesztésének elősegítése.

Kompetencia területek:

- alapkompenciák,
- a tanulás és a gondolkodás kompetenciái
- kommunikációs és digitális kompetenciák

- személyes és társas kompetenciák
- társadalmi részvétel kompetenciái

Céljaink:

- Beszédszervek ügyesítése, passzív tornáztatása, szájpad torna, ajak- és nyelvgyakorlatok, légző gyakorlatok
- Beszédkészség erősítése
- Hangutánzások
- Passzív szókincs bővítése
- Beszéd – és nagymozgások összekapcsolása
- Beszédre való odafigyelés, reagálás, kifejezőképesség és közlési képesség javítása, stabilizálása
- Hallási figyelem fejlesztése, differenciálása
- Beszéd megértése, verbális irányíthatóság kialakítása – saját névre való odafigyelés, egyszerű kérések teljesítése gesztussal, majd gesztus nélkül, szituációk, bonyolultabb kérések megértése
- Egyszerű fogalmak alkalmazása szituációs játékokban, igen – nem jelzés bővítése
- Aktív szókincs fejlesztése, bővítése
- Alapszókincs kialakítása főnevekkel
- A tanuló aktivizálása, motiválása beszéddel, mondókákkal, énekekkel, hangot adó eszközökkel, zenehallgatással

Feladataink:

- A tanuló bármely megnyilvánulásának értelmes közlésként való értelmezése, és annak a testi kommunikáció eszközeivel való megválaszolása
- A gyógypedagógus és a tanuló közötti bizalmas, bensőséges kapcsolat kialakítása, a kommunikáció iránti igény felkeltése, felerősítése
- Fejlesztő ápolás – gondozás, a tanuló szükségleteinek kommunikációval kísért kielégítése, a gondozási folyamatokban a pedagógiai és terápiás szempontok érvényesítése
- Az elemi kapcsolatfelvétel formáinak kialakítása, a mindennapos rutinhelyzetekben való tájékozódás segítése, a választás lehetőségének felkínálása
- A beszélt kommunikációs formák elsajátításának előkészítése, a nyelvi kommunikáció bevonása a nevelés – oktatás folyamatába
- Az alternatív és augmentatív kommunikációs lehetőségek feltárása, a kommunikációs eszköztár, egyénre szabott eszközök kiválasztása

4.2. Mozdásnevelés

A testséma kialakítása, a mozgás örömeinek átélése és az önálló cselekvés ösztönzése.

Kompetencia területek:

- alapkompentenciák,
- kommunikációs kompetenciák
- személyes és társas kompetenciák

Céljaink:

- Az alapmozgások kialakítása, korrigálása
- Spontán mozgásfejlődés támogatása
- Saját test megélésének elősegítése
- Az utánzókézség fejlesztése
- Az érző és mozgató funkciók, valamint ezek integrációjának sokoldalú fejlesztése
- A szenzomotoros ismeretszerzési lehetőségek javítása
- Manipulációs készség, vizuomotoros koordináció fejlesztése
- Mozdásos tapasztalatszerzésre építve az elemi mozgáskultúra kialakítása
- Mozdásos sikerélményekre alapozva az önismeret fejlesztése, önbizalom növelése

Feladataink:

- Testkép, testfogalom, laterális kialakítása
- A cselekvési biztonság. Az alapvető mozgás – és feladatmegoldó képesség kialakítása
- Az egyes érzékelési területek és ezek összehangolt működésének fejlesztése különös tekintettel a tapintás – testérzet – egyensúly – érzékelés – vizuális összefüggéseire
- A vesztibuláris rendszer, mint integrációs tényező működésének korrigálása
- A manipulációhoz szükséges mozdulatok és mozgások tanítása, gyakoroltatása - opponálás, megfogás, elengedés, felcsípés, felszedégetés, eltépés, tépegetés
- A mozgástanítás elveinek betartása (szimmetria, korrekció, feszítés – lazítás, mozgások ritmizálása, elsődleges testi tapasztalatok, testi kontaktus és a konduktor, pedagógus testének közvetítő szerepe)

4.3. Az emberi és a természeti világ jelenségeinek megértése

Az érzékelés – észlelés és az értelem fejlesztése, a valóság kognitív birtokba vétele.

Kompetencia területek:

- alapkompenciák,
- a tanulás és a gondolkodás kompetenciái

Céljaink:

- Az érzékelés – észlelés fejlesztése
- A szenzomotoros depriváció csökkentése, az ingerek értelmezésének, feldolgozásának elősegítése
- A figyelem, megfigyelőkészség fejlesztése (azonosság – különbség, változás, hiány összehasonlítás)
- Az emlékezet fejlesztése
- Gondolkozás fejlesztése

Feladataink:

- Érzékelés, észlelés fejlesztése a bazális terápia elemeivel
- Különböző alakú tárgyakkal való manipulálás
- Akusztikus figyelem fejlesztése hangszerekkel, különféle zörejekkel
- Vizuális figyelem fejlesztése
- Megismerési kedv felkeltése
- Figyelem tartósságának a fokozása, késleltetett figyelem kialakítása

Bazális stimuláció, minden érzékelési terület bevonásával:

- Szomatikus ingerlés
- Vesztibuláris ingerlés
- Vibratorikus ingerlés
- Akusztiko – vibratorikus ingerlés
- Orális ingerlés
- Akusztikus érzékelést fejlesztő gyakorlatok
- Taktilis orientálódás
- Szaglás érzékelés
- Ízlelés érzékelés
- Vizuális érzékelés

4.4. Kreativitásra, játékra, szabadidős tevékenységre nevelés

Az emberi lét esztétikai dimenziójának megtapasztalás és a kreatív tevékenységek ösztönzése.

Kompetencia területek:

- alapkompenciák,
- kreatív alkotás és önkifejezés kompetenciái
- munkavállalás kompetenciái

Céljaink

- A zenei, mozgásos, képzőművészeti, irodalmi alkotások megtapasztalása és önálló létrehozása
- Közös játék megvalósításához szükséges szociális – kommunikációs, kognitív és motoros feltételek megteremtése
- Felnőttkorban is használható szabadidős készségek tanítása
- Zenei interakció segítségével a preverbális készségek fejlesztése

Feladataink

- Az emberi lét esztétikai dimenziójának megnyitása, az elemi művészeti tapasztalatok hozzáférhetővé tétele, ezek örömforrásként való megtapasztalásának segítése
- Finommotorika fejlesztése, kézműves technikák tanítása
- A tanulók számára örömet nyújtó, állapotának, mentális és valós életkorának megfelelő szabadidős aktivitások kiválasztása
- Testi közelség és testkontaktus elfogadásának tanítása
- Megfelelő reakció mások kezdeményezésére
- Az aktív cselekvés ösztönzése. Elemi művészi tevékenységek végzése és a közös kreativitás élményének megtapasztalása
- A sorra kerülés, kiváras, szerepcsere, társakra való odafigyelés, önkontrol, szabálytartó viselkedés kialakítása
- A tanulók zenei hallásának, ritmusérzékének, zenei emlékezetének, mozgáskultúrájának fejlesztése

4.5. Érzelmi és szociális nevelés

Az én pozitív megtapasztalása, megnyílás a közösség felé, a kommunikáció kulturált formáinak elsajátítása.

Kompetencia területek:

- alapkompenciák
- személyes és társas kompetenciák
- társadalmi részvétel és felelősségvállalás kompetenciái

Céljaink

- Önismeret fejlesztése
- Alkalmazkodást segítő viselkedésformák tanítása a szűkebb – tágabb környezetben
- Személyiségfejlesztés

Feladataink

- A szűkebb és tágabb közösségi életben való részvétel
- Az „én” és a „nem én” elkülönítése, a másik személy megtapasztalása
- Emberi viszonyok kialakításának segítése
- Különböző élethelyzetekre adott érzelmi reakciók gazdagítása
- Szociális kapcsolatok megnyílásának támogatása
- Kommunikáció közösségi formáinak ösztönzése, megtanulása, alkalmazása
- A társadalom által elfogadott viselkedési formák tanítása

4.6. Fejlesztő gondozás, önkiszolgálás, egészséges életmódra nevelés

Az önállóság és az önellátás képességének elsajátítása, az emberi szükségletek kielégítése kultúrájának a megismerése.

Kompetencia területek:

- alapkompenciák
- kommunikációs kompetenciák
- személyes és társas kompetenciák
- tanulás kompetenciái

Céljaink:

- A tanuló folyamatosan egyre nagyobb önállóságra tegyen szert az egyes tevékenységek elvégzése során
- Fejlesztő ápolás – gondozás
- Verbális utasítások a beszédmegértés, a figyelem, az emlékezet, a gondolkodásfejlesztése
- Speciális szükségleteknek megfelelő komfortérzés kialakítása
- Társadalmilag elfogadott viselkedési formák elsajátítása
- Téri tájékozódás segítése
- A mindennapi élethez szükséges életvezetési ismeretek, készségek, háztartási ismeretek elsajátítása, alkalmazása
- A gondozási tevékenységek egyenértékű fejlesztési területek a nevelő- oktató munka tartalmi rendszerébe, és komplex szemlélettel alkalmazzuk a terápiákban.
- Kiemelten fontos a mozgásnevelés az érzelmi és szociális készségek, a kommunikáció, és a kognitív funkciók fejlesztése, amik megvalósulnak a fejlesztő gondozás során.

Feladataink:

- A testi szükségletek kielégítése
- Szobatisztaságra nevelés, toalett – tréning
- Megfelelő táplálék biztosítása
- Alapvető tisztálkodási szokások kialakítása (testhigiéncia, testápolás)
- Az egészséges életmód kialakítása
- Öltözésben, vetkőzésben egyre nagyobb önállóság elérése
- Etetés-terápia módszerével az étkezés tevékenységeiben való együttműködés kialakítása
- Az étkezés optimális körülményeinek biztosítása
- A tanuló hiányzó önkiszolgálási képességeinek kialakítása, készségszintre fejlesztése
- Háztartási munkafolyamatok megismerése. Az ezekben való gyakorlottság kialakítása
- Mindennapokban használt tárgyak/eszközök alkalmazásának elsajátítása

5. A fejlesztő nevelés-oktatás tervezése, szervezése

A fejlesztő nevelés-oktatás a súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók fejlesztő nevelésének, oktatásának irányelve alapján készített intézményi rehabilitációs pedagógiai program és a tanév helyi rendjét meghatározó éves munkaterv alapján folyik. Intézményünkben a fejlesztő nevelés-oktatás a tanév rendjét követi, nem tagolódik tanítási évfolyamokra. A fejlesztő nevelés-oktatásban a tanulók csoportokba sorolásáról – a gyógypedagógusok véleményének kikérésével – az intézmény vezetője dönt. A csoportok létszáma nem haladhatja meg a köznevelési törvény 3. számú mellékletében a gyógypedagógiai osztályok számára meghatározott átlagléttszámot. A csoport alakítás szempontjai lehetnek: életkor, fogyatékoság, fejlettségi szint. A csoportok minimális létszáma 3 fő, maximális létszáma 6 fő.

A csoportjainkba kerülés feltétele olyan súlyos és halmozott fogyatékoság fennállása, melyben az értelmi akadályozottság meghatározónak tekinthető.

A fejlesztő nevelés-oktatást az oktatásért felelős miniszter rendeletében foglaltak alkalmazásával, a szülő igénye, a gyermek állapota és a szakértői bizottság, fejlesztő foglalkozások heti óraszámára vonatkozó javaslatának figyelembevételével kell megszervezni. A heti fejlesztő foglalkozások száma nem lehet kevesebb húsz óránál. Indokolt esetben a szülő kérésére, ha a gyermek állapota szükségessé vagy lehetővé teszi, ennél több vagy kevesebb óraszám is megállapítható.

5.1. Az éves tervezés

A fejlesztő iskolai oktatás a Fejlesztőiskolai Rehabilitációs Pedagógiai Program és az éves munkaterv alapján történik. Az éves munkaterv tartalmazza a csoport tanév rendjéhez igazodó tevékenységeit. Féléves bontásban készítjük el, a tanulók fejlődési ütemtervéhez igazítva. Az éves terv tartalmazza az ünnepeket és az iskola által – lehetőségekhez mérten a szülők bevonásával - szervezett közös programokat is.

5.2. A heti tervezés

Az éves terv alapján elkészülő heti terv, órarend tartalmazza a rendszeresen ismétlődő napi tevékenységeket, és a fejlesztési feladatokhoz tartozó különböző tartalmi egységek feldolgozását. A heti terv kidolgozását meghatározza a csoport napirendje, melyben egyes tevékenységek rendszeresen ismétlődnek. A napnak keretet ad a „reggeli kör” és a „búcsú kör” rituáléja. A hét meghatározott napjain kerül sor a tematikus tervezés alapján kitűzött különböző tartalmi egységek feldolgozására.

5.3. Az egyéni foglalkozások megszervezése

Az egyéni fejlesztő foglalkozások nyújtanak lehetőséget arra, hogy speciális gyógypedagógiai és terápiás segítséget adjunk a tanulóknak különböző képességterületeken. A terápiák alkalmazásának lehetősége a tanulók sajátos nevelési igényeinek, valamint a terápiás ellátáshoz szükséges feltételek meglétének függvénye. Az egyes tanulók esetében a szakértői bizottság határozza meg az egyéni fejlesztés szükségességét és annak heti óraszámait.

Az egyéni igényeknek megfelelő tervezéshez módszertani ajánlasként szeretnénk felhívni a figyelmet az EFOP-3.1.6-16-2017-00034 azonosítószerű projekt keretében készült „Tevékenységek gyűjteménye” és a „Sérülésspecifikus módszerek” című módszertani füzeteket, melyek hasznos tanácsokkal szolgálhatnak az érintett kollégáknak.

- Figyelem fejlesztésével kapcsolatos tevékenységek gyűjteménye
- Auditív észlelés, figyelem és differenciálás fejlesztése a súlyosan halmozottan fogyatékos gyermekeknél
- Tevékenységek gyűjteménye – Nagymozgások
- Tevékenységek gyűjteménye – Tájékozódás, információ feldolgozása
- Tevékenységek gyűjteménye – Differenciált feladatok hallássérülteknek
- Tevékenységek gyűjteménye – A finommotorika fejlesztése
- Tevékenységek gyűjteménye – Saját készítésű eszközök a súlyosan, halmozottan sérült gyermekek otthoni fejlesztéséhez, szintentartásához
- Tevékenységek gyűjteménye – A kognitív funkciók fejlesztése
- Súlyos, halmozottan sérült gyermekek szociális kapcsolatainak fejlesztése
- Sérülés specifikus módszerek a fejlesztés szolgálatában – Súlyosan – halmozottan sérült személyek kommunikációja
- Sérülés specifikus módszerek a fejlesztés szolgálatában – A hallás
- Sérülés specifikus módszerek a fejlesztés szolgálatában – A mozgás
- Sérülés specifikus módszerek a fejlesztés szolgálatában – Súlyosan-halmozottan sérültek fejlesztési lehetőségei
- Sérülés specifikus módszerek a látás fejlesztéséhez

Elérhető: <http://www.gardonyimor.hu/?cat=881>

5.4. Felvételi pedagógiai diagnózis,– és vélemény

A tervezés legfontosabb lépése a tanulók ismerete, az egyes tanulók, illetve a tanulócsoport képességstruktúrájának pontos vizsgálata, feltérképezése. A pedagógiai

diagnosztikához rendelkezésre álló eszközök alkalmazásával, a tanulók megfigyelésével a tanév kezdetén minden tanuló esetében felvételi pedagógiai véleményt készít a gyógypedagógus. A tanulók diagnosztikus értékelése minden esetben a pozitívumokra koncentrál, kiemeli a megmaradt, illetve a meg lévő képességeket, funkciókat, ugyanakkor számba veszi a gyermek képességstruktúrájában található hiányosságokat, funkciózavarokat is.

5.5. A pedagógiai diagnózis

Célja annak feltérképezése, hogy mit tud a gyermek, és azt hogyan tudja, melyek a személyes szükségletei. A diagnózis kitér a tanuló viselkedésének, tanulási és tevékenységi képességeinek elemzésére is. A pedagógiai – diagnosztika a súlyosan és halmozottan sérült tanulók esetében nem egyszeri vizsgálatot, hanem folyamat-diagnosztikát jelent: korábbi életszakaszra vonatkozó információk megszerzése mellett 8-12 hetes megfigyelési időszaknak kell eltelnie az egyéni nevelési-oktatási terv elkészítéséhez, a célok és feladatok meghatározásához, a pedagógiai és terápiás eljárások kiválasztásához. A pedagógiai diagnózis és vélemény szolgáltatják az alapot a hosszú távú célkitűzések megfogalmazásához. A hosszú távú célok időintervalluma általában egy tanév. A célok a gyermekek fejlődése alapján módosíthatók.

5.6. Az egyéni nevelési-oktatási fejlesztési terv

A tervek elkészítésének kiindulási pontja a tanulók diagnosztikus mérése, a megfigyelési tapasztalatok és a szakértői bizottság véleménye, javaslata. Az egyéni fejlesztési terv a gyermek pedagógiai diagnózisának eredményeiből, az individuális célkitűzésekből, valamint az egyes tartalmi egységek megvalósítása során alkalmazandó speciális didaktikai-metodikai lépések konkrét megfogalmazásából áll. A tanév tizenkettedik hetének végéig minden tanuló részére el kell készíteni a személyre szabott, a tanuló fejlesztésének súlypontjait meghatározó egyéni fejlesztési tervet. Újonnan érkező tanulók esetében a tanév 12. hetének végéig, korábban már ismert tanuló esetében a 8. hét végéig (megfigyelési időszak a tanév kezdetén) készítjük el a személyre szabott egyéni fejlesztési terveket. Az egyéni fejlesztési terv szoros összhangban áll a csoport számára kidolgozott éves és heti tervvel, csupán a módszerek és az eszközök tekintetében van eltérés.

5.7. Csoportos foglalkozások szervezése

A különböző, egyenként 25-30 perces, csoportos foglalkozások további lehetőségeket nyújtanak a gyermekek képességeinek fejlesztésére. A csoportban végzett fejlesztés fontos a tanulók számára. A csoportban végzett tevékenységek során megélhetik a közösséghez

tartozás élményét, megtapasztalhatják a társakkal való együttműködést. A csoportos fejlesztés a szociális és érzelmi nevelés fontos színtere.

5.8. A csoportalakítás szempontjai

A fejlesztő iskolába járó tanulók diagnózis, életkor és fejlettségi szint szerint egyaránt vegyesek. Személyiségfejlődésük a súlyos és halmozódó károsodások miatt jelentősen nehezítetté és akadályozottá válik, mely akadályozottság az egész élet folyamán fennáll, vagyis mozgásképeségükben, kognitív képességekben, érzékelés-észlelésben, kommunikációban, érzelmekben és szociális viselkedésben - életkortól függetlenül - a fejlődés elemi szintjét mutatják. Mindezekből következően a csoportok kialakításánál elsődleges szempont, hogy olyan gyermekek kerüljenek össze, akik életkortól függetlenül, hasonló fokban és területen sérültek.

6. Eszközök és eljárások a tanulók fejlesztésében

6.1. Tárgyi – dologi feltételek

Helyiségek

- Csoportszoba
- Egyéni (konduktív) fejlesztő szoba
- Vizesblokk
- Tornaszoba
- Terasz
- Snoezelen terápiás szoba
- Számítástechnika szaktanterem

Eszközök

- szomatikus, taktilis, vibratorikus ingereket nyújtóeszközök
- látásfejlesztést, vizuális ingereket nyújtó eszközök
- hallásfejlesztést, akusztikus ingereket nyújtó eszközök
- kommunikációfejlesztést szolgáló, kommunikációt segítő eszközök
- vesztibuláris ingerlést, egyensúly – fejlesztést szolgáló eszközök
- egyéb mozgásfejlesztő eszközök
- a gyerekek önálló játéktevékenységét segítő eszközök
- gyógyászati és rehabilitációs segédeszközök
- IKT eszközök

6.2. Terápiás eljárások

A fejlesztő iskolai tanulókkal végzett kiscsoportos és egyéni terápiás eljárások segítik a kitűzött nevelési célok lehetőség szerinti elérését, egyes fejlődési területek célzott megerősítését. A terápiák alkalmazását az egyes tanulók szükségletei határozzák meg.

7. A nevelő – oktató munka mérése, értékelési rendszere

7.1. A súlyosan, halmozottan fogyatékos tanulók állapotának felmérésére szolgáló diagnosztikus eszközök:

- **FRÖLICH – HAUPT:** Fejlődésdiagnosztika: Egyéni megfigyelésen alapul. Segít a tanulók pillanatnyi lehetőségének pontosabb felmérésében, megismerteti a következő fejlődési lépést, ez által segít a célok megfogalmazásában.
- **WAYNE SAILOR – BONNIE JEAN MIX: TARC:** Szintén megfigyelésen alapul. Előnye, hogy könnyen felvehető. Megkönnyíti a fejlesztő munka tervezését, alkalmas arra, hogy rögzítsük általa a pedagógiai tevékenységünk sikerét, illetve sikertelenségét. Megvizsgálhatjuk eljárások, terápiák hatásait.
- **H. GRÜNNZBURG: PAC (S/PAC 1):** Lehetővé teszi a megfigyelt személyek meglévő és hiányzó készségeinek felmérését, s ezzel is jelöli a fejlesztés feladatait. Kördiagramos megjelenési formája segítségével rögtön szemléletes képet kapunk a készségterületek állapotáról.
- **STRASSMEIER KÉRDŐÍV A FEJLŐDÉSI SZINT MEGÁLLAPÍTÁSÁRA**
Megfigyelésen alapul, könnyen felvehető. Készség szint-felmérőlapokból áll. Elsősorban a megkésett fejlődésmentű gyermekekre orientálódik.

7.2. A súlyosan, halmozottan sérült tanulók értékelése

Értékelni kell:

- A tanulók tudásának mennyiségi gyarapodását
- Tudásuk minőségbeli jellemzőinek változását
- Önmagukhoz mért fejlődésüket
- A tanulók attitűdjét az ismeretszerzés területén

A fejlődésről a szakmai team félévkor és tanév végén szöveges értékelést ad. A tanulók attitűdjét és önmagához mért teljesítményét értékeljük. A tanulók felé a folyamatos pozitív megerősítést gesztusokkal és szimbólumok segítségével is jelezzük. A tanuló fejlődését a szakmai team a tanítási év végén, ~~a központilag kiadott nyomtatványon~~ szövegesen értékeli. A szöveges értékelés tartalmazza a tanulónak az egyes fejlesztési területen elért eredményeit és nehézségeit, továbbá a következő tanítási év egyéni fejlesztési tervének elkészítéséhez szükséges javaslatokat. A tanév végi értékelés egyben a tanuló bizonyítványaként is szolgál, melynek egyik példányát a területileg illetékes szakértői bizottság kapja, egy példány a tanuló portfóliójához csatolandó. Az értékelés harmadik példányát a szülő veszi át tanév végén.

8. Szülőkkel való együttműködés formái

A szülőkkel való együttműködésre az alábbi fórumok, események adnak lehetőséget:

- szülői értekezlet, nyílt nap
- konzultáció a szülők és a szakemberek között
- napi kommunikáció a szülőkkel
- elégedettségi kérdőívek

A szülők csoportban folytatott munkánkat a következő tevékenységekkel segítik:

- részvétel a csoport rendezvényein,
- gyermekükkel kapcsolatos nevelési, gondozási nehézségek megosztása a csoport szakembereivel közös megoldás keresése.

III. FEJLESZTÉSI PROGRAM

A nemzeti alaptanterv kompetencia területei a fejlesztő nevelés oktatásban

- Testi és lelki egészségre nevelés
- Önismeret és a társas kultúra fejlesztése, felelősségvállalás másokért, önkéntesség, erkölcsi nevelés, családi életre nevelés
- Médiatudatosságra nevelés
- A tanulás tanítása
- Nemzeti öntudat, hazafias nevelés

1. Fejlesztési területek és foglalkozások

A súlyosan, halmozottan sérült tanulók sajátosságai és a nevelési alapelvek alapján körvonalazhatók a fejlesztés fő területei. Ezek a területek nem választhatók szét, komplex egységként kezelendők, és természetes módon épülnek be a mindennapi tevékenységekbe is. A rehabilitációs programban meghatározott fejlesztő foglalkozásokon az egyes fejlesztési területeknél ismertetett feladatok, tevékenységek több foglalkozáson is megjelennek, keresztkapcsolatokat képezve.

2. A fejlesztés területei

- kognitív funkciók fejlesztése
- az érzékelés, észlelés fejlesztése
- beszédfejlesztés
- a kommunikáció fejlesztése
- esztétikai nevelés
- érzelmi és szociális nevelés
- a mozgásnevelés
- fejlesztő gondozás és önkiszolgálásra nevelés

Ezek a fejlesztési területek majdnem teljesen megegyeznek az iskoláskor előtti fejlesztés területeivel.

3. Foglalkozások („tantárgyak”)

Egyenként 25-30 perces, csoportos foglalkozások

- **Szűkebb és tágabb környezet (heti 4)**
 - beszédfejlesztés és környezetismeret
 - mese-vers

- **Játék és szórakozás (heti 5)**
 - vizuális nevelés
 - Snoezelen terápia
 - játékra nevelés

- **Zenei fejlesztés (heti 1)**

- **Mozgásnevelés (heti 5)**

- **Reggeli- és Búcsúkör (heti 5)**

- **Testi higiénia /fejlesztő gondozás és önkiszolgálásra nevelés/ (napirendbe építve folyamatosan)**

A foglalkozások elnevezései F. Schäffer koncepciójából származnak. Az óraszámok a törvény által előírt kötelező 20 óra felosztásából adódnak.

4. Foglalkozási terv

A heti foglalkozási terv úgy kezelendő, mint egy órarend a fejlesztő iskolai csoportoknak, igazodnak az intézmény csengetési rendjéhez.

5. A fejlesztési területek részletes leírása

5.1. A fejlesztési területek és a foglalkozások keresztkapcsolatai

Egy-egy foglalkozás keretén belül általában több terület célzott fejlesztése is történik, úgy, hogy azok nem választhatók külön, szerves egységbe fonódnak.

	Szűkebb és tágabb környezet	Játék és szórakozás	Zenei fejlesztés	Mozgásnevelés	Reggeli kör, Búcsúkör
Kognitív funkciók fejlesztése	x	x	x	x	x
Érzékelés, észlelés fejlesztése	x	x	x	x	x
Beszéd fejlesztés	x	x	x	x	x
Kommunikáció	x	x	x	x	x
Eszztétikai nevelés	x	x	x	x	x
Érzelmi és szociális nevelés	x	x	x	x	x
Mozgásnevelés	x	x	x	x	x

6. A kognitív funkciók fejlesztése

A kognitív, vagy más szóval megismerő funkciók gyűjtőfogalom, melyhez a következő területek tartoznak:

- figyelem, megfigyelőképesség
- érzékelés-észlelés
- emlékezet
- gondolkodási funkciók
- beszédfejlesztés

6.1. A figyelem, a megfigyelőképesség fejlesztése

Célok

- A tanulók környezet iránti érdeklődésének kialakulása.
- Új és régi, megszokott ingerek közötti különbségtétel képességének kialakulása.
- Új inger jelentkezésekor spontán odafordulás kialakulása.
- Egy-egy tevékenységnél való elidőzés.
- Lehetőség szerint az összes érzékszerv használata egy-egy dolog alapos megfigyelésekor.
- Az adott helyzet, tevékenység szempontjából fontos és jelentéktelen ingerek elkülönítése

Feladatok

- A megismerési kedv felkeltése.
- A figyelem tartósságának, elmélyültségének, terjedelmének fejlesztése.
- Az akaratlagos, szelektív figyelmi funkciók fejlesztése.
- A megosztott figyelem kialakítása (távlati cél).

Alapelvek

- A gyermek figyelme, koncentrálása, együttműködése alapját képezi minden pedagógiai és terápiás tevékenységnek. Ezért a figyelemfejlesztés minden foglalkozás feladatai között szerepel.
- A napirend kialakításánál és a célok, elvárások megtervezésénél figyelembe kell venni, hogy a halmozottan sérült gyerekektől komoly figyelmet és erőfeszítést követelnek azok a tevékenységek is, amelyeket ép társaik már rutinszerűen végeznek (pl.: étkezés, WC használat, játék, stb.). Ezért a nagy koncentrációt igénylő feladatok között lazító gyakorlatokat vagy pihenést kell biztosítani.

Általános elvárások

A gyermekek egyéni érzékelési – észlelési, kognitív, mozgásos lehetőségeihez mértén aktív részvétel, interakció a környezettel.

Módszerek

Egyéni és csoportos foglalkozások keretében:

- szomato –, tiflo –, szurdopedagógiai és logopédiai módszerek
- a bazális stimuláció elemei
- alternatív kommunikációs technikák
- kompenzáló technikák
- evésterápia

- gondozási feladatok terápiás végzése
- tanulmányi séták, kirándulások
- bemutatás
- valós és valóság-hű szemléltetés
- egyénre szabott segítségnyújtás
- játékoság
- cselekedtetés
- gyakoroltatás
- beszélgetés
- ellenőrzés, értékelés alkalmazása

Eszközök

- a szűkebb-tágabb környezet tárgyai, személyek, élőlények
- a természet jelenségei, erői
- képek
- hangfelvételek
- kézműves alapanyagok
- hangszerek
- zene
- diavetítő
- CD lejátszó
- e-tábla

6.2. Az érzékelés, észlelés fejlesztése

Célok

- Érzékleti – észleleti tapasztalatok szerzésével az önmagukról és a szűkebb környezetükről való ismereteik bővülése.
- A világ érzékszerveken keresztül megragadható tartalmainak segítségével a tanulók gazdagabb, intenzívebb, a környezettel interaktívabb, ahhoz jobban alkalmazkodó, minőségibb életet élhessenek.

Feladatok

- A tanulók hozzásegítése ahhoz, hogy önmagukról és a szűkebb értelemben vett személyi, tárgyi és természeti környezetükből érzékelési – észlelési tapasztalatokat szerezzenek.
- Ezek segítségével az önmagukról és a környezetükről való ismereteik bővítése.

Részfeladatok:

- A tapasztalt érzékelési – észlelési zavarok mögött rejlő okok szakemberekkel (pl.: szemész, audiológus, neurológus) együtt történő feltérképezése és a velük közösen történő kezelése.
- Az aktiváció, a motiváció erősítése.
- A mozgásfejlesztés feladataihoz tartozóan az érzékelés, észlelés mozgásos feltételeinek javítása (a fejkontroll javítása a fixálás elősegítésére, kóros reflexek gátlása, leépítése; a manipuláció mozgásos feltételeinek javítása.), megfelelő testhelyzet biztosítása.
- Az egyes érzékelési – észlelési területek fejlesztése:
 - látás
 - hallás
 - bőrérzékelés (tapintás, hő- és fájdalomérzékelés)
 - szaglás
 - ízlelés
 - egyensúlyérzékelés
 - kinesztetikus érzékelés
 - testérzékelés (haptikus, vesztibuláris)
 - térérzékelés
 - az idő érzékelése.

Ezek részeként az észlelési figyelem fejlesztése.

- A fejlettségi szintet figyelembe vevő mennyiségű és minőségű inger biztosítása.
- A tanulóknak a saját testükből és a külvilágból érkező ingerek iránti érzékenységének felkeltése, kialakítása.
- Az ingerek felé való odafordulás, az azok megragadására irányuló képesség fejlesztése.
- A lényeges ingereknek a lényegtelenektől való elkülönítése képességének kialakítása.

- Az érzéketek, észleletek értelmezésének elősegítése az aktuális fejlettségi szintnek megfelelően.
- A különböző érzékelési területek összekapcsolódásának, együttműködésének elősegítése, fejlesztése.
- Az érzéketek, észleletek integrálódásának elősegítése.
- Az érzékelési és mozgási folyamatok összerendeződésének elősegítése.

Alapelvek

- Az érzékelés-észlelés alapját képezi minden tevékenységnek, ezért a fejlesztése valamennyi foglalkozás feladatai között szerepel.
- A mozgás- és cselekvőképesség súlyos korlátozottsága következtében elmaradt tapasztalatokat konkrét, közvetlen tapasztalatszerzésen keresztül pótoljuk.
- Az érzékelési, észlelési képességek fejlesztése általában nem elszigetelten, öncélúan történik, hanem a heti témakörbe ágyazva, játékos formában, vagy természetes, valóságos, életszerű helyzetekben.

Általános elvárások

A tanulók egyéni érzékelési – észlelési, kognitív, mozgásos lehetőségeihez mérten aktív részvétel,

interakció a környezettel.

Módszerek

Egyéni és csoportos foglalkozások keretében:

- szomato –, tiflo –, szurdopedagógiai és logopédiai módszerek
- bazális stimuláció
- alternatív kommunikációs technikák
- kompenzáló technikák
- evésterápia
- gondozási feladatok terápiás végzése
- tanulmányi séták, kirándulások
- bemutatás, valós és valóság-hű szemléltetés
- beszélgetés
- egyénre szabott segítségnyújtás
- játékoság
- cselekedtetés
- gyakoroltatás
- ellenőrzés, értékelés alkalmazása

Eszközök

- a szűkebb és tágabb környezet élőlényei, tárgyai
- a természet erői, jelenségei
- modellek
- képek (fénykép, diakép, grafika, jelkép...)
- könyvek
- kommunikációs táblák
- játéktárgyak
- hangfelvételek (személyek, tárgyak, cselekvések, jelenségek hangjai)
- hangszerek, zene
- festékek, zsírkréták, színes ceruzák, színes papírok
- gyurma, agyag
- diavetítő, magnetofon, diktafon
- tükör
- egyensúlyfejlesztő eszközök (pl.: hinta, billenő deszka)

6.3. Az emlékezet fejlesztése

Célok

A gyermekek olyan fejlettségi szintre való eljuttatása, hogy emlékezzenek:

- a mindennapos események egymást követő mozzanataira,
- kialakult szokásokra a családban, a csoportban,
- a begyakorolt korrekciós mozgásformákra, a testhelyzetekre,
- korábbi élményekre, tapasztalatokra,
- a napirendre
- egy adott dolog (szűkebb–tágabb környezetünk tárgya, jelensége, stb.) megismerése során szerzett különböző érzékletekre, észleletekre.

Feladatok

- A fejlettségi szintet figyelembe vevő bevésés,
- a fejlettségi szintet figyelembe vevő felidézés,
- a rövid, majd a hosszú távú emlékezet fejlesztése.
- A különböző érzékelési területek érzékletei és észleletei megőrzésének elősegítése:

- látás
- hallás
- bőrérzékelés

- szaglás
 - ízlelés
 - egyensúly
 - kineztészia
 - térészlelés
 - az idő észlelése.
- A különböző érzékek és észleletek összekapcsolódásának, integrálódásának elősegítésével a felidézés megkönnyítése.
 - Egyszerű összefüggések felismertetése, megtanítása a felidézés elősegítése céljából.
 - A kommunikáció fejlesztése, amely lehetővé teszi az emlékképek kifejezését.
 - A cselekvések mozgásos feltételeinek javítása, amelyek szintén az emlékképek kifejezését szolgálják.
 - Jelek, szimbólumok kialakítása, melyekkel bonyolultabb eseményeket, történéseket idézhetünk fel egyszerűbben.
 - Szoros kapcsolattartás a szülőkkel az iskolai és a hétfégi eseményekről, hogy ezek később is felidézhetőek legyenek.

Alapelvek

- Az adott tartalom, különböző észlelési területek felől, különbözőképpen történő megismertetése.
- A kis lépésekben való haladás elve.
- Gyakori ismétlés, ellenőrzés.
- A tanmenet összeállításánál alapelvek, hogy az ismeretek egymásra épüljenek és koncentrikusan bővüljenek.

Általános elvárások

A gyermekek egyéni érzékelési – észlelési, kognitív, mozgásos lehetőségeihez mérten aktív részvétel, interakció a környezettel.

Módszerek

A bevésés módszerei:

- bemutatás
- szemléltetés
- cselekedtetés
- gyakoroltatás
- beszélgetés, és ezek ismétlései, felidézései

A felidézés módszerei:

- beszélgetés
- szemléltetés (valóság-hű modell, kép, jelkép)
- bemutatás
- cselekvés megkezdése
- megfelelő testhelyzet és kommunikációs eszközök, módszerek biztosítása

Eszközök

- szűkebb és tágabb környezetünk tárgyai, élőlényei, erői, a természet jelenségei
- modellek
- képek (fénykép, grafika, jelkép...)
- fotóalbum
- tárgyi emlékek pl.: nyaralásról, sétáról, stb.

6.4. A gondolkodás fejlesztése**Célok**

- Önmaguk megismerése, azonosságtudatok és én identitásuk kialakulása.
- Szűkebb és egyre bővülő környezetükben való eligazodás.
- Tárgyi környezetük birtokba vétele.
- Személyi és tárgyi környezetükre való hatás gyakorlása.
- A környezet változásaihoz való alkalmazkodás.
- Egyszerű probléma-megoldási módozatok megismerése és alkalmazása (kommunikációs problémáikra, céljaik elérésére, akaratuk keresztülvitelére, stb.).

Feladatok

- A környezet megismertetése, felfedeztetése.
- Elemi fogalomrendszer kialakítása, ismereteik rendszerezése, új ismeretek elhelyezése, színek, formák megismertetése.
- Főfogalom alá rendelés.
- Különbségek megfigyeltetése.
- Változás megfigyeltetése.
- (Logikai)- funkcionális összefüggések megfigyeltetése.
- Analizáló - szintetizáló képesség fejlesztése.
- Hiányok pótlása
 - szimmetria
 - rész-egész viszony.
- Általánosítás, konkretizálás.

- Analógiás gondolkodás fejlesztése.
- Téri, idői tájékozódás fejlesztése.
- Testfogalom fejlesztése.
- Szám- és mennyiségfogalom fejlesztése.
- Társadalmi szokások, elemi szabályok megismertetése, elsajátíttatása.
- Hangulatok, érzelmek felismertetése.
- Kreatív gondolkodás, képzelet fejlesztése.

Alapelvek

- A gondolkodási műveletek fejlesztése sohasem elszigetelten, öncélúan történik, hanem mindig a heti témakörbe ágyazva, játékos formában vagy természetes, valóságos, életszerű helyzetekben.
- A fejlesztési feladatok kiválasztása és meghatározása egyénre szabottan, tervszerűen, az egyéni szükségleteknek megfelelően történik.

Általános elvárások

A gyermekek egyéni érzékelési – észlelési, kognitív, mozgásos lehetőségeihez mérten aktív részvétel, interakció a környezettel.

Módszerek

Egyéni és csoportos foglalkozások keretében:

- szomato –, tiflo –, szurdopedagógiai és logopédiai módszerek
- alternatív kommunikációs technikák
- kompenzáló technikák
- evésterápia
- gondozási feladatok terápiás végzése
- tanulmányi séták, kirándulások
- bemutatás
- valós és valóság-hű szemléltetés
- egyénre szabott segítségnyújtás
- játékoság
- cselekedtetés
- gyakoroltatás
- beszélgetés
- ellenőrzés, értékelés alkalmazása

Eszközök

- a környezet tárgyai, személyek, állatok, növények, jelenségek (pl.: időjárás)

- játéktárgyak
- mesekönyvek, fényképek, diaképek, rajzok, jelképek, feladatlapok
- kommunikációs táblák
- festékek, ceruzák, papírok
- magnetofon, diktafon, hangfelvételek a környezetünkről, zene, e-tábla

6.5. Beszédfejlesztés

Célok

A beszédfejlesztés célja, hogy a gyermekeket eljuttassa az általuk elérhető legmagasabb szintre a beszédmegértés és a beszéd területén, és ezzel elősegítse az őket körülvevő szűkebb és tágabb környezetbe való beilleszkedést.

Feladatok

- Az akusztikus észlelés fejlesztése:
 - a tanulók érdeklődésének felkeltése környezetük hangjai és hangforrásai iránt
 - a hallási figyelem fejlesztése
 - az akusztikus differenciálási képesség fejlesztése
 - a hangok irányába való odafordulás kialakítása
 - a hangforrás, hangok azonosításának kialakítása
 - a sorrend, ritmus, hangsúly, hanglejtés megfigyeltetése
 - zenehallgatás, a zene és a mozgás összekapcsolása.
 - reflexgátló testhelyzet biztosításával az izomtónus normalizálása a foglalkozások megkezdésekor.
 - a mellkas, a vállöv és a szájkörüli izmok lazítása a foglalkozások megkezdésekor.
 - a gyermekek közlési, önkifejezési vágyának felkeltése és folyamatos ébrentartása.
- A beszédhez szükséges motoros képességek tréningje és a nyálzás befolyásolása:
 - a száj akaratlagos nyitásának és zárásának kialakítása
 - a szopó, harapó reflexek kialakítása, majd gátlása
 - a rágás facilitálása
 - a szívás, fújás, köpés kialakítása és gyakoroltatása.
- A hangképzés fejlesztése:
 - a légzés és a hangadás egyidejű fejlesztése
 - a hangadás és a mozgás összekapcsolása

- egyes hangok, ill. szótagok kialakítása az egészséges fejlődés sorrendjének megfelelően
- a hangok megtartásának kialakítása
- majd egyszeri kilégzés során egyik magánhangzóról a másikra való áttérés kialakítása
- a hangadás megszakításának kialakítása.
- Artikulációs mozgásügyesítés, az ajkak és a nyelv differenciált mozgásának kialakítása és gyakoroltatása.
- A beszédmegértés és a szókincs fejlesztése a fogalmak körének fokozatos kialakításával és bővítésével az ismerttől a kevésbé ismert felé, a közvetlen környezettől a tágabb környezet felé haladva.
- Folyamatos lehetőség biztosítása az önálló megnyilatkozásokra a legkülönbözőbb helyzetekben.
- A beszédképtelen gyermekek megnyilvánulásainak értelmezésével a jobb megértés, az egymásra való odafigyelés elősegítése.
- Minden lehetséges helyzetben és módon a gyermekek késztetése az egymással és a felnőttekkel való (kölcsonös) kommunikációra.
- A kifejezőkészség fejlesztése:
 - a meglévő szókincs aktivizálása, a szókészlet bővítése
 - a nyelvhelyesség fejlesztése
 - összefüggő beszéd kialakítása
 - mondókák, versek memorizálása.

Alapelvek

- Rendkívül fontos a beszédre, hangadásra ösztönző légkör és a mesterségesen kialakított beszédszituáció.
- Az augmentatív kommunikációs módszereket használó tanulók hangadásra, ill. beszédre való ösztönzéséről nem szabad lemondani.
- Az ismeretszerzés, a fogalmak bővítése konkrét tapasztaláson, cselekedtetésen alapul.
- A bemutatás, szemléltetés során a való világ tárgyait, jelenségeit érzékeltetjük a tanulókkal, képekkel, filmekkel csak olyasmint szemléltetünk, amit már a gyermekek jól ismernek.
- A szóbeli közlések, instrukciók mindig rövidek és a tanulók számára érthetőek.

- A gyakorlás, ismétlés a már meglévő ismeretek szinten tartását, elmélyítését szolgálja.
- Az új ismeretek közlése mindig a már meglévők ismétléséhez kapcsolódva, az ismeretek körét apró lépésekkel bővítve történik.
- A tanulók ellenőrzése, értékelése folyamatosan, minden megnyilvánulásuk azonnali – lehetőleg pozitív – minősítésével történik

A beszédmegértés fejlesztésének, a szókincs (passzív, aktív) bővítésének főbb területei

- A saját személlyel kapcsolatos ismeretek: név, testséma.
- A szűkebb társadalmi környezet: családtagok, osztálytársak, nevelők.
- A közvetlen tárgyi környezet: lakás, tanterem, iskolaudvar.
- A tágabb környezet: iskola helyiségei, környező utcák, üzletek, közlekedési eszközök.
- A természeti környezet:
 - évszakok, időjárás
 - növények (fák, virágok) és azok változásai az egyes évszakokban
 - zöldségek, gyümölcsök
 - állatok.
- Öltözködés, ruhadarabok.
- Ünnepek:
 - születésnap, névnap, anyák napja
 - Mikulás, Karácsony, Farsang, Húsvét
 - Gárdonyi napok, Gyermeknap

Általános elvárások

- Alakuljon ki a spontán hangadás.
- Lehetőség szerint induljon meg a differenciált hangadás.
- A gyermekek ismerjék társaik, családtagjaik és a velük dolgozó felnőttek nevét.
- Egyszerű felszólításokat értsenek meg, és – képességeik függvényében – hajtsanak végre.
- Szükségleteiket, akaratukat, véleményüket valamilyen, a többiek számára is érthető formában jelezzék.

- Legyenek képesek egymás és a pedagógusok közléseire rövid ideig figyelni és adekvátan reagálni.
- Legyenek alapvető ismereteik közvetlen környezetük tárgyairól, személyeiről, jelenségeiről.
- Fogadják örömmel az ünnepeket, legyenek képesek elemi magatartási szabályok betartására az ünnepélyek alkalmával

Módszerek

- Bobath-módszer
- evés-ivás terápia
- bemutatás
- motiválás
- gyakoroltatás
- cselekedtetés
- ellenőrzés, értékelés
- valós és valóság-hű szemléltetés
- beszélgetés
- tanulmányi kirándulás
- egyénre szabott segítségadás

Eszközök

- Bobath-labdák (különböző méretű és formájú)
- matracok
- zsámolyok
- speciális székek
- kétfülű poharak
- speciális evőeszközök: vastag nyelvű
- rágókák
- gumikesztyűk
- szívószál
- gyertyák
- könnyű labdák: szivacs, hungarocell, papír, ping-pong
- tollpohely
- szappanbuborék, buborékfúvók
- sípok
- „ördögnyelv”

- lufi, stb.
- zizi
- méz, szörp, csoki, tejföl, stb.
- fültisztító
- rúzs
- tükör
- játéktárgyak
- tárgyképek, rajzok, fotók
- didaktikai játékok (lottó, memória, puzzle, dominó, stb.)
- bábok
- a szűkebb-tágabb környezetünk tárgyai, jelenségei
- mesekönyvek, vers-, mondóka-, énekgyűjtemények

6.6. A kommunikáció és interakció (segített kommunikáció) fejlesztése

Célok

- A beszédképtelen gyermekek kívánságainak, gondolatainak mások számára is érthető közlése.
- Saját életük cselekvő részesévé válása.
- Augmentatív kommunikációs eszköz segítségével egyenlő esély elérése a többi gyerek között, a szűkebb és tágabb környezetükben egyaránt.
- Beilleszkedés az őket körülvevő emberek közösségébe.
- Személyiségük minél teljesebb kibontakozása.
- A lehető legteljesebb beilleszkedés a társadalomba.

Feladatok

- A kommunikáció iránti igény felkeltése.
- Kommunikációs csatornák és módok megismertetése, erősítése, bővítése (eszköz nélkül vagy eszközigényes augmentatív kommunikáció segítségével).
- Alapkommunikáció kialakítása:
 - kapcsolatfelvétel, szemkontaktus kialakítása
 - ránézéssel való kiválasztás, döntés
 - adekvát igen-nem válaszadás
 - köszönés.
- Önálló akaratközlés, vélemény, szükséglet, döntés kifejezésének megtanítása.
- Az önkifejezéshez személyes kapcsolat és megfelelő mennyiségű idő biztosítása.
- A szülőkkel való szoros együttműködés.

- Az augmentatív és alternatív kommunikációs rendszer, illetve eszköz kiválasztását körültekintő megfigyelésnek kell megelőznie.
- Meg kell figyelni:
 - a gyermekek mozgáskéességét
 - értelmi képességeit
 - kommunikációs igényét
 - családi helyzetét
 - a gyermekek, a szülők, a közösség igényeit
 - hogyan kommunikálnak a gyermekek otthon, ismeretlen helyen kétszemélyes helyzetben és csoportban
 - mit szeretnek csinálni, mik a kedvenc játékaik, mivel lehet jól motiválni őket.
- A fenti ismeretek alapján a kommunikációs eszköz ésrendszer kiválasztása.
- A gyermekek már meg lévő jelzéseire építve és azokat erősítve további jelzések kialakítása.

Alapelvek

- Mindenfajta megnyilvánulást közlésként értelmezünk, még akkor is ha a gyermekek azt nem közlésnek szánják.
- A gyermekek véleményét, akaratát, gondolatait mindig, minden helyzetben figyelembe vesszük, és arra adekvát választ adunk.
- Lehetőleg minden helyzetben biztosítani kell a kommunikációs eszközök hozzáférhetőségét.
- Kétszemélyes helyzetekben, játékba ágyazottan, majd a csoportos foglalkozásokhoz és a tananyaghoz kapcsolódva kell bevezetni a gyermekeket az aktív kommunikációba.
- Az optimális kommunikációfejlesztéshez elengedhetetlenül szükséges a szülőkkal való szoros együttműködés.
- A tanulók spontán jelzéseit beépítve olyan kommunikáció kialakítására kell törekedni, amely lehetőleg nemcsak a legszűkebb környezet számára érthető

A fejlesztés tartalma, területei

Egyénenként változó, meghatározza a gyermekek értelmi szintje, mozgáskészsége, személyisége, szociális helyzete, életkora, a család és az iskolaelvárásai.

Ennek megfelelően:

- szemkontaktus felvétele

- adekvát igen-nem kialakítása
- szemmel mutató, kiválasztás megtanulása
- mutatói módok megtanulása
- választás, mint kifejező eszköz megtanulása
- döntés, mint megtapasztalás megtanulása
- akarat kifejezése, az események cselekvő részesévé válás
- tárgy-fotó-grafika egyeztetés
- alapvető általános kifejezések elsajátítása, alkalmazása
- ok-okozat felfedezése, tudatosítása
- szituációs kifejezések, élethelyzetekkel kapcsolatos kifejezések, kérések, stb.
- szókincs növelése.

Általános elvárások

- A tanulók legyenek képesek a mozgásos és értelmi lehetőségeikhez képest aktívan kommunikálni.
- Tudják adekvátan jelezni szükségleteiket, kéréseiket.
- Legyenek képesek érzelmek, élmények, pozitív-negatív tapasztalatokkal kapcsolatos kifejezések használatára.
- Fel tudják hívni magukra a figyelmet.
- Értsék az egyszerű megszólításokat, kérdéseket, utasításokat, és egyértelmű választ adjanak.
- Legyenek képesek a társas együttlétekbe bekapcsolódni és azokban részt venni.

Módszerek

- Egyéni és csoportos foglalkozás.
- Egyénre szabott multikommunikációs forma alkalmazása. Ez magába foglalja és kombinálja a gesztust, a jelbeszédet, a maradék beszédet vagy hangokat, a mimikát, a kommunikációs rendszereket és eszközöket.
- Pozitív élmények alapján történő inspiráció. (A beszéd tartalma: itt és most, arról beszélek, amit teszek, vagy amit tenni fogok, amit a másik cselekedeteiből, érzéseiből, kívánságaiból, szándékaiból, jelzéseiből érzékelek. Egyszerű mondatok, szavak, fogalmak.)
- Élethelyzetek játékos modellezése, reprodukálása.

Eszközök

- elemes játékok
- fejpálca
- fejlesztő játékok
- kép-kommunikációs rendszerek
 - Boardmaker
- jelkép-kommunikációs rendszer
 - Bliss
- számítógép, oktatási programok
- e-tábla

Az eszközök kiválasztásánál figyelembe kell venni a gyermekek mozgásállapotát, értelmi szintjét, életkorát, kommunikációs igényét és szintjét, kognitív képességeit, vizuális észlelését, a foglalkozások témáját.

6.7. Esztétikai nevelés**Célok**

- Az önkifejezésre lehetőséget adó technikákkal, mint újabb kommunikációs eszközökkel való megismerkedés.
- Passzív befogadóból aktív résztvevővé válás.
- Alapérzelmek megélése, felismerése, kifejezése. Pl.: öröm, szomorúság, félelem.
- A tanulókat körülvevő jelenségek élményeinek, hangulatainak felidézése, képzeletben történő újbóli átélése, elképzelése és kifejezése. Pl. esőben, szélviharban, tavaszi mezőn.
- A környezet jelenségeiről szerzett tapasztalatok, és ezek művészi eszközökkel történő összekapcsolódása, integrálódása.
- Egy-egy képzőművészeti alkotás láttán, vagy zenedarab hallatán képzeletük megindulása.
- A rendelkezésre álló technikák, alapanyagok, eszközök közül választás képességének kialakulása.
- Az esztétikai fejlesztésen keresztül a szűkebb és tágabb környezet alaposabb megismerése, elemzése.

Feladatok

- Nyugodt, biztonságos légkör teremtése.
- Az alkotáshoz, önkifejezéshez szükséges helyzetek, alapanyagok, eszközök biztosítása.

- Az alapvető festészeti, grafikai, vegyes technikák és a mintázás megismertetése, használatuk gyakoroltatása.
- A közös alkotó folyamatba való bekapcsolódás lehetőségének biztosítása.
- A színek szerepének megfigyeltetése, az alapformák megismertetése, különféle eszközökkel történő megjeleníttetése, kapcsolódva a tanmenethez.
- A vizuális kifejezési formák és az irodalom, a zene és egyéb művészeti ágak kapcsolatának megismertetése, az ebből adódó lehetőségek kiaknázása.
- Dramatikus technikákban való minél aktívabb részvétel lehetőségének megteremtése (bábjáték, zenei megjelenítések, egyszerű mondókák eljátszása).
- Fényképek, műalkotások, a természet hangjai, zenei darabok megfigyeltetése. A hangulati, érzelmi megjelenítés elősegítése.

Alapelvek

- A foglalkozások során mindig tartsuk tiszteletben az alkotás szabadságát.
- A témakezelés legyen rugalmas és interaktív.
- Törekedjünk a csönd és elmélyülés, valamint az önkifejezés és beszélgetés megfelelő arányának megtalálására.
- Valósuljon meg a lehetőségekhez mért legaktívabb kommunikáció.
- Mindenfajta művészeti megnyilvánulást alkotásként értelmezzünk.
- Ne javítsunk bele a művekbe, hanem tartsuk őket tiszteletben.
- Fejezzük ki örömünket és bátorítsuk a gyerekeket további önkifejezésre.
- Kezdetben értékeljük pozitívan minden aktivitást, még ha az eszközhasználat, a megnyilvánulás nem is tökéletes.
- Kezdetben ne korrigáljunk, később is inkább csak ajánljuk fel az általunk jobbnak vélt lehetőséget.

A fejlesztés tartalma, területei

- A csoportban a szabad festés technikájának bevezetése. A zenére festés, hangulati ábrázolás gyakorlása. Érzelmek felismerése, megjelenítése a tanult technikákkal.
- Az alapszínek elkülönítése, a meleg és hideg színekés tónusok hatásának megfigyelése. Az alapformák megjelenítésének gyakorlása.
- Formázás agyaggal, gyurmával. Egyszerű modellek készítése különféle alapanyagokból.

- Szabad hangszerhasználat. Hangutánzás. Egyszerű ritmusképzés. Zenei darabok hatásának megfigyelése, megbeszélése.
- Kötött témák megjelenítése művészeti eszközökkel, kapcsolódva a fejlesztési tervhez.
- Kiállítás látogatás, egyéb kirándulások. Az itt szerzett élmények feldolgozása, elemzése, felhasználása a fejlesztési folyamat során.

Általános elvárások

A tanulóiban alakuljon ki az alkotás iránti vágy. Legyenek képesek bekapcsolódni, részt venni az alkotási tevékenységben.

Módszerek, technikák

- Szabad festés különféle festékekkel.
- Vizes, ragasztós alapon festés.
- Asszociációs gyakorlatok.
- Festékfolyatás.
- Festés versre, zenére, kötött témára.
- Montázs-technikák.
- Ragasztások.
- Dramatikus megjelenítés, báb.
- Formázás agyaggal, gyurmával.
- Modellezés különféle alapanyagokból.
- Mondókák, énekek, versek meghallgatása, megjelenítése.

Eszközök

- A természet kincsei:
 - ágak
 - levelek
 - termések
 - kövek, stb.
- Festékek:
 - tempera
 - ujjfesték
 - vízfesték
 - textilfesték
 - ruhafesték

- Papírok:
 - karton
 - rajzlap
 - selyempapír
 - A0-s papírok különféle színekben
 - újságpapír
 - színes papír.
- Érdekes formájú üvegek, síküveg.
- Textildarabok különféle színekben, minőségben, filc.
- Ecsetek:
 - változó méretű és jellegű ecsetek
 - szivacsok
 - hengerek.
- Agyag, különféle tulajdonságú gyurmák.
- Dobozok, hurkapálca, különféle ragasztók, gombok.
- Arcképek, fényképek.
- Művészeti albumok, verseskötetek, mesekönyvek, cd-k, gyertyák, füstölők.
- Audiovizuális eszközök.
- Ritmushangszerek, zajkeltő tárgyak:
 - xilofon
 - rumbatök
 - száncsengő
 - triangulum
 - esőcsináló
- Egyéb hangszerek:
 - furulya
 - Casio

6.8. Érzelmi és szociális nevelés

Célok

- Pozitív és reális énkép kialakulása a tanulók értelmi szintjének megfelelően.
- Érzelmek felismerése, tudatos megélése.
- A tanulók nyitottá válása a környezetükben élők felé.
- Akarják és tanulják meg érzelmeiket, akaratukat a legdifferenciáltabban, legerőteljesebben kifejezni.

- Mások megnyilvánulásainak értelmezése és tolerálása.
- Vágyaik késleltetése, a várakozás képességének kialakulása, türelmessé válás.
- Ugyanakkor legyenek képesek küzdeni egy-egy cél eléréséért. Ne adják fel hamar, legyenek kitartóak.

Feladatok

- Az önkifejezés lehetőségeinek megismertetése.
- Az én-tudat fejlődésének segítése (énkép kialakítása).
- Lehetőség biztosítása a különféle élmények és érzelmek megélésére, kifejezésére.
- Az élmények és a velük kapcsolatos érzelmek értelmezésében, kezelésében való segítségnyújtás.
- A tanulók képessé tétele más emberek hangulatának, érzelmeinek felismerésére, és az arra való reagálásra (pl. együtt örülés, vigasztalás).
- A motiváció erősítése.
- Az együttműködési készség fejlesztése.
- A közösségi magatartás kialakítása (felnőtt-tanuló, tanuló-tanuló viszonylatban).
- A helyes viselkedési formák megismertetése, elsajátíttatása.
- Dramatikus technikák és a bábjáték alapjainak megtanítása.
- A csoportos és az egyéni tevékenységek arányának helyes megválasztása az életkor, a szociális érettség, a fogyatékoságok és a pillanatnyi szükségletek szempontjainak figyelembevételével és mérlegelésével.
- A közösséghez való tartozás élményeinek közvetítése a csoportos foglalkozásokon keresztül, ezek pl.:
 - a közös éneklés, zenélés, játék öröme
 - a mások sikerének öröme
 - a „mindenki egyformán fontos” élménye
 - a „valamit közösen létrehozni” élménye
 - a kortársakkal való kapcsolat öröme.
- Kétszemélyes helyzetekben
 - a „most egyedül én vagyok a fontos”
 - a teljes elfogadottság
 - az osztatlan figyelem élményének közvetítése.
- Pozitív, reális énkép kialakítása a tanulók értelmi szintjének megfelelően.
- Döntési helyzetek teremtése, melyekben a tanulók szabadon választhatnak tevékenységek, játékok, ételek, stb. közül, valamint ezek biztosítása.

- Reális és egységes, a tanulók állapotához, ugyanakkor életkorához is a lehető legjobban igazodó elvárások kialakítása, megismertetése.
- Kommunikációs eszközök és technikák biztosítása és alkalmazása.

Alapelvek

- Az érzelmi és szociális nevelés az egész napot átszövi. A közösségi szokásokat a nap folyamán valamennyi élethelyzetben szem előtt kell tartani.
- A pedagógusok minden megnyilvánulásukkal önkéntelenül is nevelnek, mintául szolgálnak. Erre tudatosan is törekedniük kell.
- A tanulók optimális érzelmi és szociális fejlődéséhez szükségük van mind csoportos, mind kétszemélyes helyzetekre.
- A tanulók fejlődésében különösen nagy szerepe van a feltétlen szeretet és elfogadás biztonságot adó érzésének.
- Mindenfajta fejlesztésnek és tanulási szituációnak érzelmi bázison kell alapulnia.
- Az érzelmek, indulatok megélését, kifejezését, ezeken keresztül pedig értelmezését és feloldását kell elősegíteni, nem pedig az elfojtását.
- A szülőkkel való szoros együttműködés (pl.: személyes beszélgetések) elengedhetetlenül szükséges a tanuló teljesebb megismeréséhez, és a fejlesztés eredményességéhez.

Általános elvárások

Tudják elfogadni és alkalmazni a mindennapi életben az alapvető közösségi normákat (pl.: köszönés alternatív formái, tiszta étkezés). Tudjanak alkalmazkodni a környezet elvárásaihoz, az értelmi- és mozgásállapot függvényében, egyéni elbírálás alapján.

Módszerek, tevékenységi, foglalkoztatási formák

- Beszélgetés
- Dramatizálás:
 - bábjáték
 - szerepjáték
- Csoportos foglalkozások:
 - közös játék
 - éneklés-zenélés
 - tánc, ringatózás, mozgás zenére
 - közös alkotás
 - vizuális művészetterápia
 - közösen átélt élmények

- kirándulások
- verses, mesés foglalkozások
- Kétszemélyes helyzetek:
 - beszélgetések
 - páros játék
 - tánc, ringatózás, mozgás zenére

Eszközök

- bábok
- jelmezek, fejdíszek
- játéktárgyak, egyszerű társasjátékok
- fejlesztő játékok
- hangszerek
- papírok, festékek, ecset, agyag
- gyurma
- CD-játszó, CD lemezek

6.9. Mozgásfejlesztés – Mozgásnevelés

Célok

A tanulók adottságainak függvényében a lehető legmagasabb szintű mozgásos önállóság elérése.

Feladatok

- A tanulók pozitív mozgásélményhez juttatása sok játékkal, motiválással.
- A mozgásra való képesség felismertetése, tudatosítása, a mozgás iránti igény felkeltése, erősítése.
- Az elmaradt vagy károsodott tartási és mozgási funkciók fejlesztése, javítása.
- Az idegrendszer sérülése nyomán kialakuló kóros mozgások, elváltozások megelőzése, korrekciója, kompenzálása és leépítése.
- A lehető legnagyobb önállóság eléréséhez szükséges mozgásos és önellátási ismeretek megtanítása.
- Mozgásminták, sémák tanítása feladatsorokon keresztül, melyekkel mindennapi életüket tehetjük könnyebbé.
- Gyógyászati és rehabilitációs segédeszközök viselésének, használatának szoktatása, tanítása.
- Az ép fejlődéshez – a lehetőségekhez képest – leginkább közelítő testi fejlődés elősegítése.

- Mozgásos tapasztalatokon keresztül a pszichomotoros és szenzomotoros képességek fejlesztése.

Alapelvek

- A mozgásfejlesztésnek a kiemelt célú mozgásnevelés foglalkozások mellett a tanulók egész napi tevékenységébe integráltan kell folytania, tevékenységüket át kell szőnie.
- A hét minden napján legyen mozgásfejlesztés foglalkozásuk.
- Törekedni kell a fiziológiás mozgások lehetőségei szerinti helyes kivitelezésére, de elsődleges szempont a mozgás – bármilyen, az egészséget nem veszélyeztető módon történő – végrehajtása.
- További alapelv a már megtanult legmagasabb szintű mozgásformák alkalmazása, megkövetelése – a végrehajtáshoz elegendő időt, megfelelő facilitációt (segédeszközt és megfelelő segítségnyújtási formát) biztosítva. A különböző foglalkozásokon a gyermekek lehetőleg aktuális egészségi és mozgásállapotuknak megfelelő testhelyzetekben legyenek.
- A mozgásanyag összeállításánál, tanításánál figyelembe kell venni a mozgáskorlátozottság mellé társuló egyéb fogyatékoságokat, zavarokat, így az értelmi fogyatékoságot, az esetleges érzékelési-észlelési zavarokat, stb.
- A gyakorlatok tervezésénél szem előtt tartjuk a következő szempontokat:
 - lassú tempó,
 - több ismétlés,
 - egyszerű feladatok.
- A mozgásfunkciók gyakoroltatása, kiépítése csak apró lépésenként történhet.

Fejlesztési feladatcsoportok

- Ízületek mobilizálása
 - Ízületek minden irányú passzív kimoztatása
 - Kontraktúra oldása
 - ízületi mozgáshatárok növelése optimális mértékig nagy- és finommozgásokkal
- Izomlazítás, relaxáció
 - Átmozgatás, hintáztatás
 - Bobath-labdán rugóztatás
 - Izomérzet kialakítása (feszítés-lazítás)

- Haptikus ingerlés tüskés masszírozó labdával, szivacs labdával...
- Izmok erősítése
 - Izmok nyújtása
 - Innervációs-, vezetett aktív gyakorlatok (gravitáció irányában, illetve ellen), izometriás-, ellenállás gyakorlatok
 - Szelektív izomerősítés diagnózisnak megfelelően
- Helyes légzéstechnika kialakítása
 - Légzőizmok, mellizmok lazítása, vibráció
- Mozgásos önkontroll kialakítása
 - Alaphelyzetek pontos felvétele, egyszerű mozgások kivitelezése optikus és külső kontroll segítségével
- Mozgás-koordináció fejlesztése
 - Szenzoros ingerre adekvát válasz adása
 - Célzó gyakorlatok (szem-kéz, szem-láb koordináció kialakítása)
- Fiziológiás mozgássor alaphelyzeteinek és mozgásanyagának elsajátítása
 - Alaphelyzetek elsajátítása, összekapcsolása mozgássorrá
- Egyensúly fejlesztése
 - Billenések, hintázás, fordulás, testsúlyáthelyezés
- Kóros szinergizmusok megtörése, reflexgátló helyzetek kialakítása (Bobath)
 - Reflexgátló helyzetek kialakítása
 - Reflexgátló helyzetekből indított egyszerű gyakorlatok
- Helyes testvázlat, térbeli orientáció kialakítása
- Helyes testtartás kialakítása (ülésben, állásban)
 - A helyes tartás megéreztetése
 - Gerinctorna, tartáskorrigálás
- Ritmus fejlesztése
 - Egyszerű mondókák, énekek összekötése mozgással
- Manipuláció fejlesztése
 - Felső végtag passzív, aktív átmozgatása
 - Szenzoros ingerek alkalmazása
 - Tapintásos feladatok végzése, a taktilis percepció fejlesztése
 - Fogás, elengedés
 - Ceruzafogás lehetőségek szerinti kialakítása
- Praktikus és önellátási feladatok

- Műtéti előkészítés, utókezelés
- Mozgásos játékok
- Testi képességek fejlesztése
- Gyógyászati segédeszközök használatának elfogadtatása, szoktatása

Általános elvárások

Aktív részvétel a foglalkozásokon a tanulók egyéni képességeinek függvényében.

A tanulók legyenek képesek:

- adottságaik szerinti tudatos izomlazításra,
- a passzív kimoztatások elviselésére,
- azon aktív mozgásoknak, amelyekre képesek (felszólításra történő) kivitelezésére,
- együttműködésre a mozgásnevelővel.

Módszerek

- Pető-módszer
- A komplex mozgásterápia módszerei
- Adaptált testnevelési mozgásanyag és játékok
- Továbbá:
 - passzív segítségnyújtás
 - aktív mozgáskiváltás
 - bemutatás
 - folyamatos szóbeli irányítás
 - gyakorlás
 - korrigálás
 - motiválás
 - játékoság
 - differenciálás
 - igazi/valós tevékenységbe ágyazott mozgásfejlesztés

Foglalkoztatási formák:

- egyéni foglalkozás
- csoportos, differenciált foglalkozás

Eszközök

Az általános tornatermi felszerelés mellett:

- babzsák
- bokasúlyzó

- egyensúlyozó eszközök (pl. egyensúlyozó deszka, félhenger)
- trambulin
- gumikötél
- gördeszka
- hinta
- hálós hintaágy
- hengerek (különböző méretben)
- kézügyességet fejlesztő speciális játékok
- lejtő
- labdák (különböző méretű, anyagú, fogású, keménységű, súlyú labdák, Bobathlabdák)
- léggömb
- párnák (ék, henger – különböző méretben)
- speciális kerékpár
- tornabot
- tükör

Továbbá egyéb használati és játéktárgyak, amelyekkel a gyermekek kapcsolatba kerülnek.

Gyógyászati és rehabilitációs segédeszközök, pl.:

- kerekesszék

6.10. Testi higiénia - Fejlesztő gondozás és önkiszolgálásra nevelés

Az idetartozó tevékenységek átszövik a teljes iskolai nevelés-oktatás folyamatát. Programunkban ezért a gondozási feladatok nem csupán mellékesen elvégzendő tevékenységek, hanem külön foglalkozásként is megjelennek, még akkor is, ha a mozgás olyan súlyosan sérült, hogy az önkiszolgálás még távoli célként sem tűzhető ki.

Cél

A tanulók lehessenek aktív részesei saját életük legalapvetőbb történéseinek, testi szükségleteik kielégítésében is.

Feladatok

- Az érzékelés-észlelés fejlesztése: a saját testtel kapcsolatos ingerek felismerésének és értelmezésének elősegítése (pl.: éhség, szomjúság, jóllakottság, széklet-, vizeletürítés, hőmérséklet).
- A kommunikáció fejlesztése: a tanulók képessé tétele arra, hogyha felismerik testi szükségleteiket, azokat a környezetük számára a legérthetőbben és a legdifferenciáltabban tudják kifejezni.

- A mozgás fejlesztése: a lehető legnagyobb mértékű mozgási képesség kialakításával a lehető legnagyobb önállóság, illetve részvétel biztosítása. Ezek tanulóink esetében többnyire részmozzanatok, pl. öltöztetés közben a láb nyújtásahajlítása.
- A tanulók és a személyzet mindennapjait egyaránt megkönnyítő eszközök biztosítása.
- A kognitív funkciók fejlesztése:
 - A figyelem fejlesztésével a gondozási feladatok figyelemmel kísérésének, az aktív részvétel alapjának megteremtése.
 - Az emlékezet fejlesztésére a gondozási feladatok mozzanatai sorrendjének, az azokhoz kapcsolódó eszközöknek, a napirendhez való kapcsolódásuknak rögzítése; mindezekon keresztül az aktív részvétel elősegítése.
 - Az ok-okozati összefüggések megismertetésével a testi szükségletek és az azokat kielégítő tevékenységek, illetve ezek összetevői jobb megértésének segítése.

Alapelvek

- A gondozási feladatok elvégzésének idejét és módját befolyásolják a tanulók értelmi és mozgásos lehetőségei.
- A napirend kialakításánál figyelembe kell venni a gondozási és önkiszolgálási feladatok optimális idejét és időtartamát.
- A gondozási és önkiszolgálási feladatok végzése fontos, ám időigényessége miatt óvakodni kell attól, hogy a tanulók életének egyedüli, központi kérdésévé váljon.
- A súlyosan-halmazottan sérült tanulóknak nem csak testi szükségleteik vannak, ők is igénylik a kommunikációt, a személyes kapcsolatokat, a játékot, a tapasztalatok és ismeretek szerzését, mint ép társaik (illetve amennyiben nem, úgy ezen igények kialakításán fáradozni kell).

7. Foglalkozások

7.1. A foglalkozásokról általában

- A foglalkozások elnevezését Franziska Schäffer koncepciójából merítettük.
- A foglalkozások nevei és az órák tartalmi speciálisak. Eltérnek a speciális nevelési igényű tanulók hagyományos gyógypedagógiai nevelésétől-oktatásától.
- Elméleti alapját elsősorban Franziska Schäffer koncepciója képezi, melynek megvalósíthatóságát hazai gyakorlati tapasztalatok is alátámasztják.
- A témakörök összeállításánál olyan tanulási helyzeteket igyekeztünk kiválasztani, amelyeket az ép korosztály a mindennapokban átél, tehát nem véletlenszerűen juttatjuk élménybe súlyosan, halmozottan fogyatékos tanulóinkat.
- A témakörök periodikusan ismétlődnek, hosszabb ideig, ezzel lehetőséget nyújtva a tanulóknak arra, hogy több szempontból megtapasztalja az „élményszerű valóságot”, azaz „élni tanuljon”.
- A szűkebb és tágabb környezet foglalkozás témaköre határozza meg a heti anyagot, amelyre ráépül a többi foglalkozás anyaga.

Pedagógus részéről

- élményszerű megtapasztaltatás
- a valóság érzékszervek útján való sokoldalú érzékeltetése
- csoportos, de egyénre szabott, differenciált cselekedtetés

Tanuló részéről

- a valóságos élethelyzetek, szituációk átélése, megtapasztalása
- komplex személyiségfejlesztés: érzékelés, észlelés, kognitív funkciók, kommunikáció fejlesztés, magatartás - változás
- a tanuló önmaga élje át a saját tevékenységeit

7.2. Szűkebb és tágabb környezet

Célok

- A tanulók érdeklődésének kialakulása szűkebb és tágabb környezetük szereplői, tárgyai, jelenségei iránt.
- Egyénileg eltérő képességeik függvényében a természeti, tárgyi és személyi környezetükről szerzett élményeik megélése, értelmezése, elraktározása.
- A tanulók saját életükben történő minél aktívabb részvételének kialakulása.
- Az egymással és a nevelőkkel való állandó kommunikáció kialakulása.
- A természeti környezet szépségeinek felismerése.

Feladatok

A szűkebb és tágabb környezet személyeinek, tárgyainak, jelenségeinek megismertetése a tanulókkal, a mindennapi életük apró tapasztalatszerzéseinek irányítása és folyamatos tudatosítása által.

Alapelvek

- A természeti, társadalmi és tárgyi környezet jelenségei, tárgyai, szereplői minden gyermek számára megismerhetők valamilyen szinten.
- A mozgás- és cselekvőképesség súlyos korlátozottsága következtében elmaradt tapasztalatokat elsősorban konkrét, valódi élményeken keresztül pótoljuk.
- A „Szűkebb és tágabb környezet” és a „Játék és szórakozás” foglalkozások anyaga sokszor jól kapcsolható egymáshoz, kölcsönösen épülhetnek egymásra.
- Sok játék a tanulmányi kirándulásokon közösen szerzett élményekből, tapasztalatokból táplálkozik.
- A kirándulásokon a tanulók helyváltoztatásának, figyelmének, aktív részvételének és egyéni tapasztalatszerzésének szükséges segítése miatt a tanulók számával megegyező felnőtt jelenléte az optimális.

Témakörök, tananyag

- A család
 - családtagok és neveik
 - családi szerepek és szokások
 - a lakás helyiségei és berendezési tárgyai (szoba, konyha, fürdő)
- Az iskola
 - az iskola helyiségei és berendezési tárgyai (csoportszoba, ebédlő, mosdó, folyosó)
 - csoporttársak és neveik, jeleik
 - pedagógusok, konduktor, segítők és neveik
- Az iskola környéke
 - utcák, épületek, üzletek az iskola közvetlen és távolabbi környékén
- Közlekedési eszközök
 - legismertebb közlekedési eszközök (autó, autóbusz, vonat, hajó)
 - a közlekedés zajai
- Évszakok

Az ősz legjellemzőbb jegyei:

 - időjárás

- öltözködés
- növények
- állatok

A tél legjellemzőbb jegyei:

- időjárás
- öltözködés
- növények
- állatok

A tavasz legjellemzőbb jegyei:

- időjárás
- öltözködés
- növények
- állatok

A nyár legjellemzőbb jegyei:

- időjárás
- öltözködés
- növények
- állatok

- Testünk

- a főbb testrészek nevei

- Állatok

- a háziállatok legjellemzőbb jegyei (macska, kutya, tehén, ló)
- vadon élő állatok legjellemzőbb jegyei (róka, mókus, sün, madár/költöző, telelő/)
- állatok hangjai

- Színek

- piros, kék, sárga, zöld, barna, fehér

- Időbeli tájékozódás

- napirend
- napszakok (reggel, dél, este, délelőtt, délután)

- Térbeli tájékozódás

- le-fel
- fölé- alá –mellé

- Ünnepek

- születésnap
- névnap
- Mikulás
- karácsony
- farsang
- húsvét
- anyák napja
- gyermeknap
- tanévnyitó –záró
- ballagás
- A világ megismerése
 - háromdimenziós tér
 - fogalmak, tevékenységek
 - mennyiség elemei
 - forma, mint tulajdonság
 - nagyság, vastagság, szín, szag, íz, felület, hő, hangzás, több tulajdonság
 - természet megismerése (természetes anyagok, növények-állatok, életjelek élőlények, állatok és növények haszna, élet- évszak-ciklus, víz tulajdonságai, tűz és hő)
 - technikai szerkezetek megismerése
 - nyilvánosság (megélni, hogy része a társadalmi környezetnek /iskola, otthon/)
 - társasági formák megismerése (hivatalok, korcsolyapálya...)
 - együttlakás (az együttélés különböző formái)
 - partner – viszony (személyes viszonyok, odafordulás; érezni, hogy megszólítják, bevonják; barátságot pozitívan megélni)
 - „én” (én vagyok én: élni az érzékszervekkel, velük ismereteket szerezni; testsémát kialakítani, testi funkciókat észrevenni és tudatosítani; saját érzéseket észlelni, megkülönböztetni, adekvát magatartást tanulni; önmagát és másokat értékelni, tisztelni; időt megélni, fogalmakat megismerni; az „öregedés” folyamata)
 - én és mások (egyedül lenni másokkal, együttélés szabályai)
 - szexualitás (megélni, érzéki benyomásokat megismerni; nemiség)

- „élet értelmével” foglalkozni (az élet nehézségei és a fogyatékoság problémái)

Módszerek, tevékenységi és foglalkoztatási formák

- bazális stimuláció elemei
- kompenzáló technikák alkalmazása
- valós és élethű szemléltetés
- bemutatás
- cselekedtetés, gyakoroltatás
- játék
- beszélgetés
- séta, kirándulás
- zenei foglalkozás
- barkácsolás
- festés
- egyéni és differenciált foglalkozások
- csoportos foglalkozások

Eszközök

- szűkebb és tágabb környezetünk tárgyai
- a természet jelenségei
- a természet kincsei (ágak, levelek, termések, kövek, stb.)
- növény- és állatvilág
- modellek, makettek
- játéktárgyak, bábok, jelmezek
- zene, hangfelvételek (gyermek- és népdalok, versek megzenésített változatai, a zeneirodalom témához illő darabjai a hangulati aláfestés érdekében, saját készítésű hangfelvételek a környezetünk hangjairól)
- gyermekirodalom (mesék, versek, mondókák)
- hangszerek
- könyvek
- képek
- fényképek
- dia- és videofilmek
- ecset, festék, tempera, színes ceruza, zsírkréta, papírok
- gyurma, agyag, speciális olló

7.3. Reggeli kör

Célok

- Az iskolában töltött idő keretbe foglalása.
- A közösen eltöltendő idő jó hangulatban való elkezdése.
- Figyelemösszpontosítás egymásra, a tanulási tartalomra, önmaguktól a környezetük felé fordulás.
- Az önkifejezés a különféle kommunikációs csatornák, eszközök, módszerek kipróbálásával.
- Közösségi társadalmi szokások, szabályok megismerése és gyakorlása.
- Zenei élményszerzés.
- A közösség élménye, közösséggé válás.
- Hangulatok, érzelmek megismerése.
- Személyes kapcsolatok kialakulása, elmélyülése. Önálló vélemény kialakulása.

Feladatok

- Nyugodt, kellemes légkör teremtése.
- Megfelelő testhelyzet biztosítása, mely lehetővé teszi a figyelmet és a különféle kommunikációs fogások alkalmazását, beleértve a hangadást, a manipulációt és a nagymozgást is.
- A beszédértés fejlesztése.
- Kommunikációs eszközök, módszerek megismertetése.
- Igen-nem válaszadás kialakítása.
- Manipulációfejlesztés.
- Hangadásra való bátorítás.

Alapelvek

A tanulók minden megnyilvánulását kommunikációként értelmezzük, azonban törekednünk kell arra, hogy a tanulók a már elsajátított, legmagasabb szintű kommunikációs jelzéseket alkalmazzák.

Témakörök, tananyag

- Egymás köszöntése
 - hangadással
 - szemkontaktussal
 - hangszerhasználattal
 - kommunikációs tábla használatával
 - simogatással

- labdagurítással
- Ünnepekre való készülődés
 - énekekkel, versekkel, mondókákkal
 - egyszerű jelképekkel, szokásokkal, teremdzszekkel (pl.: adventi koszorú, gyertyagyújtás, adventi naptár, Mikulás-csizma, húsvéti-kosárka tojásokkal)
 - beszélgetéssel
- Az időjárás megfigyelése
 - testi tapasztalatokkal
 - ablakon való kinézéssel
 - beszélgetéssel
- Közös éneklés, zenélés
 - kézfogással
 - tapsolással, kopogással, dobogással
 - testzajokkal
 - hangszerekkel
 - énekléssel

Módszerek

- csoportos foglalkozás
- beszélgetés
- zenés foglalkozás
- játék

Eszközök

- labdák
- léggömbök
- ritmushangszerek
- egyéb hangszerek:
 - játékszongora
 - xilofon
 - furulya,
 - Casio, stb.
- ünnepi kellékek:
 - adventi koszorú
 - gyertya
 - naptár

- dekorációk
- Mikulás-csizma
- húsvéti-kosárka tojásokkal, stb.
- mondókák, versek, énekek
- hívóképek
- illusztrációk

7.4. Játék és szórakozás

Súlyosan, halmozott fogyatékoság esetén a gyermekek játéktevékenységének – és ez által az összes területnek – fejlődése is nagymértékben nehezített. Ebben szerepe van a kézfunkciók, a nagymozgások különböző fokú, esetenként nagymértékű korlátozottságának, az értelmi képességek akadályozottságának, egyes gyermekeknél a társuló érzékelési, észlelési zavaroknak, az indíték-szegénységnek. Mindezekből következően a „Játék és szórakozás” foglalkozás elnevezése alatt a fogalmak nem szokványos jelentését kell értenünk. A halmozottan sérült gyermekek számára a játékot is tanítani kell, mely ilyen módon az ő számára egyfajta „munkát” jelent. A különböző játékok során tud begyakorolni olyan elemi manipulációs készségeket, melyekre esetleg valamely későbbi életszakaszában (önellátás a tankötelezettség lejárta után) lehet szüksége. A munka fogalma olyan tágan értelmezett tevékenységet jelöl jelen esetben mely a játékos résztől kezdve a valóságos munkamozzanatok elemein át az alkotó tevékenységet is magában foglalja.

Célok

- A játék, a munka, szabadidős tevékenységek örömeinek megismerése, és e tevékenységek iránti igény kialakulása.
- Egyéni és közösségi játékok, munkák, szabadidős lehetőségek megismerése. Ezekben a gyermekek egyéni lehetőségeihez mérten minél aktívabb részvétele.
- Képesse válás önállóan végzett játék- munkatevékenységre is.
- A tanulók szocializációs képességének fejlődése. Ennek részeként a közös játékban, munkában való részvétel, a társakhoz való alkalmazkodás fokozatos elsajátítása.
- A játék, munka, szabadidő során, által a tanulók sokféle képességének és készségének fejlődése: a nagy- és finommozgások, érzékelés-észlelés, figyelem, megfigyelőképesség, emlékezet, gondolkodás, képzelet, fantázia, utánpótlás, kreativitás, kommunikáció és beszéd, szociabilitás fejlődése.

Feladatok

- A tanulók megismertetése különböző játék- és munkaeszközökkel és azok használatával, egyéni és csoportos játék- és munkatevékenységek, szabadidős lehetőségek megismertetése és megszerettetése.
- Az ezekben való minél aktívabb részvétel elősegítése, kialakítása.
- Az egyéni adottságokhoz igazodóan, a szükséges feltételeket megteremtve a játszás és munka, szabadidő eltöltésére való képesség kialakítása.

Részfeladatok

- Vidám, felszabadult légkör teremtése.
- A játékra, munkára, való motiváltság kialakítása és fenntartása.
- A játék, munka, szabadidő örömszerző jellegének biztosítása.
- Az érdeklődési körnek, nemnek, életkornak, értelmi, mozgásos, érzékelési-észlelési, kommunikációs képességeknek megfelelő, játék- és munkaeszközök, tevékenységek, idő, hely biztosítása.
- A tanulók munka-szabadidős tevékenységének továbbfejlődéséhez szükséges segítség megadása (pl.: a tevékenységhez megfelelő testhelyzetek megtalálása, biztosítása, mozdulatok vezetése, segítése, együttjátszás, - cselekvés, a figyelem irányítása, minta, élmények nyújtása, ötletek adása). Meg kell találni azokat az eszközöket is, amelyeket a tanulók önállóan tudnak használni, azokat a tevékenységeket is, amelyeket önállóan tudnak végezni.
- A segítséssel történő és az önállóan végzett tevékenykedés közötti helyes arány megtalálása (A segítséssel, irányítással soha ne vegyük el a tevékenységek örömét, lényegét.).
- A lehetőségek szerinti legnagyobb szabadság és önállóság biztosítása.
- A tervezett, szervezett, irányított mellett a spontán, szabadon választott tevékenységek lehetőségének biztosítása.
- A tevékenységekben való szabad kommunikáció elősegítése, ehhez szükség esetén augmentatív kommunikációs eljárásokat, módszereket, eszközöket alkalmazva.
- A társas, közösségi kapcsolatok, a közösségi érzés kialakulásának, erősödésének elősegítése.
- A iskola más csoportjaival való közös foglalkozások szervezése, ezáltal a nagyobb közösségbe való beilleszkedés elősegítése, a tevékenységek bővebb körének biztosítása.

- A délelőtti témákhoz való kapcsolódás és az azoktól való eltérés közötti helyes arány megtalálása.
- A „Játék-szabadidő” foglalkozás során élményeik, tapasztalataik feldolgozása, ismereteik mélyítése, gyarapítása, rendszerezése; képességeik, készségeik fejlesztése.
- A munka-szabadidő tevékenység tudatos fejlesztésével az egész személyiség fejlődésének, életük tevékenyebb részesévé válásának elősegítése.

Alapelvek

- A „Játék és szórakozás” és a „Szűkebb és tágabb környezet” foglalkozások anyaga sokszor jól kapcsolható egymáshoz, kölcsönösen épülhetnek egymásra.
- Mivel a tanulók számára a játék az ismeretszerzés egyik leglényegesebb formája, nagyon fontos az egyéb foglalkozásokon való gyakori megjelenése is.
- A játékoság elve

Témakörök, tananyag

- Funkció- vagy gyakorlójáték
- Elemi konstruálás, építés
- Barkácsolás
- Utánzásos és szerepjátékok
- Szabályjátékok
- Mozgásos játékok
- Szabadtéri játékok
- Mondókák, versek, énekek hallgatása, mozgással való kísérése
- Zenehallgatás, tánc
- Képeskönyvek nézegetése
- Bábozás, versek, mesék hallgatása és dramatizálása
- Rajzolás, festés
- Alapvető tapasztalatok fával (ég, úszik)
- Textíliákkal foglalkozni
- Bőrt ismerni
- Papírt ismerni
- Műanyagot ismerni
- Háztartási, konyhai munkák elemei
- Kerti munkák
- Agyaggal dolgozni

Módszerek, tevékenységi és foglalkoztatási formák

- motiválás
- bemutatás, mintaadás
- együtt játszás, együtt cselekvés
- cselekedtetés
- ismétlés
- gyakoroltatás
- egyénre szabott segítségadás
- irányítás
- megerősítés
- játék
- bábozás
- mese dramatizálása
- énekes, zenés foglalkozás
- barkácsolás
- beszélgetés, szükség esetén augmentatív kommunikációs módszerek, eszközök alkalmazása
- bazális stimuláció elemei
- kompenzáló technikák alkalmazása
- egyéni (és differenciált) foglalkozás csoporton belül
- csoportos foglalkozás

Eszközök

A környezetünkben található valamennyi tárgy lehet a játék, a foglalkozások eszköze:

- játéktárgyak
- használati tárgyak, munkaeszközök
- mozgásfejlesztő eszközök, sporteszközök
- bábok
- textíliák
- könyvek
- diafilmek, filmek
- társasjátékok, stb.

Az eszközök kiválasztásának szempontjai

Figyelembe vesszük a gyermek

- mozgásállapotát, és hogy milyen testhelyzetben játszik,
- manipulációs képességeit,
- érzékelési-észlelési, megismerő funkcióit, kommunikációs képességeit,
- szem-kéz koordinációjának szintjét,
- életkorát, nemét,
- aktuális érdeklődési körét.

7.5. Snoezelen terápia

Tanulóink lehetőségei a környezetük megismerésére, öntevékeny felfedezésére – akadályozottságukból adódóan – korlátozott. Nehézségeiket tovább súlyosbítja a kommunikációs gát fennállása. A fokozott, hangsúlyos, élénk stimulánsok közvetlen ingereket biztosítanak az érzékszervek számára. Az erős és gazdag ingeráradat hatására az észlelés teljesebbé válik, bővül a motivációs bázis, amely öntevékeny felfedezésre serkenti a gyermekeket. A biztonságos, nyugalmat árasztó környezet oldja a félelmeket, a feszültséget, láthatóan ellazulnak, oldódnak a görcsös izmok. A kétszemélyes kapcsolat elemi kommunikációs csatornákat nyithat meg és elősegítheti a kölcsönös interakció kialakulását is. Az intim helyzet elősegíti a gyermek teljesebb megismerését, reakcióik, jelzéseik, kifejezéseik pontosabb megértését.

Snoezelen egy fenyegetések nélküli, biztonságos környezet. A különböző sérülésekkel, korlátokkal élő gyermekek gyengéd, élvezetekkel teli stimulációja, az elemi érzékek csatornáin keresztül. Az érzékek általi megtapasztalás segíti a gátlások, félelmek oldását, növeli az érdeklődést, nyitottá tesz a környező világ öntevékeny felfedezése iránt. Az inger – gazdag környezet élményének felkínálása önmagában is nonverbális kommunikációs bázist nyújt, így számos területen biztosít terápiás lehetőséget. A saját test megtapasztalását, taktilis és kinesztetikus ingerek biztosítását segíti elő a vízágy, a függőhinta és a babzsák – fotel alkalmazása. Meleg, nyugodt hangulatot árasztanak a színek és fények játékán alapuló látványelemek: a színes futófények, a buborékfúvó, párologtató, „disco” – gömbök, tükörgömbök és a tükörborítású falfelület. A figyelem felkeltésének hatásos eszköze lehet a projektor segítségével kivetített képanyag alkalmazása. A relaxációt segíti elő a terápiás idő közben hallható halk, nyugtató hatású zene. Kiegészítő terápiás eszközként az aromaterápiát alkalmazzuk.

A meghitt atmoszféra, a stressz mentes, szeparált környezet, a relaxációs lehetőség elősegíti a mentális egészség megőrzését és a regenerációt.

7.6. Mozgásnevelés és Testi higiénia

A foglalkozás leírása megtalálható a „Fejlesztési területek” témánál

7.7. Zenei fejlesztés

Fejlesztendő területek:

- auditív-vizuális memória
- szociális készségek
- mozgás - finommotorika
- kommunikációs készségek

Terápiás cél:

- érzelmi feszültségek szabályozása
- improvizációs készség fejlesztése
- élménynyújtás – örömszerzés
- agresszív és autoagresszív hajlamok csökkentése
- interperszonális kapcsolatok javítása
- rugalmasabb problémamegoldás elősegítése
- önismeret, önfogadáshoz juttatás
- differenciáltabb érzelmi világ formálása
- esztétikai igény kialakítása
- zenehallgatás megszerettetése

Célok

A zenei nevelés lehetőséget teremt a zene, a ritmus személyiségformáló szerepének megalapozására.

- zenei érdeklődés felkeltése
- ritmusérzék fejlesztése
- utánzásra készítés
- érzelmi élet alakítása, gátlások oldása
- zenei hallás fejlesztése, környezet hangjainak felismerése
- egyszerű népi mondókák, versek, énekek tanítása
- beszéd, mozgás, zene, játék összekapcsolása, egymáshatásának erősítése
- „együttzenélés” élményének megismertetése
- zenehallgatás megszerettetése

Feladatok

A zenei nevelés feladata a fejlesztő iskolában, hogy a tanulót a mondókákkal, énekes játékokkal megismertesse, a dalolással kedvet keltsen és mintát adjon az önkéntes utánzásra, a spontán dúdolgatásra, énekelgetésre; a gyógypedagógus az énekhez tartozó, ismétlődő játékmozdulatokkal összerendezett mozgásra készítse a tanulót, fejlessze ritmusérzékét, az énekelgetéssel olyan légkört teremtsen, amelyben a gyermek jól érzi magát és maga is szívesen hangicsál. A feladatok sikeres végrehajtása elősegíti a tanuló érzelmi fejlődését, a gátlások oldását, a zenei hallás, éneklési készség elindítását, a beszéd-készség alakulását, a szavak megértését. Foglalkozásainkon érzelmi biztonságot teremtve feltérképezzük és kiaknázzuk a tanulók képességeit a zene terén, így járulva hozzá a sérült funkciók korrigálásához, javításához és amennyire lehetséges az életminőségük helyreállításához. Alapvető feladatunknak tekintjük, hogy a zeneterápia a többi csoportos foglalkozást is támogassa. Igyekszünk ezeken a foglalkozásokon feltérképezni azt, hogy milyen zeneművek nyugtatják meg, illetve vitalizálják a tanulókat. Segítjük a tanulókat az ok-okozati összefüggések felismerésében, mivel számtalan módon megélhetik, hogy a reakciójukra, mozdulatukra vagy érintésükre zaj keletkezik, a zene vagy az énekhang megszólal, esetleg elhallgat.

Témakörök

- hallásfejlesztés
- ritmusérzék fejlesztés
- mozgás, térforma
- ütőhangszerek

Tartalma

- mondókák
 - mutogatók (arc-, testrészes-)
 - simogatók (kéz-, láb-)
 - ujjnyitogatók
 - tapsoltatók
 - kézügyesítők
 - hívogatók
 - zsippzsuppolók
 - hintáztatók
 - húzogatók
 - vonatozók, kocsiztatók

- táncoltatók
- sétáltatók, mendegélők
- dalos játékok
 - körjátékok
 - sor, lánc
 - kapu, híd
- dalok
 - évszakok (tavasz, nyár, ősz, tél)
 - ünnepek (köszöntők, anyák napja, karácsony, mikulás, húsvét, egyéb alkalmak)
 - állatok
 - egyéb dalok
- zenehallgatás
 - magyar népdalok
 - rokon népek dalai
 - más népek dalai
 - énekes műzene
 - hangszeres nép- és műzene
 - klasszikus zene

Módszerek, tevékenységi és foglalkoztatási formák

- motiválás
- bemutatás, mintaadás
- együtt éneklés, együtt cselekvés
- cselekedtetés
- ismétlés
- gyakoroltatás
- egyénre szabott segítségadás
- irányítás
- megerősítés
- játék
- bábozás
- zenehallgatás
- hangszeres bemutatás

- beszélgetés, szükség esetén augmentatív kommunikációs módszerek, eszközök alkalmazása
- egyéni (és differenciált) foglalkozás csoporton belül
- csoportos foglalkozás

Eszközök

- ritmushangszerek, furulya
- elektromos zongora
- metallofon
- CD, CD lejátszó
- bábok, szalagok, kendők, fejdíszek
- egyéb kiegészítő eszközök, ruhadarabok
- zenei irodalom (kották, énekes könyvek)

Felhasznált irodalom

- Beck Ferencné, Feladatsorok a konduktív nevelésben. MPANNI, Konduktív Pedagógiai Tanszék, Budapest, 2002
- Benczúr Miklósné, dr.: Sérülésspecifikus mozgásnevelés, mozgáskorlátozottak mozgásterápiája, adaptált testnevelése és mindennapos tevékenységre nevelése (Főiskolai tankönyv), A/3 Nyomdaipari és Kiadói Szolgáltató Kft., Budapest, 2000
- Benczúr Miklósné, dr. (szerk.) : Rehabilitációs foglalkoztató terápia (Tanulmánygyűjtemény), Abai és Társai Nyomdaipari Társulás, Budapest, 1999
- Deákné B. Katalin: Anya, taníts engem!, Deák Magánkiadó, Pápa, 2000
- Dombainé Esztergomi Anna (szerk.): Segédlet súlyosan–halmozottan fogyatékos tanulók fejlesztő iskolai oktatásának megtervezéséhez, Budapest, 2006
- Dr. Hári Mária – Horváth Júlia – Kozma Ildikó – Kőkúti Márta, A konduktív pedagógiai rendszer hatékony működésének alapelvei és gyakorlata. Nemzetközi Pető Intézet, Budapest, 1991
- Dr. Festhammer Artúrné - Tutsek Anna: Hanyagtartás tornája. Creo Kft.
- Dr. Kálmánchey Rozália: Gyermekneurológia. Medicina, Budapest, 2000
- Dr. Tótszőllősyné Varga Tünde: Mozgásfejlesztés az óvodában. Nemzeti Ifjúsági Sport és Szabadidő Alapítvány támogatásával. Budapest, 2006
- DSM-IV. TEXT REVISION. A módosított DSM-IV. AnimulaEgyesület. 2001.
- Forrai Katalin: Ének az óvodában, Editio Musica, Budapest, 2007
- Forrai Katalin: Jár a baba, jár, Móra Ferenc Könyvkiadó, Budapest, 1976
- Fótiné Hoffmann Éva (szerk.): Szemelvénygyűjtemény a mozgásfogyatékos gyermekek nyelvi fejlődése és kommunikációja köréből, BGGYTF, Nemzeti Tankönyvkiadó Rt. Budapest, 1994
- Gárdos Magda – Dr. Mónus András: Gyógytestnevelés. Magyar testnevelési egyetem, Budapest, 2003
- Godina Mónika: Lóg a lába, lóga, Artemisz, Sopron,
- Hári Mária: Tünettan. MPANNI, Konduktív Pedagógiai Tanszék, Budapest, 2005
- Horváth Júlia – Kozma Ildikó – Salga Anikó: Általános szempontsor a konduktív nevelésben résztvevő mozgássérült gyermekek fejlődésének megfigyeléséhez és a regisztráláshoz. Készült a konduktorok, a konduktor-tanítók és a főiskolai hallgatók számára. MPANNI, Konduktív Pedagógiai Tanszék, Budapest, 2000

- Járhat ő is iskolába! , Fogyatékos Személyek Esélyegyenlőségéért Közalapítvány, Budapest, 2008
- Kissné Haffner Éva: Játékra nevelés a gyógypedagógiai óvodában, Gyógypedagógiai továbbképzés könyvtára c. sorozat, 33. kötet, Országos Pedagógiai Intézet, Budapest, 1987
- Kissné Haffner Éva (lektorálta): Hüvelykujjam... A kézügyesség fejlesztésének játékos lehetőségei. Logopédia Kiadó Gmk., Budapest, 2000
- Lukács Józsefné-Ferencz Éva: Ősztől ősziig-sorozat, Óvodai játékos fejlesztések kézikönyve és fejlesztőjátékok gyűjteménye, Flaccus Kiadó, Budapest, 2009-2010
- Lukács Józsefné-Ferencz Éva: Ősztől ősziig-sorozat, Óvodai játékos csoportos fejlesztések ötlettára, Flaccus Kiadó, Budapest, 2010-2012
- Márkus Eszter: Képességfejlesztő eszközök a súlyosan és halmozottan sérült mozgásfogyatékos gyermekek gyógypedagógiai nevelésében (Útmutató), BGGYTF, Budapest, 1994
- Márkus Eszter (szerk.): Halmozottan sérült, súlyosan mozgáskorlátozott gyermekek nevelése, fejlesztése(Szemelvénygyűjtemény), BGGYTF, Abai és Társai Nyomdaipari Társulás, Budapest, 1999
- Márkus Eszter: Súlyosan-halmozottan fogyatékos gyermekek nevelésének elméleti és gyakorlati problémái (Doktori értekezés, Kézirat) Budapest, 2005
- Nagyné dr. Réz Ilona (szerk.): A korai fejlesztés-gondozás és a fejlesztő felkészítés elméletét és gyakorlatát bemutató információhordozók gyűjteménye, ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Főiskolai Kar
Pedagógiai Szakszolgáltató és Szakmai Szolgáltató Központja, A/3 Nyomdaipari és Kiadói Szolgáltató Kft., Budapest, 2001
- Nagyné dr. Réz Ilona (szerk.): Egyéni fejlesztési tervek gyűjteménye, ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Főiskolai Kar Pedagógiai Szakszolgáltató és Szakmai Szolgáltató Központja, A/3 Nyomdaipari és Kiadó Szolgáltató Kft., Budapest, 2001
- Németh Erzsébet - S. Pintye Mária: Mozdul a szó... (Súlyosan akadályozott beszédfejlődésű gyerekek korai integratív fejlesztése) Logopédiai Kiadó Gmk., Budapest, 1995
- Pappné Gazdag Zsuzsanna: A Babzsák. Tartásjavító, izomerősítő és nyújtó, valamint mozgásügyességet fejlesztő gyakorlatok óvodások és általános iskolások számára. Flaccus Kiadó, 2001.
- Pappné Gazdag Zsuzsanna: Játsszunk gyógyító tornát!Tartásjavító játékok. Flaccus Kiadó, Budapest, 2005

- Pappné Gazdag Zsuzsanna: Játsszunk gyógyító tornát!Új lehetőségek a hanyagtartás javítására óvodás és kisiskolás korban. Flaccus Kiadó, Budapest, 2005
- Pektor Gabriella: (Nagy) Labdaskönyv. Flaccus Kiadó, Budapest, 2004
- Pfeffer, Wilhelm: A súlyos értelmi akadályozottak fejlesztésének alapvetése, BGGYTF, 1995
- Rosta Katalin (szerk.): Add a kezed!, Logopédiai Kiadó, Budapest, 2005
- Rosta Katalin (szerk.): Taníts meg engem, Logopédiai Kiadó, Budapest, 2004
- Szabó Borbála: Mozdulj rá!, Egyenlő Esély Alapítvány, Budapest, 1996
- Schäffer, Franziska: Munka – Szórakozás – Fejlesztés, Koncepció súlyosan-halmazottan akadályozott emberek és segítők életének és munkájának alakításához, (Ford., Szerk.:Márkus Eszter) BGGYTF, Abai ésTársai Nyomdaipari Társulás, Budapest, 1998
- Szép Lászlóné (szerk.): Játékra nevelés a foglalkoztató iskolában, Gyógypedagógiai továbbképzés könyvtára c. sorozat 20. kötet, Országos PedagógiaiIntézet, Budapest, 1984
- Törzsök Béla: Zenehallgatás az óvodában, Zeneműkiadó, Budapest, 1982
- Várkonyi Ágnes (szerk.): A szenzomotoros fejlődés zavarainak korai felismerése, Főiskolai jegyzet, Hajnal Imre Egészségtudományi Egyetem, Egészségügyi Főiskolai Kar, Budapest,1997
- Zilahi Józsefné és társai: Óvodai nevelés játékkal, mesével, Eötvös József Könyvkiadó, Budapest, 1997
- Kerettanterv értelmileg akadályozott tanulók számára, Nemzeti Alaptanterv
- Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásánakirányelve, Oktatási Minisztérium, Budapest, 2000
- Sáringerné Dr. Szilárd Zsuzsanna: Testnevelés óvodás és kisiskolás korban. SB Bt., Budapest, 2007
- Súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók fejlesztő iskolai oktatásának irányelve, Oktatási Minisztérium, Budapest, 2006
- Todd Strong – Dale Lefevre: Parachute Games (Ejtőernyős játékok kicsiknek) Lefordított jegyzet.

2011 CXK Nemzeti Köznevelési törvény15 § (2)

5/2020. (I. 31.) Korm. rendelet

4. Óvodai nevelési program

5. sz. melléklet

**Móri Gárdonyi Géza, Óvoda,
Általános Iskola, Szakiskola,
Készségfejlesztő Iskola, Fejlesztő
Nevelés-Oktatást Végző Iskola,
Egységes Gyógypedagógiai
Módszertani Intézmény**

Környezeti nevelési program

2024.08.30.

I. I. JÖVŐKÉP

Azt szeretnénk, hogy tanulóink elsajátítsák a környezetvédelemmel és fogyasztóvédelemmel összefüggő ismereteket, felkészüljenek azok gyakorlati alkalmazására.

Kiemelt figyelmet fordítunk arra, hogy diákjainkat lehetőségünkhöz mérten – felkészítsük a felnőtt életre, amelyben a környezet – és fogyasztóvédelmi kultúra kialakítása is szerepel.

Az iskolai nevelés és oktatás minden tekintetben figyelembe veszi a Zöldóvoda és Ökoiskola címmel járó felelősséget és a kritériumrendszer szempontjait.

II. CÉLOK

- környezet – és fogyasztóvédelmi kultúra fejlesztése
- tudatos fogyasztó és környezetvédő magatartás kialakítása

III. ALAPELVEK

Az életkori csoportok megtartása mellett a tanulók egyéni haladási ütemhez mért fejlődést értékelő, sikerélményt biztosító, a reális életlehetőségeket folyamatosan szem előtt tartó oktatás és nevelés megvalósítása.

Az intézmény valamennyi területén kiemelten foglalkozik a takarékossgal, a szelektív hulladékgyűjtéssel, a fenntartható fejlődésre neveléssel.

A takarékoság a tanulási – tanítási folyamat egészét áthatja és kiterjed az energia, víz és az alapanyagok területére.

A szelektív hulladékgyűjtés megvalósításával megalapozzuk a tanulók otthoni és későbbi életében a környezettudatos szemléletet.

A fenntartható fejlődés céljait iskolai témnapokon és versenyeken próbáljuk tudatosítani.

IV. FELADATOK

- vásárlási szokások kialakítása (piktogramok ismerete)
- pénz megismertetése, takarékoság
- tankönyvai tevékenységek, szavatosság, tárolási módok, mértékletesség
- üzletek felkeresése, áruismeret
- környezettudatos csomagolás és szállítás
- hulladékkezelés, szelektálás, komposztálás

- esztétikus környezet kialakítása
- lehetőség szerint növénygondozás
- fenntartható fejlődésre nevelés megalapozása

V. A KÖRNYEZET – ÉS FOGYASZTÓVÉDELMI OKTATÁS SZINTEREI AZ OKTATÁSBAN

Tanórán kívüli: vetélkedők, táborok, versenyek, kirándulások, rendezvények

Tanórai foglalkozások:

Témakörként hangsúlyosan megjelenik:

- önkiszolgálás
- környezet és egészségvédelem
- beszédfejlesztés
- kommunikáció
- életvitel
- játékra nevelés
- társadalmi ismeretek tantárgyakban
- szakmai előkészítő ismeretek

VI. MÓDSZEREK

- szituációs játékok
- interjúk
- előadások
- táborok, kirándulások
- versenyek
- bemutatás és tevékenykedtetés
- megfigyelés

VII. TANESZKÖZÖK: A pedagógiai program mellékleteként található meg

6. sz. melléklet

**Móri Gárdonyi Géza, Óvoda,
Általános Iskola, Szakiskola,
Készségfejlesztő Iskola, Fejlesztő
Nevelés-Oktatást Végző Iskola,
Egységes Gyógypedagógiai
Módszertani Intézmény**

Egészségnevelési Program

2024.08.30.

I. JÖVŐKÉP, ALAPELVEK, CÉLOK

Arra törekszünk, hogy iskolánk az élet, a tanulás és a munka egészséges színtere legyen. Segítse elő tanulóink és a tantestület egészségének védelmét, az egészséges fejlesztést és az eredményes tanulást. Az iskolára nagy feladat hárul a felnövekvő nemzedék egészséges életmódra nevelésében.

Fokozott hangsúlyt fektetünk a napi tanulók napi feladatainak végrehajtása során az egészséges eszközök használatára. A természetes anyagokból készült eszközök és játékok beszerzésére.

Az egészséges életmód és táplálkozás valamint a rendszeres testmozgás igényének kialakítása érdekében alakítjuk ki tanulóink napirendjét. A tanulók iskolánkban biológiailag és kémiaiilag tisztított vizet ihatnak.

Alapelvek:

- a fejlődést önmagukhoz mérten értékeljük
- a sajátos tanulói képességek figyelembe vétele

Célok:

- szabadidő hasznos eltöltése
- mozgás és sport megszerettetése
- egészséges étkezés kialakítása
- egészségfejlesztő környezet megteremtése
- egyéni képességek fejlesztése
- egészséget károsító hatások, káros szenvedélyek kivédése

II. FELADATOK:

- egészséges életmódra nevelés
- szolgálni a tanulók testi, lelki, szociális fejlődését
- baleset megelőzés tanítása
- pozitív szokások, magatartások kialakítása, ami javítja a gyerekek egészségi állapotát
- betegségmegelőzés tanítása
- ismerjék meg tanulóink a veszélyes anyagokat
- készítsük fel őket a veszélyes helyzetek kezelésére

- ismerjük meg a közlekedés – gyalogos, tömeg – szabályait
- helyes táplálkozási szokások kialakítása
- öltözködési szokások megtanítása
- testi higiénia kialakítása, alapvető mozgások fejlesztése
- koordinációs és kondicionális képességek megalapozása
- állandó élményszerzés
- pozitív személyiségpszokások megerősítése

Segítő kapcsolat színterei:

Család	ANTSZ
Munkaközösségek	Tantestület
Iskolaorvos	Hivatalos szervek
Védőnő	

III. MÓDSZEREK

- alapvető módszer a játékosság és a jó légkör
- felvilágosító előadások
- szituációs játékok
- sport, kirándulás, tábor

IV. ISKOLAI PROGRAMOK

- táborok
- versenyek
- témanapok
- előadások: egészséges táplálkozás
bántalmazás megelőzése
szexuális nevelés

V. TANÓRAI FOGLALKOZÁSOK

Önálló témakörként megjelenik a :

- környezet és egészségvédelem
- önkiszolgálás
- életvitel és gondozási ismeretek
- beszédfejlesztés
- kommunikáció

- játékra nevelés
- társadalmi ismeretek és gyakorlatok
- mozgásfejlesztés
- testnevelés a tantárgyakban

VI. TANÓRÁN KÍVÜLI FOGLALKOZÁSOK:

- gyógytestnevelés
- egésznapos iskolai foglalkozások
- sportrendezvények
- játékos programok
- kirándulások
- szakkörök

VII. MINDENNAPOS ISKOLAI TESTEDZÉSI PROGRAM

Biztosítjuk tanulóinknak a törvény által előírt a heti 5 testnevelés órát. A mindennapos testmozgást a gyógytestnevelés, egésznapos iskolai foglalkozások és a különféle szakkörökkel biztosítjuk tanulóinknak.

Választható szakköreink:

- tömegsport
- kerékpár,
- néptánc
- modern tánc

Törekszünk arra, hogy a fenti sportszakkörökön minél több gyermek rendszeresen részt vegyen.

VIII. Kommunikáció: faliújság, munkaközösségi megbeszélések, iskola honlapja